

Úřední věstník

Evropské unie

C 67

České vydání

Informace a oznámení

Svazek 57
6. března 2014

Oznámení č.	Obsah	Strana
I	<i>Usnesení, doporučení a stanoviska</i>	
	STANOVISKA	
	Evropský hospodářský a sociální výbor	
	493. plenární zasedání ve dnech 16. a 17. října 2013	
2014/C 67/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Zapojení soukromého sektoru do rozvojového rámce na období po roce 2015 (průzkumné stanovisko)	1
2014/C 67/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Udržitelné změny ve společnostech v procesu transformace (průzkumné stanovisko)	6
2014/C 67/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropský dobrovolnický sbor humanitární pomoci – jak občanům ze všech členských států Unie umožnit účast v EVHAC a vyzvat je k ní (průzkumné stanovisko na žádost litevského předsednictví)	11
2014/C 67/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Občanství více podporující začlenění a otevřené přistěhovalcům (stanovisko z vlastní iniciativy)	16
2014/C 67/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Na cestě k udržitelnější spotřebě: životnost průmyslových výrobků a informace pro spotřebitele k obnovení důvěry (stanovisko z vlastní iniciativy)	23
2014/C 67/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Podpora potenciálu růstu evropského pivovarnictví (stanovisko z vlastní iniciativy)	27

CS

Cena:
8 EUR

(Pokračování na následující straně)

Oznámení č.	Obsah (pokračování)	Strana
2014/C 67/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Nelegální přistěhovalectví po moři v evropsko-středomořském regionu (stanovisko z vlastní iniciativy)	32
2014/C 67/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zajištění dovozu základních statků do EU prostřednictvím stávající obchodní politiky EU a souvisejících politik	47
2014/C 67/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Akt o jednotném trhu – stanovení chybějících opatření (dodatkové stanovisko)	53

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

493. plenární zasedání ve dnech 16. a 17. října 2013

2014/C 67/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 COM(2013) 520 <i>final</i> – 2013/0253 (COD)	58
2014/C 67/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o přidané hodnotě makro-regionálních strategií COM(2013) 468 <i>final</i>	63
2014/C 67/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, pokud jde o povinnou automatickou výměnu informací v oblasti daní COM(2013) 348 <i>final</i> – 2013/0188 (CNS)	68
2014/C 67/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských fondech dlouhodobých investic COM(2013) 462 <i>final</i> – 2013/0214 (COD) ...	71
2014/C 67/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke Zprávě o politice hospodářské soutěže za rok 2012 COM(2013) 257 <i>final</i>	74
2014/C 67/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o elektronické fakturaci při zadávání veřejných zakázek COM(2013) 449 <i>final</i> – 2013/0213 (COD)	79

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

493. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 16. A 17. ŘÍJNA 2013

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Zapojení soukromého sektoru do rozvojového rámce na období po roce 2015 (průzkumné stanovisko)

(2014/C 67/01)

Zpravodaj: **pan VOLEŠ**

Dopisem komisaře Šefčoviče ze dne 19. dubna 2013 požádala Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování průzkumného stanoviska k tématu

Zapojení soukromého sektoru do rozvojového rámce na období po roce 2015.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16.–17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 100 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení**1.1 Posílit postavení soukromého sektoru v rozvojové spolupráci**

1.1.1 Soukromý sektor může hrát významnou úlohu v řešení globální chudoby, protože vytváří pracovní místa, produkuje výrobky a služby, vytváří příjmy a zisky a přispívá daněmi k hrazení veřejných potřeb za předpokladu dodržování mezinárodně uznávaných zásad rozvojové spolupráce a za předpokladu, že tato vytvořená pracovní místa budou důstojná a v souladu s Agendou důstojné práce (Decent Work Agenda) MOP.

1.1.2 Výbor požaduje zapojit mnohem výrazněji soukromý sektor do rozvojové agendy po roce 2015 a do nového globálního partnerství. Jeho účast na definování cílů zaměřených na odstranění chudoby a dosažení udržitelného rozvoje a spravedlivého začleňujícího růstu zohledňujícího jak kvantitu, tak i kvalitu, povede k tomu, že soukromý sektor převzme svůj díl zodpovědnosti za jejich plnění.

1.1.3 Organizace občanské společnosti poukazují nejen na pozitiva, ale též rizika působení soukromého sektoru, a proto by podpora soukromého sektoru v rozvojových zemích měla vycházet ze zásad transparentnosti, otevřenosti veřejných zakázek, efektivity, účelnosti vložených prostředků a odpovědnosti veřejných činitelů za implementaci přijaté strategie rozvoje vůči všem zainteresovaným aktérům. Celkový rostoucí podíl oficiální rozvojové pomoci (ODA) na rozvoji soukromého sektoru by při tom neměl být na úkor finančních objemů ODA poskytovaných nejchudším rozvojovým zemím.

1.2 Zaměřit soukromý sektor na realizaci rozvojových cílů

1.2.1 V tomto stanovisku soukromý sektor zahrnuje i sociální sektor a sestává z osob samostatně výdělečně činných, mikro-podniků, malých a středních podniků, velkých nadnárodních firem, družstev a dalších podniků sociální ekonomiky a zahrnuje zaměstnance soukromých podniků a jejich odborové organizace a nevládní organizace spolupracující na soukromých projektech.

Podpora soukromému sektoru a spolupráce s ním by měly brát v úvahu rozdílné charakteristiky všech zúčastněných stran. V rozvojových zemích existuje rovněž rozsáhlý neformální soukromý sektor a rozvojová spolupráce by měla přispívat k potírání neformální práce a situací, jež jí napomáhají.

1.2.2 Občanská společnost by měla být aktivně zapojena do procesu definování úlohy a stanovení indikátorů přínosu soukromého sektoru pro zahraniční rozvojovou spolupráci a tomu by napomohlo vytvoření široké platformy na evropské úrovni za účasti všech zainteresovaných stran.

1.2.3 ODA by měla být využita jako multiplikační nástroj pro zapojení soukromého kapitálu do investic v rozvojových zemích s využitím inovativních nástrojů financování. Takto poskytovaná podpora musí mít jasně definované cíle, jako je tvorba více a kvalitnějších pracovních míst, zvyšování kvality produkce, transfer manažerského know-how pro soukromý sektor apod.

1.2.4 Partnerství veřejného a soukromého sektoru se mohou stát důležitým nástrojem k implementaci strategií rozvoje za předpokladu správného nastavení a komunikace zainteresovaných stran.

1.3 Podpořit vytváření příznivého podnikatelského prostředí

1.3.1 Soukromý sektor v rozvojových zemích potřebuje ke splnění své úlohy v rozvoji příznivé podnikatelské prostředí zahrnující dodržování obecně uznávaných demokratických zásad, které usnadní zakládání a růst podniků, sníží přebujelou byrokracii, zvýší transparentnost, omezí všudypřítomnou korupci a povzbudí zahraniční i místní investory.

1.3.2 Společenská odpovědnost podniků (SOP) by měla být chápána jako dobrovolná iniciativa podniků a jejich přihlášení se k etickému podnikání. Měl by být navržen určitý rámec SOP pro rozvojovou oblast v souladu s „hlavními zásadami OECD pro nadnárodní podniky“ a jinými celosvětově uznávanými zásadami.

1.3.3 Při vytváření nových pracovních míst by měl soukromý sektor dodržovat základní ekonomická a sociální práva, zejména klíčové konvence MOP. Nová pracovní místa by měla být vytvářena v souladu s Agendou důstojné práce MOP.

1.4 Povzbudit inovativní potenciál podnikání pro rozvoj

1.4.1 Programy budování institucionálních kapacit státní správy v rozvojových zemích by měly být vypracovány v úzké součinnosti se sociálními partnery a zainteresovanými nevládními organizacemi působícími v rozvojové pomoci

a měly by zlepšovat podmínky podnikání zejména malých a středních podniků, které mají největší potenciál tvorby pracovních míst a snižování chudoby.

1.4.2 Podnikatelské organizace v rozvojových zemích potřebují získat kompetence ke zlepšení schopnosti pozitivně ovlivňovat podnikatelské prostředí. Je potřeba podpořit budování jejich kapacit za aktivní účasti partnerských organizací z rozvinutých zemí. Evropské programy vnější pomoci by proto měly financovat také technickou pomoc, kterou evropské podnikatelské organizace poskytují svým partnerům v rozvojových zemích, a posilovat jejich motivaci.

1.4.3 Rozvojová pomoc by měla více podporovat inovativní projekty a podnikatelské modely podporující začlenění včetně podpory bezbariérové společnosti, což by přispělo k odstranění chudoby ohrožených skupin obyvatel, jako jsou osoby se zdravotním postižením, ženy, starší osoby a podobně.

1.4.4 Je třeba podpořit spolupráci soukromého sektoru s nevládními organizacemi například při využívání dobrovolníků pro přenos manažerského a technologického know-how místním podnikům a podobně. Úspěšné podnikatelské inovativní projekty si zaslouží širší a systematickou publicitu.

1.4.5 Rozvoj soukromého sektoru vyžaduje širší podporu vzdělávání a osvojování znalostí klíčových technologií zejména u zaměstnanců s nízkou kvalifikací.

1.4.6 Výbor doporučuje rozšířit program Erasmus pro mladé podnikatele na zájemce z rozvojových zemí nebo vypracovat obdobně zaměřený program a alokovat na něj nezbytné prostředky.

1.4.7 Zvláštní pozornost musí být věnována těžebnímu a surovinovému průmyslu, kde je třeba důsledně prosazovat požadavky na ochranu životního prostředí, sociální podmínky zaměstnanců a udržitelnost ekonomického rozvoje státu.

1.4.8 V rozvojových zemích obvykle chybí strategie cílené na rozvoj malých a středních podniků a rozvojová spolupráce by měla lépe pomáhat překonat tento handicap. Evropské zkušenosti s politikou podpory malých a středních podniků by měly být cílené a v relevantní formě předávány rozvojovým zemím.

2. Hlavní východiska pro stanovisko

2.1 Komisař Šefčovič se obrátil na předsedu EHSV dopisem, v němž informuje, že Komise připravuje návrhy na účinnější zapojení soukromého sektoru do globálního partnerství pro rozvoj v období po roce 2015, a žádá proto Výbor o vypracování průzkumného stanoviska k úloze soukromého sektoru pro urychlení inteligentního, udržitelného a zahrnujícího rozvoje v období po roce 2015, o kterém se nyní jedná na úrovni OSN.

2.2 EHSV ve svém stanovisku REX/372 ⁽¹⁾ ke sdělení Komise Důstojný život pro všechny: Skoncovat s chudobou a umožnit světu udržitelnou budoucnost přijal řadu doporučení k zapojení občanské společnosti do přípravy, provádění a monitorování cílů udržitelného rozvoje po roce 2015 v globálním měřítku.

2.3 EHSV se ve svých stanoviscích ⁽²⁾ dlouhodobě a intenzivně věnuje rozvojové a vnější spolupráci a získal řadu zkušeností a poznatků v rámci vlastních aktivit v oblasti AKT, Euro-med, Východního partnerství, mezinárodních obchodních jednání a dalších oblastí vztahujících se k otázkám rozvoje, které byly využity při vypracování tohoto stanoviska.

3. Všeobecné komentáře

3.1 Soukromý sektor může sehrát významnou úlohu v řešení globální chudoby, protože vytváří pracovní místa, produkuje výrobky a služby, vytváří příjmy a zisky a přispívá daněmi k hrazení veřejných potřeb, za předpokladu dodržování mezinárodně uznávaných principů rozvojové spolupráce. Oficiální rozvojová pomoc je a zůstane i po roce 2015 důležitým katalyzátorem rozvoje, ale nemůže sama zajistit likvidaci chudoby ⁽³⁾.

3.2 Rozvojové cíle tisíciletí pro odstranění chudoby postrádaly jasnější vymezení toho, jak těchto cílů dosáhnout, chybělo jim vzájemné propojení a přehlížely úlohu soukromého sektoru v rozvoji ⁽⁴⁾. Do budoucího rozvojového rámce po roce 2015 by soukromý sektor měl být mnohem výrazněji zapojen jako strategický partner a motor udržitelného růstu ve všech svých třech pilířích – ekonomickém, sociálním a environmentálním, založených nejen na kvantitativních, ale i kvalitativních indikátorech.

3.3 Organizace občanské společnosti ⁽⁵⁾ upozorňují jak na pozitiva, tak i rizika zapojení soukromého sektoru do rozvojové spolupráce. Pro eliminaci těchto rizik je třeba, aby podpora soukromému sektoru z rozvojových prostředků respektovala zásady transparentnosti, efektivity, účelnosti využití vložených

prostředků, otevřenosti veřejných zakázek a odpovědnosti veřejných činitelů za implementaci přijaté strategie rozvoje vůči všem zainteresovaným aktérům.

3.4 Soukromý sektor zahrnuje osoby samostatně výdělečně činné, mikropodniky, malé a střední podniky, velké nadnárodní firmy, družstva a další podniky sociální ekonomiky, finanční instituce. Z širšího hlediska jsou součástí tohoto sektoru i zaměstnanci soukromých firem a jejich odborové organizace a nevládní organizace spolupracující na soukromých projektech. Vedle legálně působícího soukromého podnikání existuje zejména v rozvojových zemích rozsáhlý neformální soukromý sektor. Při poskytování rozvojové pomoci je třeba rozlišovat mezi jednotlivými soukromými subjekty a dopady jejich aktivit na rozvoj v závislosti na jejich velikosti, oboru činnosti a úrovni rozvoje země (nejméně rozvinuté, středně rozvinuté, rozvíjející se země a ohrožené země).

3.5 Soukromý sektor by měl být spolu se zástupci občanské společnosti zapojen do identifikace rozvojových potřeb v každé zemi a měl by se zúčastnit stanovení nových cílů udržitelného rozvoje po roce 2015, aby za jejich realizaci převzal svůj díl odpovědnosti. Tyto cíle by měly navazovat na rozvojové cíle tisíciletí, měly by být konkrétní a měřitelné a zahrnovat oblasti vody, zemědělství, bezpečnosti potravin, energie, dopravní infrastruktury, vzdělávání, zdravotnictví, digitální ekonomiky, rovnosti pohlaví a sociální rovnosti.

3.6 Soukromý sektor by měl být uznán jako významná součást nového globálního partnerství pro rozvoj. Bylo by žádoucí vytvořit platformu, která by zahrnovala představitele evropských podnikatelů a zaměstnavatelů a byla otevřená i dalším zainteresovaným stranám, včetně zástupců občanské společnosti, pro dialog s představiteli evropských a finančních institucí o zapojení soukromého sektoru do zahraniční rozvojové spolupráce.

3.7 Soukromý sektor dárcovských zemí se do rozvojové spolupráce zapojuje jako dodavatel služeb a zařízení hrazených z ODA, jako přímý poskytovatel rozvojové pomoci na filantropické bázi, ve společných projektech s veřejným sektorem a nevládními organizacemi a jako investor v projektech, které mají vedle podnikatelského záměru také významné rozvojové dopady. Přednostně by měly být podporovány inovačně zaměřené projekty budováním inovačních kapacit, poradenských služeb, inkubátorů a klastrů v přijímajících zemích. Veřejné zakázky na rozvojové projekty musí být transparentní a otevřené.

3.8 Příspěvek soukromého sektoru k rozvoji by měl také zahrnovat podporu bezbariérové společnosti, což by přispělo k odstranění chudoby ohrožených skupin obyvatel, jako jsou osoby se zdravotním postižením, ženy, starší osoby, dočasně zranění. Inspirací pro zařazení tohoto požadavku do budoucího

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV Důstojný život pro všechny: Skoncovat s chudobou a umožnit světu udržitelnou budoucnost, Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 144–150.

⁽²⁾ Stanoviska EHSV Strategie EU a Afrika z roku 2009, Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 148–156, Obchod a zajištění potravin z roku 2010, Úř. věst. C 255, 22.9.2010, s. 1–9, stanovisko k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o uplatňování systému všeobecných celních referencí z roku 2012, Úř. věst. C 43, 15.2.2012, s. 82–88, Zvýšení dopadu rozvojové politiky EU: Agenda pro změnu/Budoucí přístup k rozpočtové podpoře EU třetím zemím z roku 2012, Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 133–139, Zapojení občanské společnosti do rozvojových politik EU z roku 2012, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 28–34, a Sociální ochrana v rozvojové spolupráci z roku 2013 dosud neuveřejněné v Úř. věst.

⁽³⁾ Jen několik vyspělých zemí dosáhlo nebo překročilo dohodnutý podíl ODA 0,7 % jejich hrubého domácího příjmu.

⁽⁴⁾ Preliminary BIAC Perspectives for the Post-2015 Development Agenda, únor 2013.

⁽⁵⁾ ITUC www.ituc-csi.org, Concord www.concordeurope.org, DCED (Donnors Committee of Economic Development) www.enterprise-development.org.

rozvojového rámce může být rámcová dohoda o zahrnujícím pracovním trhu uzavřená sociálními partnery v EU v březnu 2010.

3.9 Soukromý sektor v rozvojových zemích potřebuje systematickou podporu, aby mohl sehrát svoji úlohu v rozvoji. Proto roste podíl ODA zaměřené na rozvoj soukromého sektoru. To by však nemělo být na úkor ODA poskytované nejchudším rozvojovým zemím, bez níž se tyto země při řešení palčivých problémů neobejdou.

3.10 Soukromé rozvojově orientované investice velkých nadnárodních společností jsou příležitostí pro zapojení stávajících i nově vznikajících místních malých a středních podniků do realizace projektů, což jim umožní získat díky spolupráci s partnery z rozvinutých zemí technické know-how a přístup k vhodným pokročilým technologiím. Nadnárodní podniky by měly dodržovat uznávané zásady vypracované OSN, OECD a dalšími mezinárodními organizacemi ⁽⁶⁾.

3.11 Malé a střední podniky představují v rozvojových zemích podobně jako jinde ve světě hlavní potenciál rozvoje a k jeho uvolnění by měly přispívat zejména mikroúvěry a zvýhodněné půjčky evropských a mezinárodních rozvojových finančních institucí. Významný zdroj investic představují také převody úspor a dalších prostředků emigrantů a je třeba pobídkami více ovlivnit jejich zaměření na rozvojové potřeby dané země.

3.12 Výbor vítá náměty předložené Komisí v jejím sdělení Po roce 2015: směrem ke komplexnímu a integrovanému přístupu k financování vymýcení chudoby a udržitelného rozvoje ⁽⁷⁾ a požaduje, aby do navrhované diskuze o integrovaném přístupu k financování byl zapojen soukromý sektor a organizovaná občanská společnost.

3.13 ODA by měla být využívána jako hlavní multiplikační nástroj pro zapojení soukromého kapitálu do investic v rozvojových zemích. K tomu by měly sloužit takové inovativní nástroje, jako je tzv. blending, různé záruční mechanismy, snížené úrokové sazby. Státem dotované záruky na investice v rozvojových zemích by měly být započítávány do ODA. Takto poskytovaná podpora soukromému kapitálu musí mít jasně definované podmínky a indikátory zohledňující udržitelnost rozvoje, ochranu životního prostředí, zelenou ekonomiku, tvorbu pracovních míst, zvyšování kvality produkce, transfer manažerského know-how pro soukromý sektor apod.

3.14 Investice musí být více zaměřeny na posilování sektoru služeb, jako je bankovníctví, pojištění, telekomunikační služby, doprava a další služby na podporu podnikání, bez nichž není

možný zdravý rozvoj průmyslu a zemědělství. Stát při tom musí dbát na dodržení konkurenčního prostředí a zajistit přiměřenou ochranu investic.

3.15 Partnerství veřejného a soukromého sektoru se mohou stát důležitým nástrojem k implementaci strategií rozvoje, protože spojují dotační mechanismus veřejných prostředků a soukromé investiční iniciativy k pokrytí rozvojových potřeb konečných příjemců. Úspěšnost těchto projektů vyžaduje transparentnost informací a otevřenou komunikaci se zainteresovanými stranami.

4. Podpora vytváření příznivého podnikatelského prostředí

4.1 Soukromý sektor v rozvojových cílových zemích potřebuje ke splnění své úlohy v rozvoji základní předpoklady pro svoji existenci a své aktivity. Rozvojová spolupráce by se proto měla více zaměřit na kontinuální zlepšování podnikatelského prostředí, které by usnadnilo zakládání a růst podniků, snížilo přebujelou byrokracii, zvýšilo transparentnost a tím omezilo všudypřítomnou korupci. Posilování vlády práva povzbudí zahraniční i místní investory a přispěje k diverzifikaci místních ekonomik.

4.2 Vytváření zdravého podnikatelského prostředí se musí opírat o tržní nástroje včetně hospodářské soutěže, fungujících finančních trhů, nezávislosti soudů, obecné vymahatelnosti práva – zejména obchodního, dodržování pravidel mezinárodního obchodu a práv duševního vlastnictví. Místní kulturní zvyklosti by měly být respektovány, pokud neodporují hospodářské soutěži a nevedou ke korupci a přerozdělování prostředků bez přidané hodnoty.

4.3 Společenská odpovědnost podniků v rozvojové spolupráci by měla být chápána jako dobrovolná iniciativa podniků a jejich přihlášení se k etickému podnikání. Ze základního rámce celosvětově uznávaných principů ⁽⁸⁾ si podniky samy volí, co a jak je pro jejich ekonomické aktivity přijatelné. Vymezení takového rámce zajistí spravedlivou soutěž s ostatními firmami v oboru.

4.4 Soukromý sektor vytváří pracovní místa, a tím může přispět k odstraňování chudoby, je však nutné, aby při tom byla dodržována základní ekonomická a sociální práva. Je třeba důsledně prosazovat dodržování klíčových konvencí MOP (svoboda sdružování a kolektivního vyjednávání, zákaz nucené práce, zákaz dětské práce a zákaz diskriminace v zaměstnání).

⁽⁶⁾ UN Guiding Principles on Business and Human Rights, OECD Guidelines for Multinational Enterprises, The Extractive Industries Transparency Initiative, OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas.

⁽⁷⁾ COM(2013) 531 final, 16. července 2013.

⁽⁸⁾ Například ISO 26000, Iniciativa OSN. Šest principů odpovědného investování.

4.5 Nově vytvářená pracovní místa by měla být v souladu s Agendou důstojné práce MOP požadující, aby zaměstnání bylo svobodně vybíráno, aby existovala sociální ochrana, byla dodržována základní práva zaměstnanců a byl ustanoven sociální dialog. Je důležité, aby všichni investoři, zejména ti, kteří využívají veřejné rozvojové podpory, přísně dodržovali tyto zásady v rámci realizovaných projektů a působili v tomto směru na své partnery.

4.6 Programy budování institucionálních kapacit státní správy v rozvojových zemích by měly posilovat zásady právního státu a přispívat ke zlepšení podmínek podnikání a ke zvyšování absorpční kapacity místních podniků. Tyto programy by měly být vypracovány v úzké součinnosti se sociálními partnery a zainteresovanými nevládními organizacemi.

5. Jak účinněji zapojit soukromý sektor do rozvoje

5.1 Podnikatelské organizace, jako jsou obchodní komory, oborová sdružení a asociace, zaměstnavatelské svazy a organizace sociální ekonomiky dárcovských zemí, by měly být do programů podpory soukromého sektoru v rozvojových zemích aktivně zapojeny ve všech fázích projektového cyklu. Za tímto účelem by měl být vytvořen program, který by podporoval místní organizace zastupující malé a střední podniky a umožnil jim získávat zkušenosti zejména v oblasti marketingu, zapojení do dodavatelských řetězců, certifikace, logistiky apod.

5.2 Podnikatelské organizace v rozvojových zemích potřebují získat kompetence ke zlepšení podnikatelského prostředí, posílit demokratické řízení svých organizací, získávat další členy a aktivně s nimi komunikovat. Je potřeba podpořit budování jejich kapacit, a to za aktivní účasti obdobných partnerských organizací z EU. Evropské programy vnější pomoci by proto měly financovat také technickou pomoc, kterou evropské podnikatelské organizace poskytují svým partnerům.

5.3 Rozvoj soukromého sektoru by měl zahrnovat vzdělávací moduly pro podnikatele včetně stáží v rozvinuté zemi.

Výbor doporučuje zvážit možnost rozšíření programu Erasmus pro mladé podnikatele i na zájemce z rozvojových zemí nebo vypracování obdobně zaměřeného programu a přidělit na jeho realizaci odpovídající prostředky.

5.4 Mělo by být širěji podporováno vzdělávání a rozvoj znalostí klíčových technologií zejména u zaměstnanců s nízkou kvalifikací. Dlouhodobě chybí programy učňovského vzdělávání, z dárcovských zemí jsou převážně poskytována stipendia pro vysokoškolské studium. Soukromý sektor v průmyslu i v dalších oborech přitom potřebuje běžné pracovní kompetence ve struktuře klasických učňovských oborů a pracovní návyky potřebné pro práci pro zahraničního investora či společný podnik.

5.5 Rozvojová pomoc by měla více podporovat inovativní projekty a nové podnikatelské modely podporující začlenění, kde je velký prostor pro spolupráci soukromého sektoru s nevládními organizacemi. Příkladem může být vysílání expertů dobrovolníků, kteří pomáhají při rozvoji podnikání v rozvojových zemích⁽⁹⁾. Ke vzájemné výměně zkušeností členských států by přispěla širší publicita úspěšných inovativních podnikatelských rozvojových projektů.

5.6 Zvláštní pozornost musí být zaměřena na oblast těžebního a surovinového průmyslu. Investiční projekty musí brát do úvahy otázky ochrany životního prostředí, sociální podmínky zaměstnanců, udržitelnost rozvoje. Státní a místní orgány v přijímající zemi musí stanovit odpovídající podmínky pro daná odvětví a dohlížet na jejich dodržování včetně plnění daňových povinností. Podpora by měla pomoci tento systémový přístup vytvořit a zároveň najít optimální pravidla pro zamezení přílišné byrokracie a vytváření korupčního prostoru.

5.7 Rozvojová pomoc by měla podporovat trvale udržitelné zemědělství a místní zpracovatelský průmysl, aby se zlepšilo zpracování potravin a surovin. Měl by být podporován vznik sdružení farmářů a malých zpracovatelů zemědělské produkce a jejich zapojení do dodavatelských řetězců.

V Bruselu dne 16. října 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ Viz například veřejně prospěšná společnost (VZW) Ex-Change, www.ex-change.be.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Udržitelné změny ve společnostech v procesu transformace (průzkumné stanovisko)

(2014/C 67/02)

Zpravodaj: **pan GOBIŇŠ**

Dne 15. dubna 2013 se litevské předsednictví Rady, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodlo konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Udržitelné změny ve společnostech v procesu transformace.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 70 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

„Jedinou konstantou je změna.“ Hérakleitos

1. Doporučení

1.1 EU, její členské státy a její občanská společnost jsou neuvěřitelně bohatým zdrojem zkušeností s procesem transformace. Tyto zkušenosti by se měly lépe využívat k docílení stability prostřednictvím změn v Evropě, v zemích, které s EU sousedí, a po celém světě.

1.2 EU přejímá vedoucí úlohu v probíhajících jednáních OSN o rozvojové agendě na období po roce 2015 a musí se zasadit o konkrétní kroky vpřed, jež budou založeny na solidaritě a soudržných politikách. Je třeba vzít v potaz toto stanovisko a příslušná předchozí stanoviska EHSV ⁽¹⁾.

1.3 Je nutné využívat v praxi zkušenosti s procesem transformace, jež v EU existují a jež má EU k dispozici. EU musí lépe systematizovat své pozitivní a negativní zkušenosti s procesem transformace, dostupné podpůrné nástroje a údaje o příslušných subjektech. Je třeba vypracovat akční plán využívání zkušeností s procesem transformace při programování. Bezodkladně se musí funkčně využít kompendium evropské transformace a další návrhy obsažené v nedávných dokumentech EU.

1.4 Je nutné posílit vnější politiku EU a učinit ji participativnější, otevřenou, účinnou a soudržnou. Politika by se měla orientovat na podporu lidských práv, základních svobod (včetně svobody sdružování a pokojného shromažďování) a právního státu. Měla by napomáhat vytvářet příznivé a demokratické prostředí umožňující jednotlivcům i organizacím občanské společnosti účastnit se formulování politiky a monitorování jejího provádění. Je nezbytná dlouhodobá časová perspektiva.

1.5 Klíčovou úlohu musí hrát občanská a politická společnost EU a jejích partnerských zemí. Dohody o partnerství, podpůrné programy a granty by v souladu se zásadou partnerství EU neměly být schvalovány bez strukturovaného dialogu s občanskou společností, obzvláště s organizovanou občanskou společností. Zvláštní důraz by se měl klást na dialog s různými sociálními skupinami v partnerských zemích, včetně menšin a obyvatelstva odlehlých regionů, a na jejich začlenění.

1.6 Řada potenciálních iniciátorů udržitelného rozvoje je v současnosti vyloučena z čerpání podpory od EU kvůli diskriminačním administrativním a jiným pravidlům. Je zapotřebí uplatňovat pozitivní diskriminaci (jež neponechává žádný prostor pro manipulaci) a vyžadovat, aby partneři, kteří v nedávné době prošli transformací, byli zapojeni do rozvojových projektů, aby tak subjekty, které mají momentálně nižší hodnocení, měly rovné podmínky. Na prvním místě musí být kvalita projektů a výsledky.

1.7 Je nutné zavést nové mechanismy spolupráce a rozšířit ty stávající – viz zejména odstavce 3.3.4., 3.3.6., 3.3.7. a 3.3.8. Jedná se o globální twinning, programy TAIEX, Erasmus+, novou platformu pro výměny atd.

1.8 Z podpory by měly být vyloučeny subjekty spojené s autoritativními režimy nebo nedemokratickými postupy (např. zdánlivě nevládní organizace, žlutácké odbory apod.).

1.9 Obecně vzato je třeba komplexně podporovat široké vrstvy společnosti v partnerských zemích.

⁽¹⁾ Zejména stanovisko EHSV *Důstojný život pro všechny: Skoncovat s chudobou a umožnit světu udržitelnou budoucnost* ze dne 23. května 2013 a další relevantní stanoviska.

1.10 Demokratické změny, udržitelný rozvoj, hospodářský růst podporující začlenění a stabilní trh spolu s lepšími sociálními podmínkami a vyšší zaměstnaností lze nejlépe podpořit řádnou správou věcí veřejných a přístupem pevně založeným na právech. Praxe ukazuje, že silná občanská společnost, obzvláště pokud je organizovaná, je nejlepší zárukou úspěchu.

2. Obecné souvislosti

2.1 EHSV schvaluje komplexní pojetí udržitelného rozvoje. Jak uvedla Rada EU, patří sem takové aspekty, jako je „demokratická správa věcí veřejných, lidská práva a právní stát, hospodářská prosperita a dobré sociální podmínky, jakož i mír a stabilita“⁽²⁾.

2.2 Transformaci lze stručně definovat jako stabilizaci, podporu demokracie, budování institucí a kapacit, sdílení osvědčených postupů a konsolidaci reforem s cílem zajistit, aby změny byly udržitelné. Je založena na solidaritě a činnosti jednotlivců, organizací občanské společnosti, orgánů státní správy a dalších subjektů.

2.3 EHSV se již několika aspekty spolupráce se společností v procesu transformace zabýval⁽³⁾. Cílem tohoto stanoviska je jít nad rámec stávajících zdrojů a také zohlednit zvláštní zájmy litevského předsednictví Rady EU a obecný zájem evropské občanské společnosti (jakož i přispět k summitu zemí Východního partnerství, který se bude konat v listopadu 2013 ve Vilniusu, a k Evropským dnům rozvojové pomoci).

2.4 Dalším důvodem k aktualizaci stávající politiky jsou nejnovější události v partnerských zemích EU. EHSV se i nadále obává o udržitelnost změn v některých zemích, jež s EU sousedí na východě, v zemích evropsko-středomořského partnerství a dalších partnerských zemích. K několika pozitivním změnám došlo na západním Balkáně (velký význam má přistoupení Chorvatska k EU).

3. Umožnit lepší sdílení zkušeností EU

Hlavním stimulem udržitelného rozvoje a demokratických změn může být vnitřní motivace a poptávka podporovaná jednoznačnou politikou otevřených dveří EU vůči všem evropským státům a jinými výsadami pro státy a společnosti mimo Evropu.

3.1 Lepší koordinace politik EU týkajících se transformace

3.1.1 Pro docílení udržitelných změn by měly být lépe koordinovány jednotlivé politiky, programy a činnosti EU zaměřené na stejný region či stejnou oblast politiky, aby dosáhly vyššího synergického účinku a byla zachována jejich konzistentnost. Kapacitu EU v oblasti vnější činnosti je ještě třeba dále rozvinout do takové míry, aby bylo možné účinně podporovat společné evropské hodnoty a cíle ve skutečně evropském měřítku⁽⁴⁾.

⁽²⁾ Závěry z 3218. zasedání Rady pro zahraniční věci (31. ledna 2013), článek 19.

⁽³⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.eesc-opinions-highlights>.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV Úloha EU ve vztazích se Střední Asíí a přímos občanské společnosti, Úř. věst. C 248, 28.8.2011.

3.1.2 Je nutné pečlivěji zajišťovat a monitorovat „soudržnost politik ve prospěch rozvoje“. Uvedená povinnost vyplývá z článku 208 Smlouvy o fungování Evropské unie (ve znění Lisabonské smlouvy) a měla by být jádrem tvorby a provádění politiky ve všech nařízeních v oblasti nástrojů vnější činnosti, a měla by proto být výslovně uplatňována ve všech politikách, programech a aktivitách EU. Konzistentnost nových iniciativ EU musí být posuzována ve 100 % případů. Všechny programy (včetně jejich hodnocení a rozpočtových položek) by měly odpovídat mezinárodním závazkům EU a povinnostem v oblasti lidských práv a rozvoje (včetně společného memoranda OSN o přístupu založeném na lidských právech) a měly by se soustředit na nejvíce marginalizované a zranitelné. Je také důležité monitorovat, zda v procesu transformace a integrace s EU příznivý vývoj v jedné politické oblasti nedoprovází nepříznivý vývoj v jiných oblastech.

3.1.3 Je třeba vytvořit společnou platformu, jež by uživatelsky přívětivým způsobem poskytovala přehled o stávajících nástrojích (jako jsou granty, nabídková řízení, programy atd.), které provádí EU nebo její členské státy a jež mají přímý či nepřímý vnější dopad. Tato platforma by se měla do určité míry inspirovat portálem Your Europe a spolupracovat s ním. Je nutné dbát na to, aby uváděla také informace určené menším organizacím (i na nižší než regionální úrovni). Dalšími cílovými skupinami by měly být instituce v členských státech EU a ve společnostech v procesu transformace. Tato platforma by se měla podpořit například prostřednictvím informačního zpravodaje nebo příspěvků na Twitteru.

3.1.4 EU by měla usilovat o to, aby aktivity EU a jejich členských států v partnerských zemích byly sdružovány a koordinovány za vzniku synergického účinku a nedocházelo k nadměrné vnitřní konkurenci. Členské státy by mohly zvážit sdílení úkolů tím, že by vyvinuly formy společné vnější spolupráce (koordinátoři procesu transformace, překladatelská střediska, střediska právní pomoci, vzdělávací zařízení atd.) na svém území nebo v partnerských zemích.

3.2 Zapojení všech zainteresovaných stran jakožto předpoklad udržitelnosti změn

3.2.1 Mechanismy pro vnější činnost EU musí být co nejvíce inkluzivní, transparentní a participativní, aby byla zajištěna společná odpovědnost za oblast rozvoje a spolupráce. V současnosti zde lze pozorovat nedostatky. Je třeba prozkoumat potenciál zásady partnerství pro spojení občanské společnosti a veřejných orgánů, např. jako předpoklad pro získání grantů.

3.2.2 Je nutné úzce, a pokud možno strukturovaně, zapojit zástupce občanské a politické společnosti, aby byla zajištěna dlouhodobá angažovanost ve prospěch reforem. Viz též odstavec 1.5. Organizace občanské společnosti, včetně sociálních partnerů z EU i z partnerských zemí, se musí podílet na plánování a provádění veškerých činností v oblasti rozvoje a spolupráce. Je nutné posílit stávající a podporovat nová partnerství.

3.2.3 EHSV je připraven k tomu přispět. Cenným zdrojem jsou jeho partneři po celém světě, stejně jako stávající pravidelná fóra.

3.2.4 EU musí zintenzivnit snahy o rozvoj kapacit jak EU, tak subjektů v partnerských zemích. Může to probíhat cestou finanční podpory, výměny zkušeností a zajišťování vzdělávání / odborné přípravy a pomocí dalších prostředků či programů.

3.2.5 Je třeba zajistit jednotlivým vládním a nevládním subjektům – jak v EU, tak v partnerských zemích – rovné příležitosti k účasti. Je třeba odstranit přetrvávající přímou a nepřímou diskriminaci jakéhokoli druhu, včetně příliš restriktivních kritérií pro způsobilost, požadavků na velikost projektu a technických požadavků, dále diskriminaci v administrativních pravidlech, včetně rozdílů v odměňování nebo zdaňování práce expertů na stejných projektech, požadavků na spolufinancování (problémy s akceptováním věcných příspěvků), lobbování jednotlivých zemí, které vede ke zkresleným výsledkům, atd. ⁽⁵⁾ Viz odstavec 1.6.

3.2.6 Je třeba využívat technologických možností 21. století, včetně elektronické veřejné správy, a více je propagovat ve prospěch dialogu a zapojení. Mohl by být vypracován zvláštní program Democracy Assistance 2.0.

3.3 Další návrhy ohledně programů a činnosti EU

3.3.1 Stávající systém možností financování a podpory ze strany EU a ve vztahu k EU je často kritizován jako zbytečně složitý. EHSV vítá záměr zjednodušit a zefektivnit od roku 2014 nástroje EU pro vnější financování, včetně evropského nástroje sousedství, a podporuje sdílení finančních prostředků.

3.3.2 Nejdůležitější je kvalita. Specifické poznatky získané během transformace a schopnost chápat potřeby partnerské země a přizpůsobit se jim by měly být objektivně posouzeny a měly by mít větší hodnotu než předchozí zkušenosti s prováděním projektů EU.

3.3.3 Je nutné lépe využívat stávající zkušenosti EU s procesem transformace při přípravě vnějších politik EU (včetně rozvojových politik) ⁽⁶⁾. Je třeba plně systematizovat úspěchy a zjištěné nedostatky a podrobně je analyzovat. Závěry je nutné využít, plně provozně uplatnit a začlenit do programového cyklu. Je třeba přijímat konkrétní návazná opatření, vycházející mimo jiné z těchto poznatků, při přípravě operačních programů a při posuzování a přidělování projektových grantů a rozsahu atd.

⁽⁵⁾ Doporučujeme např. studii Evropského parlamentu EXPO/B/AFET/2012/32 (2012).

⁽⁶⁾ Závěry z 3218. zasedání Rady pro zahraniční věci (31. ledna 2013), článek 19.

3.3.4 Je nutné zprovoznit kompendium evropské transformace (a to i pro účely programování) a rozšířit je o databázi expertů se zkušenostmi s procesem transformace jak z vládního, tak z nevládního sektoru. Partnerům by mělo poskytnout zajímavé možnosti vyhledávání expertů a mělo by být široce propagováno, zejména v partnerských zemích. Evropská komise a ESVC by měly připravit seznam úkonů, který by sloužil delegacím EU jako návod k používání tohoto kompendia při programování (mj. by mohlo být určeno jako závazný zdroj informací pro experty, kteří se podílejí na aktivitách EU).

3.3.5 Evropská komise by měla připravit **akční plán, jak při programování lépe využívat bohaté zkušenosti EU s procesem transformace**. Napomohlo by to k zajištění systematického využívání těchto zkušeností v odpovídajících oblastech. Evropská komise by měla rovněž uvolnit k provádění takového plánu dostatečné administrativní zdroje.

3.3.6 Vzhledem k tomu, že již existuje velké množství nástrojů ke sdílení zkušeností s procesem transformace, by bylo vhodné, aby Komise zorganizovala jejich průřezovou správu, a bylo tak možné tyto zkušenosti shromažďovat a poskytovat na stejném místě, např. prostřednictvím zastřešující platformy nebo struktury.

3.3.7 Je třeba zvážit další rozšíření expertních mechanismů EU řízených poptávkou, jako jsou SOCIEUX nebo MIEUX. Tyto mechanismy jsou vynikajícím nástrojem umožňujícím rychlou reakci na potřeby partnerských zemí. Je nutné rozšířit zeměpisnou působnost stávajících mechanismů pro výměnu zkušeností, které vycházejí z potřeb, a dalších programů (zejména programů TALEX, twinning a Erasmus+) na celý svět (zejména země AKT), přičemž nesmí dojít ke snížení plánovaných prostředků na projekty v zemích, které se těchto programů momentálně účastní.

3.3.8 Je třeba začít uplatňovat koncepci dvou- či trojstranného partnerství nevládních organizací, do něhož by byl zapojen minimálně jeden partner ze zemí EU-15, jeden ze zemí EU-13 a jeden z rozvojové země či ze země procházející transformací ⁽⁷⁾. Měla by se rovněž podporovat výměna zkušeností mezi zástupci soukromého sektoru.

3.3.9 Je třeba lépe uzpůsobit Evropský rozvojový fond pro sdílení nedávných zkušeností členských států EU s procesem transformace.

3.3.10 EU a její členské státy musí zajistit náležité financování a veřejnou podporu, aby bylo možné přeměnit jejich zkušenosti v účinnou podporu procesu transformace. Kromě toho EHSV opakuje, že proces transformace a úloha jednotlivců, občanské společnosti a státu musí být jedním z aspektů Evropského roku rozvoje 2015.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV *Nový přístup k sousedství, jež prochází změnami*, Úř. věst. C 43, 15.2.2012.

4. Podpora udržitelných demokratických reforem a rozvoje

Nedávně a bohaté zkušenosti členských států EU s procesem transformace nabývají na významu a jsou stále častěji využívány i u jiných zemí než jsou ty, které s EU sousedí, přičemž je rozsáhleji uplatňován „přístup založený na poptávce“. Podpora demokracie by měla být pro EU prioritou.

4.1 Zvláštní úloha EU v jednotlivých fázích procesu transformace

4.1.1 Udržitelný rozvoj je podmíněn dosažením co nejširšího konsenzu ve společnostech partnerských zemí. Ve všech oblastech a na všech úrovních má zásadní význam podpora demokracie, řádné správy, základních svobod (včetně svobody sdružování a pokojného shromažďování, svobody slova, nezávislosti sdělovacích prostředků atd.), občanské výchovy a neformálního a informálního učení, spravedlnosti a sociální spravedlnosti.

4.1.2 Je třeba klást větší důraz na účinnost a výsledky politiky a projektů. Projekty musí být doprovázeny administrativními a operačními programy a podpůrnými opatřeními zaměřenými na jednotlivce. Účinnosti nelze docílit bez lepší koordinace v partnerských zemích. Je třeba poskytovat podporu a poradenství při plánování.

4.1.3 Zásadní význam má obecná zásada nediskriminace, rovného zacházení a aktivního zapojení partnerů EU a všech složek jejich společností (včetně žen, menšin a jiných skupin), která je zároveň předpokladem pro důvěryhodnost EU. Samozřejmě je zcela nezbytné přizpůsobovat politiku požadavkům příslušné partnerské země, což je třeba zlepšit. Současně by EU neměla být shovívavější vůči „strategicky významným“ zemím jenom kvůli omezenému okruhu zájmů, které nemají nic společného s udržitelným rozvojem. Jednou z oblastí, v nichž musí EU a její partneři spolupracovat, je dodržování lidských práv.

4.1.4 Zástupci EU musí vystupovat jednak jako moderátoři či prostředníci (kteří analyzují místní potřeby a podporují a prosazují dialog mezi místními subjekty), jednak jako experti (kteří se dělí o své předchozí zkušenosti a vysvětlují poznatky nabyté během procesu transformace).

4.1.5 Je třeba komplexně podporovat široké vrstvy společností v partnerských zemích. V současné době jsou za hlavní cílové skupiny pomoci ze strany EU považovány vládní instituce, v některých případech organizace občanské společnosti (včetně sociálních partnerů), mladí lidé a výzkumní pracovníci. Udržitelný rozvoj a demokratické změny vyžadují rozsáhlou podporu a úzkou spolupráci s „ambasadory“, „hnacími silami/manažery“ či „tváření trvalých změn“ z řad občanské společnosti a jejich vedoucích činitelů a sítí, není však možné se omezit jen na ně. Je zapotřebí všeobecné a široce přístupné a znatelné podpory partnerů a jejich společností. Začlenění sousedních zemí do EU a jejich podpora by neměly být vnímány jako přínosy pouze pro několik málo vyvolených. Viditelná zlepšení v takových oblastech, jako je vzdělávání a věda (včetně reforem odborného vzdělávání a přípravy,

činnosti zaměřené na děti atd.⁽⁸⁾), hospodářství s nízkými emisemi, infrastruktura, veřejné služby a sociální služby (včetně IKT, zdravotnictví, hřišť atd.), důstojná práce a kvalitní pracovní příležitosti, rovnost mužů a žen, podpora sociálně a ekonomicky zranitelných a domorodých národů, sociální hnutí a podmínky umožňující rozvoj podnikání (včetně posílení a zapojení sociálních partnerů⁽⁹⁾) atd., podpoří změny a větší shodu ohledně proevropské orientace.

4.1.6 V zemích s demokratickým deficitem se může stát, že prostředky poskytnuté veřejným institucím nebo jejich prostřednictvím nebudou vydány na sociální účely, nýbrž na podporu režimu, a místní organizace občanské společnosti, jež skutečně reprezentují demokratické hodnoty, nebudou mít možnost o ně požádat. Důležitým a již dlouho potřebným krokem je zřízení Evropské nadace pro demokracii (EED). Tato nadace však sama o sobě nemůže vyřešit tyto dalekosáhlé problémy. Součástí řešení je „podrobné zmapování organizací občanské společnosti“ a dalších příjemců pomoci v daném regionu⁽¹⁰⁾. Je rovněž nutné podporovat ve větší míře místní / neformální občanskou společnost a iniciativy – řada členských států EU má zkušenosti s flexibilním financováním projektů. Současně je nutné navýšit procentní podíl podpory, která je poskytována prostřednictvím občanské společnosti, zejména v případě autoritativních režimů.

4.1.7 Zvláštní pozornost je třeba věnovat transformaci v zemích jižního a východního Středomoří, kde dochází k vážnému ohrožení demokracie, lidských práv a práv žen, a rovněž je nutné, aby EU silněji podpořila občanskou společnost a ženské organizace.

4.1.8 Obecně je třeba, aby EU důkladně prozkoumala různou schopnost čerpání prostředků a zvláštní charakteristiku svých partnerských zemí a aby se tomu přizpůsobila.

4.1.9 EU se musí podělit o své zkušenosti s tím, jak zajistit soustavnou vnější a vnitřní podporu rozvoje, mimo jiné pro občanskou společnost, po provedení prvních fází transformace a dosažení srovnatelných sociálních podmínek.

4.2 Růst podporující začlenění – úloha podniků a pracovních míst ve společnostech v procesu transformace

4.2.1 Hospodářský růst podporující začlenění a stabilní trh musí spolu s lepšími sociálními podmínkami, vyšší zaměstnaností a inteligentní hospodářskou liberalizací zaujímat ústřední místo v rozvoji společností v procesu transformace (v souladu s koncepcí „hospodářské transformace“ v diskusi o rozvoji po

⁽⁸⁾ Např. stanovisko EHSV Úloha EU ve vztazích se Střední Asíí a přínos občanské společnosti, Úř. věst. C 248, 28.8.2011.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV Nový přístup k sousedství, jež prochází změnami, Úř. věst. C 43, 15.2.2012.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o nástroji předvstupní pomoci (NPP II) a návrhu nařízení, kterým se zřizuje evropský nástroj sousedství Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 77; viz též informační zpráva Úloha občanské společnosti při společném provádění partnerství pro demokracii a sdílenou prosperitu v evropsko-středomořské oblasti (REX/356).

roce 2015). Je nutné podporovat bezpečné a vstřícné prostředí pro investování a chránit je pomocí mezinárodních dohod, v takových vícestranných rámcích, jako je WTO, OECD atd.

4.2.2 Klíčem k udržitelnosti je právní stát a nezávislý právní systém, který nemůže podkopat korupce nebo diktatura. Zcela zásadní význam mají nezávislé organizace občanské společnosti, jež nejsou zastršovány, dále přístup k informacím, sociální ochrana a příležitosti k důstojnému zaměstnání, vědecká a technická spolupráce, energetická účinnost a soběstačnost a ochrana životního prostředí.

4.2.3 Je nutné zlepšit podmínky pro obchodování a tam, kde je to vhodné, využívat prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu, jejichž cílem je přesáhnout hranice, a podpořit tak neustálé sblížování s pravidly, zásadami a standardy EU v technických předpisech a při jejich provádění. Cílem partnerů EU by mělo být vybudování silné a inkluzivní ekonomiky a neustálé snižování závislosti na vnější pomoci, což je další oblast, v níž je nezbytná výměna zkušeností.

4.2.4 V případě autoritativních režimů je nutné upřednostňovat dialog s nezávislými podniky a pomoc těmto podnikům (totéž platí pro odborové svazy a další organizace občanské společnosti). Ve všech případech je třeba zajistit, aby malé a střední podniky hrály významnější úlohu coby faktory udržitelnosti, právního státu a rozvoje hospodářství. Doplňující úlohu

mohou hrát rady zahraničních investorů nebo další partneři z řad organizací občanské společnosti.

4.3 *Dodatečné poznámky k mezinárodním partnerstvím pro rozvoj*

4.3.1 EHSV a ostatní orgány již poukázaly na to, že EU, OSN a další mezinárodní instituce musí úzce a účinně spolupracovat na rozvojové agendě na období po roce 2015.

4.3.2 EU musí vzít v potaz také nedávné události, včetně vytvoření Partnerství pro otevřené vládnutí (jedná se o iniciativu, která je pro EHSV mimořádně důležitá a odráží výše uvedenou zásadu partnerství). Je nutné pečlivě naplánovat a monitorovat dopad plánovaného transatlantického partnerství v oblasti obchodu a investic a dalších takových dohod na rozvojovou spolupráci a proces transformace.

4.3.3 Je třeba lépe využívat a podporovat úlohu a potenciál soukromých podniků z celého světa a zahraničních investorů, kteří vyznávají stejné hodnoty jako EU, a v oblasti respektování základních hospodářských a sociálních práv.

4.3.4 Měla by být vypracována obsáhlá studie, která by se zabývala osvědčenými postupy celosvětových nadací a organizací občanské společnosti a nástroji, které používají v zemích v procesu transformace.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropský dobrovolnický sbor humanitární pomoci – jak občanům ze všech členských států Unie umožnit účast v EVHAC a vyzvat je k ní (průzkumné stanovisko na žádost litevského předsednictví)

(2014/C 67/03)

Zpravodaj: **pan IULIANO**

Dne 15. dubna 2013 se litevské předsednictví, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodlo konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Evropský dobrovolnický sbor humanitární pomoci – jak občanům ze všech členských států Unie umožnit účast v EVHAC a vyzvat je k ní

(průzkumné stanovisko na žádost litevského předsednictví).

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 110 hlasy pro, 2 členové se zdrželi hlasování.

Úvod

Evropský hospodářský a sociální výbor věnuje od svého vzniku zvláštní pozornost dobrovolnictví, jelikož je praktickým projevem úsilí občanů o solidaritu, sociální soudržnost a zlepšení společnosti, v níž provádějí svoji činnost. Dobrovolnictví je označováno za „známku přebytku dobré vůle ve společnosti“ a je hmatatelným odrazem hodnot, na nichž je založena Evropská unie.

EHSV se v různých stanoviscích zabýval otázkami souvisejícími s dobrovolnou činností jak na vnitrostátní úrovni, tak co se týče přeshraničních činností v rámci EU, a byl tak první institucí Unie, která navrhla vyhlásit Evropský rok dobrovolnictví. EHSV rovněž vypracoval stanoviska k úloze občanské společnosti ve vnější činnosti EU a v rozvojové spolupráci.

Vzhledem k tomu, že v čl. 214 odst. 5 Smlouvy o fungování Evropské unie se hovoří o zřízení Evropského dobrovolnického sboru humanitární pomoci (EVHAC), jenž se později změnil na iniciativu EU Aid Volunteers (dobrovolníci pro humanitární pomoc EU), a s ohledem na zahájení procesu, jehož výsledkem má být přijetí nařízení, jímž se upravuje spuštění této iniciativy, je tudíž vhodné, aby EHSV zaujal postoj, na jehož základě bude možné do tohoto předpisu a jeho následného provádění začlenit návrhy evropské občanské společnosti.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV hodnotí zřízení Evropského dobrovolnického sboru humanitární pomoci (EVHAC) kladně, jelikož může sloužit ke zvýšení účasti evropských občanů v humanitární činnosti, zejména prostřednictvím organizací občanské společnosti, ale i specializovaných nevládních organizací.

1.2 EVHAC musí sloužit jako nástroj podporující zapojení těch členských států, v nichž má humanitární činnost menší tradici. EHSV za tímto účelem doporučuje provádět specifická opatření jednak ke zvýšení počtu dobrovolníků z těchto zemí, jednak k podpoře sociálních a humanitárních organizací v těchto zemích.

1.3 Aby se zvýšila podpora humanitární činnosti ze strany občanů a občané více uznávali úlohu dobrovolnictví, EHSV doporučuje, aby se uvažovalo i o opatřeních, pomocí nichž se bude široká veřejnost informovat o těchto tématech.

1.4 EHSV schvaluje a podporuje to, co bylo vysloveno na Evropském konsensu o humanitární pomoci ohledně cílů a prostředků humanitární činnosti, a je přesvědčen, že humanitární pomoc zahrnuje ochranu obětí humanitárních krizí a jejich důstojnosti a respektování jejich práv.

1.5 EHSV klade důraz na tuto širší koncepci humanitární činnosti, která přesahuje pouhé poskytování pomoci, a připomíná, že je nezbytně nutné dodržovat humanitární zásady lidskosti, nestrannosti, neutrality a nezávislosti a právní předpisy upravující humanitární činnost.

1.6 EHSV podtrhuje jedinečný charakter dobrovolné činnosti a upozorňuje na riziko záměny s jiným typem pracovní činnosti. Tento prvek je relevantní zejména v dobách hospodářské krize, jakou je ta stávající, a to jak uvnitř Unie, tak v její vnější činnosti.

1.7 EHSV poukazuje na to, že odlišné právní předpisy členských států týkající se dobrovolnictví mohou negativně ovlivnit iniciativu EU Aid Volunteers.

1.8 Dobrovolníci se musí vždy využívat podle potřeb a po analýze a posouzení situace a potřeb obyvatelstva zasaženého katastrofou nebo složitou krizí.

1.9 V návrhu nařízení⁽¹⁾ je zdůrazněna potřeba zavést normy pro všechny fáze účasti dobrovolníků. EHSV s tím souhlasí a navrhuje, aby tyto normy vycházely z osvědčených postupů humanitárního sektoru a z existujících kvalitních iniciativ.

1.10 Dobrovolnictví nabízí svoji spolupráci prostřednictvím sociálních organizací a v menší míře také prostřednictvím veřejných institucí civilního charakteru. Pro úspěch dobrovolné činnosti má význam především kvalita těchto institucí. EHSV souhlasí, že je nutné přistoupit k mechanismům certifikace organizací, které budou vycházet ze zkušenosti s humanitární činností a právních předpisů v této oblasti. Kritéria pro certifikaci musí platit i pro organizace dotčených zemí přijímající pomoc, ač je možná bude nutné upravit.

1.11 EHSV je přesvědčen, že systém certifikace se musí zakládat na všech těchto zkušenostech a že při jeho spuštění musí být zohledněna hlavní kritéria, tj. transparentnost, volná soutěž, rovné příležitosti a také odpovědnost. Prostřednictvím této iniciativy se musí zvýšit zapojení nevládních organizací ze zemí s menší tradicí v této oblasti.

1.12 EHSV je přesvědčen, že kromě odborné profesní přípravy, jež je zjevně důležitá, je nutné provádět i další přípravu a položit na ni větší důraz. Jedná se o informování o hodnotách, příslušných národech, mezikulturním rozměru, účtě, psychosociálních aspektech pomoci atp., tedy o řadě otázek, jež humanitární činnosti dodávají rozměr, který přesahuje její technickou stránku.

1.13 EHSV se domnívá, že by se mělo důkladně prozkoumat zapojení podnikatelských subjektů, které mají také zkušenosti s firemním či jiným dobrovolnictvím, a že by se přitom měla rovněž zvýraznit úloha malých a středních podniků.

⁽¹⁾ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení evropského dobrovolnického sboru humanitární pomoci, COM(2012) 514 final.

2. Obecné aspekty

2.1 Dobrovolnictví a dobrovolná činnost jsou sice součástí *acquis* Unie a evropské instituce již po desetiletí spouštěly různé projekty a programy v této oblasti, do Smlouvy o fungování Evropské unie byl však zahrnut pouze jeden konkrétní odkaz na dobrovolnictví, a to v čl. 214 odst. 5 v rámci kapitoly týkající se humanitární pomoci. V tomto odstavci se navrhuje zřídit Evropský dobrovolnický sbor humanitární pomoci (EVHAC) a jako smysl se udává vytvoření rámce pro společný příspěvek mladých Evropanů k humanitární pomoci.

2.2 Toto začlenění bylo překvapením, a to z několika důvodů: byl to jediný odkaz na dobrovolnictví ve Smlouvě, humanitární oblast je snad jednou z nejprofesionálnějších, co se týče spolupráce, chyběly odkazy na dobrovolnou činnost v jiných sektorech, které s ní již měly zkušenosti jako např. práce s mládeží, sociální činnost atp. Instituce EU však po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost začaly tuto iniciativu provádět. Komise tedy provedla různé studie proveditelnosti a možného dopadu této iniciativy a byly spuštěny různé pilotní projekty s cílem získat zkušenosti a uvést ji do praxe⁽²⁾. Došlo rovněž k určitým změnám, mimo jiné se změnil název iniciativy na Aid Volunteers a pokročilo se v diskusích o nařízení, jímž se tato iniciativa zavádí.

2.3 EHSV připomíná, že dobrovolnictví bylo vždy součástí činnosti mnoha evropských sociálních organizací, a proto ve své práci věnuje pozornost jeho podpoře, propagaci atp.

2.4 EHSV ve svých četných stanoviscích taktéž zaujímá postoj k rozvojové spolupráci a vnější činnosti Unie, přičemž klade důraz zejména na ty prvky, jež spadají do jeho mandátu, tj. na úlohu občanské společnosti, pracovní a sociální práva atd.

2.5 Humanitární pomoc je jednou ze součástí vnější činnosti Unie a právě jednou z oblastí, v nichž je zapojení a hlavní úloha evropské občanské společnosti nejjasnější. Více než 47 % humanitární pomoci Evropské komise se poskytuje prostřednictvím nevládních organizací⁽³⁾ a podobně je tomu i ve většině členských států. Je to navíc jedna z politik Unie, již evropští občané vyjadřují největší podporu (viz průzkumy Eurobarometru⁽⁴⁾).

⁽²⁾ GR ECHO zadalo v letech 2006, 2010 a 2012 tři posudky týkající se tohoto tématu: Review concerning the establishment of a European Voluntary Humanitarian Aid Corps, 2006; Review concerning the establishment of a European Voluntary Humanitarian Aid Corps – Final report, 2010 a Impact Assessment on the establishment of a European Voluntary Humanitarian Aid Corps, 2012, jejichž závěry se liší.

⁽³⁾ Údaje ze záznamů GR ECHO z roku 2012 http://ec.europa.eu/echo/files/funding/figures/budget_implementation/AnnexV.pdf.

⁽⁴⁾ Podle Eurobarometru z března 2012, který se věnoval tomuto tématu, souhlasí 88 % evropských občanů s tím, aby Unie věnovala prostředky na tuto činnost, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_383-384_fact_es_es.pdf.

2.6 Evropská komise má od roku 1996 pevný základ pro svoji humanitární činnost v podobě nařízení (ES) č. 1275/1996, jež doplnil Evropský konsensus o humanitární pomoci, který v prosinci 2007 podepsaly tři instituce (Rada, Komise a Parlament) a který je obecným rámcem politiky v oblasti humanitární pomoci. V tomto dokumentu se definuje společná vize, politické cíle a zásady humanitární pomoci EU a popisuje se vize EU, která k humanitárním potřebám přistupuje jednotně a efektivněji. Rovněž je zde definována úloha členských států a společných institucí. Konečně, v článku 214 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) se zavádí humanitární pomoc jako nezávislá politika.

2.7 EHSV souhlasí s tvrzením uvedeném v Evropském konsensu o humanitární pomoci, a sice, že „cílem humanitární pomoci EU je na základě potřeb poskytovat nouzovou reakci zaměřenou na ochranu životů, předcházení a zmírňování lidského utrpení a zachování lidské důstojnosti, kdekoli je toho zapotřebí, pokud jsou vlády a místní aktéři ochromeni, nejsou schopni nebo připraveni zasáhnout. Humanitární pomoc EU zahrnuje pomoc, operace na zmírnění utrpení, záchranu a ochranu životů při humanitárních krizích nebo bezprostředně po jejich skončení i činnosti, jejichž cílem je usnadnit nebo získat volný přístup k lidem v nouzi a volný přísun pomoci. Humanitární pomoc EU je dle potřeby poskytována v reakci na krize způsobené lidmi (včetně složitých mimořádných událostí) a v případech přírodních katastrof.“⁽⁵⁾ EHSV velmi kladně hodnotí zmínky o ochraně obětí a zachování lidské důstojnosti a domnívá se, že pomoc se tak dostává za hranice pouhé asistence.

2.8 EHSV proto zdůrazňuje, že kromě definic práv obětí uvedených v mezinárodním humanitárním právu a kromě vlastních evropských právních nástrojů uvedených výše, je pro některé uznávané mezinárodní humanitární organizace, např. Lékaře bez hranic, „humanitární činnost gestem občanské společnosti ve prospěch občanské společnosti a jedince ve prospěch jedince, jehož účelem je chránit život a snížit utrpení. Na rozdíl od jiných druhů pomoci se nesnaží měnit společnost, ale překonat krizové období. Přijímá závazek vůči jednotlivci, ne vůči státu.“ Velmi důležitou úlohu má v humanitární činnosti občanská společnost.

2.9 EHSV připomíná, že koncepce humanitární pomoci se v posledních desetiletích vyvíjí a zahrnuje i prevenci a snižování rizika, asistenci, ochranu a obnovu po katastrofách a válkách. Evropská unie stojí prostřednictvím Evropského konsensu o humanitární pomoci v čele této činnosti. Humanitární pomoc se navíc nezaměřuje pouze na uspokojování potřeb,

ale zahrnuje i prvky tzv. „přístupu založeného na právech“ a snaží se obnovit lidskou důstojnost. EHSV může mít k těmto přístupům založeným na lidských právech jedinečný přínos.

2.10 EHSV rovněž poukazuje na to, že Evropský konsensus o humanitární pomoci nebo iniciativa EU Aid Volunteers mohou pomoci zapojit do těchto záležitostí některé členské státy s menší tradicí, ale velkým potenciálem, co se týče nových vizí, energie a dobrovolníků. Šířit dobrovolnou činnost v humanitární oblasti mezi všemi obyvateli Evropské unie by mělo být jednou ze silných stránek iniciativy EU Aid Volunteers.

2.11 EHSV proto vítá iniciativu EU Aid Volunteers a přeje si, aby byly při přípravě nařízení týkajícího se této iniciativy zohledněny jeho návrhy, zejména ty, jež se týkají aspektů, které jsou nejvíce spjaty s jeho posláním a zkušenostmi jakožto poradního orgánu Unie zastupujícího zájmy evropské občanské společnosti.

3. Dobrovolnictví jako součást evropské pomoci

3.1 EHSV souhlasí s definicemi dobrovolnictví, jak jsou uvedeny v návrhu nařízení a v jiných stanoviscích. EHSV podtrhuje jedinečný charakter dobrovolné činnosti a upozorňuje na riziko záměny s jiným typem pracovní činnosti. Tento aspekt je relevantní zejména v dobách hospodářské krize, jakou je ta stávající, a to jak uvnitř Unie, tak v její vnější činnosti. EHSV proto navrhuje posoudit v určitých případech možný ekonomický dopad evropské dobrovolné činnosti v cílových zemích.

3.2 EHSV připomíná, že právní předpisy týkající se dobrovolnictví, zejména pokud jde o mezinárodní činnost dobrovolníků, musí být v Evropské unii soudržné. EHSV poukazuje na to, že odlišné právní rámce členských států týkající se dobrovolnictví mohou negativně ovlivnit iniciativu EU Aid Volunteers⁽⁶⁾.

3.3 EHSV je rovněž přesvědčen, že podobné iniciativy by měly sloužit ke zvýšení účasti členských států s menší tradicí dobrovolné činnosti a humanitární pomoci. Tato iniciativa by měla umožnit účast organizací z těchto zemí a podnítit zapojení dobrovolníků z celé Unie podle zásady rovných příležitostí. EHSV navrhuje realizovat zvláštní opatření na zvýšení účasti organizací i dobrovolníků z členských států, které se dosud do humanitární činnosti zapojovaly v menší míře.

⁽⁵⁾ Článek 8 konsensu, Úř. věst. C 25, 30.1.2008, s. 1–12. Konsensus se týká rovněž iniciativ, které definují práva osob postižených humanitární krizí, např. projekt Sphere, a stanoví jejich ochranu. „Humanitární charta“ a minimální standardy Sphere.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Sdělení o politikách EU a dobrovolnictví: uznání a propagace přeshraničních dobrovolných činností v EU – COM(2011) 568 final, Úř. věst. C 181, 24.6.2012, s. 150–153.

3.4 Ačkoliv se návrh SFEU původně omezoval na otázky humanitární pomoci, velká část financovaných pilotních projektů a řada úkolů, jimž jsou dobrovolníci pověřeni, spadá ve skutečnosti spíše do rozvojové spolupráce, snižování rizika pohrom, obnovy a rekonstrukce, zmírňování, odolnosti atd. EHSV považuje toto přizpůsobení za logické a navrhuje prozkoumat, jak by se v budoucnosti mohla rozvíjet dobrovolná činnost v rozvojové spolupráci Unie.

3.5 Dobrovolná činnost v rámci evropské humanitární pomoci a obecněji i v rámci rozvojové spolupráce musí být v souladu se zbývajícím činnostmi unijních institucí, musí ji doplňovat a být její součástí. EHSV se domnívá, že dobrovolnictví může být užitečné pro další oblasti mezinárodní rozvojové spolupráce, ale k jeho využívání je třeba přistupovat opatrně, podle obezřetnostních kritérií „do no harm“, a je nutné omezit situace, kdy dojde k nasazení dobrovolníků.

3.6 EHSV tedy souhlasí s tím, jak Evropský parlament omezil možnosti zapojení dobrovolníků během konfliktů, v situacích, kdy je ohrožena jejich bezpečnost, nebo ve složitých mimořádných situacích. Bezpečnost příjemců, dobrovolníků a veškerých pracovníků musí být prvořadá, zejména v rámci humanitární činnosti.

3.7 EHSV proto navrhuje definovat typy projektů, u nichž je zapojení dobrovolníků nejvhodnější, nebo alespoň přísněji stanovit typy činností, na nichž by se dobrovolníci v rámci této iniciativy neměli podílet. Humanitární činnost je velmi rozsáhlá a rozmanitá a je nutné v jejím rámci určit situace, v nichž je účast dobrovolníků nejvhodnější.

3.8 EHSV dále vítá, že se koncepce dobrovolnictví mladých lidí stanovená ve Smlouvě stala realističtější a týká se různých typů dobrovolné činnosti, požadovaných schopností, různých hodnot atp. EHSV se domnívá, že by se v rámci projektu mělo usilovat o dosažení vhodné rovnováhy mezi muži a ženami.

4. Výzvy při provádění iniciativy EU Aid Volunteers

4.1 Instituce Unie zaujaly k praktickému provádění iniciativy EU Aid Volunteers opatrný přístup. Pro stanovení některých budoucích výzev a pro jejich řešení by mělo být zásadně důležité hodnocení dosud uskutečněných pilotních projektů a iniciativ. S výsledky těchto hodnocení by měly být seznámeny všechny zúčastněné strany a mělo by se diskutovat o tom, jaká poučení z nich vyplývají.

4.2 Dobrovolníci se musí vždy využívat podle potřeb a na žádost po analýze a posouzení situace a potřeb obyvatelstva

zasaženého katastrofou nebo složitou krizí. Velmi důležitá je vazba jak na evropské (COHAF, mechanismy GR ECHO atp.), tak na mezinárodní systémy koordinace prostřednictvím Úřadu OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí (OCHA).

4.3 Měly by se rovněž zavést jasné mechanismy se specializovanými sítěmi humanitárního sektoru (zatím), jako je např. Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce, VOICE (Dobrovolnické organizace pro spolupráci v krizových situacích) nebo Mezinárodní rada dobrovolných agentur (ICVA).

4.4 V návrhu nařízení je zdůrazněna potřeba zavést normy pro všechny fáze povolávání dobrovolníků do třetích zemí. EHSV s tím souhlasí a navrhuje, aby tyto normy vycházely z osvědčených postupů humanitárního sektoru a z příslušných existujících kvalitních iniciativ⁽⁷⁾.

4.5 V rámci těchto norem se musí dát zvláštní význam bezpečnosti a zajištění takových podmínek, které umožní rozvíjet dobrovolnou činnost a dodávat humanitárním projektům přidanou hodnotu.

4.6 Dobrovolnictví nabízí svoji spolupráci prostřednictvím sociálních organizací a v menší míře také prostřednictvím veřejných institucí civilního charakteru. Pro úspěch dobrovolné činnosti má význam především kvalita těchto institucí. EHSV souhlasí, že je nutné přistoupit k mechanismům certifikace organizací, které budou vycházet ze zkušenosti s humanitární činností a právních předpisů v této oblasti. EHSV proto navrhuje zanalyzovat a maximálně využít zkušenosti, jež shromáždilo GR ECHO prostřednictvím rámcových dohod o partnerství uzavřených s nevládními organizacemi a agenturami OSN⁽⁸⁾.

4.7 EHSV je přesvědčen, že systém certifikace se musí zakládat na všech těchto zkušenostech a že při jeho spuštění musí být zohledněna hlavní kritéria, tj. transparentnost, volná soutěž, rovné příležitosti a také odpovědnost. Prostřednictvím této iniciativy se musí zvýšit zapojení nevládních organizací ze zemí s menší tradicí v této oblasti. EHSV navrhuje, aby se za tímto účelem stanovila konkrétní opatření, pomocí nichž by se v těchto členských státech šířila iniciativa EU Aid Volunteers a humanitární činnost obecně.

⁽⁷⁾ EHSV navrhuje, aby se zvláště zohlednila iniciativa v oblasti společných norem, již spustily tři nejvýznamnější iniciativy týkající se zlepšení humanitární činnosti: projekt Sphere, iniciativa HAP (Humanitarian Accountability Partnership – Partnerství pro skládání účtů v humanitární činnosti) a kodex správných postupů organizace People in Aid.

⁽⁸⁾ Měly by se rovněž zohlednit návrhy Řídícího výboru pro humanitární reakci, o nichž se právě jedná, a zhodnotit systémy akreditace zavedené v některých členských státech za účelem nalezení soudržných postupů a předcházení zdvojení.

4.8 Kritéria pro certifikaci musí platit i pro organizace dotčených zemí přijímající pomoc, ač je možná bude nutné uzpůsobit. Prioritou musí být zvyšování kapacity organizací přijímajících pomoc a na tuto činnost je nutné vyčlenit technickou, logistickou a finanční podporu. Iniciativa může být nástrojem podpory partnerů z Jihu a přispět k posílení společností přijímajících pomoc. EHSV je k tomuto tématu velice vnímavý a přijal v jeho rámci několik stanovisek⁽⁹⁾.

4.9 EHSV podtrhuje civilní charakter, jež musí mít instituce vysílající a přijímající dobrovolníky a který je zárukou zachování humanitárních zásad a hodnot a jejich přijetí dotčenými komunitami.

4.10 EHSV se domnívá, že by se mělo důkladně prozkoumat zapojení podnikatelských subjektů, které mají také zkušenosti s firemním či jiným dobrovolnictvím, s cílem navrhnout mechanismy tohoto zapojení. EHSV se domnívá, že by se v každém případě měla propagovat také úloha malých a středních podniků, a ne jen velkých korporací, které mají oddělení pro sociální odpovědnost podniků či podobná oddělení, jak tomu v několika případech bylo.

4.11 Pro zaručení řádného průběhu činností iniciativy EU Aid Volunteers je velmi důležitá odborná příprava kandidátů na účast v ní. EHSV je přesvědčen, že kromě odborné profesní přípravy, jež je zjevně důležitá, je nutné provádět i další přípravu a položit na ni větší důraz. Jedná se o informování o hodnotách, příslušných národech, mezikulturním rozměru, úctě, psychosociálních aspektech pomoci atp., tedy o řadě otázek, jež humanitární činnosti dodávají rozměr, který přesahuje její technickou stránku. To, čím se odlišuje humanitární

činnost, je právě tento důraz na zásady a hodnoty, který musí být v odborné přípravě dobrovolníků přirodá.

4.12 Z tohoto důvodu je nutné využít ty instituce v členských státech, které již mají s touto oblastí zkušenosti, a vzdělávací sítě na evropské úrovni – a to nejen univerzitního typu, ale také sítě neziskových organizací. Maximálně využít by se měla zvláště odborná příprava, která byla součástí již uskutečněných pilotních projektů. EHSV vyzývá, aby se co nejdříve shromáždily osvědčené postupy v této oblasti, aby mohly sloužit jako referenční body pro budoucí návrhy.

4.13 V návrhu nařízení se zvažuje zřízení databáze potenciálních dobrovolníků, kteří by posléze byli nasazováni prostřednictvím akreditovaných organizací, případně prostřednictvím útvarů Komise. EHSV upozorňuje, že zařazení dobrovolníků do nějaké organizace nezávisí pouze na technických požadavcích, ale také na určitém souznění z hlediska společných hodnot, přijetí mandátu a mise dané instituce atp. EHSV se proto domnívá, že tento aspekt je nutné zohlednit bez ohledu na konečnou podobu databáze dobrovolníků, již Evropská komise vytvoří.

4.14 Spuštění iniciativy EU Aid Volunteers je příležitostí, jak rozšířit opatření k informování a vzdělávání evropských občanů, co se týče solidarity, potřeby zachovat poskytování pomoci i dobách krize a propagace univerzálních hodnot. EHSV podobně jako v jiných stanoviscích zdůrazňuje, že kromě pouhé „viditelnosti“ činností je nutné upevnit vztahy s občany. Rozhodující úlohu zde hrají organizace občanské společnosti, z nichž je mnoho zastoupeno v EHSV. EHSV se zasazuje o to, aby se tyto aktivity v oblasti zvyšování povědomí veřejnosti prováděly zejména v těch členských státech, v nichž dosud byla tradice humanitární činnosti menší.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV Zapojení občanské společnosti do rozvojových politik a do rozvojové spolupráce EU, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 28–34.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Občanství více podporující začlenění a otevřené přistěhovalcům (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2014/C 67/04)

Zpravodaj: **pan PARIZA CASTAÑOS**

Dne 14. února 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Občanství více podporující začlenění a otevřené přistěhovalcům

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 176 hlasy pro, 10 hlasů bylo proti a 14 členů se zdrželo hlasování.

1. Návrhy a doporučení

1.1 EHSV poukazuje na to, že v posledních deseti letech došlo v EU k velkému pokroku, co se týče vyrovnání práv, svobod a záruk spojených se statusem evropského občanství, jelikož se posílilo kritérium místa pobytu ve vztahu ke státní příslušnosti. Evropské občanství se vyvíjí směrem k občanství založenému na místě pobytu, jež se opírá o Listinu základních práv a hodnoty a zásady Smlouvy (SFEU).

1.2 Výbor se domnívá, že by se měla provést analýza, v níž se zhodnotí nedokončené úkoly a překážky, které stále brání tomu, aby se inkluzivnější, participativnější a občanské evropské občanství vztahovalo na všechny osoby s trvalým pobytem v EU.

1.3 Jako Evropané žijící v 21. století musíme řešit jednu velkou výzvu: rozšiřovat základny našich demokracií a zahrnovat do nich nové občany, kteří budou mít stejná práva a povinnosti. Proto musí mít právo na občanství členských států a na evropské občanství také všechny osoby přistěhovaleckého původu, jež Evropě přináší velkou národnostní, etnickou, náboženskou a kulturní rozmanitost. Výbor se domnívá, že evropské demokracie jsou svobodné a otevřené společnosti, které musí být založeny na začlenění všech občanů, ať už je jejich původ a identita jakékoliv.

1.4 EHSV navrhuje zahájit úvahy o tom, zda je současný právní a politický základ evropské politiky v oblasti přistěhovalectví, občanství a integrace dostatečný pro dnešní evropské společnosti, které jsou stále více pluralitní a velmi rozmanité.

1.5 Hospodářská krize vyřadila ochranu základních práv, integraci a boj proti diskriminaci z politické agendy. EHSV upozorňuje na riziko zvýšení netolerance, rasismu a xenofobie vůči přistěhovalcům a menšinám. Je nutné, aby přední činitelé

v oblasti politiky a společnosti a sdělovací prostředky jednali s velkou mírou zodpovědnosti a působili politicky a společensky výchovně s cílem zamezit tomuto chování a aby instituce EU jednaly rozhodně, pokud jde o ochranu základních práv.

1.6 Výbor chce vyslat jasné poselství těm, kdo na základě vylučujícího nacionalismu definují národní a evropskou identitu tak, že nepřiznávají občanská práva milionům osob se slabým právním postavením, a to v důsledku jejich národnostního původu. Je nutné zlepšit kvalitu demokracie v Evropě a rozšířit přístup k občanství členských států a evropskému občanství.

Doporučení členským státům:

1.7 Vzhledem k tomu, že mnoho členských států má restriktivní právní předpisy, co se týče možnosti získat jejich státní občanství, doporučuje EHSV členským státům, aby přijaly flexibilnější právní předpisy a administrativní postupy, na jejichž základě by státní příslušníci třetích zemí s dlouhodobým pobytem ⁽¹⁾ měli přístup k jejich státnímu občanství.

1.8 Výbor vyzývá členské státy, aby se zeměmi původu přistěhovalců podepsaly dohody, na jejichž základě by přistěhovalci mohli mít dvojí občanství.

1.9 Členské státy musí podepsat a ratifikovat Evropskou úmluvu o státním občanství z roku 1997 a Úmluvu o účasti cizinců na místním veřejném životě z roku 1992 a ve svých postupech udělování a odeírání občanství respektovat zásady proporcionality, účinné právní ochrany a nediskriminace.

⁽¹⁾ Směrnice 2003/109/ES.

1.10 EHSV bere na vědomí překážky, které řada členských států zachovává v oblasti politických práv, tj. volebního práva, práva na sdružování a práva na účast na politickém životě, a doporučuje jim, aby změnilly své právní předpisy tak, aby státním příslušníkům třetích zemí trvale pobývajícím na jejich území byla přiznána politická práva.

Návrh na reformu Smlouvy:

1.11 Výbor navrhuje Evropské unii, aby v případě nové reformy Smlouvy (SFEU) v budoucnu změnila článek 20 tak, aby se občany Unie stali i státní příslušníci třetích zemí, kteří trvale pobývají v EU a mají status dlouhodobě pobývajících rezidentů.

1.12 Jako kritérium pro získání občanství Unie by se mělo použít místo pobytu osoby. Jak EHSV uvedl v jednom z předchozích stanovisek ⁽²⁾, je již místo pobytu v evropském právu jedním z kritérií, na jejichž základě se státním příslušníkům třetích zemí přiznávají různá hospodářská, sociální, kulturní a občanská práva a svobody. Povaha mnoha z těchto práv je podobná jako u práv vyplývajících z evropského občanství. Ve skutečnosti jsou však vyloučena některá politická práva, např. právo volit. EHSV by rád zdůraznil, že legální trvalý pobyt musí být jedním ze způsobů, jak získat občanství Evropské unie ⁽³⁾.

Návrhy evropským institucím:

1.13 Listina základních práv EU je závazná a představuje nový rámec pro evropské politiky přistěhovalectví, integrace a občanství. Komise musí analyzovat způsob, jakým tato listina ovlivňuje postavení a práva státních příslušníků třetích zemí, aby mohla spustit nové iniciativy na přizpůsobení právních předpisů v oblasti přistěhovalectví zárukám, které z ní vyplývají.

1.14 Listina vytváří obecný základ nové koncepce občanského občanství (společný soubor základních práv a povinností) pro státní příslušníky třetích zemí. Výbor navrhuje, aby byl rozvoj tohoto občanského občanství jednou z priorit nového politického programu, který od roku 2014 nahradí Stockholmský program.

1.15 EU by měla přijmout **přistěhovalecký kodex**, který by do práv a svobod státních příslušníků třetích zemí pobývajících v EU vnesl větší transparentnost a právní jasnost. Výbor se domnívá, že evropské právní předpisy v oblasti přistěhovalectví musí zaručit rovné zacházení a zásadu zákazu diskriminace.

1.16 Komise musí zhodnotit problémy, které v členských státech v praxi přetrvávají, co se týče ochrany základních práv státních příslušníků třetích zemí, zejména sociálních práv, mobility a přístupu k účinné právní ochraně.

1.17 Komise by měla prozkoumat překážky, které některé členské státy zachovávají v souvislosti s udělováním postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů a modré karty ⁽⁴⁾, a vést účinné řízení proti členským státům, které porušují právní předpisy Unie.

1.18 Komise by v rámci programu pro integraci měla zhodnotit postupy a překážky, které existují v členských státech, co se týče nabývání a ztráty státního občanství, a jejich dopad na občanství Unie.

1.19 Výbor žádá Komisi, aby vypracovala zprávu o stavu diskusí probíhajících v EU v souvislosti s úmluvou OSN o ochraně migrujících pracovníků a jejich rodin ⁽⁵⁾. Komise by měla připravit podmínky pro její ratifikaci.

2. Evropské občanství

2.1 Rok 2013 byl vyhlášen Evropským rokem občanů. Občanství Unie představuje jeden z neúčinnějších nástrojů vytváření společné identity všech Evropanů. Výbor se domnívá, že velmi aktuální je názor, který již stál u zrodu EU, když Jean Monnet řekl: „Nevytváříme koalici států, sjednocujeme lidi.“

2.2 Evropské občanství není koncepcí, jíž by chyběl obsah, je naopak konkrétním právním a politickým statutem, jenž se skládá z práv a svobod. Základními hodnotami Evropské unie jsou podle článku 2 SEU demokracie, svoboda, právní stát, rovnost a dodržování lidských práv.

2.3 EHSV se domnívá, že v tak těžkých obdobích, jakým je i současná doba, kdy Evropu sužuje vážná hospodářská, sociální a politická krize, je nezbytné zavést inovační strategie na podporu otevřenějšího a inkluzivnějšího občanství a upevnit důvěru všech osob, které mají bydliště v Evropské unii.

2.4 Komise vydala druhou zprávu o evropském občanství *Občané EU: vaše práva, vaše budoucnost*, v níž analyzuje některé stávající překážky a problémy. EHSV zprávu Komise vítá, upozorňuje však, že v ní chybí politická opatření týkající se státních příslušníků třetích zemí, kteří mají podobná práva a svobody jako občané EU, ale nemají plné občanství.

⁽²⁾ Úř. věst. C 208, 3.9.2003, není k dispozici v češtině.

⁽³⁾ Úř. věst. C 208, 3.9.2003, s. 76, odstavec 4.3, není k dispozici v češtině.

⁽⁴⁾ Směrnice 2009/50/ES.

⁽⁵⁾ Valné shromáždění OSN, 18.12.1990.

2.5 Výbor spouští řadu iniciativ na podporu aktivnějšího evropského občanství, ale upozorňuje na závažnost tohoto problému, kdy mnoho mladých lidí, kteří jsou potomky přistěhovalců druhé či třetí generace, trpí vážnou diskriminací a vyloučením, jež značně oslabuje jejich pocit sounáležitosti se společností, která je považuje za „druhořadé občany“.

3. Evropský program integrace – zapojení přistěhovalců do demokratického procesu

3.1 EHSV již před deseti lety navrhl, aby se integrace stala základní součástí společné přistěhovalcké politiky, a požádal o zavedení evropského programu. V roce 2004 schválila Rada společné základní zásady integrace, např.: „Přístup přistěhovalců k institucím, veřejnému a soukromému zboží a službám, na základě rovného zacházení jako s příslušníky hostitelské země nediskriminujícím způsobem je stěžejním základem lepší integrace.“ a „Účast přistěhovalců na procesu demokratizace a při formulování integračních politik a opatření, zejména na místní úrovni, podporuje jejich integraci.“

3.2 Komise ve spolupráci s EHSV pracuje na evropském programu integrace a podněcuje členské státy k provádění četných podpůrných činností. S cílem usnadnit zapojení přistěhovalců a organizací občanské společnosti spustili EHSV a Komise Evropské fórum pro integraci⁽⁶⁾.

3.3 Výbor přispěl k programu integrace vypracováním různých stanovisek⁽⁷⁾.

3.4 Fórum prozkoumalo význam, jež má pro integraci přistěhovalců jejich zapojení do demokratického procesu, a domnívá se, že členské státy, jež přistěhovalcům usnadňují přístup k občanským právům, zlepšují jejich integraci. Výbor proto doporučuje členským státům, aby do své vnitrostátní legislativy zavedly flexibilnější právní předpisy, na jejichž základě by státní příslušníci třetích zemí s dlouhodobým pobytem měli přístup k jejich státnímu občanství.

3.5 Výbor oceňuje, že odbory, organizace zaměstnavatelů a nevládní organizace jednají ve prospěch integrace a usnadňují účast přistěhovalců na demokratickém životě svých organizací. Občanská společnost vyzývá státní příslušníky třetích zemí, aby se staly aktivními členy těchto organizací.

3.6 Integrace je dvousměrný společenský proces vzájemného přizpůsobování mezi přistěhovalci a hostitelskou společností, který se musí podpořit řádnou správou v Evropské unii, a to na celostátní, regionální i místní úrovni. Společný evropský přístup má vysokou přidanou hodnotu, jelikož vytváří vazbu mezi integrací a hodnotami a zásadami stanovenými ve Smlouvě, zásadou rovného zacházení a zákazu diskriminace, Listinou základních práv Evropské unie, Evropskou úmluvou o lidských právech a strategií Evropa 2020.

3.7 Evropské právní předpisy v oblasti přistěhovalectví musí zaručit rovné zacházení a zásadu zákazu diskriminace. V této souvislosti je na místě zmínit otázku práv a možností v jazykové a náboženské oblasti. Výbor kladně hodnotí návrh směrnice⁽⁸⁾ o usnadnění výkonu práv evropských pracovníků, která mají v souvislosti s volným pohybem, jež předložila Komise.

3.8 EHSV však navrhl, aby se se všemi osobami s bydlištěm v EU zacházelo spravedlivě bez ohledu na jejich migrační situaci nebo státní příslušnost, a proto se musí odstranit některá omezení, která v současnosti obsahuje status občanství Unie.

4. Státní příslušnost, místo pobytu a občanství Evropské unie

4.1 Výbor chce obnovit úvahy o povaze evropského občanství, co se týče státních příslušníků třetích zemí, kteří legálně a trvale pobývají v EU. Je potřeba se vrátit k přístupu, jež popsaly závěry Rady z Tampere⁽⁹⁾. Spravedlivé a rovnoprávné zacházení s evropskými občany a státními příslušníky třetích zemí stanovené v Tampere⁽¹⁰⁾ je i nadále jednou z politických priorit, jelikož těchto cílů nebylo během čtrnácti let vývoje společné přistěhovalcké politiky dosaženo.

4.2 Udělovat státní občanství mohou členské státy na základě své legislativy, jelikož Smlouva nedává EU žádnou pravomoc harmonizovat právní předpisy v této oblasti, která tak spadá pod svrchovanost jednotlivých států.

⁽⁶⁾ COM(2013) 236 final.

⁽⁷⁾ Závěry předsednictví Evropské rady v Tampere, 15.–16. října 1999.

⁽¹⁰⁾ V odstavci 18se uvádí:

„Evropská unie musí zajistit spravedlivé zacházení se státními příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají na území jejích členských států. Ráznější integrační politika by měla vést k tomu, aby jim byla udělena práva a povinnosti srovnatelné s právy a povinnostmi občanů Evropské unie. Tato politika by měla též podpořit opatření proti diskriminaci v hospodářském, sociálním a kulturním životě a rozvíjet opatření proti rasismu a xenofobii.“ Viz také odstavec 21, v němž se za prioritní stanoví:

„Právní postavení státních příslušníků třetích zemí by se mělo sbližovat s právním postavením státních příslušníků členských států. Evropská rada schválila cíl dát státním příslušníkům třetích zemí dlouhodobě legálně pobývajícím v některém členském státu EU možnost získat státní příslušnost tohoto státu.“

⁽⁶⁾ <http://ec.europa.eu/ewsi/en/policy/legal.cfm>.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 69–75; Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 6–13; Úř. věst. C 354, 28.12.2010, s. 16–22; Úř. věst. C 347, 18.12.2010, s. 19–27; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 29–35; Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 95–98; Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 128–136; Úř. věst. C 125, 27.5.2002, s. 112–122.

4.3 Ve všech členských státech však organizace přistěhovalců, odbory a další nevládní organizace rozvíjejí iniciativy a vedou diskuse za účelem zkrácení lhůt a zvýšení flexibility postupů naturalizace a přístupu k občanství pro přistěhovalce a za účelem usnadnění integrace, neboť si uvědomují, že ani společnost ani stát, jež osobám, které v nich trvale pobývají, neposkytují rovné zacházení ani práva na zapojení, integraci nepodporují.

4.4 Koncepce evropského občanství je pevně zakotvena ve Smlouvách, právu EU a Listině základních práv. Ve Smlouvě o fungování EU (SFEU), zejména v jejím článku 20, se uvádí: „Každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, je občanem Unie. Občanství Unie doplňuje občanství členského státu, nenahrazuje je.“ Státní občanství, jehož nabytí a ztrátu definuje každý vnitrostátní právní rámec, je tedy „univerzálním klíčem“ k přístupu k občanství EU ⁽¹¹⁾.

4.5 Úzká vazba mezi statusem evropského občanství a státní příslušností členských států byla od zavedení evropského občanství Maastrichtskou smlouvou v roce 1992 předmětem mnoha diskusí a kritiky. Tato souvislost v zásadě znamená, že státním příslušníkům třetích zemí s legálním pobytem v EU je formálně popřena možnost získat občanství EU, a tyto osoby tak zůstávají „neviditelnými“ v evropských debatách týkajících se občanství a nemohou se zapojit do politiky ani do demokratického života.

4.6 Podle omezeného výkladu občanství Unie existuje homogenní, jasně identifikovatelná skupina osob nazývaných evropští občané a druhá skupina osob nazývaných státní příslušníci třetích zemí, kteří za evropské občany považováni nejsou.

4.7 Kdo jsou však evropští „občané“? Je vhodné omezit okruh osob považovaných za občany EU na osoby, které jsou státními příslušníky jejich členských států? Mají již státní příslušníci třetích zemí nějaká podobná a srovnatelná práva a svobody s evropskými občany? Jaká jsou současná omezení občanství Unie a výzvy s ním spojené? Jakou úlohu hraje v této souvislosti politická účast a volební právo? Proč je mnoho mladých lidí, kteří jsou potomky přistěhovalců, neustále považováno za „druhořadá občany“? Jestliže zapojení přistěhovalců do demokratického procesu usnadňuje jejich integraci, proč jsou vyloučeni?

4.8 Dosud to byly členské státy, kdo nepřímým rozhodováním o tom, kdo jsou občané Unie a kdo ne. To se musí změnit, aby se občanství Unie stalo jádrem evropské integrace.

5. Evropské „občanské“ občanství

5.1 Listina základních práv stanoví obecný základ nové koncepce občanského, inkluzivního a participativního občanství, již je podle Výboru potřeba rozvíjet.

5.2 Komise uvedla, že Listina základních práv je východiskem pro rozvoj koncepce občanského občanství (jemuž náleží obecný soubor základních práv a povinností) pro státní příslušníky třetích zemí.

5.3 Listina základních práv EU je závazná a má podobnou právní hodnotu jako Smlouvy. Tato listina změnila a upevnila prvky statusu občanství Unie. Mezi osoby, na něž se vztahuje, patří jak evropští občané, tak státní příslušníci třetích zemí. Hlava V se týká občanských práv a její článek 41 (právo na řádnou správu) a čl. 45 odst. 2 (právo na volný pobyt a pohyb) zahrnují i státní příslušníky třetích zemí.

5.4 EHSV upozorňuje, že zbytek ustanovení této listiny se vztahuje na všechny osoby bez ohledu na jejich státní příslušnost. Listina omezuje prostor pro rozhodování členských států v otázkách souvisejících s jistotou pobytu, slučováním rodin, vyhoštěním a dokonce nabýváním a ztrátou občanství. Jednou z jejích podstatných součástí je hlava VI týkající se soudnictví, v níž je zahrnuto právo na účinnou soudní moc a na účinnou právní ochranu v případech porušení některých základních a občanských práv.

5.5 EHSV se domnívá, že spojení mezi občanstvím Unie a listinou může mít dalekosáhlé důsledky při rozšiřování okruhu osob, na něž se vztahuje status evropského občanství. Jednou z největších nevyřešených výzev je zaručit přístup k účinné právní ochraně státním příslušníkům třetích zemí, jejichž základní práva a svobody podrobily členské státy a jejich orgány v rámci evropského práva výjimkám nebo je porušily ⁽¹²⁾.

5.6 EHSV přijal během přípravných prací Evropského konventu usnesení, v němž navrhl, že je potřeba zlepšit politiky integrace přistěhovalců. EHSV požádal konvent, aby prošetřil možnost udělování občanství Unie státním příslušníkům třetích zemí, kteří mají postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů ⁽¹³⁾.

⁽¹¹⁾ De Groot, G.R. (1998), The relationship between the nationality legislation of the Member States of the European Union and European Citizenship, kapitola VI, in M. La Torre (ed.), *European Citizenship: An Institutional Challenge*, The Hague: Kluwer International Law.

⁽¹²⁾ S. Carrera, M. De Somer a B. Petkova (2012), *The Court of Justice of the European Union as a Fundamental Rights Tribunal: Challenges for the Effective Delivery of Fundamental Rights in the Area of Freedom, Security and Justice*, CEPS Policy Brief, Centre for European Policy Studies, Brusel.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 61, 14.3.2003, s. 170, odstavec 2.11, není k dispozici v češtině.

5.7 Ve sdělení o přistěhovalecké politice Společenství⁽¹⁴⁾ stanovila Komise za cíl vytvořit evropský právní rámec pro přijímání a pobyt státních příslušníků třetích zemí a definovat obecné právní postavení založené na zásadě poskytnutí souboru práv a povinností, které by byly rovny právům a povinnostem evropských občanů, s tím, že by se lišily podle délky pobytu.

5.8 Kdyby se přistěhovalcům umožnilo získat po uplynutí minimální doby pobytu pěti let občanství, mohlo by se dostatečně zaručit úspěšné začlenění mnoha přistěhovalců do společnosti, nebo by to mohl být první krok k získání občanství příslušného členského státu.

5.9 EHSV ve svém stanovisku k tématu Přístup k občanství Evropské unie uvedl, že širší pojetí evropského občanství odpovídá pojetí, jež Komise nazvala „občanským občanstvím“.

5.10 EHSV se zasadil o to, aby bylo „občanské občanství“ na evropské úrovni chápáno jako „participativní a inkluzivní občanství“ pro všechny osoby trvale pobývající na území Unie, přičemž jedním z jeho klíčových prvků by měla být zásada rovnosti všech osob před zákonem. EHSV již ve svém stanovisku k tématu Přístup k občanství Evropské unie zdůraznil, že by se tak dosáhlo závazku v oblasti rovného zacházení s cílem podporovat a usnadňovat občanskou integraci státních příslušníků třetích zemí trvale pobývajících v některém členském státu Evropské unie (rovnost před zákonem) a podařilo by se potírat současnou diskriminaci, již jsou vystaveni občané třetích zemí.

6. Deset let poté stále existují problémy, které se musí vyřešit

6.1 Evropa v posledním desetiletí zavedla politiky, přijala právní předpisy a vynesla rozsudky, jež jsou důležité jak pro občanství Unie, tak pro status státních příslušníků třetích zemí. Na jejich základě se postupně rozšířila práva, svobody a záruky spojené s evropským občanstvím založeným na místě pobytu. EHSV se však domnívá, že toto rozšíření není úplné, je v něm totiž příliš omezení.

6.2 Jedním z nejdůležitějších legislativních kroků bylo přijetí **směrnice o občanství (2004/38)**, kterou se předtím rozptýlený a roztržštěný evropský právní rámec pro pohyb a pobyt spojil do jediného právního nástroje. EU byla zejména aktivní v uznání práv státních příslušníků třetích zemí, jež jsou rodinnými příslušníky evropských občanů, a v přijetí opatření potírajících

jejich diskriminaci. Tato směrnice výslovně přiznává těmto rodinným příslušníkům, jež jsou státními příslušníky třetích zemí, různá práva a svobody, jejichž povaha je podobná povaze práv a svobod náležitých evropským občanům.

6.2.1 EHSV souhlasí s názorem Komise, podle níž je jednou z největších výzev zajistit dostupnost práv stanovených ve směrnici pro všechny osoby v jejich každodenním životě, odstranit některé špatné vnitrostátní postupy a poskytnout skutečnou právní ochranu osobám, jejichž svobody vyplývající z občanství byly narušeny.

6.2.2 Tato občanská práva sice přímo vyplývají z přibuzenského vztahu, přístup k nim se však aktivuje pouze tehdy, kdy evropští občané se svými rodinnými příslušníky vykonávají právo na volný pohyb nebo emigrují do jiného členského státu. Výkon vnitroeurovské mobility je i nadále jednou z podmínek poskytnutí ochrany, která se rodinným příslušníkům přiznává v souvislosti s evropským občanstvím⁽¹⁵⁾. Směrnice těmto rodinným příslušníkům rovněž přiznává právo na trvalý pobyt po uběhnutí 5 let pobytu.

6.2.3 EHSV se nicméně domnívá, že vnitrostátní orgány stále zachovávají právní předpisy a postupy, které jsou překážkou svobody pohybu a pobytu rodinných příslušníků evropských občanů. Zahraniční rodinní příslušníci evropských občanů jsou také i nadále vystaveni obrácené diskriminaci, již je třeba vyřešit⁽¹⁶⁾.

6.3 **Soudní dvůr EU** byl velmi aktivní a sehrál kladnou úlohu v ochraně a proaktivním výkladu právních předpisů a jednotlivých evropských práv, jež souvisejí s evropským občanstvím⁽¹⁷⁾. Soudní dvůr potvrdil, že evropské občanství má být základním statutem evropských občanů⁽¹⁸⁾.

6.3.1 EHSV vítá judikaturu týkající se občanství, již vydal Soudní dvůr v Lucemburku, a poukazuje na to, že velká část této judikatury byla zabudována do směrnice, která shrnuje nejdůležitější rozsudky Soudního dvora v oblasti volného pohybu a evropského občanství vydané do roku 2004.

⁽¹⁵⁾ Guild, E. (2004), *The Legal Elements of European Identity: EU Citizenship and Migration Law*, The Hague: Kluwer Law International, European Law Library.

⁽¹⁶⁾ Výroční evropská zpráva o volném pohybu pracovníků v Evropě, 2010–2011, K. Groenendijk et al., leden 2012, Evropská komise, GR pro zaměstnanost. Viz <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=475&langId=en>.

⁽¹⁷⁾ Kostakopoulou, T. (2007), *European Citizenship: Writing the Future*, *European Law Journal*, Special Issue on EU Citizenship, Vol. 13, n° 5, s. 623–646.

⁽¹⁸⁾ Věc C-184/99 – Grzelczyk.

⁽¹⁴⁾ COM(2000) 757 final.

6.3.2 Soudní dvůr rovněž vytvořil rozsáhlou judikaturu týkající se obecných zásad evropského práva⁽¹⁹⁾, jakými jsou např. proporcionalita a zákaz diskriminace, jež se vztahují na všechny osoby, kterých se dotýkají činnosti nebo právo Unie, bez ohledu na jejich státní příslušnost nebo migrační status. Judikatura zasahuje až do pravomocí členských států v otázkách nabývání a ztráty státního občanství a jejich důsledků pro evropské občanství a práva s ním spojená.

6.3.3 Soudní dvůr mnohokrát poukázal na to, že členské státy mají při výkonu svých pravomocí v oblasti státní příslušnosti povinnost věnovat zvláštní pozornost důsledkům svých právních předpisů a rozhodnutí v kontextu evropského občanského práva a volného pohybu, zejména co se týče plného výkonu práv a svobod spojených s občanstvím Unie⁽²⁰⁾.

6.4 **Od roku 2003 je v platnosti balíček evropských právních předpisů týkajících se přistěhovalectví**, jenž obsahuje právní nástroje týkající se podmínek vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí, které poskytují práva a záruky, z nichž některé jsou podobné právům a zárukám vyplývajícím z evropského občanství. **Směrnice 2003/109⁽²¹⁾ týkající se postavení státních příslušníků třetích zemí dlouhodobě pobývajících na území EU** vytvořila obecný právní status pro státní příslušníky třetích zemí, kteří legálně a nepřetržitě pobývají na území některého členského státu po dobu 5 let.

6.4.1 EHSV zdůrazňuje, že filozofií směrnice bylo sblížit status evropských občanů a státních příslušníků třetích zemí dlouhodobě pobývajících v EU a chránit jistotu jejich pobytu v EU. Nicméně tento obecný status těmto osobám ještě nedává úplnou rovnost a plné občanství, ale „téměř rovnost“ či „téměř občanství třetí třídy“ podléhající mnoha podmínkám⁽²²⁾. Jak uvedla Komise ve zprávě o uplatňování směrnice 2003/109/ES⁽²³⁾, ačkoliv článek 11 směrnice stanoví „téměř rovné zacházení“ s dlouhodobě pobývajícími rezidenty a státními příslušníky daného členského státu, existuje vážný nedostatek informací o způsobu jeho použití, což způsobuje problémy v jeho uvádění do praxe.

⁽¹⁹⁾ De Groot, G.R. (2005), *Towards a European Nationality Law*, en H. Schneider (ed.), *Migration, Integration and Citizenship: A Challenge for Europe's Future*, Vol. I, s. 13–53.

⁽²⁰⁾ Viz např. věci C-369/90 – Micheletti, C-192/99 – Kaur nebo C-135/08 – Rottmann. Viz J. Shaw (ed) (2012), *Has the European Court of Justice Challenged Member States Sovereignty in Nationality Law?*, EUI Working Paper RSCAS 2011/62, EUDO Citizenship Observatory, Florencie.

⁽²¹⁾ Analýza směrnice a jejího původu viz S. Carrera (2009), *In Search of the Perfect Citizen? The intersection between integration, immigration and nationality in the EU*, Martinus Nijhoff Publishers: Leiden.

⁽²²⁾ Viz článek 11 směrnice. Groenendijk, K. (2006), *The Legal Integration of Potential Citizens: Denizens in the EU in the final years before the implementation of the 2003 directive on long-term resident third country nationals*, en R. Bauböck, E. Ersböll, K. Groenendijk y H. Waldrauch (eds), *Acquisition and Loss of Nationality*, Volume I: *Comparative Analyses: Policies and Trends in 15 European Countries*, Amsterdam: Amsterdam University Press, s. 385–410.

⁽²³⁾ COM(2011) 585 – Zpráva o uplatňování směrnice 2003/109/ES.

6.4.2 Na druhou stranu směrnice stanovila možnost volného pohybu (mobility) do jiného členského státu a získat v něm „téměř stejné“ zacházení, což představuje jeden z prvků její přidané hodnoty. Zahrnutí rozměru vnitroeuropejské mobility (volného pohybu) připomíná stejný model vyplývající z občanství Unie, který pramení z podpory vnitroeuropejské mobility zakotvené v evropském občanském právu.

6.5 Také další směrnice spadající do evropského přistěhovalectvého práva se dotýkají „vnitroeuropejské mobility“ a přistupují k ní podobně, jako směrnice o dlouhodobě pobývajících rezidentech, aby se zvýšila atraktivita evropských trhů práce. **Příkladem je směrnice 2009/50 o modré kartě pro vysoce kvalifikované přistěhovatele.**

6.6 EHSV se však domnívá, že vlivem špatného uplatňování směrnic v některých členských státech jsou podmínky a kritéria vztahující se na pobyt a práci státních příslušníků třetích zemí a jejich rodin v jiném členském státu, než kde získali evropské povolení k pobytu, daleko od toho, aby mohly být považovány za srovnatelné s volným přeshraničním pohybem evropských občanů.

6.7 K rovnému zacházení se státními příslušníky třetích zemí, kteří pobývají v EU a chtějí se v ní volně pohybovat, a k jednotnému rámci jejich práv nepřispívá navíc ani roztržitý právní rámec s různými odvětvovými předpisy⁽²⁴⁾.

7. Dialog se zeměmi původu

7.1 Výbor v jiných stanoviscích navrhl, že by se měl zlepšit politický a sociální dialog se zeměmi původu přistěhovalců, kteří přicházejí do Evropy. EHSV vítá, že bylo podepsáno několik dohod.

7.2 Tento dialog by se měl týkat také občanských práv. Výbor vítá dohody mezi státy, které umožňují mít dvojí státní občanství, jelikož se na jejich základě dostane státním příslušníkům třetích zemí občanských, sociálních a politických práv.

7.3 Některé členské státy však podmiňují politická práva recipitou. Výbor upozorňuje, že tyto dohody jsou sice pozitivním nástrojem, nicméně v případech, že země původu nesouhlasí s kritériem reciprocity, omezují práva osob.

⁽²⁴⁾ S. Carrera et al. (2011), *Labour Immigration Policy in the EU: A Renewed Agenda for Europe 2020*, CEPS Policy Brief, Centre for European Policy Studies, Brusel.

7.4 EHSV požaduje, aby se vnější politika EU plně zavázala k podpoře celosvětové správy mezinárodní migrace v rámci Organizace spojených národů na základě mezinárodních prováděcích právních nástrojů, mimo jiné Všeobecné deklarace lidských práv, Mezinárodní úmluvy na ochranu práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin (Výbor doporučil ⁽²⁵⁾ EU její ratifikaci), Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a úmluv MOP.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁵⁾ Úř. věst. C 302, 7.12.2004, s. 49.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Na cestě k udržitelnější spotřebě: životnost průmyslových výrobků a informace pro spotřebitele k obnovení důvěry (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2014/C 67/05)

Zpravodaj: **pan Thierry LIBAERT**

Spoluzpravodaj: **pan Jean-Pierre HABER**

Dne 14. února 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Na cestě k udržitelnější spotřebě: životnost průmyslových výrobků a informace pro spotřebitele k obnovení důvěry (stanovisko z vlastní iniciativy).

Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI), kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 17. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 178 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Plánované zastarávání výrobků je jev související s průmyslovou výrobou, jež potřebuje určitou míru výměny výrobků. Ačkoli se tato výměna výrobků může jevit jako nutná, je třeba zamezit jejímu zneužívání. Evropský hospodářský a sociální výbor důsledně rozlišuje mezi záměrně programovaným defektem a zrychlenými vzorci spotřeby. Lze vyslovit oprávněné pochybnosti ohledně marketingových postupů propagujících zásadní inovace, přičemž se často jedná pouze o inovace doplňkové, naše stanovisko se nicméně soustředí na řešení nejvýraznějších případů a na zlepšení záruk pro spotřebitele. Cílem je přispět ke zlepšení důvěry v evropské podniky. Návrhy se týkají oblasti technické, obchodní, normativní, vzdělávací a informační. Jsou součástí strategického rámce pro účelnější a spravedlivější vyváženost v řetězci výroby, distribuce a spotřeby.

1.2 EHSV si přeje úplný zákaz výrobků s programovaným defektem, jež má vyvolat ukončení životnosti přístroje. Tyto případy se vyskytují zřídka, jsou však nepřehlédnutelné, jako mediálně sledovaný případ jistých tiskáren vyrobených tak, aby se po určitém počtu použití zastavily, a mohou pouze vyvolat nedůvěru občanů vůči podnikům.

1.3 EHSV doporučuje podnikům, aby usnadňovaly opravy svých výrobků. To by mělo probíhat ve třech rovinách: v rovině technických možností (kupříkladu digitální tablety, v nichž jsou baterie připájeny ke schránce přístroje, což znemožňuje jakoukoli opravu a nutí uživatele k nové koupě), dále pak zachováním možnosti dokoupení náhradních dílů ve lhůtě 5 let po zakoupení výrobku. Dále by měl zákazník při nákupu výrobku dostat doprovodný leták s uvedením možností oprav a popsáním způsobu jejich provedení. Obecněji vzato chce EHSV prostřednictvím svého stanoviska jednoznačně podpořit sociální složku

a odvětví oprav. Na zlepšování důvěry mezi podniky a veřejností je třeba nahlížet především z hlediska možností podpory pracovních příležitostí, které mohou vzniknout.

1.4 Jelikož závazné právní předpisy nepřipadají v úvahu, EHSV povzbuzuje dobrovolné postupy certifikace. Pro příklad lze uvést záruku v oblasti kuchyňských spotřebičů na dostupnost jednotlivých dílů po dobu 10 nebo 20 let, jež byla hodnotným prodejním argumentem. Tato viditelná záruka by se mohla stát evropskou normou, jež by se vztahovala na všechny výrobky zakoupené na území 28 států Unie, aby nedocházelo k penalizaci evropských podniků. Stejně tak by se výrobci mohli zavázat ke zveřejňování údajů o nejčastějších poruchách, neboť vědí, které z nich mají největší výskyt. Mohly by uchovávat pouze tyto poruchové díly, nebo se zavázat k tomu, že je na žádost vyrobí, či najít dodavatele příslušné značky, který by je vyrobil. To by mohlo znamenat silný závazek ze strany určitých podniků zaručit spolehlivost svého výrobku, což by nad rámec vztahu se spotřebitelem podpořilo myšlenku dobrovolné certifikace potvrzující poskytování prostředků k údržbě a zajištění dlouhodobé funkčnosti výrobků.

1.5 EHSV vybízí členské státy, aby parametry boje proti plánovanému zastarávání zohlednily ve své politice veřejných zakázek. Vzhledem k objemu veřejných zakázek v zemích Evropské unie (16 % HDP) jsou veřejné orgány vlivným zákazníkem a navíc by měly jít příkladem.

1.6 EHSV se domnívá, že zlepšení kvality a dlouhodobé funkčnosti výrobků pomůže v Evropě vytvořit trvalá pracovní místa, a je tedy třeba je podporovat. Budou-li tyto změny doplněny vhodnou odbornou přípravou, napomohou překonat krizi těžce doléhající na evropské pracující.

1.7 EHSV doporučuje uvádět na výrobku jeho odhadovanou životnost nebo odhadovaný počet použití, aby spotřebitel mohl při nákupu činit informovaná rozhodnutí. Ve snaze podpořit nákup odolných výrobků doporučuje vyzkoušet postup dobrovolného udávání ceny v přepočtu na jeden rok odhadované životnosti výrobku. Ta by však měla být předmětem kontroly, aby se zabránilo zneužívání tohoto postupu na úkor spotřebitele. Spotřebitel by tak měl možnost získat výrobky za vyšší nákupní cenu s delší dobou amortizace. Pro naše podniky by to mohlo být pouze motivací k výrobě odolnějších výrobků. Toto udávání životnosti by se mělo soustředit na relevantní informace, které spotřebitel potřebuje, a mělo by být diferencované podle kategorií výrobků, aby se zamezilo přílišnému množství informací na některých obalech.

1.8 EHSV považuje za užitečné zavést systém záruky minimální životnosti zakoupených výrobků. V současnosti neexistují předpisy pro minimální životnost výrobků, ani evropské normy umožňující ji měřit. Začínají se však objevovat iniciativy v rámci ekologického označování. Podniky, které vyrábějí nebo uvádějí na trh výrobek s životností kratší než 5 let, musí internalizovat vnější náklady na jeho recyklaci, zejména obsahuje-li výrobek látku škodlivé pro životní prostředí.

1.9 EHSV navrhuje rozšířit mechanismus kupních záruk o záruku minimální funkčnosti, přičemž náklady na opravy by nesl výrobce.

1.10 Náklady vzniklé zkrácením životního cyklu výrobků a potíže spojené s nedostatečnými možnostmi jejich opravy doléhají z velké části na spotřebitele, stejně jako důsledky politiky podniků ale i některých distributorů, kteří se někdy snaží prodat prodloužení záruky po prvním roce, ačkoli je povinná záruka dvouletá. Spotřebitelé jsou často o svých právech nedostatečně informováni. Jejich informovanost by mohla posílit lepší komunikace, zejména používání internetových stránek a sociálních sítí. Evropské středisko pro sledování plánovaného zastarávání by spotřebitelům umožnilo udělat si lepší představu o používaných praktikách a tak lépe usměrnit svůj výběr.

1.11 Povědomí spotřebitelů je nezbytným předpokladem náležitého a udržitelného způsobu používání výrobků. Dále je důležité řádně informovat spotřebitele o minimální životnosti výrobku, což je relevantní při rozhodování o jeho koupi. V této souvislosti by byly vítány dobrovolné obchodní a podnikatelské iniciativy a aktivity.

1.12 Spotřebitel se často setkává s pocitem, že se ocitl ve skutečném legislativním bludišti. Existuje řada směrnic pojednávajících o plánovaném zastarávání (obchodní postupy, odpad atd.), avšak soubor textů k tomuto tématu je nedostatečně koordinovaný a vyžadoval by harmonizaci prostřednictvím legislativního balíčku.

1.13 EHSV doporučuje členským státům, aby podporovaly zodpovědnou spotřebu zejména ve fázi vzdělávání, aby spotřebitelé zohledňovali dopad výrobku na životní prostředí

z hlediska jeho životního cyklu, ekologické stopy a také kvality. Výbor naléhavě doporučuje, aby se zástupci spotřebitelů větší měrou podíleli na probíhající diskusi o této významné a citlivé záležitosti. Jejich účast by zajistila komplexnější přístup.

1.14 EHSV doporučuje Evropské komisi, aby na toto téma provedla studie ve snaze vnést jasno do množství informací v oběhu, jež si často protirečí. Umožní tím získat objektivní náhled především na hospodářský a sociální dopad plánovaného zastarávání nejen z hlediska výhod, které údajně přináší oběhu prodáváných výrobků, ale i z hlediska zaměstnanosti a obchodní bilance.

1.15 EHSV navrhuje, že k této tématice v roce 2014 uspořádá velký evropský kulatý stůl. Sejdou se u něj všechny strany zainteresované v této problematice: zástupci průmyslu a finančního sektoru, distributoři, odborové organizace, sdružení spotřebitelů, nevládní organizace, standardizační agentury, experti atd. Mělo by jít o setkání zástupců mnoha oborů, aby se jednání nezúžilo na několik průmyslových odvětví. Návazně by v zájmu podněcování veřejnosti k co nejširší účasti mělo být uspořádáno fórum otevřené občanům Evropské unie, přičemž jedním z preferovaných způsobů zapojení budou sociální sítě.

1.16 Obecněji vzato EHSV doporučuje urychlit výzkum a činnost ve třech směrech, jež by potlačily plánované zastarávání výrobků:

- ekodesign výrobků: tento přístup umožňuje zajistit udržitelnost používaných zdrojů od samého počátku se zohledněním environmentálního dopadu zboží a jeho celkového životního cyklu;
- uzavřený koloběh hospodářství orientovaný na přístup „cradle to cradle“ (od kolébky ke kolébce), jehož cílem je transformovat odpad jednoho podniku tak, aby se stal zdrojem pro jiné podniky;
- funkční hospodářství, jehož cílem je rozvoj využívání výrobků spíše než jejich vlastnictví. Při tomto přístupu podniky neprodávají výrobek, ale jeho funkci, jejíž cena závisí na využití. Proto je v zájmu výrobců, aby vyvíjeli předměty pevné, opravitelné a se snadnou údržbou a zajistili výrobní řetězec i odpovídající logistiku, jež bude těžištěm jejich hospodářského modelu.

1.17 Tento signál EHSV vysílá na evropské úrovni ve snaze vyjádřit své přání, aby společnost vstoupila do fáze hospodářského přechodu a transformovala se ze společnosti plynající na společnost udržitelnou, kde je růst zaměřen na potřeby spotřebitelů, sleduje občanskou perspektivu a není nikdy cílem sám o sobě.

2. Úvod a obsah

2.1 Plánované zastarávání výrobků je znepokojivé téma z několika důvodů: zkrácením životnosti spotřebního zboží zvyšuje spotřebu zdrojů a stejně tak i objem odpadu, který musí být po ukončení životního cyklu výrobku zpracován. Má mnoho podob a využívá se k podpoře prodeje a hospodářského růstu záměrným vytvářením potřeb a spotřebitelského zboží, u něž se počítá s opravou.

2.2 Důsledkem je plýtvání zdroji a znečišťování, jež dosáhly takových rozměrů, že občanská společnost a několik volených zástupců, kteří s těmito postupy nesouhlasí, provádějí kroky ke zviditelnění těchto systémových nedůsledností a k jejich odstranění (skupinové žaloby ve Spojených státech proti společnosti Apple, žaloba podaná v Brazílii, předložení legislativních návrhů v Belgii a ve Francii počátkem roku 2013).

2.3 Běžně se rozlišuje několik typů plánovaného zastarávání výrobků, přičemž zastarávání může být definováno jako „devalorizace materiálu nebo zařízení předcházející jeho materiálnímu opotřebení“ (slovník Le Petit Larousse). Pak lze materiál kvalifikovat jako devalorizovaný a zastaralý na základě důvodů, jež nesouvisí s jeho fyzickým opotřebením, ale jsou spjaté s technologickým pokrokem, vývojem vzorců chování, módou atd.

2.4 Rozlišuje se několik typů zastarávání:

- plánované zastarávání výrobků v úzkém slova smyslu, jehož podstatou je koncepce zkráceného životního cyklu výrobku s případným využitím vnitřního zařízení nastaveného na ukončení životnosti přístroje po určitém počtu použití;
- nepřímé zastarávání, které většinou bývá důsledkem nemožnosti opravy výrobku kvůli chybějícím vhodným náhradním dílům, nebo nemožnosti opravy jako takové (případ baterií připojených k elektronickému zařízení);
- zastarávání v důsledku neslučitelnosti, příkladem je počítačový program, který po aktualizaci operačního systému již nefunguje. Tento typ zastarávání souvisí se zastaralostí poprodejních služeb, jež spotřebitele vybízí ke koupi nového výrobku spíše než k opravě toho stávajícího, částečně kvůli lhůtě a ceně opravy;
- psychologické zastarávání, k němuž dochází působením marketingových kampaní podniků a jehož cílem je vsugerovat spotřebitelům dojem, že stávající výrobky jsou již zastaralé. Bylo by bezpředmětné nutit výrobce digitálních tabletů, aby produkovali výrobky s životností 10 let, jsou-li naše spotřební vzorce takové, že si přejeme jejich výměnu každé dva roky. Kupříkladu mobilní telefony jsou nahrazovány v průměru každých 20 měsíců (u věkové skupiny 12–17letých pak každých 10 měsíců). Přestože se jedná o důležitou problematiku, stanovisko se zaměřuje pouze na první tři typy. Čtvrtý typ by zasluhoval specifický přístup zohledňující vzorce spotřeby.

2.5 V této problematice nepanuje jednoznačná shoda. Zmíněné významové nuance dokazují, že je nutné nalézt pro tento pojem obecnou definici a přijmout diferencovaná opatření podle objektivních (technických) a subjektivních (módní trendy, uvádění nových výrobků na trh) faktorů zastarávání. V některých případech může být pomíjivý charakter výrobku výhodou z hlediska životního prostředí. Zastarávání rovněž závisí na chování spotřebitelů.

2.6 EHSV prosazuje diferencovaný přístup. Hlavní myšlenkou není usilovat o prodloužení životnosti všech výrobků jednotným způsobem, ale nahlížet na tuto problematiku z hlediska využívání výrobku. Upřednostňuje také přístup založený na optimalizaci tohoto využití, přičemž optimalizace neznamená vždy jen prodloužení životního cyklu. EHSV chce přispět ke zlepšení vnímání spolehlivosti výrobků evropských podniků.

2.7 Důvodů, proč by se Evropská unie měla zabývat problematikou plánovaného zastarávání, je celá řada. Jsou povahy environmentální, sociální, veřejného zdraví, kulturní, ale také hospodářské. Je třeba vzít v úvahu další, méně konkrétní, avšak stejně důležité aspekty symbolické a etické.

2.8 Z hlediska životního prostředí dnes každoročně spotřebujeme okolo 60 miliard tun surovin, což je asi o 50 % více než před třiceti lety. Evropan spotřebuje za jeden den 43 kg surovin, oproti tomu Afričan pouze 10 kg. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) na základě údajů z roku 1999 odhaduje, že při 2 % ročním růstu primární produkce vystačí zásoby mědi, olova, niklu, stříbra, cínu a zinku nejdéle na 30 let, zásoby hliníku a železa na 60 až 80 let. U rozrůstající se řady materiálů se tedy blíží období, kdy se stanou vzácnými. Kromě toho se v Evropě každoročně produkuje 10 milionů tun odpadu z elektrických a elektronických zařízení (OEEZ) a očekává se, že tento objem v roce 2020 dosáhne 12 milionů tun (údaje z roku 2012). Vedle politik recyklace a inovace je třeba souběžně s bojem proti plánovanému zastarávání podporovat politiky zaměřené na opětovné získávání surovin stanovené novou evropskou směrnicí, která vstoupila v platnost dne 13. srpna 2012.

2.9 Z hlediska sociálního přináší plánované zastarávání tři druhy problémů. Myšlenkový postup počítající s plánovaným zastaráváním spotřebního zboží v kontextu krize v první řadě přispívá k dynamice nákupů na úvěr a k bezprecedentní míře zadlužení. Zastaráváním výrobků nejvíce trpí jedinci ve znevýhodněných společenských skupinách, kteří si nemohou dovolit zaplatit vysokou cenu za odolné výrobky a často se spokojí s méně odolnými výrobky základního sortimentu. Plánované zastarávání se dále týká také zaměstnanců podniků v odvětví oprav, na které mohou dolehnout jeho negativní důsledky. Údaje obsažené ve zprávě ADEME⁽¹⁾ (2007) tuto tendenci potvrzují: opravuje se pouze 44 % porouchaných přístrojů.

⁽¹⁾ Agence de l'Environnement et de la Maîtrise de l'Energie (francouzská agentura pro průmysl a řízení energetiky).

Podle odhadu distributorů se opravy dočká 20 % přístrojů mimo záruku. Studie ADEME (2010) rovněž poukazuje na významný pokles objemu oprav ve Francii v období let 2006 až 2009, což je nejvíce zřetelné u elektrospotřebičů. Odvětví oprav má tu výhodu, že je nelze relokovat a z větší části sestává ze stabilních pracovních míst.

2.10 Důsledky pro veřejné zdraví jsou nezanedbatelné a mají dvojí podobu. První z nich jsou přímé následky spalování toxických elektronických součástí na obyvatele blízkého okolí, ty druhé pak mezinárodní. Nedostatek infrastruktur pro zpracování hardwarového odpadu je tak výrazný, že mnoho vyřazených výrobků se nezákonně vyváží do zeměpisných oblastí s nižšími náklady na skládkování, kde však mají různé druhy dopadu na místní obyvatelstvo (kupříkladu v Ghaně se z odpadu získává kov, který je pak poslán do Dubaje nebo do Číny. Velká část tohoto odpadu putuje do jižních zemí, kde způsobuje zdravotní a environmentální problémy).

2.11 Jsou zde i kulturní následky. Podle některých studií je průměrná životnost elektrických spotřebičů 6 až 8 let, zatímco před dvaceti lety bývala 10 až 12 let. Spotřebitelé se mohou oprávněně ptát, proč se životnost výrobků zkracuje, když se zároveň všude prosazují inovace. Důvěra evropských spotřebitelů v evropský průmysl se buduje postupně a zastarávání výrobků ji narušuje. V době, kdy téměř všechny průzkumy veřejného mínění uvádějí obrovské oddálení Evropanů od

evropského průmyslu, vyhlídka spotřebitelů na brzkou či neopravitelnou poruchu zřejmě u evropských občanů nadšení pro evropské podniky nezvýší. To částečně vysvětluje, proč si 92 % Evropanů ⁽²⁾ přeje, aby na výrobcích byla uváděna doba jejich životnosti (či počet použití). Jedním z faktorů umožňujících evropským podnikům zlepšit jejich konkurenceschopnost je důvěra spotřebitelů.

2.12 A pak jsou zde hospodářské následky. Velká většina neregulérně jednajících podniků působí v oblasti Hi Tech, jejíž výrobky se do Evropy často dovážejí. Tím, že se Evropská unie touto problematikou začala zabývat, nabízí svým podnikům možnost vyniknout díky účinnému uplatňování zásad udržitelnosti.

2.13 Evropský hospodářský a sociální výbor nezapomíná na aspekty méně materiální, ale možná stejně důležité. Z hlediska symbolického se veškerá naše činnost v duchu Rio+20 soustřeďuje na význam, který přikládáme udržitelnému rozvoji, a uznáváme, že plánované zastarávání je ze své podstaty součástí udržitelného rozvoje, který propagujeme. Co se týče našeho vnímání etických otázek ve společnosti, zdá se nám znepokojující, že by náplní činnosti inženýrů mohl být vývoj výrobků s urychleným stárnutím, nebo že reklamní agentury vedou kampaně povzbuzující spotřebitele k nákupům, o nichž vědí, že nezvýší míru jejich spokojenosti.

V Bruselu dne 17. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁾ Průzkum Eurobarometru „Postoje Evropanů k budování jednotného trhu pro ekologické výrobky“ (*Attitudes of europeans towards building the single market for green products*). Evropská komise, Flash 367, červenec 2013.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Podpora potenciálu růstu evropského pivovarnictví (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2014/C 67/06)

Zpravodaj: **pan JÍROVEC**

Spoluzpravodaj: **pan CALLEJA**

Dne 14. února 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Podpora potenciálu růstu evropského pivovarnictví.

Poradní komise pro průmyslové změny, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 47 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Pivo je nápojem, jemuž společnosti v Evropě holdují již několik tisíc let. Pivní kultura v Evropě se sice značně liší, existují zde různé typy piva a různé zvyklosti jeho konzumace, pivo ale hraje důležitou roli v každé zemi Evropské unie a je neodmyslitelnou součástí kultury, dědictví a stravování. Evropský hospodářský a sociální výbor zdůrazňuje, že se pivovarnictví neustále vyvíjí a že se přizpůsobuje a odolává i za současné složité situace. Poukazuje na to, jak tento sektor plní cíle strategie Evropa 2020 v jednotlivých prioritních oblastech, jako je zaměstnanost, udržitelnost, inovace, vzdělávání a sociální začleňování.

1.2 Evropský hospodářský a sociální výbor upozorňuje Evropskou komisi, Evropský parlament, Radu a členské státy na nejdůležitější opatření, o nichž je třeba vážně uvažovat, jestliže má evropské pivovarnictví plně realizovat svůj potenciál růstu. Konkrétně EHSV vyzývá rozhodující činitele k tomu, aby:

- dosáhli pokroku při vytváření vyváženého regulačního prostředí, které evropským pivovarům všech velikostí umožní vyrábět pivo a obchodovat s ním v Evropě i jinde,
- zahrnuli pivovarnictví do dohod o volném obchodu, o nichž se jedná s ostatními obchodními partnery EU, coby prioritní oblast, která vyžaduje oboustranné pozitivní zacházení,
- podpořili a více propagovali programy v oblasti sociální odpovědnosti, zdraví a vzdělávání prováděné na úrovni EU a na úrovni jednotlivých zemí tak, aby se do nich pivovary a jejich sdružení více zapojily,
- ve větší míře zohledňovali vliv vývoje v inovační, průmyslové a zemědělské politice na pivovarnictví.

1.3 Evropský hospodářský a sociální výbor rovněž pobízí k tomu, aby byly na úrovni členských států a na regionální a místní úrovni podniknuty kroky s cílem:

- pokračovat v navazování partnerství se sektorem pivovarnictví a nevládními organizacemi za účelem propagace odpovědné konzumace a snížení negativních důsledků požívání alkoholu, včetně spolupráce zaměřené na podporu odpovědného přístupu k obchodním sdělením a prodeji a zamezení neodpovědnému jednání v této oblasti,
- podpořit iniciativy pivovarnictví zaměřené na environmentální udržitelnost v celém dodavatelském a zásobovacím řetězci na evropské a místní úrovni,
- využít dynamiku pivovarnictví k tvorbě pracovních míst tím, že budou odstraněny překážky bránící dalšímu růstu zavedením předvídatelného a stabilního daňového systému na úrovni členských států pro tento sektor a jeho dodavatelský řetězec a že budou odstraněna narušení trhu způsobená kolísáním daňových sazeb. Zlepšení v tomto ohledu by napomohlo dotvoření jednotného trhu,
- důkladněji prozkoumat a ve spolupráci s místními orgány rozvinout různé aspekty projektů pro zapojení veřejnosti a příležitosti pro pivní cestovní ruch.

1.4 Evropský hospodářský a sociální výbor se domnívá, že by se pivovary měly:

- aktivněji a odpovědněji zapojit do různých činností zaměřených na propagaci potravinářských produktů přispívajících ke zdravým stravovacím návykům v EU a ve třetích zemích, které podporují obchodní komory, regionální orgány, členské státy a Evropská komise,

- podporou programů učňovského vzdělávání a odborné přípravy pokračovat v úsilí o to, aby byla pracovní místa v pivovarnictví stálá, řádně odměňovaná a atraktivní pro mladou generaci,
- dále posilovat svou spolupráci s výzkumnými a vzdělávacími institucemi tím, že se budou se svými partnery více účastnit programů EU v oblasti inovací, výzkumu a vývoje a také programů v oblasti vzdělávání a odborné přípravy,
- zintenzivnit svou účast v různých činnostech prováděných v rámci regionálních a strukturálních fondů a fondů určených pro malé a střední podniky,
- rozšířit stávající spolupráci s místními pěstiteli chmelu, obilí a dalších produktů nezbytných k výrobě piva tak, aby namísto střednědobého měla dlouhodobý charakter,
- podporovat co nejrozsáhlejší používání hodnocení životního cyklu v pivovarnictví jakožto sebeanalytického nástroje, při současném zohlednění omezení malých rodinných pivovarů v důsledku nedostatečné kapacity.

2. Evropské pivovarnictví

2.1 Evropská unie je jedním z největších výrobců piva na světě. V roce 2011 bylo ve zhruba 4 000 pivovarů rozesetých po celé Evropě vyprodukováno přes 380 milionů hektolitrů piva⁽¹⁾. Jejich výrobky se rozvážejí do celého světa. Co do množství patří EU k předním výrobcům – na světové produkci se podílí více než čtvrtinou. Teprve nedávno ji předstihla Čína, za EU však nadále zůstávají USA, Rusko, Brazílie a Mexiko⁽²⁾.

2.2 Z hlediska struktury je evropské pivovarnictví velice rozmanitým sektorem. Tvoří ho především malé a střední podniky zahrnující minipivovary, pivovary působící na místní, regionální či celostátní úrovni a čtyři hlavní výrobci piva se sídlem v Evropě⁽³⁾, kteří ve svém oboru hrají světový prim. Nárůst počtu nových malých pivovarů a minipivovarů v uplynulém desetiletí je pozoruhodným dokladem inovačního potenciálu tohoto sektoru a přínosem pro cíl udržitelnosti.

2.3 V dodavatelském řetězci spojeném se sektorem pivovarnictví najdeme mezi sladovny, výrobci zařízení a poskytovateli technických služeb nejen podniky s místní působností, ale také přední světové hráče. Evropské pivovarnické instituty předávají své poznatky do celého světa. Takové akce, jako jsou kongresy organizace European Brewery Convention či samostatné konference o pivu, lákají návštěvníky ze všech koutů.

2.4 Pivo je nejdůležitějším zpracovaným zemědělským produktem – objem vývozu u něj činí více než 2 miliardy eur⁽⁴⁾. Na pivo se také vztahuje politika EU v oblasti jakosti

zemědělských produktů⁽⁵⁾ prostřednictvím systémů CHOP a CHZO⁽⁶⁾. U 23 zeměpisných označení se dosahuje obratu přes 2,3 miliardy eur⁽⁷⁾. Zeměpisná rozmanitost pív v těchto systémech je však malá, neboť tato piva pocházejí z méně než jedné třetiny zemí EU.

2.5 Hlavní složky piva jsou přírodního původu – jedná se o vodu, obilí, chmel a kvasinky. Voda je pro pivovarnictví nejdůležitější surovinou, neboť v průměru tvoří 92 % piva. Ochrana podzemních vod je tedy klíčová. K výrobě piva je zapotřebí obilí, např. ječmen, pšenice nebo jiná obilovina, jež je základním zdrojem škrobu, proto mají pro pivovarníky a sládky podstatný význam vztahy se zemědělci.

2.6 Evropská unie je rovněž nejvýznamnějším aktérem na světovém trhu s chmelem, který se pěstuje ve čtrnácti členských státech EU⁽⁸⁾ na ploše odpovídající zhruba třetině světových chmelnic⁽⁹⁾, přičemž hlavním zákazníkem evropských pěstitelů chmele je sektor pivovarnictví. Bude zřejmě nutné přehodnotit hospodářskou soutěž mezi pěstiteli chmele a diferencovaný přístup v rámci zemědělských politik v jednotlivých členských státech EU, jestliže se má zabránit narušení trhu, které by mohlo mít pro pivovarníky dlouhodobé negativní důsledky.

2.7 Závislost pivovarníků na zemědělství vedla v posledních letech k tomu, že se tento sektor musel vyrovnat s nárůstem cen zemědělských surovin potřebných k výrobě piva, který byl vyvolán proměnlivou kvalitou sklizní a volatilitou cen. Ve vztahu mezi dodavateli surovin a pivovarníky by tam, kde je to možné a nutné, měl vládnout udržitelný a dlouhodobý přístup.

2.8 Celkové tržby z prodeje piva v roce 2010 činily 106 miliard eur, včetně DPH, což představuje 0,42 % HDP EU. Odhaduje se, že více než 63 % piva vyrobeného v Evropě se prodá v supermarketech a jiných maloobchodních prodejnách (tzv. off-trade). Zbývajících 37 % se vypije v pohostinství (např. v barech, hospodách a restauracích, tj. on-trade).

3. Překonání hospodářských problémů 21. století

Vývoj trhu a strukturální změny

3.1 Evropský trh s pivem prodělal v uplynulých 15 letech různé změny, pokud jde o technický pokrok, investice, fúze, zakládání nových podniků a chování spotřebitelů. Výrazný pokles konzumace piva od roku 2007 se přímo dotýká činnosti pivovarníků. Po dlouhých letech, kdy výroba piva v Evropské unii rostla, nastal v roce 2011 prudký propad ze 420 na 377

⁽¹⁾ Statistika sdružení The Brewers of Europe (Evropští pivovarníci), ročník 2012, říjen 2012.

⁽²⁾ Zpráva společnosti Canadean Global beer trends 2012.

⁽³⁾ AB InBev, Carlsberg, Heineken, SABMiller (v roce 2013).

⁽⁴⁾ Evropská komise, GR pro podniky a průmysl.

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/agriculture/quality/index_en.htm.

⁽⁶⁾ CHOP (chráněné označení původu) a CHZO (chráněné zeměpisné označení).

⁽⁷⁾ Evropská komise, GR pro zemědělství a rozvoj venkova.

⁽⁸⁾ Evropská komise, GR pro zemědělství a rozvoj venkova, prosinec 2009; Pavlovic M., únor 2012.

⁽⁹⁾ Evropská komise, GR pro zemědělství a rozvoj venkova.

milionů hektolitrů. V nadcházejících letech se však počítá s oživením a potenciálem růstu, jestliže nastanou příznivější hospodářské a regulační podmínky.

3.2 Hospodářská krize a snížení spotřeby vedly k restrukturalizaci evropského pivovarnictví, jejíž hnací silou byla konsolidace činnosti v Evropě a investice velkých mezinárodních a národních koncernů mimo EU. Současně se ve všech zemích zvýšil počet menších pivovarů, čímž se zpestřila nabídka pro spotřebitele a potvrdila podnikavost pivovarníků v souladu s Akčním plánem podnikání 2020⁽¹⁰⁾. Jde o příznivý vývoj i z hlediska udržitelnosti, protože souvisejícím vedlejším jevem je obvykle regionální cestovní ruch a také často bližší koloběh produkce a spotřeby, což je výhodné pro životní prostředí.

3.3 Hospodářská situace zapříčinila také to, že lidé konzumují více piva doma než v barech či restauracích. V důsledku toho se snížil počet pracovních míst, přidaná hodnota i veřejné příjmy z každého litru piva, který se v EU vypije⁽¹¹⁾. Tento vývoj byl ovlivněn rovněž silnějším cenovým tlakem v maloobchodním prodeji.

3.4 Rostoucí počet pivovarů a inovace ve výrobě přinesly také nové produkty, z čehož mají prospěch spotřebitelé, společnost i životní prostředí. Pivovarům všech velikostí vznikly nové příležitosti díky rozšíření nabídky o piva s nízkým obsahem alkoholu a nealkoholická piva, čímž jim stoupl prodej. Současně se neustále zvyšuje dostupnost organických piv.

Daňové aspekty

3.5 Pivovarnictví přináší národním vládám značné finanční výhody. Z výroby a prodeje piva proudí do státních pokladen vysoké částky – jedná se o příjmy ze spotřební daně, DPH a daní z příjmu a příspěvků na sociální zabezpečení, které odvádějí pracovníci a jejich zaměstnavatelé v pivovarnictví, ale také v dalších souvisejících odvětvích, kde mohou pracovní místa nepřímo souviset s činností v odvětví piva. V roce 2010 tyto příjmy činily přibližně 50,6 miliard eur⁽¹²⁾.

3.6 Odolnost sektoru pivovarnictví vůči současným hospodářským potížím nahlodalo rostoucí daňové zatížení, především zatížení spotřební daní, ale také sazby DPH zejména v pohostinství. Tento nárůst zhoršil složitou ekonomickou situaci pivovarů obzvláště v takových zemích, jako je Maďarsko, Finsko, Francie, Nizozemsko a Spojené království⁽¹³⁾. Celková přidaná hodnota připisovaná výrobě a prodeji piva v EU v období 2008–2010 poklesla o 10 %⁽¹⁴⁾ a v pivovarnictví v EU se na daních vybralo dohromady o 3,4 miliardy eur méně.

3.7 Systém spotřebních daní na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni by měl zohlednit jedinečné vlastnosti piva, včetně jeho obecně nízkého obsahu alkoholu, a místní přínos vaření piva a pivovarnictví pro společnost, tvorbu pracovních míst a hospodářství v širším slova smyslu. Na pivo jakožto kvašený nápoj by se proto měla vztahovat stejná pravidla, tzn. že by měla být do právních předpisů EU o spotřební dani z piva začleněna nulová minimální sazba, která je uplatňována u vína a ostatních kvašených nápojů⁽¹⁵⁾.

3.8 Vyvážená politika v oblasti spotřebních daní na vnitrostátní úrovni a lepší využívání stávajících mechanismů spolupráce v rámci daňové správy může pomoci zamezit obchodování vedenému daňovými motivy a souvisejícím škodlivým praktikám, a zachovat tak konkurenceschopnost pivovarnictví, zejména v pohraničních oblastech.

3.9 Vzhledem k tomu, jaký význam má pro prodej piva segment on-trade⁽¹⁶⁾, může daňová politika rovněž podpořit růst v odvětví pohostinství a pivovarnictví a pozitivně ovlivnit zaměstnanost na místní úrovni.

Mezinárodní obchod

3.10 I přes nepříznivé podmínky zůstává evropské pivovarnictví odolné a konkurenceschopné. Místní pivovarníci si ještě stále udržují své postavení na trzích v ostatních zemích EU a mimo ni. Ačkoli se většina piva vyrobeného v Evropě prodá na jednotném trhu EU, exportuje tento sektor od roku 2000 stále více do různých částí světa (od roku 2007 se vývoz zvýšil o 30 %). Mezi největší odběratele patří USA, Kanada, Angola, Čína, Švýcarsko, Tchaj-wan, Rusko a Austrálie⁽¹⁷⁾. Kromě toho jsou evropské pivovarníci rovněž významnými investory na všech kontinentech a účastní se různých iniciativ spolupráce s místními pivovarníky a distributory.

3.11 Schopnost evropských pivovarů zachovat si a rozšířit své působení ve třetích zemích však mohou ohrozit místní právní předpisy, které představují obchodní překážku, jež brzdí vývoz piva a investice. Vedle celních tarifů mohou mít tyto překážky podobu opatření souvisejících s právními předpisy, jako jsou definice produktů (např. Rusko) či daňové administrativní postupy (např. Albánie, Turecko). Evropská komise a členské státy ve spolupráci se sektorem pivovarnictví hrají klíčovou roli při překonávání těchto a dalších obtíží, k nimž občas dochází na zahraničních trzích.

⁽¹⁰⁾ COM(2012) 795 final.

⁽¹¹⁾ Ernst & Young, The Contribution made by Beer to the European Economy (Přínos piva pro evropské hospodářství), září 2011.

⁽¹²⁾ Ernst & Young, září 2011.

⁽¹³⁾ Evropská komise, Excise duty tables (tabulky o spotřebních daních), 2013.

⁽¹⁴⁾ Ernst & Young, září 2011.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 69, 21.7.2006, s. 10.

⁽¹⁶⁾ Ernst & Young, The Hospitality Sector in Europe (Evropské odvětví pohostinství), září 2013.

⁽¹⁷⁾ Evropská komise, GR pro obchod.

3.12 Zatímco Evropská unie uplatňuje v příslušných obchodních dohodách nulový celní tarif pro dovoz piva, řada zemí tato cla zachovává, aby tak zabránila konkurenci dovozu z členských států EU. Tento aspekt řeší také probíhající jednání o dohodách o volném obchodu. V nejnovějších dohodách (např. mezi EU a Jižní Koreou) se stanoví postupné snižování těchto cel, což je opatření, které by se mělo používat v rozsáhlejší míře.

3.13 Budoucímu zastoupení evropských značek piva na zahraničních trzích napomáhají rovněž propagační akce, např. výstavy a veletrhy, a konzultační programy, které ve třetích zemích provádí Evropská komise. Účast pivovarníků na příslušných akcích v těchto zemích zatím byla dosti nízká, protože pivovarníci nejsou dostatečně informováni o potenciálních výhodách a tyto akce nejsou náležitě propagovány.

4. Poskytování pracovních míst na všech úrovních

4.1 Sektor pivovarnictví nezahrnuje pouze samotnou výrobu piva. Patří do něj řada činností počínaje pěstováním zemědělských surovin, jež jsou pro vaření piva nepostradatelné, až po pohostinství a maloobchodní prodej. Pivovary v Evropské unii dohromady poskytují více než 128 800 přímých pracovních míst. Kromě toho jsou zde 2 miliony pracovních míst spojených s výrobou a prodejem piva, což jen v EU představuje přibližně 1 % veškerých pracovních míst⁽¹⁸⁾, s různým potenciálem zaměstnanosti.

4.2 Cíle EU týkající se inteligentního a udržitelného hospodářství podporujícího začlenění v rámci strategie Evropa 2020 pro růst se odrážejí v charakteristických rysech pivovarnictví. Pivovary existují ve všech evropských zemích a jsou oporou pro více než 2 miliony pracovních míst díky značným výdajům za zboží a služby a vysokému obratu v pohostinství a maloobchodním prodeji. Přes 73 % pracovních míst vytvořených v odvětví piva je v oblasti pohostinství.

4.3 Jelikož má pohostinství rovněž zásadní význam pro zajištění pracovních míst a růstu, a to nejen přímo v příslušných podnicích, ale i nepřímo ve velké části evropského hospodářství, jsou opatření k jeho rozvoji důležitá pro zaměstnanost, především u mladých a nekvalifikovaných pracovníků, přičemž je třeba upustit od uplatňování nestabilních pracovních smluv a nízkých platů.

4.4 Tato jedinečná rozmanitost v sobě spojuje dědictví, kulturu a modernitu a skýtá četné možnosti, jak využít pracovních dovedností v pivovarech a souvisejících odvětvích. Vedle práce v dodavatelském a zásobovacím řetězci je třeba dále rozvíjet potenciál v oblasti gastronomie a cestovního ruchu s cílem zvýšit zaměstnanost, a to jak činností samotných pivovarníků, tak prostřednictvím programů financování na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni.

4.5 Sektor pivovarnictví pocítil dopady celosvětových hospodářských potíží v podobě snížení počtu přímých pracovních míst o 9 % v letech 2008 až 2010, který byl způsoben poklesem konzumace piva. Navzdory nižší spotřebě, kterou zapříčinila vypjatá hospodářská situace v Evropě, byl celkový počet pivovarů (včetně minipivovarů) v Evropě v roce 2010 vyšší (3 638) než v roce 2008 (3 071) a neustále roste, díky čemuž skýtá další potenciál pro zaměstnanost. Tento potenciál by neměl být ohrožován opatřeními omezujícími prodej či poškozujícími fiskálními opatřeními a měl by být dále rozvíjen prostřednictvím odborného vzdělávání a přípravy a dokonce i na vyšších úrovních, aby v tomto sektoru vznikla kvalitnější pracovní místa.

5. Příspěvek k realizaci cílů v oblasti environmentální udržitelnosti

5.1 Evropské pivovarnictví musí reagovat na různé cíle týkající se energetické účinnosti, snížení emisí CO₂ a využívání zdrojů v rámci úsilí o dosažení udržitelnosti. Díky investicím z posledních let se v něm spotřebovává méně přírodních zdrojů, vzniká méně odpadu a důsledně se v něm opětovně používají druhotné produkty procesu vaření piva.

5.2 Pivovarníci projevili snahu o ochranu životního prostředí tím, že učinili potřebné kroky a investice, díky nimž snížili spotřebu energie, emise CO₂ a množství odpadní vody a zavedli změny v balení. V sektoru pivovarnictví byly rovněž vypracovány pokyny ohledně nejlepších dostupných technik, v nichž se zdůrazňuje úloha udržitelného řízení a jimiž se lze řídit na cestě k dosažení environmentálních cílů. Je třeba podporovat používání hodnocení životního cyklu jakožto sebeanalytického nástroje pro co nejrozsáhlejší spektrum pivovarnictví, při současném zohlednění toho, že malé rodinné pivovary jsou v tomto směru omezeny v důsledku nedostatečné kapacity.

5.3 V letech 2008 až 2010 pivovarnictví ve svém úsilí pokračovalo, a to navzdory zhoršující se podnikatelské situaci. Výsledkem bylo snížení spotřeby vody o 4,5 % a snížení spotřeby energie o 3,8 % na hektolitr vyrobeného piva. Podle odhadů se snížily rovněž emise CO₂, a to o 7,1 %⁽¹⁹⁾.

5.4 Pro proces vaření piva má velký význam kvalita vody a její využívání. Z tohoto důvodu je nezbytné náležité hospodaření s vodou ze strany dodavatelů vody a pivovarníků, aby byla zaručena udržitelnost výroby piva. V této souvislosti je třeba přijmout řádná opatření, aby bylo zajištěno, že průzkum brýdicového plynu nezamoří spodní vodu dodávanou spotřebitelům, včetně průmyslových uživatelů. Co se týče pivovarnictví, poukazuje EHSV na to, že pivovarníci v Nizozemsku a Německu již s velkým znepokojením sledují vývoj v této oblasti.

⁽¹⁹⁾ Campden BRI / KWA, The Environmental Performance of the European Brewing Sector (Environmentální výkonnost evropského pivovarnictví), květen 2012.

⁽¹⁸⁾ Ernst & Young, září 2011.

5.5 Ze surovin k výrobě piva vzniká během procesu vaření řada dalších užitečných produktů (tzv. druhotné produkty). Tyto produkty jsou vysoce ceněny v jiných průmyslových procesech nebo při specifickém koncovém využití, např. v oblasti léčiv, zdravých potravin, obnovitelných zdrojů energie, průmyslových aplikací, krmiv pro zvířata a zemědělských produktů⁽²⁰⁾, kosmetických či wellness produktů. Splňují přísné standardy kvality a striktní předpisy týkající se bezpečnosti potravin či krmiv pro zvířata a další právní předpisy. Význam a hodnota těchto druhotných produktů pivovary přiměly k navázání dlouhodobých dodavatelských vztahů s obchodníky a koncovými uživateli.

6. Odpovědnost vůči společnosti

6.1 V průběhu let pivovary a jejich sdružení ve všech evropských zemích podnikly iniciativy zaměřené na zvýšení povědomí o odpovědné konzumaci, zlepšení informovanosti spotřebitelů, zajištění odpovědné reklamy a odpovědného marketingu, uvádění varovných informací a odrazení spotřebitelů od neodpovědného jednání. Mnohé z těchto místních iniciativ byly realizovány v partnerství, jejich významný přínos pro společnost uznaly také vnitrostátní orgány a byly převzaty na evropské úrovni v rámci Evropského fóra pro otázky alkoholu a zdraví⁽²¹⁾.

6.2 Z těchto činností by měly vycházet vlády, pivovárníci, ostatní hospodářské subjekty a skupiny občanské společnosti při společné kampani zaměřené na propagaci odpovědné konzumace piva, která může být zcela v souladu se zdravým životním stylem dospělého člověka, a zamezení nadměrnému pití alkoholu.

6.3 Díky místnímu charakteru piva jsou evropští pivovárníci rovněž pevně vrostlí do svých místních společenství a podporují celou řadu aktivit. Sektor pivovarnictví v Evropské unii každoročně utratí více než 900 milionů eur na společensky prospěšnou činnost⁽²²⁾ – jde o širokou škálu činností podporovaných na místní a regionální úrovni.

6.4 Toto odvětví a širší okruh zúčastněných stran se důrazně zasazují o provádění iniciativ v oblasti sociální odpovědnosti podniků a institucionální odpovědnosti, a potírají tak negativní důsledky škodlivé konzumace. Tato angažovanost by měla být zohledněna ve vyváženém rámci pro obchodování s pivem a obchodní informace poskytované pivovárníky⁽²³⁾.

6.5 S ohledem na významnou roli, jakou pivo hraje v oblasti kultury, dědictví a spotřeby, je třeba zvážit iniciativu EU týkající se financování pořádání speciálních školení pro učitele a vychovatele škol všech stupňů, která by se věnovala zdravotním, sociálním a kulturním aspektům požívání kvašených nápojů.

7. Zachování úlohy pivovarnictví v oblasti výzkumu, vzdělávání a inovací

7.1 Vzdělávání a výzkum mají zásadní význam pro další zachování angažovanosti tohoto sektoru. Podílejí se na tom vysoké školy, pivovarnické školy, ústavy potravinářské technologie a další sítě. Je třeba pokračovat v pořádání fór pro výměnu poznatků, aby Evropa zůstala hlavním střediskem výzkumu uskutečňovaného pivovárníky, jejich partnery, výzkumnými pracovníky a zainteresovanými jednotlivci.

7.2 Je nutné posílit výzkumnou kapacitu a potenciál, neboť pivovárníci hrají důležitou úlohu coby průmysloví partneři v různých oblastech souvisejících s potravinářskými a pivovarnickými technologiemi, zdravotními hledisky a environmentální výkonností. Intenzivnější zapojení do Evropského výzkumného prostoru, programu Horizont 2020 a dalších technologických platform by posílilo stávající potenciál⁽²⁴⁾.

7.3 Jestliže se podpoří snahy sektoru pivovarnictví o dosažení špičkových výkonů podle nejprísnejších vědeckých standardů týkajících se vlastností piva a jeho vlivu na lidské zdraví a chování, může se tím rovněž přispět ke zlepšení informovanosti a vzdělání v této významné oblasti. Všechny zainteresované strany by mohly zvážit větší účast v programech EU pro financování a spolupráci.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁰⁾ Bamforth, C. (2009) *Contraception, Charcoal and Cows: The World of Brewery Co-Products* (Antikoncepce, živočišné uhlí a skot – svět pivovarnických vedlejších produktů), *Brewers Guardian*, 138(1), s. 24–27.

⁽²¹⁾ Sdružení The Brewers of Europe (Evropští pivovárníci), *European beer pledge: 1st year report* (Závazek evropského pivovarnictví – 1. výroční zpráva), duben 2013.

⁽²²⁾ Sponsorship ideas, Supporting local communities: Assessing the contribution of local brewers (Podpora místních společenství – zhodnocení příspěvku místních pivovarníků), květen 2011.

⁽²³⁾ Úř. věst. C 48, 21.2.2002, s. 130 [není k dispozici v češtině].

⁽²⁴⁾ Úř. věst. C 327, 12.11.2013, s. 82.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Nelegální přistěhovalectví po moři v evropsko-středomořském regionu (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2014/C 67/07)

Zpravodaj: **pan GKOFAS**

Spoluzpravodaj: **pan MALLIA**

Dne 17. září 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Nelegální přistěhovalectví po moři v evropsko-středomořském regionu.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 183 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 11 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV se otázkou nelegálního přistěhovalectví zabýval z různých hledisek již mnohokrát⁽¹⁾. Jedná se o velmi komplexní jev, který má mnoho podob a vyžaduje krátkodobá i dlouhodobá řešení. V tomto stanovisku bude kladen důraz na níže uvedené aspekty.

1.2 V této souvislosti je Výbor velice zarmoucen tím, že u pobřeží Lampedusy zahynulo nejméně 311 a pravděpodobně mnohem více afrických migrantů při nehodách dvou lodí, které se nedávno potopily. Ačkoliv tato tragédie má řadu různých příčin, Výbor je přesvědčen, že tyto nehody jsou pro širší problém nelegálního přistěhovalectví po moři do EU příznačné a že existuje příčinná vazba mezi nimi a zřejmou neschopností EU vytvořit vyhovující a provázané politiky nelegálního přistěhovalectví, jež by se zakládaly na solidaritě, a to včetně politik týkajících se prohledávání lodí, záchranné činnosti a vyloďování. Výbor vyzývá EU a členské státy, aby tyto nehody vnímaly jako varovný signál a přijaly doporučení v tomto stanovisku dříve, než dojde k další tragédii. Tragédie u ostrova Lampedusa poukazují na to, že EU musí nutně řešit otázku nelegálního přistěhovalectví a kontroly hranic jako evropský problém.

1.3 **Lidská práva:** Výbor s obavami sleduje rostoucí netoleranci, rasismus a xenofobii namířené proti přistěhovalcům, proti „jiným“ v Evropě, a obává se, že sociální důsledky finanční krize tyto postoje jen prohloubí. Je nutné, aby činitelé v oblasti politiky a společnosti a sdělovací prostředky jednali s velkou mírou zodpovědnosti a působili politicky a sociálně výchovně s cílem zamezit tomuto chování. Lidská práva nelegálních přistěhovalců musí být respektována ve všech fázích, od jejich záchrany nebo

zadržení, a to bez ohledu na to, zda získají status ochrany, dostanou se do nelegální situace osob „bez papírů“ nebo jsou navraceni do země původu.

1.4 **Záchrana životů na moři:** Každý člověk, který se nachází v situaci ohrožení na moři nebo rizikové situaci, musí být zachráněn, což platí i pro nelegální přistěhovalce.

1.5 **Vylodění:** EU musí přijmout politiku vylodění, jež nebude zvyšovat zátěž v členských státech, které se již nyní potýkají s neúměrným přílivem přistěhovalců. Při řešení problematiky vylodění je třeba vycházet ze zásady vylodění na nejbližším bezpečném místě, avšak pouze tehdy, pokud dotyčná země plně dodržuje všechny mezinárodní úmluvy o lidských právech a monitorují ji organizace na ochranu lidských práv.

1.6 **Právo na azyl a jeho zajištění:** Musí být zabezpečeno dodržování zásady nenavracení na hranici a to, aby všechny osoby, které potřebují mezinárodní ochranu, mohly předložit svou žádost v EU, jež bude postoupena příslušným vnitrostátním orgánům. V této souvislosti je zapotřebí vytvořit efektivnější systém posuzování žádostí o azyl. EHSV podporuje spolupráci se třetími zeměmi na tom, aby zlepšily své azylové systémy a dodržování mezinárodních norem.

1.7 **Navracení nelegálních přistěhovalců:** Směrnice o navracení⁽²⁾ poskytuje evropský rámec záruk právní a procesní ochrany⁽³⁾, jež EHSV hodnotí pozitivně; patří sem např. účinný prostředek právní nápravy na odvolání proti rozhodnutí týkajícímu se navracení k příslušnému soudnímu

⁽¹⁾ COM(2011) 248, pan Pariza Castaños;
COM(2011) 743, pan Pariza Castaños, paní King;
COM(2011) 750,751,752,753, pan Pariza Castaños;
COM(2008) 359, pan Pariza Castaños, paní Bontea.

⁽²⁾ Směrnice 2008/115/ES.

⁽³⁾ Např. čl. 12 odst. 1 a 2, čl. 13 odst. 1, 2, 3 a 4, čl. 14 odst. 1 a 2 směrnice.

nebo správním orgánu nebo jinému příslušnému nezávislému subjektu, bezplatná právní pomoc a zastoupení, určité záruky pro období čekání na navrácení a podmínky zajištění. Výbor navrhuje, aby evropská politika navrácení podporovala dobrovolnost a co nejvyšší zohledňování humanitárních hodnot. Na tom závisí legitimita a důvěryhodnost evropské přistěhovalecké politiky mimo EU. Článek 19 Listiny základních práv výslovně zakazuje hromadná vyhoštění a zaručuje, že žádná osoba nebude moci být navracena, vyhoštěna či vydána do jiného státu, v němž by se vystavovala vážnému nebezpečí trestu smrti, mučení či jiným nehumánním či ponižujícím trestům či zacházení – zásada nenavrácení (články 4 a 19 Listiny).

1.8 Komplexní evropská politika v oblasti nelegálního přistěhovalectví založená na solidaritě: EHSV se domnívá, že pro zajištění dodržování lidských práv je nutné zlepšit solidaritu EU s členskými státy, které jsou z důvodu své geografické polohy vystaveny početnému přílivu osob, jež přicházejí nedovolenou cestou a jsou oběti kriminálních sítí obchodníků s lidmi nebo převaděčů. Hranice EU, včetně námořních hranic členských států EU ve Středozeří, jsou hranicemi všech členských států a řádný dohled nad nimi by měl být v souladu se Smlouvami sdílenou odpovědností všech. Nejedná se jen o projev solidarity, ale i o přijímání odpovědnosti ze strany členských států prostřednictvím mechanismů pro sdílení zátěže, kterou nelegální přistěhovalectví přináší. Také členským státům, které se nacházejí na vnější hranici EU, je tedy třeba ukázat solidaritu a podporu, a to pomocí mechanismů pro sdílení zátěže, jež umožní přesídlování žadatelů o azyl v rámci EU. EHSV velmi podporuje provádění evropského systému rozdělování, který je popsán ve zprávě Evropského parlamentu o posílení vnitřní solidarity EU v oblasti azylu – (2012/2032 INI).

1.9 Vypracování dohod se třetími zeměmi: Dialogy o migraci a mobilitě mezi EU a třetími zeměmi musí mít primárně za cíl zajistit, aby k migraci docházelo legálním a řádným způsobem, zaručit mezinárodní právo na azyl, omezit nelegální přistěhovalectví a bojovat proti zločineckým sítím obchodu s lidmi. Spolupráce s třetími zeměmi je často nezbytným předpokladem pro účinné provádění postupů spojených s navrácením. Pro dosažení lepších výsledků je třeba tuto spolupráci posílit. Zároveň je třeba pomoci některým tranzitním zemím, aby dokázaly lépe spravovat své hranice a také aby byly schopny si vybudovat kapacity, a tak poskytovat ochranu těm, kdo ji potřebují.

1.10 Evropská pohraniční agentura (Frontex): Agentura Frontex musí být i nadále transformována do podoby skutečné evropské agentury pro ochranu vnějších hranic, která koordinuje společnou činnost EU na vnějších hranicích členských států. V této souvislosti by se mělo věnovat více úsilí realizaci konceptu evropských jednotek pohraniční stráže, jak vyzdvihuje zpráva Evropského parlamentu o agentuře Frontex (A7-0278/2011). Kromě toho by měla být rozšířena oblast působnosti této agentury, aby mohl být kladen větší důraz na prevenci. Je zjevné, že pokud má tato agentura fungovat účinněji, bude potřebovat více prostředků, ne méně. Uskutečnění společných operací koordinovaných agenturou (a jejich vliv na

základní práva a procesní práva stanovená v hraničním kodexu) musí podléhat demokratické kontrole ze strany Evropského parlamentu a Agentury Evropské unie pro základní práva (FRA).

1.11 EASO: Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu zahájil svoji činnost poměrně nedávno. Očekává se tedy, že se rychle a plně zhostí svých úkolů, zejména pokud jde o hledání udržitelných řešení a proaktivní jednání v oblasti vnitřní solidarity EU, jak vyplývá z jeho povinností stanovených v nařízení o jeho zřízení. EASO musí být schopen jasně identifikovat rozdíly v azylových postupech v různých členských státech i v jejich legislativě a navrhopvat nezbytné změny.

1.12 Prevence nezákonného převaděčství a boj proti němu: EHSV rovněž zdůrazňuje, že musí být učiněno vše pro důrazný boj proti organizovanému zločinu. Při pátrání po těch, kdo nezákonnému převaděčství napomáhají, a při jejich stíhání se nesmí šetřit. V této souvislosti je zásadní usilovat o pomoc vlád třetích zemí.

1.13 Financování: EHSV zdůrazňuje, že otázka zamezení přílivu přistěhovalců a jeho řízení je stejná pro celé Společenství, což musí být zohledněno i v rozdělení finančních nákladů na nástroje, které jsou zapotřebí k uplatňování účinné politiky. Výbor podpořil návrh Komise na flexibilnější správu Azylového a migračního fondu a Fondu pro vnitřní bezpečnost od roku 2014.

2. Úvod

2.1 Společná přistěhovalecká politika musí mít všeobecné zaměření a vztahovat se na různé aspekty jako demografickou situaci a trhy práce, dodržování lidských práv, rovné zacházení a nediskriminaci, legislativu týkající se přijímání nových přistěhovalců, situaci nelegálních přistěhovalců, přijímání a ochranu žadatelů o azyl, boj proti zločineckým sítím obchodujícím s lidmi, spolupráci se třetími zeměmi, evropskou solidaritu a sociální politiku a integraci.

2.2 V posledních letech dochází k událostem, prohlášením a politickým rozhodnutím, které EHSV vnímá s velkým znepokojením, jelikož se Evropou šíří stará známá nemoc Evropanů: xenofobie a výlučný nacionalismus. Menšiny a přistěhovalci jsou obětmi ponižování, urážek a agresivních a diskriminačních politik.

2.3 Nelegální přistěhovalectví je mimořádně závažnou a složitou otázkou, což dokládají tabulky v přílohách na konci tohoto dokumentu. Je to kromě toho otázka, kterou by se měla zabývat EU jako celek. Nelegální přistěhovalci, kteří překračují jižní hranice, se neustále snaží usadit v jiných zemích EU.

2.4 Jelikož v schengenském prostoru neexistují vnitřní hranice, má problematika nelegálního přistěhovalectví důsledky pro celou Evropu. Proto se jí musí věnovat společná a účinná evropská politika.

2.5 EHSV se otázkou nelegálního přistěhovalectví podrobně zabýval a své postoje vyjádřil v celé řadě stanovisek, jež byla přijata převážnou většinou.

2.6 Tato stanoviska obsahují analýzu příčin nelegálního přistěhovalectví směřujícího do EU, konstatují, že neexistuje komplexní politika EU v otázkách nelegálního přistěhovalectví, a upozorňují na to, že pokrok EU na cestě k dosažení společné přistěhovalecké a azylové politiky a vysoké úrovně harmonizace právních předpisů je velmi pomalý. K důsledkům tohoto problému a řadě navrhovaných řešení je uvedeno velké množství odkazů.

2.7 Tisíce nelegálních přistěhovalců vstupují na území EU po moři. Z toho vyplývá, že otázka nelegálního přistěhovalectví po moři musí být řešena specificky. Dle agentury Frontex dochází k tomuto jevu nejčastěji v evropsko-středomořském regionu.

2.8 Ačkoli hlavním cílem předkládaného stanoviska je prozkoumat otázku nelegálního přistěhovalectví po moři, je v něm nastíněno i na několik významných témat, jež se vztahují k nelegálnímu přistěhovalectví obecně, s cílem hledat komplexní řešení, jež povedou k účinné, lidské a finančně dostupné přistěhovalecké politice.

3. Analýza problému

3.1 Lidská práva

3.1.1 Lidská práva nelegálních přistěhovalců musí být respektována ve všech fázích, od jejich záchrany nebo zadržení až do chvíle, kdy získají ochranu nebo jsou navraceni do země původu. Nelegální migrace po moři má často za následek ztráty na životech. EHSV navrhl, aby Agentura pro základní práva rovněž monitorovala činnosti a operace konzultačního fóra agentury Frontex v oblasti ochrany hranic. Výbor podporuje činnost této agentury a zdůrazňuje svůj zájem o spolupráci s ní.

3.2 Záchrana životů na moři

3.2.1 Členské státy a soukromá plavidla jsou povinny zachránit každého, kdo je v ohrožení na moři. To se týká i přistěhovalců nebo obchodníků s lidmi či převaděčů, kteří se takovému riziku vědomě vystavili. Zločinecké sítě, které obchodují s žadateli o azyl nebo s nelegálními přistěhovalci nebo je

nelegálně převádějí, vystavují často tyto osoby velkým nebezpečím. Agentury a nevládní organizace informovaly, že ve Středozemním moři každoročně umírají tisíce osob v těchto podmínkách a v některých případech jim nebyla poskytnuta pomoc a záchrana proplovajícími loděmi.

3.3 Vylodění

3.3.1 V minulých letech došlo během záchranných akcí, jež proběhly v mezinárodních vodách Středozemního moře, k právním a politickým sporům, které zbytečně ohrožily život mnoha osob. EHSV zdůrazňuje, že otázka vylodění musí vycházet z konceptu vylodění na nejbližším bezpečném místě, avšak pouze tehdy, pokud dotyčná země plně dodržuje všechny mezinárodní úmluvy o lidských právech a monitorují ji organizace na ochranu lidských práv. V případě misí agentury Frontex EHSV rozhodně nesouhlasí s tím, že by migranti měli být vždy předáni do členského státu, jež misi pořádá. Taková politika vede nejméně ke dvěma problémům: i) jednak zesiluje tlak na členské státy, které se již nyní potýkají s velkou zátěží, a to do té míry, že členské státy, které potřebují agenturu Frontex nejvíce, by již nemohly být hostitelskou zemí pro její mise; ii) poškozuje zachráněné osoby, neboť ty by musely být dopraveny až do země, která misi Frontex hostí, namísto oblasti, jež by byla přiměřená daným okolnostem (obvykle nejbližší bezpečné místo).

3.4 Právo na azyl a jeho zajištění

3.4.1 EHSV naléhavě žádá EU, aby pokračovala v utváření společného azylového systému s vysoce harmonizovanými právními předpisy. Dublinské nařízení zavádí odpovědnost každého členského státu pověřeného posuzováním žádostí o azyl. Výbor již upozornil, že tento systém způsobuje řadu problémů. Každý žadatel by měl být dotázán, v kterém členském státě si přeje, aby se jeho žádost posoudila. Ve svém stanovisku k zelené knize⁽⁴⁾ Výbor navrhl, „aby byla žadateli o azyl ponechána volba země, ve které předloží žádost o azyl, a aby byly v této souvislosti členské státy už nyní vyzvány k používání humanitární doložky v čl. 15 odst. 1 nařízení“.

3.4.2 V oblasti spolupráce členských států zahájila řadu aktivit EURASIL, skupina expertů z členských států pod předsednictvím Komise. Byl rovněž vytvořen nástroj finanční solidarity v podobě Evropského fondu pro uprchlíky. Azylový a migrační fond získá od roku 2014 více finančních prostředků a větší flexibilitu pro řešení mimořádných událostí.

3.4.3 Žádosti o ochranu předkládané žadateli o azyl by měly být posuzovány v rámci evropské legislativy pro azyl a poskytování mezinárodní ochrany. Těm, kteří ochranu skutečně potřebují, by měla být poskytnuta.

⁽⁴⁾ Viz stanovisko EHSV ze dne 12. března 2008 k zelené knize o budoucím společném evropském azylovém systému, zpravodajka: paní Le Nouail-Marlière (Úř. věst. C 204, 9.8.2008).

3.4.4 EHSV znovu připomíná, že zacházení a záruky, jichž se dostává žadatelům o azyl na hranicích, musejí být stejné jako v případě žadatelů, kteří svou žádost předkládají na území členského státu.

3.4.5 Výbor žádá, aby se EU silněji zavázala k boji proti zločineckým sítím, které obchodují s lidmi, ale zároveň se domnívá, že některé politiky „boje proti nelegálnímu přistěhovalectví“ vedou k vážné krizi azylu v Evropě. EHSV v několika stanoviscích⁽⁵⁾ konstatoval, že boj proti nelegálnímu přistěhovalectví by neměl vytvářet nové problémy ve vztahu k azylu a že činitelé odpovědní za ochranu hranic by měli být odpovídajícím způsobem připravováni, aby bylo možné zaručit právo na azyl.

3.4.6 EHSV podporuje návrhy UNHCR na sestavení týmu expertů v azylové problematice, které by pomáhaly při všech operacích souvisejících s ochranou hranic v EU.

3.4.7 Je zvláště důležité upozornit na skutečnost, že tisíce osob, které vstoupí na území EU, o azyl nežádají, neboť jsou ekonomickými migranty a jejich hlavní důvod vstupu na území EU je pokračovat směrem do dalších evropských zemí, nikoli zůstat v zemi, do které původně přijely.

3.4.8 Partnerství v oblasti mobility by neměla vést k tomu, že partnerské země ponesou všechny náklady spojené s žádostí o azyl osob, které přecházejí přes jejich území. EU musí vyjadřovat svoji podporu prostřednictvím azylového fondu. Tento fond by měl přispět k vytvoření mechanismu a struktur, jež umožní posuzování žádostí a přijímání rozhodnutí v přiměřených lhůtách v rámci mezinárodních právních záruk.

3.4.9 EHSV naléhavě žádá EU, aby pokračovala v utváření společného azylového systému s vysoce harmonizovanými právními předpisy. Žádosti o azyl by se neměly posuzovat pouze v zemích vstupu, ale i v dalších členských státech. Každého žadatele by se měli zeptat, který stát by měl jeho žádost přezkoumat. Ve svém stanovisku k zelené knize Výbor

doporučil⁽⁶⁾, „aby byla žadateli o azyl ponechána volba země, ve které předloží žádost o azyl, a aby byly v této souvislosti členské státy už nyní vyzvány k používání humanitární doložky v čl. 15 odst. 1 nařízení“, čímž by se urychlilo posuzování žádostí a ulevilo by se byrokraticky přetíženým zemím vstupu. EHSV se vyslovuje pro to, aby EU spolupracovala s třetími zeměmi na zlepšení jejich azylových systémů a jejich uvedení do souladu s mezinárodními normami. Ve vnější dimenzi azylové politiky došlo k pokroku v oblasti podporování třetích zemí s velkými počty uprchlíků (zvláště významné jsou regionální programy ochrany) a v oblasti přesídlování uprchlíků v prostoru EU.

3.5 Navracení nelegálních přistěhovalců a osob s neoprávněným pobytem

3.5.1 Navracení migrantů, kteří vstoupili na území EU nedovoleným způsobem, musí probíhat velmi opatrně. Klíčový význam zde mají dohody o navracení s třetími zeměmi, aby bylo zajištěno, že budou plně respektována práva navracených migrantů.

3.5.2 Partnerství v oblasti mobility by měla zajistit, že postupy používané při navracení budou primárně založeny na dobrovolném navracení, které bude doprovázet podpůrný mechanismus⁽⁷⁾. Pokud se použije postup pro nucené navracení, je nezbytné, aby byla plně respektována lidská práva dotčených osob a zohledněna doporučení Rady Evropy⁽⁸⁾.

3.5.3 Výbor žádá větší transparentnost v oblasti zajišťovacích zařízení uvnitř a vně EU a rovněž to, aby byl UNHCR informován o situaci internovaných osob a aby nevládní organizace mohly těmto osobám poskytovat přiměřenou pomoc. EHSV se domnívá, že těhotné ženy a nezletilí by měli užívat zvláštní ochrany a měli by se umisťovat do odpovídajících zařízení, která by se měla zřizovat s finanční podporou ze strany EU.

3.6 Komplexní evropská politika v oblasti nelegálního přistěhovalectví založená na solidaritě

3.6.1 EHSV zdůrazňuje, že se jedná o celoevropskou problematiku a ne o problém pouze středomořských zemí; již vzhledem k existenci Schengenské dohody by měla být otázka přistěhovalectví v oblasti Středomoří řešena v rámci společného evropského úsilí. Nejedná se pouze o projev komunitní solidarity, ale o převzetí odpovědnosti ze strany všech členských států EU, a to prostřednictvím společné evropské politiky, kterou by měla navrhnout Komise a schválit Rada a Parlament.

⁽⁵⁾ Viz stanoviska EHSV:

- stanovisko ze dne 25. dubna 2002 ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o společné politice v oblasti ilegálního přistěhovalectví, zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 221, 17.9.2002),
- stanovisko ze dne 29. ledna 2004 k návrhu nařízení Rady, kterým se zřizuje Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích, hlavní zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 108, 30.4.2004),
- stanovisko ze dne 27. října 2004 k návrhu rozhodnutí Rady, kterým se mění rozhodnutí č. 2002/463/ES, kterým se přijímá akční program administrativní spolupráce v oblasti vnějších hranic, viz, azylu a imigrace (Program ARGO), zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 120, 20.5.2005),
- stanovisko ze dne 12. března 2008 k zelené knize o budoucím společném evropském azylovém systému, zpravodajka: paní Le Nouail-Marlière (Úř. věst. C 204, 9.8.2008).

⁽⁶⁾ Viz stanovisko EHSV ze dne 12. března 2008 k zelené knize o budoucím společném evropském azylovém systému, zpravodajka: paní Le Nouail-Marlière (Úř. věst. C 204, 9.8.2008).

⁽⁷⁾ Ve spolupráci s Mezinárodní organizací pro migraci.

⁽⁸⁾ Dvacet pokynů pro nucené navracení, CM(2005) 40.

3.6.2 Hranice Evropské unie, včetně námořních hranic členských států EU ve Středozeří, jsou hranicemi všech členských států a jejich řádná správa by měla být sdílenou odpovědností všech.

3.6.3 V tomto ohledu by všechny členské státy měly zajistit svoji podporu a spolupracovat při: i) poskytování prostředků pro účinnou záchranářskou činnost na moři a ochranu hranic; ii) posuzování žádostí o azyl v rámci svých pravomocí; iii) provádění postupů používaných ve výjimečných případech při navrácení a vyhoštění; iv) přesunu migrantů v rámci EU z malých středomořských členských států a v) boji proti organizovanému zločinu a nezákonnému obchodování.

3.6.4 Přemístění by mělo být prováděno na základě stanoveného stálého mechanismu. V této souvislosti by Komise měla předložit legislativní návrh stálého a účinného mechanismu přemístění v rámci EU, jenž by vycházel z evropského systému rozdělování žadatelů o azyl, který je popsán ve zprávě Evropského parlamentu o posílení vnitřní solidarity EU v oblasti azylu (2012/2032 INI). V zájmu zajištění maximální funkčnosti tohoto mechanismu je třeba, aby legislativní návrh zohlednil také praktické zkušenosti získané v rámci pilotního projektu EUREM pro Maltu⁽⁹⁾.

3.7 Uzavření dohod s třetími zeměmi sousedícími s EU

3.7.1 Evropská unie by měla využít veškerý svůj politický i hospodářský vliv, zejména v zemích, které využívají značné množství finančních prostředků z EU, aby je přesvědčila ke spolupráci v otázkách přistěhovalectví. Výbor se domnívá, že partnerství v oblasti mobility musí obsahovat čtyři pilíře globálního přístupu: usnadňování a organizaci legální migrace a mobility; prevenci a omezování nelegální migrace a obchodování s lidmi; podporu mezinárodní ochrany a posílení vnějšího rozměru azylové politiky; maximalizaci dopadu migrace a mobility na rozvoj.

3.7.2 Řešení tohoto problému musí jít nad rámec ochranných opatření a sahát až k preventivním činnostem, které by měly probíhat ve třetích zemích – měl by se klást větší důraz na rozvoj programů spolupráce na podporu zemědělství a chovu dobytka, malých a středních podniků atd. EU musí ukázat, že má politické páky k tomu, aby prováděla společné akce v oblasti bezpečnosti, organizovaného zločinu a nelegálního přistěhovalectví se zeměmi, s nimiž má spolupracovat a které dostávají velkou finanční pomoc. EHSV vítá nedávnou dohodu s Marockým královstvím a iniciativu zřídit partnerství mobility mezi EU, Tuniskem, Egyptem a Libyí. Mělo by se však nutně

provést vyhodnocení účinnosti a dopadu partnerství mobility, která jsou v současnosti uzavřena. EHSV podporuje návrh Komise zajistit, aby partnerství mobility obsahovala účinné hodnotící mechanismy. Na druhou stranu by se měla partnerství mobility, která představují společná politická prohlášení, jež nejsou pro zúčastněné státy právně závazná, přetvořit na mezinárodní smlouvy. EHSV se domnívá, že EU a členské státy musejí uzavřít nové dohody s dalšími zeměmi v tomto regionu. Vzhledem ke zvláštnímu vztahu EU a Turecka by mezi oběma stranami měly být posíleny migrační otázky, zejména pokud jde o boj se zločineckými sítěmi.

3.7.3 Pro zaručení řádného fungování správních a soudních řízení je velmi důležité, aby EU vyzvala země, ze kterých nelegální migranti pocházejí, aby neprodleně poskytly cestovní doklady.

3.7.4 Touto otázkou by se měla zabývat i evropsko-středomořská konference, neboť významný počet nelegálních přistěhovalců využívá pro vstup na území EU třetí země na středomořském pobřeží.

3.7.5 Je třeba pomoci některým tranzitním zemím, aby dokázaly lépe spravovat své hranice, zřizovat azylová zařízení a také aby byly schopny si vybudovat kapacity, a samy tak poskytovat ochranu těm, kdo ji potřebují.

3.8 Evropská pohraniční agentura – Frontex

3.8.1 Agentura Frontex musí být i nadále transformována do podoby skutečné evropské agentury pro ochranu vnějších hranic a musí disponovat širšími pravomocemi v oblasti koordinace a prevence. Za tímto účelem musí být posílena odpovídajícími finančními prostředky, aby mohla poskytovat náležitou podporu jižním členským státům, které se jen těžko vyrovnávají s migračními toky. Rovněž je třeba zvýšit počet pracovníků (včetně pohraniční stráže) a elektronických nástrojů pro monitorování a registraci. V této souvislosti by se mělo věnovat více úsilí posílení realizace konceptu evropských jednotek pohraniční stráže, jak vyzdvihuje zpráva Evropského parlamentu o agentuře Frontex (A7-0278/2011). Kromě toho je třeba náležitě zvážit využití nových možností, kterými Frontex disponuje (například koupě vybavení).

3.8.2 Měla by se posílit evropská síť hlídek, která zajišťuje bezpečnost na regionálních hranicích. To by umožnilo koordinaci vnitrostátních zdrojů a celoevropských opatření a zlepšilo spolupráci na vnitrostátní a celoevropské úrovni.

⁽⁹⁾ EUREMA je pilotní projekt EU zaměřený na přemísťování osob požívajících mezinárodní ochrany z Malt, který schválila Evropská rada v závěrech z 18.–19. června 2009 (dok. 11225/2/09 CONCL 2).

3.9 EASO

3.9.1 EASO musí být schopen jasně identifikovat rozdíly v azylových postupech v různých členských státech i v jejich legislativě a navrhopvat nezbytné změny. Musí také mít orgán k návrhu společných hlavních směrů pro výklad a používání různých procedurálních a věcných hledisek azylového *acquis* Evropské unie, jak Komise navrhuje ve své zelené knize.

3.9.2 Tento úřad by se mohl stát významným centrem výměny osvědčených postupů a vývoje aktivit odborné přípravy v azylové politice, především pro přípravu pohraničního personálu. Také by mohl být střediskem monitorování a analýzy výsledků nových opatření, která EU v oblasti azylu vyvíjí. Mohl by být místem, kde by se sestavovaly a odkud by se řídily společné týmy expertů v azylové problematice.

3.9.3 EASO bude muset používat síťový přístup, spolupracovat s EURASIL a udržovat těsné vazby na UNHCR a specializované nevládní organizace.

3.9.4 Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu zahájil svoji činnost poměrně nedávno. Očekává se, že se bez dalších průtahů plně zhostí svých závazků, zejména pokud jde o hledání udržitelných řešení a zajišťování rozdělení nákladů mezi členské státy, jak stanovuje nařízení o jeho zřízení. Zároveň musí EASO proaktivně vystupovat v otázkách vnitřní solidarity EU, jak stanovuje nařízení o jeho zřízení.

3.10 *Prevence nezákonného převaděčství a organizovaného zločinu a boj proti nim*

3.10.1 Nedovolené přistěhovalectví po moři je nebezpečné a ohrožuje lidské životy. Tisíce osob přišly o život při přepravě po Středozemním moři na plavidlech nezpůsobilých k plavbě na moři. Tyto nebezpečné cesty jsou organizovány zločineckými sítěmi, které natěsňají stovky lidí (včetně žen a dětí) bez nezbytného vybavení nebo zásob či dokonce záchranných prostředků do lodí, z nichž naprostá většina není způsobilá k plavbě na moři. Usnesení přijaté Parlamentním shromážděním Rady Evropy (usnesení č. 1872 (2012)) nazvané „Ztráty na životech ve Středozemním moři: kdo za ně nese odpovědnost?“ velmi podrobně popisuje roli převaděčů v organizování nebezpečných cest na lodích přes Středozemní moře a mělo by být vzato v úvahu pro pochopení závažnosti tohoto problému.

3.10.2 Trestní stíhání a trestání obchodníků s lidmi a převaděčů definované v členských státech by mělo být velmi přísné a tresty by měly zahrnovat i doživotí. Osoby zneužívané obchodníky by se vždy měly považovat za nevinné oběti.

3.10.3 Nezákonné převaděčství generuje další trestnou činnost, protože zločinecké sítě, jež tyto cesty organizují, vybírají od všech cestujících jízdné, často za použití vydírání a nehumánních prostředků. EHSV zdůrazňuje, že EU musí spolupracovat jak se zeměmi odjezdu, tak se zeměmi původu, s cílem rozbít zločinecké sítě, které jsou do toho zapojeny. EHSV rovněž zdůrazňuje, že EU musí co nejrazantněji zabránit nezákonným převaděčům ve vyvíjení jejich aktivity a ohrožování životů.

3.10.4 EU by také měla zvážit uzavření smluv se třetími zeměmi o vytvoření přijímacího zařízení pro migranty a zajistit finanční podporu pro jejich vznik a provoz. Za účelem identifikace a péče mohou zařízení zřízená v těchto zemích fungovat ve spolupráci s přijímacími zařízeními. IOM, UNHCR, Agentura pro základní práva a specializované nevládní organizace by měly dohlížet nad fungováním těchto zařízení.

3.10.5 Dále se EU musí angažovat v informační činnosti, kterou by potenciální nelegální přistěhovalci byli tím, že budou informováni o nebezpečích a potížích spojených s nelegálním přistěhovalectvím, odrazování od nelegálního vstupu na území EU. Potenciální nelegální přistěhovalce je také zapotřebí informovat o tom, že budou muset čelit velkým problémům, pokud se budou v Evropě snažit hledat práci bez dokladů.

3.10.6 Měla by být zajištěna morální a finanční podpora organizacím v zemích odjezdu, které působí v oblasti veřejné osvěty ve výše uvedených otázkách, a odrazují tak potenciální migranty od nebezpečných cest.

3.10.7 EHSV navíc žádá, aby byla věnována pozornost řešení hlubších příčin tohoto problému, které se vztahují k životní úrovni v zemích odjezdu. Měly by být zahájeny programy za tímto účelem. Tato problematika jako celek by měla být na pořadu jednání evropsko-středomořské konference.

3.11 *Financování*

3.11.1 Je třeba zajistit finanční prostředky na prevenci a omezení přílivu nelegálních přistěhovalců. Při navrhování zadržovacích zařízení je nutné dbát na to, aby nelegální migranti byli odděleni od uprchlíků, kteří žádají o azyl. Pro nezletilé a zranitelné osoby musí být rovněž zajištěno samostatné ubytování, a to ve lhůtě 15 dnů. Podle italské studie, kterou dala k dispozici agentura Frontex, dosahují denní výdaje na jednoho nelegálního přistěhovalce 48 eur. Pokud toto číslo vynásobíme 100 000 (počet přistěhovalců, kteří podle agentury Frontex přijdou každý rok⁽¹⁰⁾) a 365 za každý den, činí celkové náklady za každý rok přes 1,752 miliardy eur.

⁽¹⁰⁾ Viz tabulky níže.

3.11.2 EHSV vítá snahu Evropské komise o zjednodušení finančních nástrojů vytvořením dvou fondů – Azylového a migračního fondu ⁽¹¹⁾ a Fondu pro vnitřní bezpečnost ⁽¹²⁾, které jsou doplněny horizontálním nařízením obsahujícím soubor společných ustanovení o programování, informování, finančním řízení, kontrole a hodnocení ⁽¹³⁾. EHSV podporuje návrh Komise stanovit při rozdělování finančních prostředků mezi členské státy jednu základní částku a další proměnlivou či flexibilní. Co se týče flexibilní částky, EHSV považuje za zásadní, aby členské státy připravovaly své roční programy v návaznosti na priority EU a na základě spolupráce s ostatními členskými státy. Výbor souhlasí s tím, aby Azylový a migrační fond získal od roku 2014 více finančních prostředků a větší flexibilitu pro řešení mimořádných událostí.

3.11.3 Plánované změny pomohou překonat stávající problémy, neboť programy EU na řízení migračních toků a zřizování zařízení pro zadržování migrantů fungují na roční bázi. Totéž platí i pro financování a opatření. Během jednoho roku je však

téměř nemožné dokončit stavby určené k přijímání a pobytu. Z toho důvodu by bylo vhodné, aby tyto programy byly navrhovány flexibilněji.

3.11.4 Je nezbytné zajistit finanční prostředky na výstavbu přijímacích a pobytových zařízení třetích zemí, které tvoří migrační spojnky se zeměmi, které byly výchozím bodem migrantů.

V rozpočtu EU je třeba vzhledem k výše uvedenému ekonomickému příkladu vyčlenit finanční prostředky na zajištění opatření na monitorování a prevenci (hlídkové lodě, stanice pobřežních stráží, helikoptéry). Dále je třeba dbát na to, aby orgány Frontex a EASO disponovaly odpovídajícím ročním rozpočtem a mohly tak v plné míře plnit svoji roli. Je třeba zajistit, aby měly země vstupu finanční prostředky k účinnému boji proti zločineckým sítím a zároveň aby mohly vstupujícím migrantům poskytovat odpovídající podmínky.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽¹¹⁾ COM(2011) 751 final.

⁽¹²⁾ COM(2011) 750 final, COM(2011) 753 final.

⁽¹³⁾ COM(2011) 752 final.

Appendix

YEAR	Irregular immigrants arrested for irregular entry and residence by police authorities and the coastguard	Deported	Refoulements (across the northern borders of our country)	Smugglers arrested by Police authorities and the coastguard
2002	58 230	11 778	37 220	612
2003	51 031	14 993	31 067	525
2004	44 987	15 720	25 831	679
2005	66 351	21 238	40 284	799
2006	95 239	17 650	42 041	994
2007	112 364	17 077	51 114	1 421
2008	146 337	20 555	48 252	2 211
2009	126 145	20 342	43 977	1 716
2010	132 524	17 340	35 127	1 150
2011	99 368	11 357	5 922	848
2012	76 878	17 358	4 759	726
4 MONTHS 2013	11 874	6 370	1 858	248

Source: Ministry of Public Order. Hellenic Police Statistics

IMMIGRANTS ARRESTED

2011 Main Nationalities			2012 Main Nationalities		
1.	Afghanistan	28 528	1.	Afghanistan	16 584
2.	Pakistan	19 975	2.	Pakistan	11 136
3.	Albania	11 733	3.	Albania	10 602
4.	Bangladesh	5 416	4.	Syria	7 927
5.	Algeria	5 398	5.	Bangladesh	7 863
6.	Morocco	3 405	6.	Algeria	4 606
7.	Iraq	2 863	7.	Iraq	2 212
8.	Somalia	2 238	8.	Morocco	2 207
9.	Palestine	2 065	9.	Somalia	1 765
10.	Congo	1 855	10.	Palestine	1 718

Source: Ministry of Public Order. Hellenic Police Statistics

DETENTION CENTRES' CAPACITY IN RELATION TO THE NUMBER OF DETAINED IMMIGRANTS

PRE-REMOVAL CENTRES	CAPACITY	DETAINED IMMIGRANTS	COMPLETENESS PERCENTAGE
AMIGDALEZA	2 000	1 787	89 %
KOMOTINI	540	422	78 %
XANTHI	480	428	89 %
DRAMA (PARANESTI)	557	296	53 %
KORINTHOS	374	1 016	99 %
DETENTION CENTRES	CAPACITY	DETAINED IMMIGRANTS	COMPLETENESS PERCENTAGE
ORESTIADA (FILAKIO)	374	273	73 %
SAMOS	285	100	35 %
HIOS	108	95	88 %
TOTAL DETAINED	5 368	4 417	82 %

Source: Ministry of Public Order. Hellenic Police Statistics

HELLENIC READMISSION REQUESTS TO TURKEY

YEAR	READMISSION REQUESTS	NUMBER OF IRREGULAR IMMIGRANTS	ACCEPTED	DELIVERED
2006	239	2 251	456	127
2007	491	7 728	1 452	423
2008	1 527	26 516	3 020	230
2009	879	16 123	974	283
2010	295	10 198	1 457	501
2011	276	18 758	1 552	730
2012	292	20 464	823	113
2013	44	795	84	8
TOTAL	5 706	122 796	12 332	3 805

Source: Ministry of Public Order. Hellenic Police Statistics

Results of 2012 from FRONTEX:

- In total, during the joint maritime operations 258 suspected facilitators were apprehended.
- Across all the sea operations in 2012, there were 169 SAR cases and 5 757 migrants in distress were saved.
- In addition, 382 suspected drug smugglers were apprehended. The amount of drugs seized was over 46 tonnes, worth EUR 72,6 million. The predominant part of this was hashish – almost 44 tonnes of drugs worth EUR 68 million.

— Beside this, 38 cases of smuggled cigarettes/tobacco were detected during sea operations. The 2,4 million packets of contraband cigarettes intercepted were worth EUR 5,6 million.

ALL BELOW source: FRONTEX ANNUAL RISK ANALYSIS

Indicator 1A — Detections of illegal border-crossing between border-crossing points:

The number of third -country nationals detected by Member State authorities when illegally entering or attempting to enter the territory **between border-crossing points (BCPs)** at external borders only. Detections during hot pursuits at the immediate vicinity of the border are included. This indicator should not include EU or Schengen Associated Country (SAC) nationals.

Detections of illegal border-crossing between BCPs

Routes	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Eastern Mediterranean route (Greece, Bulgaria and Cyprus)	55 688	57 025	37 224	51	– 35
Land	49 513	55 558	32 854		– 41
Afghanistan	21 389	19 308	7 973		– 59
Syria	495	1 216	6 216		411
Bangladesh	1 496	3 541	4 598		30
Sea	6 175	1 467	4 370		198
Afghanistan	1 373	310	1 593		414
Syria	139	76	906		1 092
Palestine	1 500	128	408		219
Central Mediterranean route (Italy and Malta)	1 662	59 002	10 379	14	– 82
Somalia	82	1 400	3 394		142
Tunisia	650	27 964	2 244		– 92
Eritrea	55	641	1 889		195
Western Mediterranean route	5 003	8 448	6 397	8,8	– 24
Sea	3 436	5 103	3 558		– 30
Algeria	1 242	1 037	1 048		1,1
Morocco	300	775	364		– 53
Chad	46	230	262		14
Land	1 567	3 345	2 839		– 15
Not specified	1 108	2 610	1 410		– 46
Algeria	459	735	967		32
Morocco	0	0	144		n.a.
Western Balkan route	2 371	4 658	6 391	8,8	37
Afghanistan	469	983	1 665		69
Kosovo (*)	372	498	942		89
Pakistan	39	604	861		43
Circular route from Albania to Greece	35 297	5 269	5 502	7,6	4,4
Albania	32 451	5 022	5 398		7,5

Routes	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
fyROM	49	23	36		57
Kosovo (*)	21	37	34		- 8,1
Apulia and Calabria (Italy)	2 788	5 259	4 772	6,6	- 9,3
Afghanistan	1 664	2 274	1 705		- 25
Pakistan	52	992	1 156		17
Bangladesh	12	209	497		138
Eastern borders route	1 052	1 049	1 597	2,2	52
Georgia	144	209	328		57
Somalia	48	120	263		119
Afghanistan	132	105	200		90
Western African route	196	340	174	0,2	- 49
Morocco	179	321	104		- 68
Gambia	1	2	39		1 850
Senegal	2	4	15		275
Other	3	1	1	0	0
Iran	0	0	1		n.a
Russian Federation	2	0	0		n.a
Somalia	0	1	0		- 100
Total	104 060	141 051	72 437		- 49

(*) This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR1244 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence.

Illegal border-crossing between BCPs

Detections by border type and top ten nationalities at the external borders

	2009	2010	2012	2012	Share of total	% change on prev. year
All Borders						
Afghanistan	14 539	25 918	22 994	13 169	18	- 43
Syria	613	861	1 616	7 903	11	389
Albania	38 905	33 260	5 138	5 651	7,8	10
Algeria	4 487	8 763	6 157	5 479	7,6	- 11
Bangladesh	551	1 647	4 923	5 417	7,5	10
Somalia	9 115	4 619	3 011	5 038	7,0	67
Pakistan	1 592	3 878	15 375	4 877	6,7	- 68
Tunisia	1 701	1 498	28 829	2 717	3,8	- 91
Eritrea	2 228	1 439	1 572	2 604	3,6	66

	2009	2010	2012	2012	Share of total	% change on prev. year
Morocco	1 710	1 959	3 780	2 122	2,9	– 44
Others	29 158	20 218	47 656	17 460	24	– 63
Total all borders	104 599	104 060	141 051	72 437		– 49
Land Border						
Afghanistan	2 410	22 844	20 396	9 838	20	– 52
Syria	389	530	1 254	6 416	13	412
Albania	38 088	32 592	5 076	5 460	11	7,6
Bangladesh	305	1 506	3 575	4 751	9,7	33
Algeria	676	6 961	4 671	4 081	8,3	– 13
Pakistan	1 328	3 675	13 781	3 344	6,8	– 76
Not specified	565	1 304	2 747	1 817	3,7	– 34
Somalia	259	4 102	1 498	1 558	3,2	4,0
Morocco	737	1 319	2 236	1 422	2,9	– 36
Palestine	2 791	2 661	652	1 195	2,4	83
Others	9 892	12 306	13 993	9 301	19	– 34
Total land borders	57 440	89 800	69 879	49 183		– 30
Sea Border						
Somalia	8 856	517	1 513	3 480	15	130
Afghanistan	12 129	3 074	2 598	3 331	14	28
Tunisia	1 643	711	28 013	2 283	9,8	– 92
Eritrea	2 195	507	680	1 942	8,4	186
Pakistan	264	203	1 594	1 533	6,6	– 3,8
Syria	224	331	362	1 487	6,4	311
Algeria	3 811	1 802	1 486	1 398	6,0	– 5,9
Egypt	545	713	1 948	1 283	5,5	– 34
Morocco	973	640	1 544	700	3,0	– 55
Bangladesh	246	141	1 348	666	2,9	– 51
Others	16 273	5 621	30 086	5 151	22	– 83
Total sea borders	47 159	14 260	71 172	23 254	100	– 67

Indicator 1B — Detections of illegal border-crossing at border-crossing points:

The number of third-country nationals detected by Member State authorities when entering clandestinely or attempting to enter illegally (such as hiding in transport means or in another physical way to avoid border checks at BCPs) the territory **at border-crossing points (BCPs)** at external borders only, whether they result in a refusal of entry or not. This indicator should not include EU or Schengen Associated Country (SAC) nationals.

Clandestine entries at BCPs

Detections reported by Member State and top ten nationalities at the external borders

	2009	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Border Type						
Land	137	168	159	486	81	208
Sea	159	74	123	115	19	– 6,5
Top Ten Nationalities						
Afghanistan	18	8	58	190	31	228
Algeria	30	35	55	61	10	11
Turkey	73	93	24	41	6,8	71
Syria	2	3	6	36	6,0	500
Albania	3	7	9	35	5,8	289
Morocco	20	14	15	24	4,0	60
Pakistan	2	12	10	24	4,0	140
Palestine	14	4	17	24	4,0	41
Serbia	4	2	4	23	3,8	475
Philippines	0	8	1	17	2,8	1 600
Others	130	56	83	126	21	62
Total	296	242	282	601		115

FRONTEX · ANNUAL RISK ANALYSIS 2013

Indicator 2 — Detections of facilitators:

The number of facilitators intercepted by Member State authorities who have intentionally assisted third-country nationals in the illegal entry to, or exit from, the territory across external borders. The indicator concerns detections of facilitators at the following locations: (1) at the external border (both at and between BCPs, for land air and sea) and (2) inside the territory and at internal borders between two Schengen Member States provided that the activities concerned the facilitation of third-country nationals for illegal entry or exit at external borders. This indicator should include third-country nationals as well as EU and/or Schengen Associated Country (SAC) nationals.

Facilitators

Detections reported by Member State, place of detection and top ten nationalities ^(®)

	2009	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Border Type						
Inland	5 901	5 918	5 146	5 186	67	0,8
Land	1 160	1 171	625	887	11	42
Land Intra EU	618	616	365	498	6,5	36
Sea	997	503	324	471	6,1	45
Air	277	300	367	358	4,6	– 2,5
Not specified	218	121	130	320	4,1	146

	2009	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Top Ten Nationalities						
Italy	875	1 367	568	543	7,0	– 4,4
Spain	286	285	320	498	6,5	56
Not specified	322	261	255	479	6,2	88
Morocco	475	413	390	461	6,0	18
Romania	292	398	268	364	4,7	36
France	230	365	404	352	4,6	– 13
China	731	554	375	316	4,1	– 16
Pakistan	245	245	237	286	3,7	21
Albania	670	430	221	243	3,1	10
Turkey	405	305	204	238	3,1	17
Others	4 640	4 006	3 715	3 940	51	6,1
Total	9 171	8 629	6 957	7 720		11

* Italy does not distinguish between facilitators of illegal border-crossing and facilitators of illegal stay.

Indicator 3 — Detections of illegal stay:

The number of third-country nationals detected by Member State authorities while not fulfilling, or no longer fulfilling, the conditions for stay or residence in the Member State during the reference month, irrespective of whether they were detected inland or while trying to exit the territory. The category should include third-country nationals who are not in the possession of a valid visa, residence permit, travel document, etc or in breach of a decision to leave the country. It also includes third-country nationals who initially entered legally but then overstayed their permission to stay. This indicator should not include EU or Schengen Associated Country (SAC) nationals.

Illegal stay

Detections reported by Member State, place of detection and top ten nationalities

	2009	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Place of Detection						
Inland	340 180	295 274	283 308	278 438	81	– 1,7
Air	28 624	29 322	33 126	35 410	10	6,9
Land	6 351	7 011	17 640	19 883	5,8	13
Land Intra EU	17 594	12 996	9 230	5 832	1,7	– 37
Sea	19 156	7 232	6 593	4 585	1,3	– 30
Between BCPs	198	1 233	1 049	724	0,2	– 31
Not specified	22	9	2	56		2 700
Top Ten Nationalities						
Afghanistan	38 637	21 104	25 296	24 395	7,1	– 3,6
Morocco	25 816	22 183	21 887	21 268	6,2	– 2,8
Pakistan	9 058	10 508	12 621	18 334	5,3	45
Algeria	12 286	14 261	15 398	15 776	4,6	2,5

	2009	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Tunisia	10 569	8 350	22 864	15 211	4,4	– 33
Albania	28 810	20 862	10 207	13 264	3,8	30
Ukraine	10 021	8 835	12 847	13 081	3,8	1,8
Syria	3 838	3 160	3 746	11 967	3,5	219
Serbia	7 028	12 477	10 397	11 503	3,3	11
Russian Federation	9 526	9 471	10 314	11 486	3,3	11
Others	256 536	221 866	205 371	188 643	55	– 8,1
Total	412 125	353 077	350 948	344 928		– 1,7

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zajištění dovozu základních statků do EU prostřednictvím stávající obchodní politiky EU a souvisejících politik

(2014/C 67/08)

Zpravodaj: **pan PEEL**

Na plenárním zasedání ve dnech 16. a 17. ledna 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Zajištění dovozu základních statků do EU prostřednictvím stávající obchodní politiky EU a souvisejících politik.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 105 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Konkurenceschopnost EU, ne-li udržení celkové životní úrovně a kvality života, závisí na jisté a pravidelné dodávce klíčových základních dovážených statků. Jak se uvádí v druhé zprávě o činnosti GŘ pro obchod ⁽¹⁾, je vlivem široké škály vstupů požadované většinou zemí pouze několik ekonomik soběstačných v dodávkách surovin. Vzájemná závislost všech ekonomik je podle zprávy skutečná a nevyhnutelná. Přístup k těmto materiálům za dostupné ceny má zásadní význam pro udržitelné fungování ekonomiky EU a moderní společnosti jako celku.

1.1.1 Zásoby těchto klíčových přírodních zdrojů, konkrétně zemědělské půdy a potravin, vody, energie a určitých kovů a klíčových nerostů, jsou na světě omezené a budou se pravděpodobně stále ztenčovat, poptávka po nich však nikdy nebyla větší než v současnosti ani nikdy tak rychle nerostla. Vše pak ještě může umocnit nedostatečná reakce na změnu klimatu. EU má výhodu mírného klimatu, které je relativně příznivé pro produkci potravin, zásobování vodou a zemědělství, není však soběstačná ani ve výrobě energie ani v dodávkách mnoha klíčových strategických kovů a nerostů.

1.2 Je proto zásadně důležité, aby EU položila větší důraz na dosažení co nejvyšší racionalizace zdrojů, co nejvyšší účinnosti při jejich využívání a co nejvyšší míry inovací a nahrazení, a to zejména prostřednictvím udržitelného využívání, opětovného využívání a recyklace energie a klíčových strategických surovin, nerostů a jiných přírodních zdrojů. Výbor zvláště vítá důraz, který je na tuto stránku položen v evropském inovačním partnerství a v nedávném přezkumu iniciativy v oblasti surovin ⁽²⁾, jež provedla Komise. Plně a aktivně musí být zapojena rovněž občanská společnost, mj. jelikož její zúčastněné strany a spotřebitelé hrají ústřední úlohu, co se týče odpovědnosti při zajišťování co nejvyšší míry opětovného využívání a recyklace a minimalizace odpadu.

1.3 Nicméně účelem tohoto stanoviska je prozkoumat zajištění dovozu základních statků prostřednictvím obchodní politiky a souvisejících politik.

1.4 Přístup EU k udržitelnému obchodu je pokročilejší než přístupy jejích hlavních konkurentů, udržitelnost však musí být základním prvkem jakékoliv strategie EU pro zajišťování dovozu základních statků. Tato strategie musí být rovněž v plném souladu s rozvojovým programem EU, zejména co se týče států AKT, nejméně rozvinutých zemí, rozvoje GSP a GSP+ a probíhajících vyjednávání o dohodách o hospodářském partnerství, což Komise plně uznává.

1.5 Výbor pravidelně poukazuje na to, že je nutné zajistit soulad mezi zachováním přírodních zdrojů, potíráním chudoby a udržitelnou výrobou a spotřebou. Dále je nezbytné zavést plně participativní postupy, s jejichž pomocí bude zapojena občanská společnost, jelikož tyto postupy jsou spolu se sociálním dialogem klíčovými faktory pro zajištění řádné veřejné správy a v boji proti korupci.

1.6 Výbor vítá „udržitelné hospodaření s aktivy ve formě přírodních zdrojů“ jako jeden z dvanácti ilustrativních cílů uvedených ve zprávě Panelu eminentních osob na vysoké úrovni v rámci OSN z 30. května 2013. Komise vydala důležité sdělení Důstojný život pro všechny ⁽³⁾ zabývající se touto iniciativou OSN, jehož účelem je propojit pokrok v oblasti rozvojových cílů tisíciletí s výsledky summitu Rio+20 s cílem stanovit nové cíle udržitelného rozvoje od roku 2015. Jak toto sdělení připomíná, „dvěma nejnaléhavějšími problémy, se kterými se svět v současnosti potýká, jsou vymýcení chudoby a zajištění udržitelné prosperity a blahobytu“. Tyto cíle však bude mnohem obtížnější dosáhnout, pokud bude svět čelit kritickému nedostatku klíčových strategických zdrojů.

⁽¹⁾ EU Trade Policy for Raw Materials – Second Activity Report, květen 2012.

⁽²⁾ COM(2008) 699 final a COM(2013) 442 final.

⁽³⁾ Sdělení Komise Důstojný život pro všechny: Skoncovat s chudobou a umožnit světu udržitelnou budoucnost, COM(2013) 92 final ze dne 27.2.2013, Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 144–150.

1.6.1 Ve sdělení se rovněž zdůrazňuje, že „dvě třetiny zdrojů, které nám příroda poskytuje, včetně úrodné půdy, čisté vody a čistého vzduchu, jsou na ústupu a změna klimatu a úbytek biologické rozmanitosti se přibližují mezím, jejichž překročení by znamenalo nevratné účinky na lidskou společnost a přirozené životní prostředí“. Výbor považuje toto sdělení za „důležitý mezník“ a zdůraznil, že „vzhledem k fyzické vyčerpatelnosti [...] přírodních zdrojů [...] musí cíle udržitelného rozvoje zahrnovat dílčí cíle pro efektivnější využití a spravedlivější sdílení těchto zdrojů“.

1.7 Výbor vítá pokrok iniciativy Komise v oblasti surovin. Efektivnější správou klíčových světových zdrojů je však nutné se primárně zabývat na světové úrovni. Jak Komise uznala, „k zajištění udržitelných dodávek surovin je nutný koordinovaný postup na úrovni EU či dokonce na mezinárodní úrovni, aby se podpořil lepší mezinárodní rámec a užší spolupráce“⁽⁴⁾. Současné problémy jsou spíše geopolitické než geologické povahy, Výbor je však zklamán, že reakce EU se jeví více jako spletenec specifických iniciativ než jako celková globální strategie. Výbor nicméně vítá úzkou spolupráci, již EU navázala s USA a Japonskem, klíčové strategické partnerství, o němž se hovoří ve sdělení Komise Řešení výzev v oblasti komoditních trhů a v oblasti surovin z roku 2011⁽⁵⁾, a se zeměmi uvedenými v přezkumu iniciativy v oblasti surovin. V něm je po právu vyzdvížen význam spolupráce s Komisí Africké unie a Afrikou jako takovou.

1.7.1 Výbor vyzývá EU k aktivnímu uplatňování „diplomacie v oblasti surovin“. Domnívá se především, že je třeba vyvinout vyšší a koordinovanější úsilí na celosvětové úrovni, zejména prostřednictvím G20 (do níž patří mnoho hlavních žadatelů dovozu strategických statků), kde se o této záležitosti dosud jednalo méně produktivně, ale i prostřednictvím OECD a OSN a jejich agentur. „Závod ke dnu“ neprospeje nikomu.

1.7.2 Největším problémem je u jakéhokoliv integrovaného globálního přístupu neexistence skutečného donucovacího mechanismu. Výbor proto doporučuje, aby byla v rámci zpožděného přezkumu WTO, který vychází z mezinárodního práva, WTO přidělena specifická odpovědnost v oblasti energie, surovin a jejich udržitelného využívání. Větší důraz by měl být rovněž položen na výroční fórum o globálních trzích s komoditami pořádané UNCTAD. Klíčovým problémem je zde zranitelnost rozvojových zemí. Pro země závislé na komoditách je komoditní sektor často nejvýznamnějším zdrojem příjmů a pracovních míst. Jejich neschopnost transformovat růst založený na komoditách na trvalejší hospodářský růst opírající se o širokou základnu a vytěžit z něj větší výhody pro chudé zpochybňuje jejich model rozvoje. S širokým zapojením občanské společnosti je naléhavě nutné důkladně zvážit, jaké změny je potřeba provést v jejich politikách, institucích a infrastruktuře, aby jejich příjmy z komodit přinesly výsledky, co se týče rozvoje, včetně rozvojových cílů tisíciletí a budoucích cílů v oblasti udržitelného rozvoje.

1.8 Zásadně důležitá je rovněž úloha soukromého sektoru, jelikož většina těžby nerostů a výroby energie je nyní tržní transakce. Vzhledem k tomu, že těžba a zpracování jsou vysoce kapitálově náročné, spočívají ve velkém měřítku na velkých nadnárodních koncernech. Proto je nutné, aby byly široce uplatňovány a dodržovány základní úmluvy MOP, pokyny OECD pro nadnárodní podniky a specifické pokyny OECD pro odpovědné dodavatelské řetězce⁽⁶⁾, přičemž by měli aktivně spolupracovat sociální partneři. Jak Komise uvádí ve sdělení o globální Evropě, je podstatné, aby výhody liberalizace obchodu „přecházely na občany. S tím, jak vyznáváme sociální spravedlnost a soudržnost na domácím trhu, měli bychom také usilovat o prosazování našich hodnot, včetně sociálních a ekologických standardů a kulturní různorodosti, v celosvětovém měřítku.“⁽⁷⁾

1.9 Energie a suroviny tvoří jednu třetinu dovozu EU (528 mld. EUR v roce 2010)⁽⁸⁾. EU v současnosti řeší prostřednictvím obchodních jednání (dohod o volném obchodu, dohod o hospodářském partnerství, dohod o partnerství a spolupráci a jednání o vstupu do WTA) překážky tohoto dovozu, jako jsou např. zákazy vývozu, nová omezení, zvláštní vývozní cla nebo dvojí ceny, přičemž se jako poslední možnost používá mechanismus řešení sporů.

1.9.1 Výbor však vyjadřuje hluboké obavy, že to jsou taktické nástroje obchodní politiky, které neodpovídají celkové strategii a nebyly by efektivní v období krize. Mechanismy řešení sporů vyžadují ke svému fungování čas a protahují se, jak bylo možné pozorovat u vzácných zemí. Požadujeme jasný postup reakce EU na stav nouze nebo na krizi pro případ, že bude dovoz některého důležitého statku náhle nedostupný, ať už z jakéhokoliv důvodu.

1.10 Co se týče konkrétně energetiky, zajišťují Rusko, Norsko a Alžírsko 85 % dovozu zemního plynu a téměř 50 % dovozu ropy do EU. Hlavní producenti energie až donedávna váhali se vstupem do WTO, která jakožto organizace založená na pravidlech klade důraz na vyšší stabilitu a předvídatelnost. Výbor proto naléhá na to, aby EU využila příležitosti, již nabídl vstup Ruska do WTO v roce 2012, a vnesla novou, naléhavě nutnou dynamiku do jednání o nové obchodní a investiční dohodě mezi EU a Ruskem a vytvořila hlubší, lépe propracovaný vztah.

1.10.1 Výbor rovněž žádá Komisi, aby co nejvíce podpořila dokončení vstupu Kazachstánu do WTO a dynamiku, jež Alžírsko a Ázerbájdžán nedávno získaly po vstupu do WTO. Novou dynamiku je rovněž třeba dodat jednáním s Tureckem o vstupu do EU. Turecko je velmi důležitým energetickým bodem a tranzitní zemí.

⁽⁴⁾ Viz poznámka pod čarou č. 1.

⁽⁵⁾ COM(2011) 25 final.

⁽⁶⁾ OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas, druhé vydání, 2012.

⁽⁷⁾ COM(2006) 567 final ze dne 4.10.2006, odst. 3.1. iii).

⁽⁸⁾ Viz poznámka pod čarou č. 1.

1.11 Výbor rovněž nabádá Komisi, aby na příštím zasedání ministrů ve WTO učinila maximum pro zaručení navrženého předčasného uplatňování dohody WTO o usnadnění obchodu a jiných záležitostech souvisejících se zemědělstvím, které nelze snadno vyřešit prostřednictvím dvoustranných dohod. Vzhledem k tomu, že, jednání v Dohá uvázla na mrtvém bodě, dochází i v těchto snahách k velmi malému pokroku. Neúspěch v dosažení tohoto omezeného cíle by mohl mít velmi vážný dopad na celkovou vyjednávací úlohu WTO: konečný neúspěch na mnohostranné úrovni by eventuálně mohl mít katastrofální důsledky pro zajišťování potravin na celém světě.

1.12 Výbor silně podporuje iniciativu Komise týkající se odpovědného získávání „konfliktních nerostů“ (tj. těch pocházejících z oblastí zasažených konfliktem nebo jinak rizikových oblastí) a další možnosti, jak pomoci rozvojovým zemím bohatým na zdroje a zaměřit se na transparentnost dodavatelského řetězce nerostů. Má však i nadále obavy, že vzhledem k často nemožné plně výsledovatelnosti bude buď obchod odkloněn do sousedních zemí nebo se společnosti stáhnou, aby nemusely čelit nežádoucím obviněním. Zvážit by se měl rovněž dobrovolný přístup založený na pravidlech OECD pro nadnárodní korporace a podpořit by se měly iniciativy týkající se transparentnosti plateb, jako je např. EITI⁽⁹⁾. I zde je nezbytné zaručit, aby byl zaveden plně participativní postup, s jehož pomocí bude zapojena občanská společnost.

2. Dovoz klíčových základních statků – souvislosti

2.1 Díky kombinaci mnoha faktorů se zvyšuje exponenciálně poptávka po přírodních zdrojích. Patří sem populační projekce, podle níž vzroste počet obyvatel na 9 mld., rapidní industrializace a urbanizace, díky nimž nyní poprvé žije více než polovina obyvatelstva na světě ve městech, a o 2 miliardy více lidí, kteří budou v roce 2030 patřit mezi střední třídu a budou žádat (a budou schopni zaplatit) mnohem větší rozmanitost a výběr věcí své spotřeby. Žádná země si nemůže činit přednostní nároky na tyto zdroje – používání mobilních telefonů se již exponenciálně šíří po celém světě.

2.1.1 Tento problém často ještě umocňuje fakt, že se mnoho klíčových nerostů vyskytuje v oblastech konfliktu a že se klíčové zdroje energie často nacházejí v zemích, kde jsou další politické problémy. Je proto zásadně důležité přijmout preventivní opatření na celosvětové úrovni, dříve než poptávka přesáhne nabídku klíčových surovin tak, že dojde k exponenciálnímu růstu cen, který může mít sám o sobě zničující dopad na okamžitou dostupnost těchto materiálů (nemluvě o dopadu na chudobu), nebo k válce a konfliktu.

2.2 Energie

2.2.1 Energie je v jakýchkoliv úvahách o dovozu základních statků do EU elementárním strategickým faktorem, jelikož je základním prvkem pro zachování naší životní úrovně a kvality

života. Mezinárodní trh s energií je však vysoce konkurenční a nestabilní. Dovoz se v EU podílí na skladbě energie 55 %⁽¹⁰⁾, EU ale dováží 60 % zemního plynu a více než 80 % ropy⁽¹¹⁾. Zároveň rychle roste konkurence odjinud, zejména ze strany nově se rozvíjejících zemí.

2.2.2 Celosvětová poptávka po energii by do dvaceti let mohla stoupnout až o 40 %, přičemž situaci může ještě více zkomplikovat nedostatečná reakce na změnu klimatu. Bezpečná a spolehlivá dodávka energie má prvořadý význam, mnohé členské státy se však mohou spoléhat pouze na omezený počet dodavatelů energie, a jsou proto citlivé na omezení dodávek a nestálost cen, zejména u ropy a zemního plynu. Diverzifikace dodávek energie je naléhavá zejména ve třech pobaltských státech.

2.2.3 Energetika spadá do sdílené pravomoci EU a členských států, již komplikují otázky obchodního tajemství a státní suverenity. Komise na to reagovala dvojím způsobem. Zřizuje se jednak mechanismus výměny informací týkající se mezivládních dohod mezi členskými státy a třetími zeměmi v oblasti energetiky. Výbor to uvítal jako „správný krok směrem k efektivní realizaci společné vnější energetické politiky EU“ v souladu se strategií EU Energie 2020 a zdůraznil, že „je zásadně důležité, aby Evropa postupovala jednotně k zajištění přiměřených, stabilních a zabezpečených dodávek energie v dohledné budoucnosti“.

2.2.3.1 Nikdo v EU si dodnes nemohl udělat celkový obrázek o konkrétních obchodních partnerech, ti ho však jistě mají. Existuje okolo 30 mezivládních dohod o ropě mezi členskými státy a třetími zeměmi, okolo 60 o zemním plynu, ale méně o elektřině.

2.2.4 Druhým prvkem strategie Komise je její energetický plán do roku 2050, jež Výbor rovněž uvítal. Zdůrazňuje se v něm, že je naléhavě nutné vypracovat energetické strategie na období po roce 2020, obsahuje několik scénářů včetně velmi přísných opatření v oblasti energetické účinnosti a zabývá se cenami uhlíku, rozvojem obnovitelné energie, zachycováním uhlíku a jadernou energií.

⁽⁹⁾ Iniciativa v oblasti transparentnosti těžebního průmyslu.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Energetický plán do roku 2050 – COM(2011) 885 final, Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 126–132.

⁽¹¹⁾ Sdělení Komise COM(2011) 540 final citované ve stanovisku Výboru týkajícím se mezivládních dohod mezi členskými státy a třetími zeměmi v oblasti energetiky – Úř. věst. C 68, 6.3.2012.

2.2.5 Co se týče zabezpečení dovozu základních statků, Výbor požádal o sestavení komplexní vnější energetické strategie EU ⁽¹²⁾ a o rychlé postupné posílení společné vnější politiky Evropské unie v oblasti energetiky ⁽¹³⁾. Tyto věci jsou důležité i nadále. Nicméně konkrétně z hlediska obchodní politiky je zde klíčové jednak určení potenciálních nedostatků v dodávkách a infrastruktura a jednak rozšíření členství ve WTO na naše hlavní dodavatele energie, zejména aby se zvýšila stabilita a předvídatelnost.

2.3 Potraviny, půda a voda

2.3.1 Do druhé klíčové skupiny přírodních zdrojů, které se podílejí na udržení dobré životní úrovně a kvality života, patří zemědělská půda, potraviny a voda. I tyto zdroje jsou ohroženy v důsledku nedostatečné reakce na změnu klimatu.

2.3.2 EU má sice vysokou hustotu zalidnění a k obdělávání je vhodná pouze jedna osmina půdy, těší se ale mírnému klimatu. Nejjižnější členské státy jsou ohroženy rostoucím suchem, vodu by však v případě potřeby nevyhnutelně dovážely z EU.

2.3.3 Výbor se již zabýval zajišťováním potravin ⁽¹⁴⁾, zejména jako širším, globálním problémem a také jako jednou z hlavních hnacích sil reformy SZP.

2.3.4 EU dováží z nejméně rozvinutých zemí více potravin než USA, Kanada, Japonsko a Austrálie dohromady. Ačkoliv organizace Copa-Cogeca poukazuje na negativní obchodní bilanci EU v zemědělství, Komise vykazuje za rok 2012 celkový přebytek obchodní bilance EU ve výši 12,6 mld. EUR, jelikož do ní zahrnuje i potravinářský průmysl. Hlavní dovážanou zemědělskou komoditou je sója, krmivo, bez nějž by byla vážně ohrožena produkce masa a mléčných výrobků (význam zde mají prahové hodnoty pro geneticky modifikované organismy). Mezi další produkty, které se v dostatečném množství produkují pouze jinde, patří některá olejnata semena, ovoce, káva, kakao a čaj.

2.3.5 Vzhledem k neexistenci skutečného rizika omezení dovozu do EU, jsou hlavními problémy obchodu v této oblasti různé sociální a environmentální normy, včetně výsledovatelosti, sanitárních a fytosanitárních opatření a dobrých životních podmínek zvířat a práv duševního vlastnictví. Pro řadu rozvojových zemí jsou zemědělské výrobky klíčovým či dokonce hlavním vývozním artiklem a EU je považována za jejich hlavní odbytiště. Přístup na tento trh je však podle mnohých nadmíru omezen normami EU pro bezpečnost potravin a dalšími.

2.3.6 Zemědělství je podstatnou součástí jednání WTO v Dohá. Dříve bylo vlastně stanoveno, aby jednání započala v

roce 1999, než byla zahájena jednání v Dohá, tato jednání však uvázla na mrtvém bodě. Výbor má vážnou obavu, že pokud se na příštím zasedání ministrů ve WTO nepodaří zaručit přinejmenším předčasné uplatňování dohody o usnadnění obchodu a jiných záležitostí souvisejících se zemědělstvím, mohlo by to mít velmi vážné důsledky pro WTO, ale ještě vážnější důsledky pro zajišťování potravin na celém světě.

2.4 Klíčové strategické nerosty a suroviny

2.4.1 Třetí elementární strategickou oblastí dovozu základních statků do EU je přístup ke klíčovým strategickým nerostům a surovinám.

2.4.2 Mezi tyto klíčové suroviny patří rudy a průmyslové nerosty, stavební materiály a základní kovy, např. kobalt, gallium, indium a vzácné zeminy. Jejich používání má dopad na každodenní život projevující se mnoha způsoby, obzvláště v automobilech, letadlech a zařízeních IT. Komise ve svém sdělení z roku 2011 uvádí 14 hlavních „kritických surovin“, míru jejich recyklace a nahraditelnosti a nyní tyto údaje aktualizuje, aby se zohlednil tržní, technologický a další vývoj. Některé základní složky již samozřejmě budou součástí mnoha předem zpracovaných výrobků dovážených do EU a jiné strategické materiály nejsou v současnosti kritické, vybavení pro IT a další klíčové vybavení však může rychle zastarávat a být pak snadno vyřazováno.

2.4.3 Londýnská burza kovů odhaduje, že automobilový průmysl se podílí zhruba 7 % na celkové spotřebě mědi, v automobilech se ale používá také ocel, hliník, platina (60 % celkové spotřeby), palladium, rhodium, olovo, cín, kobalt a zinek. Mobilní telefony nebo i-pady podobně obsahují měď, stříbro, zlato, palladium a platinu. Pravidelné nahrazování těchto výrobků přibližně každé dva roky již představuje velký problém, růst jejich používání je však na celém světě exponenciální – odhaduje se, že jen v Číně a Indii se již používají 2 miliardy mobilních telefonů. Podíl Číny na světové spotřebě mědi vzrostl v posledních deseti letech odhadem z 12 % na 40 %.

2.4.4 Často se stává, že díky technickému pokroku již nebudou některé z dnes nejpodstatnějších a nejžádanějších nerostů zítra zásadně důležité, ale po jiných, např. vzácných zeminách (které jsou nyní například klíčovou součástí nejmodernějších mobilních telefonů) je najednou vysoká poptávka. Například Čína, kde se nachází zhruba 97 % zásob vzácných zemin, omezila jejich vývoz v případech, kdy není možná recyklace nebo nahrazení, EU však musela požádat WTO o ustavení druhého rozhodčího panelu, přestože Čína u prvního prohrála.

3. Udržitelnost – strategická výzva pro EU

3.1 Zabezpečení strategických surovin vždy bylo klíčovým cílem zahraniční politiky států a říší a nyní je i cílem největších společností a korporací. Jak již bylo uvedeno, žádná ekonomika není soběstačná, co se týče dodávek surovin.

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV Vnější rozměr energetické politiky Evropské unie, Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 8–12.

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV Dodávky energie – jaký druh politiky sousedství potřebujeme k zabezpečení dodávek pro EU?, Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 15–21.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV Obchod a zajišťování potravin, Úř. věst. C 255, 2.9.2010.

3.2 Trvalé nebezpečí představují i nadále nečekané krátkodobé otřesy, ať už způsobené cenami nebo z jiných důvodů. Patří sem selhání dopravy nebo infrastruktury, úmyslné blokády, environmentální nebo jiné krize (např. Fukušima). Z nedávných případů lze uvést velké nedostatky energie ve střední a východní Evropě (v letech 2006 a 2009) v důsledku přerušení dodávek z Ruska a dřívější nedostatek ropy v 70. letech 20. století.

3.2.1 Většina nápravných prostředků, která má Komise k dispozici, je dlouhodobá. Komise totiž tento problém identifikovala již před mnoha lety. V současnosti řeší překážky v rámci svých obchodních jednání. Výbor si je sice jist, že do nich bylo zahrnuto určité opatření pro každý případ, zdá se však, že je kladen malý důraz na zajištění dovozu základních statků v případech nouze.

3.3 Jednou z mnoha výzev, před nimiž EU stojí, je pravomoc v této oblasti. EU má pravomoc v obchodních záležitostech, ale na rozdíl od USA, jednotlivých členských států, vojenských organizací či dokonce individuálních společností si nemůže dělat strategické zásoby ropy nebo jiných klíčových surovin. Jak se uvádí v přezkumu iniciativy v oblasti surovin, „žádný členský stát by nepodpořil systém vytváření zásob jako možnost politiky“.

3.3.1 EU může použít pouze „měkkou sílu“. Výzvou by pro ni mělo být vypracování zastřešujícího strategického rámce. EU zde má dobrou pozici, aby se mohla ujmout vedení v třech klíčových oblastech: podpoře globálního rámce, propagaci udržitelnosti a zajištění plného aktivního zapojení občanské společnosti. Těmito oblastmi se zabývá řada doporučení, a není tedy nutné zde opakovat jejich argumenty, nicméně Výbor vítá, že Komise dvakrát⁽¹⁵⁾ zdůraznila, že „udržitelná těžba může a má přispívat k udržitelnému rozvoji“. Udržitelnost musí být základním prvkem jakékoliv strategie EU pro zajišťování dovozu základních statků.

3.4 Zásadní význam má soukromý sektor, jelikož většina těžby nerostů je nyní tržní transakce. To je jasné vidět v otevřenějších částech světa, včetně EU, USA, Austrálie, JAR, Brazílie a Indie, a do určité míry i u ruských energetických společností. Výbor v tomto směru zvláště vítá závazek sdružení EU pro průmyslové nerosty aktivně usilovat o neustálé zlepšování hospodářské, environmentální a sociální výkonnosti.

3.4.1 Jak se uvádí ve sdělení z roku 2011, je „zajišťování dodávek surovin v zásadě úkolem podniků“ a „úloha veřejných orgánů spočívá ve vytváření správných rámcových podmínek, jež by podnikům umožnily tento úkol plnit“.

3.5 Na opačném pólu se nacházejí centrálně plánované ekonomiky, jako je Čína, kde je většina ekonomických nástrojů a aktérů řízena centrálně. Čína má k zajišťování klíčových budoucích potřeb potravin, krmiv, vody, nerostů a energie komplexnější strategický přístup než jakákoliv jiná země, což vzbuzuje velké obavy, zejména pokud jde o Afriku. Výbor poukázal na to, že Čína „při hledání nových zdrojů surovin

a zahraničních investic uzavřela [...] partnerství v několika afrických zemích, které se zaměřují na investice spíše z hlediska podnikání než podpory rozvoje“⁽¹⁶⁾.

3.5.1 Jiní však tvrdí, že Čína uzavřela „špatné“ obchody a výrazně přeplácí své suroviny a tím, že obchoduje se zeměmi, které by jiným způsobily politické problémy, ještě rozšiřuje dostupnost těchto nerostů.

3.6 Pro mnoho rozvojových zemí, které jsou chudé na zdroje, je zabezpečení přístupu k surovinám obtížné. I vývozní země bohaté na zdroje musejí bojovat proti chudobě. Potřebují získat větší vstupní přidanou hodnotu ze zpracování a navázat funkční partnerství se soukromým sektorem.

3.6.1 Výše jsme se zmínili o problému „konfliktních nerostů“. Tato iniciativa Komise se týká pouze oblastí konfliktu nebo poválečných zón, jak se však uvádí, je těžba nerostů, zacházení a obchodování s nimi a jejich zpracování spojeno se zneužíváním příjmů, ekonomickými potížemi, politickými konflikty a nepevností státu, což ještě prohlubuje zneužití příjmů válčícími stranami, tzv. „prokletí zdrojů“.

3.6.2 Je nutné podněcovat a plně podporovat iniciativy jako EITI a zavést plně participativní postupy, s jejichž pomocí bude zapojena občanská společnost. To je spolu se sociálním dialogem klíčovým faktorem pro zajištění řádné veřejné správy a v boji proti korupci. Vynikajícím vzorem je v této souvislosti monitorovací úloha, již občanská společnost získala v nedávných obchodních jednáních EU, občanská společnost by však též s náležitým důrazem na transparentnost měla být plně a aktivně zapojena do všech fází jednání o dohodách o volném obchodu, dohodách o hospodářském partnerství a dohodách o partnerství a spolupráci, a to ještě před jejich uzavřením. Vzhledem k tomu, že klíčovou roli hraje soukromý sektor, je zásadně důležitý rovněž hlas sociálních partnerů.

4. Stávající politika Komise v oblasti strategických nerostů a surovin

4.1 Komise (GŘ pro podniky) spustila v roce 2008 iniciativu v oblasti surovin. Má tři pilíře: rovné podmínky v přístupu ke zdrojům ve třetích zemích, podpora udržitelných dodávek surovin z evropských zdrojů a zvýšení účinnosti využívání zdrojů a míry recyklace.

4.1.1 Tyto pilíře mají prvořadý význam, nespádají však do rámce tohoto stanoviska. Výbor má však vážné výhrady ke skutečnosti, že se tak vysoké procento recyklovatelných kovů vyváží z EU, když je recyklován kovový odpad často mnohem cennější než původní surovina. Tímto způsobem totiž fakticky dotujeme Čínu.

⁽¹⁵⁾ Viz poznámky pod čarou č. 2 a 5.

⁽¹⁶⁾ Stanovisko EHSV Cesta k ucelené evropské mezinárodní investiční politice, Úř. věst. C 318, 29.10.2011.

4.2 Komise ve sdělení z roku 2011 přijala zprávu své pracovní skupiny ad hoc pro určení kritických surovin. Výbor se tímto sdělením zabýval ve stanovisku Řešení výzev v oblasti komoditních trhů a v oblasti surovin⁽¹⁷⁾, které se též zabývalo úlohou finančních trhů.

4.2.1 Jak již bylo uvedeno, toto sdělení obsahuje seznam 14 hlavních „kritických surovin“, včetně míry jejich recyklace a nahraditelnosti. Výbor vítá, že stávající přezkum probíhá za obšírné konzultace zúčastněných stran, nezabývá se však možnostmi, u nichž by se v zemích, jako je USA nebo Spojené království, očekávalo, že budou nedílnou součástí postupu.

4.2.2 Výbor vítá použitou celkovou metodiku, která je velmi podrobná. Zabývá se mimo jiné nerosty (a vedlejšími produkty), které mají zásadní hospodářský význam (přičemž porovnává nerosty s velmi odlišnými vlastnostmi používané v široké škále odvětví), nerosty, jejichž dodávky jsou vysoce ohroženy, a těmi, které nelze okamžitě nahradit. S použitím údajů Světové banky jsou označeny zdrojové země se špatnou správou nebo vysokým rizikem rušivých událostí (od svévolného stanovení vývozních kvót po občanskou válku) či s nízkými environmentálními normami. Řeší se rovněž míra recyklace, stupeň kvality rudy, cenová nestabilita a nepřetržitá geografická dostupnost. Tato důkladná činnost má i nadále zásadní význam.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 76–81.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Akt o jednotném trhu – stanovení chybějících opatření (dodatkové stanovisko)

(2014/C 67/09)

Zpravodajka: **paní FEDERSPIEL**

Spoluzpravodajové: **pan SIECKER a pan VOLEŠ**

Dne 14. února 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy ve věci

Akt o jednotném trhu – stanovení chybějících opatření

(dodatkové stanovisko).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 2. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 119 hlasy pro, 4 hlasy byly proti a 13 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) od začátku v roce 2010 let sleduje iniciativy Komise zaměřené na oživení jednotného trhu. Ve svém stanovisku k Aktu o jednotném trhu I ⁽¹⁾ uvedl výčet opatření, která postrádal mezi návrhy Komise ⁽²⁾. Zohledněny by měly být připomínky a závěry Zprávy o občanství EU za rok 2010 – Odstranit překážky pro výkon práv občanů EU ⁽³⁾. EHSV upozorňuje Komisi na skutečnost, že dnes stojí jednotnému trhu v cestě více překážek, než když byl vytvořen ⁽⁴⁾.

1.2 EHSV je jedním z hlavních partnerů při organizaci „měsíce jednotného trhu“. Příspěvek organizací občanské společnosti má zásadní význam pro správné zaměření opatření nezbytných pro opětovné nastartování jednotného trhu, neboť se tato opatření těchto organizací dotýkají.

1.3 Po 30 letech se musí ekonomická linie EU změnit a víra v to, že volný trh je vždy schopen napravit špatně fungující chování trhu, musí skončit. Nedávnou hospodářskou a finanční krizí lidé značně pocítili – oběti, které přinesli, musí vyústit v nové vyhlídky, neboť v opačném případě bude podpora evropské integrace dále klesat. V této souvislosti je přijímání a provádění iniciativ Aktu o jednotném trhu I a II považováno za příliš pomalé.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 99.

⁽²⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 47; Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 99; Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 165.

⁽³⁾ COM(2010) 603 final.

⁽⁴⁾ Viz katalog překážek jednotného trhu zveřejněný Střediskem pro sledování jednotného trhu: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.publications.24626>.

1.4 Je třeba přijmout konkrétní opatření pro potření veškerých podob chudoby, ať už chudoby energetické, spotřební či zadlužení atd., způsobených finanční krizí a podryváním růstu a úspěchů jednotného trhu.

1.5 EHSV opakovaně zdůrazňoval, že pro řádně fungující jednotný trh je nezbytné, aby členské státy přijaly odpovědnost a řádně prováděly a vymáhaly právní předpisy. Vymáhání musí získat nový přeshraniční rozměr zahrnující spolupráci. Nadčasový jednotný trh musí být postaven na udržitelném a vysoce konkurenceschopném hospodářství založeném na udržitelných procesech a produktech, důstojném pracovním prostředí a inovacích. Je důležité, aby Komise učinila jádrem jednotného trhu 500 milionů občanů EU. Ti představují značnou ekonomickou sílu, jejíž výdaje dosahují 56 % HDP EU, jak je uvedeno v Programu pro spotřebitele, který připravila Komise ⁽⁵⁾.

1.6 Jednotný trh musí být nástrojem s hmatatelnými výsledky, v souladu s *acquis* v sociální oblasti a oblasti životního prostředí. Iniciativy v rámci Aktu pro jednotný trh I a II musí být koordinovány s opatřeními a kroky prováděnými v zájmu posílení HMU (fiskální pakt, ESM, Euro plus atd.).

1.7 Jednání o dohodách o volném obchodu by měla být využita k posílení rovnosti podmínek pro všechny, například co se týče reciprocity celních sazeb, a současnému zachování vysokých spotřebitelských standardů ochrany spotřebitele, životního prostředí a sociální ochrany. V konkurenci s globálními hráči musí EU zajistit prvky, jež zvýší její konkurenceschopnost, jako jsou přístupné zdroje energie, kvalifikovaná pracovní síla a flexibilní pracovní trh.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 54.

2. Jednotný digitální trh

2.1 Nedávno přijaté nařízení o selektivní distribuci zachovalo diskriminaci mezi off-line a on-line distribučními kanály, neboť umožnilo, že po některých prodejcích lze požadovat „kamenný“ obchod předtím, než se začnou věnovat internetovému prodeji. Nové nařízení nezamezí selektivní distribuci produktů každodenní potřeby, což může poškodit hospodářskou soutěž a spotřebitelovu možnost volby.

2.2 Evropská komise by neměla ustupovat ze své pozice a měla by potvrdit zásadu neutrality vyhledávání, podle které by vyhledávače neměly manipulovat přirozenými výsledky podle svých obchodních zájmů. Řešení založená na označování výsledků vyhledávání nejsou dostatečná k narovnání podmínek hospodářské soutěže, zastavení protisoutěžního chování a zvýšení blahobytu spotřebitelů.

2.3 Ochrana údajů

2.3.1 Jakmile bude přijato nařízení o ochraně údajů, bude důležité poskytnout členským státům pokyny ke zvláštním ustanovením s cílem zajistit jejich důsledné provádění.

2.3.2 Zvláštní pozornost by se měla věnovat vypracování standardních prohlášení o ochraně soukromí. Nové nařízení zahrnuje ustanovení vyžadující, aby byly politiky ochrany soukromí transparentní a srozumitelné pro spotřebitele. Vypracování standardních prohlášení o ochraně soukromí pomůže zajistit, že budou spotřebitelé řádně informováni o zpracování jejich osobních informací a politiky ochrany soukromí již nebudou složitými právními texty. Mělo by být zajištěno, aby podniky, zejména malé a střední podniky, nebyly vystavovány nepřiměřené administrativní zátěži a nákladům.

2.4 Autorské právo

2.4.1 V návaznosti na doporučení bývalého komisaře Vitorina musí Evropská komise přijmout následná opatření, aby zajistila, že se současné systémy poplatků spojených s autorskými právy postupně přestanou uplatňovat. V krátkodobém horizontu by měl být současný systém zreformován a mělo by se upravit, že digitální obsah, jenž je předmětem licenčních dohod, nebude dále zpłatňován v souvislosti s nahráváním a ukládáním do „cloudu“ poskytovatelem služeb. Je rovněž třeba, aby byly poplatky za autorská práva zjevné pro konečné uživatele a aby jejich kalkulace vycházela z hospodářské škody způsobené soukromým kopírováním.

2.4.2 Směrnice o autorských právech z roku 2001 nedokázala naplnit cíl harmonizace právních předpisů členských států v oblasti autorských práv. Existují významné rozdíly, pokud jde o výjimky a omezení, které vytvářejí právní nejistotu jak u spotřebitelů, tak u tvůrců. Přezkum této směrnice by měl mít prioritu.

2.4.3 Stávající systém distribuce audiovizuálního obsahu v různých časových intervalech podle platform a území je třeba přizpůsobit digitálnímu prostředí a upravit podle očekávání spotřebitelů. Chronologická distribuce filmů na různých

médiích (kina, DVD, video na vyžádání) a územích by měla být omezena a měla by být umožněna jistá míra flexibility. Je zde prostor pro experimentování s inovativními podnikatelskými modely umožňujícími jednotné datum zahájení distribuce audiovizuálního obsahu v zemích se společnou kulturní a jazykovou tradicí.

2.5 Digitální produkty

2.5.1 Je nutné pokračovat v procesu harmonizace započatém v roce 2011 směrnicí o právech spotřebitele, a to přezkumem a aktualizací směrnice o prodeji spotřebitelům z roku 1999, aby bylo možné vypořádat se s výzvami digitální ekonomiky – naléhavě zapotřebí jsou řešení pro případy vadných produktů s digitálním obsahem.

2.5.2 Komise by měla vypracovat pokyny pro uplatňování legislativy o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (směrnice 1993/13/EHS) na spotřebitelské smlouvy týkající se poskytování digitálního obsahu.

3. Zboží a služby

3.1 V září 2013 navrhla Evropská komise legislativní balíček pro dotvoření jednotného trhu v oblasti telekomunikací. EHSV lituje, že je v návrhu promarněna příležitost k dalšímu snížení roamingových poplatků a potažmo ke zlepšení jednotného trhu pro evropské občany. EHSV vítá navržená pravidla, jež mají usnadnit změnu operátora, zajistit spravedlivější smluvní podmínky a obchodní postupy a rovněž lepší prosazování práva a přístup k nápravným prostředkům. Pravidla týkající se neutrality sítí jsou krokem správným směrem, ale je třeba je dále rozvíjet.

3.2 Poměr mezi harmonizovanými a neharmonizovanými odvětvími odpovídá základním potřebám ekonomiky. Veškeré další kroky k harmonizaci dalších odvětví zboží musí vycházet z řádné analýzy. Pro sektory, jež nebyly harmonizovány a na něž se vztahují zásady vzájemného uznávání, by Komise měla vydat pokyny týkající se úlohy a právního statusu soukromých zkušebních orgánů, které nepřijímají osvědčení vydaná zkušebními orgány z jiných zemí. Dvojazyčný seznam neharmonizovaných produktů nacházející se na internetových stránkách Evropské komise by měl být doplněn.

3.3 Stále neexistuje jednotný trh v oblasti retailových finančních služeb pro spotřebitele. Z důvodu podnikatelských a obchodních překážek spotřebitelé v podstatě nemohou zakoupit finanční službu v zahraničí. Díky značným rozdílům v kvalitě a cenách, pokud jde o bankovní účty, spořicí účty a hypotéky atd., které panují mezi jednotlivými členskými státy, by pro spotřebitele mohlo být výhodné pořizovat finanční produkty v jiných zemích. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby provedla analýzu této situace a předložila návrhy iniciativ. Pokud jde o zásadní finanční rozhodnutí týkající se důchodového spoření a dalších investic nebo dlouhodobých úvěrů, spotřebitelům se často nedostane objektivních a nezávislých doporučení a poradenství. V celé Evropě by měly být stimulovány nezávislé a cenově dostupné modely finančního poradenství.

3.4 Vymáhání práva v souvislosti s finančními službami stále není uspokojivé: některé členské státy nemají veřejný orgán odpovědný za ochranu spotřebitelů. Pokud takové orgány existují, mají často příliš omezené pravomoci. Ani evropské orgány dohledu (EBA – Evropský orgán pro bankovníctví, ESMY – Evropský orgán pro cenné papíry a trhy a EIOPA – Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), zřízené před dvěma lety, nemají dostatečné kompetence v oblasti ochrany spotřebitelů. Jejich pravomoci v této oblasti by měly být rozšířeny a orgány musí mít možnost koordinace činnosti s vnitrostátními orgány.

3.5 Jednotný trh služeb, včetně služeb síťové infrastruktury (telekomunikace, elektřina, plyn, doprava a pojištění), má největší potenciál pro další zlepšování. Pokud má směrnice přispět k růstu a tvorbě pracovních míst, nezbytnou podmínkou je zlepšení výkonnosti jednotných kontaktních míst ve všech členských zemích. Komise by měla vydat regulační doporučení pro odstranění překážek odhalených při vzájemném hodnocení provádění směrnice⁽⁶⁾. EHSV vyzývá k zavedení kompletní databáze všech režimů povolení, aby tak mohly být identifikovány osvědčené postupy a rovněž zbytečné a nepřijatelné požadavky vydávajících orgánů.

4. Volný pohyb pracovníků

4.1 EHSV podporuje kroky na podporu volného pohybu pracovníků, včetně odstranění překážek souvisejících například s uznáváním kvalifikací. Obzvláště zapotřebí je tento systém modernizovat a liberalizovat, posílit koordinaci ve zdravotnictví, aby se tak předešlo nedostatku pracovních sil ve vysílajících zemích, prohloubit koordinaci systémů sociálního zabezpečení a pro usnadnění registrace vytvořit jednotné správní místo⁽⁷⁾.

4.2 Obecná rámcová směrnice, související směrnice a stále monitorování prostřednictvím víceletých strategických plánů vyústily ve sladění bezpečnostních pravidel (včetně minimálních požadavků), která jsou akceptována pracovníky, včetně těch přeshraničních (dočasných či mobilních). Od roku 1978 je tento proces průběžně uskutečňován prostřednictvím po sobě následujících akčních plánů. Poté, co v prosinci 2012 skončil poslední, Komise nový akční plán nezahájila. Aby tento proces konvergence mohl pokračovat, měla by Evropská komise naléhavě přijmout nový strategický akční plán EU na podporu vysokých standardů (jak zdůraznil Poradní výbor pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci), a to v úzké spolupráci se sociálními partnery.

4.3 Stažení tzv. nařízení Monti II neřeší problémy, které přinesly rozsudky Evropského soudního dvora vycházející

z nevhodných právních předpisů EU týkajících se vysílání pracovníků⁽⁸⁾ a jejich provádění. Evropské sociální partnery nebyli schopni dohodnout v této věci. Komise by však měla zvážit, zda členským státům nenavrhne připojení protokolu o sociálním pokroku k evropským smlouvám, v němž by se stanovilo, že sociální práva nejsou podřazena ekonomickým svobodám. To by mohlo vyjasnit, že jednotný trh není cílem sám o sobě, ale byl vytvořen také v zájmu dosažení sociálního pokroku a prosperity pro všechny občany EU⁽⁹⁾.

4.4 Pokud jsou porušována hmotná práva EU, musí mít pracovníci, spotřebitelé a podniky možnost vymáhat práva, která jim garantují právní předpisy EU. V této souvislosti se však EU zabývá pouze právy spotřebitelů a podniků. Je nezbytné, aby měli pracovníci stejnou možnost prosazovat svá práva vyplývající z právních předpisů EU v přeshraničních pracovních sporech. Přestože se často tvrdí, že mají pracovníci přístup k právní ochraně a mohou se domáhat nápravy a respektování pracovních podmínek a právních ustanovení u místních soudů v hostitelské zemi, v praxi jsou odkazováni k soudům ve svých domovských zemích⁽¹⁰⁾.

5. Provedení do vnitrostátních předpisů, provádění a prosazování

5.1 Prosazování práv spotřebitelů má před sebou novou výzvu, jež má původ ve velkých mezinárodních společnostech či asociacích, jež uplatňují celoevropské marketingové strategie, které se vymykají pojetí vymáhání práva na úrovni jednotlivých členských států. Je třeba usilovat o lepší spolupráci mezi vnitrostátními donucovacími orgány a o významnější úlohu pro Evropskou komisi v rámci společné koordinace těchto činností. Je třeba lépe využít synergie mezi veřejnými a soukromými subjekty v oblasti vymáhání práva, jako jsou organizace spotřebitelů.

5.2 Hlavním tématem se stala spolupráce mezi vnitrostátními donucovacími orgány, která však dosud nebyla příliš úspěšná. Evropská komise by měla hrát důležitější úlohu při koordinaci činnosti vnitrostátních donucovacích orgánů v případech, které mají celoevropský rozměr nebo ve kterých se jedná o porušení spotřebitelského práva. Navíc by se mělo dále diskutovat o udělení pravomocí pro prosazování spotřebitelského práva EU Evropské komisi (jako v případě soutěžního práva)⁽¹¹⁾.

6. Specifická spotřebitelská témata

6.1 EHSV lituje, že po tolika letech byla v otázce hromadné žaloby předložena pouze právně nezávazná iniciativa, ačkoliv byly provedeny čtyři konzultace. Zásady obsažené v doporučení Evropské komise navíc neodpovídají potřebám spotřebitelů a ani současný stav v některých členských státech je nenaplní.

⁽⁶⁾ Středisko pro sledování jednotného trhu EHSV posoudí dopad směrnice o službách na stavebnictví v několika členských státech z pohledu občanské společnosti.

⁽⁷⁾ C. Dhéret; A. Lazarowicz; F. Nicoli; Y. Pascouau; F. Zuleeg. *Making progress towards the completion of the Single European Labour Market*. Studie EPC č. 75, květen 2013.

⁽⁸⁾ Viz stanovisko EHSV, Úř. věst. C 76, 14.3.2013, s. 24.

⁽⁹⁾ Čl. 3 odst. 3 SEU.

⁽¹⁰⁾ http://www.uva-aiaas.net/uploaded_files/publications/WP118-CremersBulla.pdf.

⁽¹¹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-228_en.htm.

6.2 Nekalé obchodní praktiky

6.2.1 Lepší prosazování směrnice o nekalých obchodních praktikách by se mělo zaměřit na digitální prostředí a zejména elektronický obchod (například praktiky, které spotřebitele uvádějí v omyl ohledně zákonné záruční doby, či netransparentní a nepřiměřené smluvní podmínky) a na odvětví letecké dopravy v souvislosti s rezervacemi po internetu atd.

6.3 Standardizace poskytování předšmluvních informací u spotřebitelských smluv

6.3.1 EHSV vítá iniciativu navrženou v Programu pro spotřebitele na rok 2012 týkající se předšmluvních informací stanovených v člancích 5 a 6 směrnice o právech spotřebitele. Měla by napomoci tomu, že budou předšmluvní informace úplné, transparentní a snadno přístupné a srozumitelné. Takové opatření by vyžadovalo pomoc a podporu sdružení spotřebitelů a mělo by zohlednit průzkumy chování spotřebitelů v případě zhlacení informacemi (např. SWD(2012) 235 final ze dne 19. července).

6.4 Elektronický obchod a přeshraniční doručování

6.4.1 Je nutné řešit problém vysokých (vyšších) cen za přeshraniční doručování ve srovnání s doručováním v rámci jednoho státu a vytvořit konkurenceschopnější online trhy. Cena za přeshraniční doručování je často tak vysoká, že nakupování v zahraničí pro spotřebitele není výhodné i přesto, že je zboží levnější. Studie vypracovaná pro Evropskou komisi v roce 2011⁽¹²⁾ potvrdila, že zveřejněné ceny za posílání balíku jsou v průměru dvakrát vyšší než domácí referenční ceny.

6.5 Informace pro spotřebitele

6.5.1 Značná část evropského práva i práva členských států vychází z myšlenky, že informovaní spotřebitelé jsou silní spotřebitelé, kteří si jsou schopni zvolit nejlepší možné produkty a služby. Informace pro spotřebitele jsou stále jedním z hlavních nástrojů regulace, ale jejich omezení jsou dobře známa – spotřebitelé často nečtou smluvní informace nebo jim nerozumí, neboť jsou napsány a podány nesrozumitelným způsobem. Komise by měla prozkoumat a monitorovat opatření v rámci politik, jejichž cílem je zlepšit informace pro spotřebitele a zapojit podniky, regulační orgány a organizace spotřebitelů.

6.5.2 Z činnosti, kterou Komise zahájila v souvislosti se zásadami, jimiž se mají řídit nástroje pro srovnávání, jako je zásada nezávislosti a nestrannosti, by měla naléhavě vyplynout konkrétní politická opatření, včetně pokynů pro regulační orgány a podniky.

6.6 Udržitelné výrobky

6.6.1 Udržitelnost a bezpečnost výrobků na jedné straně a důvěra spotřebitelů na straně druhé jsou dvě strany jedné

mince. Plánované zastarávání výrobků (záměrné omezení trvanlivosti) jako obchodní strategie je v rozporu se zásadami udržitelné výroby a spotřeby. Evropská komise by se měla zabývat možným potřebným sladěním očekávání spotřebitelů ohledně trvanlivosti výrobků a zákonné záruční doby. Výbor zdůrazňuje, že opatření týkající se trvanlivosti a životnosti, poprodežního servisu a zásoby náhradních dílů by podpořila udržitelnou spotřebu a výrobu⁽¹³⁾.

7. Podnikatelské prostředí

7.1 EHSV vyzývá ke snížení administrativní zátěže, zejména pro malé a střední podniky (MSP), a zároveň zdůrazňuje, že je třeba uplatňovat inteligentní regulaci na úrovni EU i členských států⁽¹⁴⁾. Členské státy by měly provedení právních předpisů EU do vnitrostátního práva vyvážovat na internetu v reálném čase, a zapojovat tak občanskou společnost do procesu provádění právních předpisů a zvyšovat povědomí o nových předpisech.

7.2 Výbor vyzývá Komisi, aby při přípravě posuzování dopadu a legislativních textů zohlednila specifické vlastnosti malých podniků a mikropodniků v rámci skupiny MSP a skutečnost, že mikropodniky, malé podniky a střední podniky by měly být pojímány jako tři nezávislé skupiny a nikoliv jako jedna skupina definovaná jako MSP⁽¹⁵⁾.

7.3 Přístup k financím má zásadní význam zejména pro malé a střední podniky. EU musí podpořit přechod od (silně převažujícího) bankovního financování k jiným kapitálovým produktům, jako je rizikový kapitál a kapitálové trhy. Aby toto fungovalo, musí investoři cítit, že zde existuje stabilní investiční prostředí a dlouhodobé strategie.

7.4 EHSV doporučuje vyhodnotit možnost zřízení evropského garančního finančního fondu, který by MSP splňujícím určitá základní kritéria poskytoval finanční prostředky prostřednictvím systému, jenž by dané společnosti umožnil snadný přístup k úvěru bez vedlejších či dalších podmínek, které banky většinou vyžadují. Součástí řízení tohoto systému by měly být reprezentativní podnikatelské organizace odpovědné za danou oblast podnikání⁽¹⁶⁾.

7.5 Nejvyšší prioritou by mělo být zvýšení transparentnosti a odpovědnosti, aby se zajistilo, že bude jednotný trh účinně přispívat k rozvoji právního prostředí, kde jsou respektovány oprávněné zájmy všech zainteresovaných stran. Iniciativy v oblasti sociální odpovědnosti podniků by se měly zabývat možným zneužíváním subdodávek a externalizace činností, především v souvislosti s přeshraničním poskytováním služeb nebo přeshraničním náborem pracovníků. Je třeba uvažovat o zřízení právního nástroje EU pro boj proti zneužívání společností skrývajících se za poštovními schránkami, v jehož

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 66, 3.3.1997, s. 5 (není k dispozici v českém jazyce).

⁽¹⁴⁾ Jedním z možných řešení je zásada „one-in/one-out“ (jedno zavést/ jedno zrušit) platná ve Spojeném království, podle níž pokud je zaveden jeden nový předpis, jiný musí být zrušen.

⁽¹⁵⁾ Stanovisko EHSV k tématu Inteligentní regulace – reakce na potřebu malých a středních podniků, Úř. věst. C 327, 12.11.2013, s. 33.

⁽¹⁶⁾ Viz zkušenosti s tzv. Széchenyiho kartou v Maďarsku.

⁽¹²⁾ Intracommunity cross-border parcel delivery – Studie vypracovaná pro Evropskou komisi, FTI Consulting, Londýn 2011.

důsledku dochází k narušování hospodářské soutěže na straně MSP, obcházení pracovních norem a vyhýbání se zákonným platbám. Je třeba usnadnit podání žaloby proti falešným podnikům aktivním v celé EU, a to nejen v zemi původu, ale i v ostatních členských státech.

8. Daně

8.1 Za účelem boje proti daňovým únikům, jež dosahují bilionu eur, je zapotřebí lepší koordinace mezi členskými státy i na globální úrovni v oblasti transparentnosti a informací týkajících se bankovních účtů. EHSV vyzývá k rychlému uzavření dohody ohledně směrnice EU o zdanění příjmů z úspor a mandátů k jednání o přísnějších daňových úmluvách se Švýcarskem a dalšími zeměmi.

9. Síť

9.1 Energetika

9.1.1 Sdělení Komise s názvem Zajistit fungování vnitřního trhu s energií z listopadu 2012 je důležitým krokem na cestě k vytvoření vnitřního trhu s energií do roku 2014. S ohledem na realitu, v níž se pohybují evropští spotřebitelé energie, by měl nastat zásadnější pokrok. Je třeba usnadnit změnu dodavatelů energie a spotřebitelé musí mít k dispozici nezávislé poradenství, aby se mohli rozhodnout, co je pro ně nejlepší. Proaktivní regulační orgány v jednotlivých členských státech, které mají obvykle pravomoci k monitorování fakturace, změnu dodavatelů a stížnosti spotřebitelů, mají pro jednotný trh klíčový význam.

9.1.2 EU musí diverzifikovat své zdroje dovozu energie, hledat alternativy a vytvářet síť. Podpora určitých obnovitelných zdrojů energie může vést k narušení trhu, a proto by

měl být tento druh podpory postupně snižován. Měl by být zřízen systém jednoho administrativního místa, a to v zájmu urychlení procesu udělování povolení, zvýšení jeho transparentnosti a zjednodušení. To by výrazně snížilo zátěž investorů s vůlí investovat do energetické infrastruktury.

9.2 Doprava

9.2.1 Čím dál tím znepokojivější je v celé EU otázka šíření nepřiměřených podmínek v přepravních smlouvách. V posledních letech podalo několik organizací spotřebitelů žaloby proti velkým evropským leteckým společnostem; výsledkem bylo, že soudy členských států označily řadu smluvních podmínek obecně používaných leteckými společnostmi za nepřiměřené. Evropská komise promarnila příležitost tento problém řešit v rámci přezkumu nařízení č. 261/2004 o právech cestujících v letecké dopravě. Evropská komise by měla stanovit závazný seznam nepřiměřených podmínek u smluv s cestujícími v letecké dopravě.

9.2.2 Pro zajištění lepšího fungování jednotného trhu je třeba podporovat **železniční přepravu zboží** a multimodální dopravu⁽¹⁷⁾. Je nutné vyvinout větší úsilí o přijetí technických specifikací pro interoperabilitu⁽¹⁸⁾.

9.2.3 Silniční přepravci zboží jsou stále omezováni ve svých přeshraničních operacích. Nepanují správné podmínky pro umožnění dalšího otevírání unijního trhu se silniční přepravou zboží. Změny pravidel EU pro přístup na trh dopravy (včetně kabotáže) by měly být provázány s harmonizací v oblasti vymáhání práva v sociální a fiskální oblasti. Bez těchto základních předpokladů by změny pravidel pro kabotáž mohly mít negativní dopad na spravedlivou hospodářskou soutěž v tomto odvětví. Zatím je třeba vymáhat existující právní předpisy⁽¹⁹⁾.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Viz stanoviska EHSV Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 130, a Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 146.

⁽¹⁸⁾ COM(2013) 32 final: Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o pokroku při dosahování interoperability železničního systému.

⁽¹⁹⁾ Jak se dohodli sociální partneři v rámci odvětvového sociálního dialogu,
<http://www.iru.org/cms-filesystem-action/Webnews2012/CabotageStatement.E.pdf>.

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

493. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 16. A 17. ŘÍJNA 2013

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010

COM(2013) 520 final – 2013/0253 (COD)

(2014/C 67/10)

Zpravodaj: **pan DANIEL MAREELS**

Dne 3. září 2013 se Rada a 10. července 2013 Evropský parlament rozhodly, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení problémů úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení problémů a jednotného fondu pro řešení problémů bank a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010

COM(2013) 520 final – 2013/0253 (COD).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 4. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 17. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 157 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 **EHSV vítá návrhy na zřízení jednotného mechanismu pro řešení problémů** (Single Resolution Mechanism, **SRM**), který spolu s příslušným mechanismem financování navazuje na jednotný mechanismus dohledu (Single Supervisory Mechanism, **SSM**), Evropský mechanismus stability (European Stability Mechanism, **ESM**) a na směrnici, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení problémů úvěrových institucí a investičních podniků (směrnice **BRRD**) a je **novým důležitým krokem** k realizaci **bankovní unie**.

Pro členské státy eurozóny a země, které se k ní budou chtít připojit, představuje **SRM mechanismus pro řešení problémů** na evropské úrovni, jehož cílem je umožnit orgánům provést

důkladnou restrukturalizaci bank v úpadku a řešit jejich problémy, aniž by tím ohrozily hospodářskou stabilitu. Související **fond pro řešení problémů bank** musí mít k dispozici potřebné vlastní prostředky, aby tento proces nemusel být financován z veřejných zdrojů ani z kapsy daňového poplatníka.

1.2 Po vypuknutí krize a jako reakce na ni bylo navrženo provést přechod na **silnější hospodářskou a měnovou unii**, která bude založena na integrovaných rámcích pro finanční sektor, rozpočtové otázky a hospodářskou politiku. Integrovaný finanční rámec nebo bankovní unie je totiž zásadní součástí opatření politiky, jež mají Evropu přivést zpět na cestu k **hospodářské obnově a růstu**.

1.3 EHSV považuje bankovní unii za **nezbytnou věc prvořadého významu** vzhledem k tomu, jak může přispět k potřebnému **znovuzískání důvěry** občanů a podniků a k **řádnému financování ekonomiky**. Zmírní stávající fragmentaci vnitřního trhu, čímž v Unii pomůže vytvořit rovné podmínky pro všechny, přičemž současně posílí evropský bankovní systém a sníží riziko kontaminace.

1.4 Výbor zastává názor, že **jednotlivé složky** bankovní unie (SSM, ESM, BRRD, SRM) se musí **využít** a při **provádění** je třeba respektovat **logickou posloupnost a vnitřní návaznost těchto návrhů**. Výbor rovněž žádá, aby bylo zohledněno nařízení o ochraně drobných střadatelů v revidovaném znění současného **nařízení o pojištění vkladů**.

1.5 Předkládané návrhy k **SRM nelze zvažovat odděleně** od dřívějších návrhů na ozdravné postupy a řešení problémů úvěrových institucí (směrnice BRRD) a od dohody, které v této věci bylo nedávno dosaženo v Radě a která již byla zohledněna. Směrnice **BRRD** totiž bude sloužit jako **soubor pravidel** pro řešení problémů bank na celém vnitřním trhu, a SRM se na ní tudíž velkou měrou zakládá. Výbor žádá, aby **oba režimy** byly **vzájemně co nejvíce koordinovány**, aby se v této oblasti mohl vytvořit **co nejširší prostor zajišťující rovné podmínky hospodářské soutěže v celé EU**. SRM musí být mít skutečnou podporu a ukotvení v plně harmonizovaném rámci pro ozdravný postup a řešení problémů bank.

1.6 Výbor vítá, že **SRM** zachází dále než směrnice BRRD a že se plánuje zřízení **orgánu a fondu** (pro řešení problémů) **na evropské úrovni**. Poté, co byl na evropskou úroveň umístěn **dohled** nad bankami (SSM), se nyní i **řešení jejich problémů** nachází **na stejné úrovni správy**, což do budoucna umožní uplatňovat **jednotný a důsledný přístup**. Výbor rovněž vítá skutečnost, že se pro SRM počítá s **financováním zajišťovaným na úrovni EU**.

1.7 Postupy řešení problémů popsané v **SRM** musí být v každém případě **efektivní a účinné** a plánované nástroje musí být v případě potřeby a zejména v kritických situacích použitelné s **potřebnou rychlostí**, a to jak ve vnitrostátním, tak i přeshraničním kontextu. Je třeba dbát na to, aby spolu s pravidly stanovenými ve směrnici **BRRD** tvořily **kompletní a účinný celek** a aby případná související pravidla byla **uplatňována důsledně**. V rámci možností je třeba usilovat o **jednoduchost**. Také všechny dotazy právníké či jiné povahy musí být řádně zodpovězeny.

1.8 Co se týče **jednotného výboru pro řešení problémů**, který hraje v SRM zásadní roli, je rozhodujícím předpokladem jeho fungování **co největší nezávislost a odborná způsobilost** jeho členů a zajištění **demokratické kontroly** jejich rozhodnutí. Složení jednotného výboru musí být pečlivě vybráno a jeho pravomoci jasně a pevně definovány.

1.9 Výbor vítá vytvoření **jednotného fondu pro řešení problémů bank**, jehož úkolem bude v první řadě zajištění **finanční stability** a **účinnosti rozhodnutí o řešení problémů**, přičemž bude tvořit **pojitko mezi orgány veřejné správy a bankovním odvětvím**. Výbor žádá, aby byla bezodkladně vyjasněna otázka jeho právního základu a aby ještě před jeho vytvořením byly projednány všechny výzvy, které s sebou takový fond nese (např. morální riziko), aby se zabránilo případným nežádoucím následkům.

1.10 Se zásahy fondu se počítá až v pozdějších fázích postupu a příslušné prostředky lze využít pouze na specifické účely, tedy na zajištění účinnosti pravidel pro řešení problémů, Výbor nicméně zastává názor, že **fond pro řešení problémů** musí mít k dispozici **nutné a dostatečné finanční prostředky**, které potřebuje k řádnému plnění svých úkolů. Při stanovování **cílové úrovně** fondu, který je financován z příspěvků bank, bude možné zohlednit různá **pravidla** uplatňovaná v jednotlivých oblastech v rámci **ozdravných postupů finančního odvětví**. V této souvislosti Výbor znovu opakuje svůj postoj, který vyjádřil v souvislosti se směrnicí BRRD, tedy že po určité stanovené době je třeba přezkoumat kritéria pro určování ex ante příspěvků bank. Pozornost se také musí věnovat možnému zdvojení nákladů v důsledku prolínání systémů členských států a EU.

2. Souvislosti

2.1 Návrh na **vytvoření jednotného mechanismu pro řešení problémů (Single Resolution Mechanism, SRM) a jednotného fondu pro řešení problémů bank** ⁽¹⁾ předložený Evropskou komisí je **součástí** vývoje směřujícího k evropské hospodářské a měnové unii, včetně **bankovní unie**. Zakládá se na článku 114 SFEU, který umožňuje přijímat pravidla týkající se vytvoření a fungování vnitřního trhu.

2.2 Tato bankovní unie, jež bude zahrnovat všechny členské státy eurozóny a také členské státy mimo eurozónu, které se k ní budou chtít připojit, bude **realizována** prostřednictvím řady **kroků**:

2.2.1 Zaprvé by měly být dokončeny zbývající probíhající legislativní postupy, jež jsou nutné ke **zřízení jednotného mechanismu dohledu (Single Supervisory Mechanism, SSM)**, který ECB svěřuje pravomoci v oblasti dohledu nad bankami eurozóny.

2.2.2 Zadruhé by mělo být dosaženo dohody o tom, jak by **Evropský mechanismus stability** (European Stability Mechanism, ESM) mohl v návaznosti na zřízení SSM a na přezkum bankovních rozvah včetně definice „znehodnocených aktiv“ rekapitalizovat banky přímo ⁽²⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 520 final.

⁽²⁾ Viz ECOFIN 21. června 2013 a Evropská rada 27. června 2013.

2.2.3 Dále jsou zde návrhy Komise ze dne 6. června 2012 na **směrnici**, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení problémů úvěrových institucí a investičních podniků (směrnice BRRD). Mezitím Rada dosáhla společného přístupu k těmto návrhům, a právě z něj předkládaný návrh nařízení o SRM vychází.

Cílem těchto návrhů je vytvořit účinný rámec politiky pro řádnou správu zkrachovalých bank a předcházení kontaminace dalších institucí tím, že jsou příslušným orgánům poskytnuty účinné nástroje a pravomoci, aby mohly aktivně řešit bankovní krize, zajistit finanční stabilitu a omezit na minimum riziko, že daňoví poplatníci přijdou o peníze ⁽³⁾.

2.2.4 Poslední část návrhů se týká návrhu **nařízení o SRM**, které bylo zveřejněno dne 10. července 2013, spolu s vhodnými a účinnými mechanismy jištění (backstop).

2.3 Kromě toho lze rovněž připomenout návrhy Komise z roku 2010 na harmonizaci státních systémů pojištění vkladů. Účelem tohoto systému je chránit drobné střadatele před následky úpadků do výše vkladů prvních 100 000 EUR.

2.4 SRM by měl **fungovat** takto:

2.4.1 **ECB** jako orgán dohledu nad bankami **upozorní**, že se banka dostala do závažných finančních potíží a je nutné jí pomoci tyto problémy řešit.

2.4.2 **Přípravu** řešení problémů banky pak provádí **jednotný výbor pro řešení problémů** složený ze zástupců ECB, Evropské komise a příslušných vnitrostátních orgánů.

2.4.3 Na základě doporučení jednotného výboru pro řešení problémů nebo z vlastní iniciativy **Komise rozhodne**, zda a kdy se má zahájit **řešení problémů** určité banky a za tímto účelem **vymezí rámec** pro použití nástrojů k řešení problémů a prostředků z fondu.

Nástroje k řešení problémů byly definovány ve směrnici BRRD a převzaty v SRM. Jsou to:

— prodej obchodních činností;

— překlenovací instituce;

— rozdělení aktiv;

— odepsání závazků (nástroj bail-in).

2.4.4 Plány řešení problémů **provádějí vnitrostátní orgány příslušné k řešení** pod dohledem jednotného výboru pro řešení problémů. Jestliže se vnitrostátní orgán příslušný k řešení neřídí jeho rozhodnutím, může jednotný výbor pro řešení problémů vydat řadu správních pokynů přímo bankám v potížích.

2.5 Plánovaný **jednotný fond pro řešení problémů bank** je spravován jednotným výborem pro řešení problémů. Tento fond musí zaručit, aby v průběhu restrukturalizace banky byla k dispozici finanční podpora.

2.5.1 Tento fond je společný pro všechny zúčastněné země v SRM. Jeho financování zajišťují všechny finanční instituce ze zúčastněných zemí, které každým rokem platí příspěvky na základě ex ante a nezávisle na všech opatřeních v oblasti řešení problémů.

2.5.2 Účelem fondu je v první řadě zajistit **finanční stabilitu**. Nemá za úkol absorbovat ztráty ani poskytnout řešení instituci kapitál. Nelze jej tedy považovat za záchranný fond. Není ani fondem pro pojištění vkladů a nemá jej nahrazovat. Naproti tomu však je fond určen k zajištění účinnosti opatření v oblasti řešení problémů.

3. Obecné připomínky

3.1 Jak bylo od roku 2012 několikrát řečeno, integrovaný finanční rámec nebo **bankovní unie** je zásadní součástí opatření politiky, jež mají Evropu přivést zpět na cestu k hospodářské obnově a růstu ⁽⁴⁾. V tomto směru musí přispět také další opatření a rovněž posílená hospodářská koordinace.

3.2 **Výbor** již dříve na význam bankovní unie poukazoval a upozorňoval, že v dlouhodobějším horizontu není možné udržet zónu s jednotnou měnou, ale 17 finančními a dluhopisovými trhy, zejména v podmínkách krize, jež v plném světle ukázala roztržitost této zóny. Bankovní unie je tedy **nepostradatelná a má prvořadý význam** pro sdílení rizika, ochranu držitelů vkladu (také prostřednictvím úpadkového řízení), znovuzískání důvěry a obnovení financování podniků ve všech členských státech ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Konkrétně to bylo zmíněno ve sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě s názvem Plán ustavení bankovní unie, ve sdělení Komise s názvem Návrh prohloubené a skutečné hospodářské a měnové unie: zahájení evropské diskuse a ve zprávě čtyř předsedů Směrem ke skutečné hospodářské a měnové unii.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 8.

⁽³⁾ Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 68.

3.3 Výbor také rovněž již dříve požadoval, aby Komise **co nejrychleji vypracovala harmonogram a navrhla podrobnosti SRM**. To mimochodem platí také pro další příslušné cíle, jako je například řízení případných krizových situací v rámci společných opatření dohledu. Bankovní unie by tím získala na důvěryhodnosti a stala by se společným základem celého jednotného trhu.

Mezitím bylo rozhodnuto, že SSM a CRR/CRD IV by měly začít fungovat od roku 2014 a BRRD a SRM od roku 2015. Rada by tedy měla přijmout celý soubor opatření včas.

3.4 Výbor rovněž vyjádřil své přesvědčení, že SRM by v pozdější fázi mohl převzít doplňující funkci koordinace při řízení krizových situací. Dohled a řešení problémů však musí jít ruku v ruce, neboť cílem není, aby byla na evropské úrovni přijímána rozhodnutí o uzavření nějaké banky, jehož následky by nesl členský stát, jenž by musel uhradit náklady na zaplacení vkladů ⁽⁶⁾.

3.5 Návrh **směrnice BRRD**, který byl zveřejněn v polovině roku 2012, vytváří rámec pro předcházení bankovních krizí v **členských státech**, zabezpečení finanční stability a zmírnění tlaku na veřejné finance.

3.6 Po vstupu v platnost směrnice BRRD zajistí **určitou míru harmonizace** vnitrostátních předpisů týkajících se řešení problémů bank a upraví spolupráci orgánů pro řešení v případě úpadku bank, zejména těch nadnárodních.

3.7 **SRM** zachází dále. Na rozdíl od směrnice BRRD zavádí **SRM jednotná rozhodnutí o řešení problémů** a využívání **příslušných finančních zdrojů na úrovni EU** pro všechny členské státy eurozóny a ty členské státy mimo eurozónu, které se k ní budou chtít připojit.

3.8 **Výbor vítá**, že v rámci SRM bude vytvořen **evropský orgán a evropský fond**, jež jsou dobrým a logickým navázáním na směrnici BRRD. Jak dohled, tak i řešení problémů by tedy měly být prováděny **orgány stejné úrovně**.

3.9 **Směrnice BRRD** bude sloužit jako **soubor pravidel** pro rozvoj bank na celém vnitřním trhu, a **nařízení** se na ní velkou měrou zakládá. Vzhledem k tomu, že nařízení navazuje na směrnici, je třeba mezi oběma předpisy **zajistit soulad a odstranit nesrovnalosti**.

3.10 Výbor zastává názor, že pro dokončení vnitřního trhu má zásadní význam **co nejlepší vzájemné sladění mezi směrnici BRRD a nařízením o SRM**. Proto je třeba usilovat o maximální harmonizaci směrnice BRRD. V zájmu zajištění co nerozsáhlejších rovných podmínek pro všechny a důsledného provádění pravidel musí být směrnice **BRRD prováděna** v různých členských státech **jednotně**. Při dalším provádění SRM musí být také maximálně zohledněny výsledky jednání ohledně směrnice BRRD.

3.11 Vzhledem k tomu, že návrhy obsažené v nařízení o SRM obsahově navazují na návrh směrnice BRRD, Výbor rovněž připomíná otázky, na které v této souvislosti upozorňoval. K nim patří mimo jiné požadavek na **blížejší objasnění** některých nových nástrojů, které ještě neprošly testem systémove krize ⁽⁷⁾. Kromě toho je třeba věnovat pozornost souladu nařízení se stávajícími předpisy, tedy zajištění **právní jistoty**.

4. Konkrétní připomínky k jednotnému mechanismu pro řešení problémů

4.1 Bylo by vhodné rychle pokročit s uplatňováním celkového rámce pro bankovní unii, aby se překonala stávající fragmentace finančních trhů a přispělo k odstranění existující vazby mezi veřejnými financemi a bankovním sektorem.

4.2 Výbor znovu opakuje, že je třeba co nejdříve zavést **harmonizovaný rámec pro ozdravný postup a řešení problémů bank**. Tento rámec musí obsahovat účinná přeshraniční nařízení, aby dokázal zajistit integritu jednotného trhu. **SRM je jeho potřebným doplňkem**, a proto Výbor rovněž vítá předkládané texty.

4.3 **Provádění SRM** pak musí být mít podporu a ukotvení v **plně harmonizovaném rámci pro ozdravný postup a řešení problémů bank**, jenž bude základním rámcem pro řešení problémů bank v celé EU.

4.4 SRM by měl nejen poskytovat společný rámec pro řešení problémů bank v bankovní unii, které se nacházejí v úpadku, a tím zajišťovat rovné podmínky pro všechny v této oblasti, ale měl by se také stát co **nejjednodušším, efektivním a účinným nástrojem, jež je v případě potřeby** a zejména v kritických situacích **možné uplatnit se vší potřebnou rychlostí**, a to jak ve vnitrostátním, tak i přeshraničním kontextu.

4.5 Z hlediska jednotného výboru pro řešení problémů je důležitá zejména jeho nezávislost, odborná způsobilost a demokratická kontrola, která je nad ním vykovávána. Jednotný výbor pro řešení problémů se musí opírat o **silný právní základ**, měl by však mít povinnost svá rozhodnutí zdůvodňovat, zajišťovat

⁽⁶⁾ Viz stanovisko EHSV ECO/339 k návrhu nařízení o zřízení Evropského orgánu dohledu, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi, s. 4. (Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 34).

⁽⁷⁾ Viz stanovisko EHSV ECO/333 ze dne 12. prosince 2012 k návrhu směrnice, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení problémů úvěrových institucí a investičních podniků, s. 1. (Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 68).

transparentnost, **demokratickou kontrolu** a ochrany práv institucí Unie. **Pravomoci** jednotlivých orgánů dohledu by měly být **jasně vymezeny** a **složení** jednotného výboru pro řešení problémů by mělo důsledně dodržovat rovnováhu mezi zástupci státních a evropských subjektů. Jednotný výbor a jeho členové musí mít nezbytnou odbornou způsobilost v příslušných oblastech.

4.6 **Zřízení** jednotného výboru by mělo být považováno za **rozhodující krok** pro další budování bankovní unie a SRM. Nicméně je třeba neztratit ze zřetele širší rámec SSM a BRRD, a bylo by tedy zřejmě vhodnější nepředjímat další vývoj v této oblasti.

5. Konkrétní připomínky k mechanismům financování

5.1 **Jednotný fond pro řešení problémů bank** musí zaručit, aby v průběhu restrukturalizace banky byla k dispozici finanční podpora. Výbor znovu opakuje, že podporuje Komisi v jejím úsilí směřujícím k vytvoření evropského systému mechanismů financování včetně SRM, jenž by měl zajistit, aby všechny instituce ve všech členských státech podléhaly stejně účinným mechanismům financování k řešení problémů. Toto zajištění stejných podmínek je v zájmu všech členských států a také v zájmu jednotného finančního trhu, neboť přispívá ke stabilitě a rovným podmínkám hospodářské soutěže⁽⁸⁾. Stejně tak je zřejmě třeba věnovat pozornost ochraně drobných střadatelů prostřednictvím systémů pojištění vkladů.

5.2 Výbor proto vítá, že **jednotný mechanismus pro řešení problémů** je **doplněn** specifickými finančními pravidly. Má-li být rozvoj v první řadě financován z nástroje odepsání závazků (bail-in), aby akcionáři a další věřitelé absorbovali prvotní ztráty, a dalších nástrojů obsažených v nařízení, měl by být jednotný mechanismus pro řešení problémů v optimálním případě doplněn **jednotným fondem**, jehož cílem bude odstranění existující vazby mezi veřejnými financemi a bankovním sektorem.

5.3 Výbor žádá, aby byl **co nejrychleji ujasněn právní základ** tohoto fondu, včetně otázky, zda je třeba změnit Smlouvy.

5.4 Jakmile budou ujasněny potřebné aspekty, měly by se **zahájit přípravné práce ke zřízení fondu**, při tom však je třeba nepředjímat vývoj a provádění v oblasti SSM a BRRD.

5.5 Zavedení společného systému přináší také **důležité výzvy** a musí se dbát na to, aby se již od počátku v co největší možné míře zabránilo vzniku nežádoucích důsledků, nebo je co nejvíce omezit, a řešit všechny problémy předem. Příkladem může být morální riziko.

5.6 Ačkoli bude fond využíván až v pozdějších fázích mezi dvěma nástroji a zejména po pravidlech nástroje bail-in, a přesto, že prostředky z fondu jsou omezeny pouze na specifické účely, je i tak důležité, aby měl **dostatečný objem** a aby do něj **přispívaly všechny finanční instituce**.

5.7 Při stanovování **cílové úrovně** fondu je třeba **zohlednit** stávající **posílený obezřetnostní rámec**, preventivní opatření a úlohu plánů obnovy a plánů řešení problémů pro předcházení krizím, zvýšené kapitálové rezervy, nové mechanismy pro řešení problémů včetně nástroje bail-in a **další opatření pro obnovu finančního odvětví**. Účelem těchto pravidel a nástrojů je totiž omezit pravděpodobnost úpadku banky. Výbor by proto chtěl znovu zopakovat, jaký postoj zaujal k BRRD v souvislosti se SRM a zejména, že musí být možné provádět pravidelný přezkum **kritérií pro příspěvky ex ante**⁽⁹⁾.

5.8 Ze stejných důvodů a v zájmu předcházení negativním následkům pro občany a podniky se musí věnovat důkladná pozornost **možnému zdvojení nákladů pro banky** v důsledku dvouúrovňové struktury orgánů příslušných k řešení, tedy na úrovni členských států a na evropské úrovni.

V Bruselu dne 17. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 68.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 68.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o přidané hodnotě makroregionálních strategií

COM(2013) 468 final

(2014/C 67/11)

Zpravodaj: **pan BARÁTH**

Spoluzpravodaj: **pan MALLIA**

Dne 3. července 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

zprávy Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o přidané hodnotě makroregionálních strategií

COM(2013) 468 final.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 4. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor jednomyslně následující stanovisko.

1. Úvod

1.1 V dubnu 2011 požádala Rada Evropskou komisi, aby upřesnila zásady přípravy strategií EU pro region Baltského moře (EUSBSR) a pro Podunají (EUSDR), zhodnotila jejich přínos a podala jí a Parlamentu do června 2013 zprávu. V prosinci 2012 Evropská rada vyzvala Evropskou komisi, aby do konce roku 2014 na základě hodnocení tohoto konceptu předložila strategii EU pro jadransko-jónský region.

1.2 Evropský hospodářský a sociální výbor vypracoval na žádost Evropské komise ve výše definovaném rámci stanovisko ke zprávě o přidané hodnotě makroregionálních strategií.

1.3 EHSV se v předkládaném stanovisku pochopitelně nemůže zabývat vypracováváním makroregionálních strategií pro pobřeží Atlantského oceánu ⁽¹⁾, pro Středomoří ⁽²⁾ ani svými dřívějšími návrhy v těchto otázkách.

2. Zjištění a závěry

2.1 EHSV souhlasí s nejdůležitějšími závěry popsány ve zprávě.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu, Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 24.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV Na cestě ke strategii pro rozvoj soudržnosti ve Středomoří (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

2.1.1 Koncepce makroregionů, která směřuje zdola nahoru, dokáže skutečně odpovědět na výzvy, které v regionech vyvstávají. Ukázalo se, že zásady, které se dnes v obou evropských makroregionálních experimentech uplatňují, jsou vynikajícími nástroji pro posilování sociální, hospodářské a územní soudržnosti.

2.1.2 Makroregionální perspektiva může z politického, environmentálního i socio-ekonomického hlediska představovat užitečný nástroj, jak posílit spolupráci mezi evropskými státy a regiony, jak společenským konsenzem, vzájemným respektem a vzájemnou akceptací otupit požadavky nacionalistů a jak prostřednictvím vytváření evropské přidané hodnoty v dotyčných komunitách přispět k plnění cílů strategie Evropa 2020.

2.1.3 Makroregionální strategie mohou být užitečným prostředkem k překonání nedostatků v komunikaci a informování obyvatel. Je zapotřebí lépe informovat obyvatele a podniky v dotyčných lokalitách a regionech o programech a projektech, které právě probíhají.

2.1.4 Rovnocenná makroregionální spolupráce představuje nový rys evropské politiky. Dobrým příkladem jejích prvních úspěchů je společné strategické uvažování v obou regionech, nově navázané institucionální vztahy a také kreativnější plánování. Nové projekty a iniciativy i úspěchy, které kromě toho, že přinášejí dobrý pocit ze spolupráce, jsou důkazem toho, že společné úsilí socioekonomických aktérů v regionech má své opodstatnění.

2.1.5 EHSV souhlasí s nejdůležitějšími zjištěními uvedenými ve zprávě:

- vhodnější by byl menší počet priorit;
- je zapotřebí větší politická angažovanost;
- je nutné, aby bylo k dispozici více finančních prostředků;
- zásadní otázkou je zlepšování znalostí veřejné správy (řízení, organizace);
- je naprosto nezbytné kvantitativně a kvalitativně měřit a hodnotit výsledky;
- musí se snížit administrativní zátěž.

2.2 EHSV poukazuje na to, že makroregionální spolupráce představuje součást posilování EU a podpory iniciativ vycházejících „zdola“. Jedná se o katalyzátor, jenž chrání a doplňuje základní hodnoty EU.

2.3 EHSV uznává důkladnost metodiky využívané ve zprávě a opodstatnění rozsáhlého průzkumu, obzvláště s ohledem na to, že chybí zpracovaná metodika analýzy makroregionálních strategií i konkrétní statistické ukazatele.

2.4 EHSV vítá závěry Rady z června 2012, podle nichž je zapotřebí prohloubit vnitřní trh EU a pěstovat její konkurenceschopnost. Lituje, že Rada kromě základních principů – integrace, koordinace, spolupráce, víceúrovňová správa, partnerství – nepřispívá k realizaci makroregionálních strategií pomocí dalších základních nástrojů.

2.5 EHSV upozorňuje, že podle názoru odborníků je hlavním problémem to, že panuje nesoulad mezi decentralizovanou politickou vůlí a financováním.

2.6 To, že se do popředí dostává udržitelnost („modrý“ a „zelený“ růst) a rozvoj infrastruktury, je přirozeným důsledkem uvažování v makroregionálním měřítku. Vzniká tak evropská přidaná hodnota.

2.7 V bezprostřední a krátkodobé perspektivě však lze vyšší evropskou přidanou hodnotu očekávat od hospodářské činnosti prostřednictvím nárůstu HDP a zaměstnanosti.

2.8 EHSV se domnívá, že pravidlo „tři ne“ již zastaralo – ve střednědobém finančním výhledu na období 2014–2020 se počítá s prostředky, buduje se institucionální a správní systém, který má pomáhat s řízením a realizací, a společný strategický rámec obsahuje nutnou právní úpravu. V zájmu posílení inovací, podpory malých a středních podniků, vytváření sítí a nárůstu zaměstnanosti by bylo zapotřebí u makroregionálních strategií při posuzování politiky podpory prokázat lepší porozumění přechodu na pravidlo „tři ano“.

2.9 Makroregionální strategie musí být v evropském programovém období 2014–2020 prioritou. Do dohody o partnerství a operačních programů (EFRR, ESF, EZFRV, EMFF) se musí začlenit nový model územní spolupráce. Konkrétní důraz je třeba klást na koncepci „makroregionálního rozvoje se zapojením místních společenství“. Ten má následující rysy:

- soustředí se na konkrétní oblasti;
- vedoucí úlohu v něm zaujímají místní společenství, tj. makroregionální akční skupiny, které se skládají ze zástupců veřejných a soukromých socio-ekonomických zájmů;
- probíhá na základě integrovaných a víceodvětvových strategií místního rozvoje vypracovaných pro konkrétní oblast;
- je koncipován s ohledem na makroregionální potřeby a možnosti.

2.10 Makroregionální rozvoj se zapojením místních společenství

- bude makroregionální komunity podněcovat k tomu, aby rozvíjely přístupy zdola nahoru, a to tam, kde okolnosti vyžadují, aby se problémy řešily strukturální změnou;
- bude rozvíjet kapacity komunit a stimulovat inovace (včetně sociálních inovací), podnikání a schopnost změny, protože bude povzbuzovat rozvoj a objevování nevyužitého potenciálu uvnitř komunit a území;
- přispěje k víceúrovňové správě, protože dá makroregionálním komunitám možnost plně se účastnit plnění cílů EU ve všech oblastech.

2.11 Je možné, že EHSV z vlastní iniciativy připravuje celkovou analýzu významu makroregionálních strategií pro budoucnost Evropy a připraví návrh na přizpůsobení těchto strategií tak, aby bylo dosaženo jednotné evropské rozvojové praxe.

3. Výsledky

3.1 Komise ve zprávě uvádí, že podle zpráv o provádění strategií pro region Baltského moře a pro Podunají makroregionální strategie umožnily konkretizovat nové projekty a urychlily realizaci existujících mezinárodních projektů. Strategie v daných regionech napomohly budování sítí a stimulovaly zahájení společných iniciativ. Stěžejní projekty mohou pro makroregiony představovat jednak vynikající motivační prvky, ale i vzorové projekty.

3.1.1 Strategie pro region Baltského moře byla první makroregionální strategií, která sloužila jako příklad a se svými třemi hlavními cíli a 15 prioritami hned od počátku s vysokou mírou jistoty vyznačila oblasti, které mohou představovat hlavní cíle regionální spolupráce a zároveň účinně přispět k realizaci specializovaných politik a evropských horizontálních politik.

3.1.2 Současnými cílovými oblastmi, které v ostatních přístupech k rozvoji regionů sloužily jako zdroj poznatků, jsou rozvoj mořského odvětví, posílení regionálních vazeb a investice do budoucnosti lidstva a do hospodářského růstu.

3.2 Strategie pro Podunají, která byla přijata jako druhá makroregionální strategie, obsahuje čtyři hlavní cíle a 11 priorit. Daří se jí dobře soustředit regionální uvažování a oblasti společné akce a zároveň je obohacovat.

3.2.1 Podobně jako v případě tematických oblastí ve strategiích pro region Baltského moře i tady dominují priority v otázkách životního prostředí a infrastruktury (propojení regionů, ochrana životního prostředí, posílení regionů). Návrhy a projekty zaměřené na růst ekonomické a sociální prosperity však odrážejí to, že se politici činitelé snaží přizpůsobit strategiím Evropa 2020.

3.3 EHSV již v několika studiích vyjádřil podporu úsilí Unie o to, aby se dostupné prostředky využívaly co nejúčinnějším a nejefektivnějším způsobem. Za tímto účelem je potřeba sladit nástroje a zintenzivnit společnou činnost. Přirozeným požadavkem je využívání „vnějších“ zdrojů. I v této oblasti přinesly makroregionální iniciativy další výsledky. (Jak se uvádí ve zprávě, jedná se např. o Bádensko-Württembersko nebo koordinaci fondů rizikového kapitálu.)

3.4 Obě dotyčné strategie i stanoviska z vlastní iniciativy, která EHSV doposud přijal (zejména k makroregionálním strategiím pro Středomoří a pro pobřeží Atlantského oceánu), zdůraznily, jak je důležité politicky i ekonomicky spolupracovat se třetími zeměmi, a upozornily na to, že je možné omezit řadu rizik, pokud jde o bezpečnostní politiku, řešení problémů s nelegální migrací atd.

3.5 EHSV klade silný důraz na to, že zásadní význam mají dohody o partnerství, která jsou ve fázi přípravy či jednání. Je na místě požadovat, aby byly zmíněny makroregionální souvislosti, vhodná koordinace se sociálními partnery, horizontální harmonizace návrhů a projektů, které figurují v jednotlivých operačních programech, mezi zeměmi a regiony, a aktivní účast ekonomického a sociálního sektoru i občanské společnosti v nich.

4. Doporučení

4.1 EHSV má za to, že je nezbytné a možné přijaté zásady dále rozšířit a prohloubit.

4.2 Bylo by chybou chápat makroregiony jako čistě geografický jev – je na místě vzít v úvahu i složité sociální, ekonomické a historické vazby.

4.3 Formulace „společných výzev“ a „zesílené spolupráce“ za účelem soudržnosti omezuje možnosti chápat makroregion jako funkční celek, který přesahuje své hranice, i jeho dopad na celoevropské procesy rozvoje a soudržnosti.

4.4 Pojem „evropská přidaná hodnota“ v souvislosti s makroregiony se ve zprávě nedefinuje. Podle názoru EHSV nemůže přidaná hodnota v případě makroregionálních strategií znamenat nic jiného než hodnotu, kterou by regiony nebo členské státy svou vlastní činností vytvořit nemohly, anebo pouze za cenu vyšších investic nebo nižší účinnosti.

4.5 Ačkoli svého času byla formulace pravidla „tří ne“ pochopitelná, není pochyb o tom, že dnes zvyšuje pravděpodobnost, že bude opuštěna evropská přidaná hodnota, a to v době, kdy je obnova stále křehká a je třeba ji posilovat.

4.6 V současném stavu makroregionálních strategií se projevuje evropský přístup, podle něž by mohly být nástroje a zdroje, které jsou v jednotlivých regionech k dispozici, účinnější díky vhodné spolupráci a koordinaci na území zúčastněných členských států a regionů (Evropská komise se zde spíše stahuje do pozadí). Tím se zvyšuje evropská přidaná hodnota na úrovni makroregionů.

4.7 Podle EHSV je pravděpodobné, že by se evropská přidaná hodnota, kterou lze vytvořit na makroregionální úrovni, podstatně zvýšila díky rozvoji dodatečných nástrojů, zvýšení právní a institucionální kapacity a vyčlenění dalších zdrojů.

4.8 V rámci hodnocení scénářů rozvoje Evropské unie do roku 2020 a některých jejích návrhů v celoevropském zájmu, jako jsou například cíle a oddělené prostředky nástroje pro propojení Evropy, je na místě na všech úrovních kontrolovat veškerou přidanou hodnotu pokaždé, když díky využití evropských prostředků dojde k investici či rozvoji.

4.9 Rozšíření takovýchto nástrojů na makroregionální úrovni je nezbytnou podmínkou uskutečnění strategie Evropa 2020.

4.10 Podle názoru EHSV by rozšíření politického, institucionálního, právního a finančního rámce kromě kontroly evropské přidané hodnoty

— přispělo k rychlejšímu překonání krize;

— co se týče budoucnosti Evropy, umožnilo v rámci kontroly reforem evropských institucí a právních předpisů bedlivě sledovat, do jaké míry opatření přijatá jednotlivými členskými státy respektují evropskou logiku a jsou v souladu s principy přidané hodnoty, a to i tehdy, kdy k dotyčnému rozvoji či investici nedojde přímo díky evropským prostředkům;

— mohlo přinést významnou dodatečnou hodnotu v zájmu růstu a tvorby pracovních míst.

4.11 EHSV zastává názor, že posílení politické a na rozvoj zaměřené správy v oblasti činnosti makroregionálních strategií má významnou evropskou přidanou hodnotu, a že lze předpokládat, že více či méně silné politické napětí mezi federalisty a „nacionalisty“, které až doposud v po sobě jdoucích vlnách poznamenávalo dějiny Evropské unie, by se dalo vyrovnat posílením střední úrovně koordinace a spolupráce.

4.12 Podle EHSV je možné nahlížet na makroregiony z funkčního pohledu, z něž rozvoj a další přeshraniční opatření v evropském zájmu posilují prostřednictvím nových sítí růst Unie a spolu s tím i její soudržnost.

4.13 EHSV doporučuje, aby na politické úrovni došlo k pokroku ohledně zacházení s makroregiony. O podpoře iniciativ vycházejících zdola i o podpoře ze stran a shora, kterou jim mají v budoucnu poskytovat všechny instituce, rozhoduje Rada. Podle dosavadních zjištění mohou obecně v úvahu připadat tyto oblasti (funkce):

- a) výzkum, vzdělávání, výuka jazyků, spolupráce v kultuře a zdravotnictví;
- b) spolupráce v energetice, ochraně životního prostředí, logistice, dopravě, veřejných službách (voda, odpadní voda, odpad);
- c) společné plánování státních orgánů, regionálních institucí i místních samospráv;
- d) zvýšení účasti občanské společnosti a nevládních organizací;
- e) spolupráce v otázkách bezpečnosti a migrace;

f) praktické posílení konkurenceschopnosti na trhu (konkrétní spolupráce na trhu práce podporou malých a středních podniků nebo vytvářením fondů pro rozvoj);

g) spolupráce v oblasti statistiky.

4.14 Makroregionální strategie mohou představovat cenný přínos k přeshraniční spolupráci mezi městy, k dalšímu vytváření sítí mezi technologickými centry a rychlejšímu rozvoji inovací.

4.15 Většinou se jedná o oblasti, kde mají opodstatnění v první řadě iniciativy vycházející zdola a kde mají významnou úlohu vnitrostátní hospodářské a sociální rady. Zpráva se o významu zapojení ekonomického a sociálního sektoru a dohodě s nimi nezmiňuje.

5. Další postup

5.1 EHSV souhlasí s tím, že účastníci musí chápat makroregionální strategii jako horizontální zodpovědnost svých vlád.

5.2 EHSV soudí, že úkoly administrativní povahy by měly být omezeny na minimum a že Evropská komise musí vypracovat a navrhnout nové metody, jak zajistit zapojení veřejnosti, například prostřednictvím nástrojů elektronické demokracie. Je nezbytné nutně zintenzivnit účast jak ve fázi přípravy, tak ve fázi provádění.

5.3 Nelze než souhlasit se zásadou, že makroregionální cíle musí být začleněny do všech dohod o partnerství a operačních programů.

5.4 Evropská komise by měla podpořit uplatňování osvědčených postupů, pokud jde o stávající programové nástroje, a to i v případě makroregionů, které se teprve připravují nebo o nichž se teprve jedná.

5.5 EHSV se domnívá, že problém s nedostatečnou správnou kapacitou lze vyřešit pouze tehdy, kdy lze prokázat, že je tento postup v zájmu účinnějšího využívání prostředků.

5.6 EHSV má za to, že je nezbytné zavést realistická měřítka a ukazatele, aby bylo zajištěno monitorování pokroku. K tomu je však zapotřebí aktivní účast Komise a dalších evropských institucí, a to zejména za účelem vypracování ukazatele přidané hodnoty, vzhledem k její mnohostranné povaze.

5.7 EHSV schvaluje posílení přístupu zdola nahoru, který se doposud jevil jako přínosný, avšak přál by si, aby do něj byli intenzivněji zapojeni ekonomičtí, environmentální, sociální a místní partneři a aby byly navazovány horizontální vztahy s nově vytvořenými makroregiony.

5.8 EHSV je toho názoru, že je třeba urychlit zavádění systémů řízení strategií a snažit se nejen o to, aby byla zachována jejich specifická povaha, ale i jejich rozšíření.

5.9 EHSV doporučuje k úvaze, aby Evropská komise při vypracovávání nových forem vedení hájila i takovou možnost, která by mohla vést k tomu, aby na území Evropské unie vzniklo vedení na střední úrovni, jež by bylo makroregionální a zaměřené na rozvoj.

5.10 Makroregionální iniciativy mají v zásadě dva rozměry – jeden je nadnárodní a druhý evropský. Z pohledu EHSV se pozornost doposud soustředila výlučně na spolupráci a koordinaci mezi jednotlivými zeměmi. Jedním z nejdůležitějších závěrů zprávy je, že by bylo velmi žádoucí usilovat o to, aby měla společná činnost evropský rozměr a přinášela díky tomu evropskou přidanou hodnotu.

5.11 EHSV si myslí, že makroregionální strategie, které mají evropský rozměr, mohou – pokud se jim dostane náležité podpory – přispět k politické důvěryhodnosti Unie a k tomu, aby se zavedla nová praxe v oblasti rozvoje, která více zapojuje společnost.

5.12 Opět vyvstává otázka, zda by nebylo možné politické závazky přijaté na evropské úrovni a závazky k rozvoji na místní úrovni doplnit o makroregionální závazky, které by se měly plnit na celoevropské úrovni. Komise může mít „zesílenou spolupráci“ na mysli i toto.

5.13 Evropská komise správně konstatuje, že makroregionální přístup a přístup strategie pro mořské oblasti mají podobné cíle. Tento bod však dobře ilustruje vnitřní rozpolcení Komise a nebezpečí, která jsou s roztržštěním strategií spojena. Prvky strategie pro mořské prostředí nelze prezentovat jako makroregionální, pokud nebudou takové složky jako infrastruktura pro pobřeží moří a oceánů, urbanizace a produkce propojeny nebo nebude možné je propojit s úkoly souvisejícími s kapacitou moří a oceánů a jejich nebezpečími, která mají význam z hlediska produkce a ochrany.

5.14 Bezvýhradně je třeba přijmout závěry zprávy, že existují další nevyužité možnosti. Naopak není přijatelný postoj, že si lze představit rozšíření a posílení činnosti „bez účasti Komise, nebo spolupráci založenou výhradně na nadnárodním programu“.

5.14.1 Jedná se zde o jediný bod hodnocení, kde Evropská komise výslovně uvádí, že nechce ve vypracovávání či provádění makroregionálních strategií hrát sebemenší roli, ačkoli má za to, že lze ještě rozvinout či realizovat řadu paradigmat. Jaká paradigma to jsou, na to odpověď nedává.

5.15 EHSV vyzývá Komisi, aby i nadále hrála ústřední úlohu v přípravě a provádění makroregionálních strategií. EHSV rovněž vyzývá Radu, aby Komisi poskytla potřebné nástroje a zdroje, aby tuto úlohu mohla řádně zastávat.

5.16 Koncepce nadnárodních programů ukazuje, že programy, které mají evropskou přidanou hodnotu, mohou dostat určitou podporu, avšak pouze v rámci pravidla „tří ne“. Jde např. o programy, jejichž cílem je lepší dodržování předpisů o ochraně životního prostředí, zvýšení investic do propojení na úrovni EU či kritické množství pro inovace.

5.17 Zpráva se vůbec nezabývá tím, jak evropskou přidanou hodnotu využívat, jak ji posuzovat, v jaké podobě využívat výsledky, ani dalšími pobídkami.

5.18 Otázky, které jsou v závěrech shrnuty překvapivě stručně, by si podle EHSV zasloužily podstatně rozšířit, aby se dostalo požadavkům vytčeným názvem. Samozřejmě je významná problematika „vedení“, protože je to Evropská unie, komu nakonec přísluší rozhodování o všeobecných otázkách vedení.

5.19 Makroregionální perspektiva může z politického, environmentálního i socio-ekonomického hlediska představovat užitečný nástroj, jak posílit spolupráci mezi evropskými státy a regiony, jak společenským konsenzem, vzájemným respektem a vzájemnou akceptací otupit požadavky nacionalistů a jak prostřednictvím vytváření evropské přidané hodnoty v dotyčných komunitách přispět k plnění cílů strategie Evropa 2020.

5.20 Makroregionální strategie mohou být užitečným prostředkem k překonání nedostatků v komunikaci a informování obyvatel. Je zapotřebí lépe informovat obyvatele a podniky v dotyčných lokalitách a regionech o programech a projektech, které právě probíhají.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, pokud jde o povinnou automatickou výměnu informací v oblasti daní

COM(2013) 348 final – 2013/0188 (CNS)

(2014/C 67/12)

Zpravodaj: **pan DANDEA**

Dne 27. června 2013 se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 115 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, pokud jde o povinnou automatickou výměnu informací v oblasti daní

COM(2013) 348 final – 2013/0188 (CNS).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 4. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 142 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrh směrnice⁽¹⁾, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, pokud jde o povinnou automatickou výměnu informací v oblasti daní, a domnívá se, že tento návrh je důležitým krokem v provádění akčního plánu pro posílení boje proti daňovým podvodům a únikům⁽²⁾.

1.2 Výbor nahlíží na tento návrh v kontextu dalších evropských a mezinárodních iniciativ a vývojů, jejichž cílem je posílená výměna informací mezi daňovými orgány, k nimž patří mj. rozšíření evropské směrnice o zdanění úspor z roku 2005, zákon FATCA, v souvislosti s nímž se řada evropských států pokouší dosáhnout bilaterální dohody s USA, mj. za účelem zachování svých vlastních práv. Další součástí toho je již existující směrnice pro automatickou výměnu informací, jež má být nyní rozšířena.

1.3 S ohledem na skutečnost, že členské státy kvůli daňovým podvodům a únikům každoročně přicházejí o miliardy eur, považuje EHSV návrh Komise, jenž urychluje provádění některých ustanovení směrnice 2011/16/EU o automatické výměně informací, za odůvodněný.

1.4 Komise navrhuje doplnit seznam kategorií příjmů podléhajících automatické výměně informací o dalších pět kategorií. EHSV souhlasí se zahrnutím těchto nových kategorií příjmů vzhledem k tomu, že tyto kategorie jsou náchylnější

k tomu, aby byly ovlivněny daňovými podvody, než kategorie, které jsou již ve směrnici obsaženy.

1.5 Protože se daňové podvody a úniky projevují na celosvětové úrovni, je boj proti nim pouze na území EU nemožný. EHSV proto vyzývá Komisi a členské státy, aby v rámci OECD nebo jiných globálních struktur zintenzivnily vyjednávání o prosazení automatické výměny informací jako mezinárodního standardu.

1.6 EHSV členské státy zejména vyzývá, aby zajistily, že budoucí standard v oblasti automatické výměny informací zohlední právní požadavky, zkušenosti a odborné znalosti EU v této oblasti. Žádá členské státy, aby za tímto účelem přijaly koordinovaný postoj, čímž by tento evropský postoj získal v rámci mezinárodních debat na významu.

1.7 Co se mezinárodních a evropských iniciativ týče, Výbor se dále domnívá, že je třeba usilovat o maximálně rovné podmínky s maximálním počtem zemí, s cílem co nejvíce předejít možným hospodářským a jiným dopadům na Unii.

1.8 EHSV se domnívá, že v zájmu jednoduchosti, účinnosti a úspory nákladů a ku prospěchu všech zapojených subjektů je třeba pracovat na tom, aby všechny rozdílné systémy pro výměnu informací, jež jsou samostatné, byly jednotně upraveny podle iniciativ a aby to vedlo ke vzniku jednoho jediného nástroje. Minimálně na evropské úrovni tomu tak musí být. Kromě toho musejí být podkladové použitelné předpisy jasné a srozumitelné a přiměřené cílům, jichž má být dosaženo.

⁽¹⁾ COM(2013) 348 final.

⁽²⁾ COM(2012) 722 final.

1.9 EHSV vyzývá členské státy, aby zajistily lidské, technologické a finanční zdroje nezbytné k úspěšnému provádění automatické výměny informací, a zohlednily přitom komplexitu a objem informací, které budou od roku 2015 předmětem výměny mezi členskými státy. Prioritou by měla být odborná příprava úředníků, k jejichž povinností bude patřit výměna informací.

1.10 EHSV se domnívá, že v zájmu účinnosti nových nástrojů boje proti daňovým trestným činům by měla jak Komise, tak členské státy zintenzivnit úsilí o zjednodušení a sjednocení daňových právních předpisů.

2. Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/16/EU

2.1 S ohledem na zhoršení daňových podvodů a daňových úniků v posledních letech a na jimi vyvolané závažné dopady na daňové příjmy členských států, jež každý rok přicházejí o miliardy eur, iniciovala Komise tento návrh směrnice, kterou se mění některá ustanovení směrnice 2011/16/EU, pokud jde o povinnou automatickou výměnu informací v oblasti daní.

2.2 Cílem návrhu Komise je rozšířit rozsah automatické výměny informací v EU nad rámec toho, co je stanoveno ve stávajících ujednáních o automatické výměně informací.

2.3 Komise navrhuje změnu článku 8 této směrnice, která má zavést nové kategorie příjmů, jež budou podléhat automatické výměně informací, odstranit podmínku prahové hodnoty, kdy si členský stát nepřeje dostávat informace od ostatních členských států, pokud jí není dosaženo, a urychlit provádění opatření stávající směrnice, která se týkají posílení automatické výměny informací.

2.4 Nové kategorie příjmů, jež jsou předmětem automatické výměny informací, jsou: **dividendy, kapitálové zisky, veškeré příjmy plynoucí z aktiv na finančním účtu, veškeré částky, u nichž vystupuje finanční instituce jako povinná strana nebo dlužník, včetně všech splátek, a zůstatky na účtu.** U těchto příjmů by členské státy měly předávat informace počínaje rokem 2015.

2.5 S ohledem na konzultace s členskými státy navrhuje Komise odstranit prahovou hodnotu, pod níž si v současnosti mohou členské státy zvolit, že nebudou přijímat určitý druh informací, což je důkazem, že tato podmínka je nepraktická a že členské státy souhlasí s jejím odstraněním.

2.6 Pokud jde o nové kategorie příjmů, které by měly podléhat automatické výměně informací, již Komise netrvá na **podmínce dostupnosti údajů**, jež nyní existuje pro kategorie

příjmů uvedené v čl. 8 odst. 1. Tento přístup urychluje posílení a provádění systému povinné automatické výměny informací.

2.7 Návrh Komise vychází vstříc iniciativám některých členských států uzavřít dohody se Spojenými státy americkými v souvislosti s jejich zákonem o podávání informací o zahraničních účtech pro daňové účely (FATCA), které tak budou povinny nabídnout širší spolupráci podle článku 19 směrnice o správní spolupráci i jiným členským státům.

3. Obecné připomínky

3.1 Tento návrh směrnice představuje jedno z opatření obsažených v akčním plánu⁽³⁾ pro posílení boje proti daňovým podvodům a únikům, který Komise předložila na žádost Evropské rady na konci roku 2012. EHSV ve svém stanovisku⁽⁴⁾ uvítal předložení tohoto plánu a vyjádřil podporu Komisi v boji proti těmto jevům, které ovlivňují vnitřní trh.

3.2 Členské státy kvůli daňovým podvodům a únikům každoročně přicházejí o miliardy eur. EHSV se domnívá, že daňové podvody⁽⁵⁾ a úniky⁽⁶⁾ vzhledem k tomu, že poškozují daňové základy, a nutí tak členské státy zvyšovat daně, jsou jednak nelegální, a jednak představují neetické praktiky, které mají značný dopad na fungování vnitřního trhu a narušují spravedlnost daňových systémů ve vztahu k daňovým poplatníkům.

3.3 Daňové podvody a úniky se projevují na celosvětové úrovni. Proto by opatření boje proti těmto jevům na vnitřním trhu měla být doplněna dohodami na úrovni OECD, G8, G20 nebo dalších subjektů, které řídí rozvoj mezinárodního standardu pro automatickou výměnu informací. EHSV vítá úsilí některých členských států, které již uzavřely dohody s USA o podávání informací o zahraničních účtech pro daňové účely (FATCA). S podporou článku 19 směrnice o správní spolupráci poskytnou členským státům možnost širší spolupráce v oblasti automatické výměny informací. EHSV nicméně vítá, že návrh na rozšíření povinné výměny informací poskytuje členským státům jednotný právní základ EU, který zaručí právní jistotu a rovné podmínky jak pro příslušné orgány, tak pro hospodářské subjekty. EHSV také považuje za důležité, aby budoucí celosvětový standard v oblasti automatické výměny informací zohlednil právní požadavky, zkušenosti a odborné znalosti EU v této oblasti.

⁽³⁾ Tamtéž.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 34.

⁽⁵⁾ Daňový podvod je druh záměrného vyhýbání se dani, který je obecně trestný podle trestního práva. Pojem zahrnuje situace, kdy jsou úmyslně předkládána nepravdivá přiznání nebo zfalšované dokumenty. (Definice převzata z dokumentu COM(2012) 351 final.).

⁽⁶⁾ Daňové úniky obecně zahrnují nelegální postupy, kdy se daňová povinnost skrývá nebo ignoruje, tj. daňový poplatník zaplatí nižší daň, než je ze zákona povinen, protože daňovým úřadům zatají příjmy či informace. (Definice převzata z dokumentu COM(2012) 351 final.).

3.4 Značná složitost, ale i velké rozdíly, které existují mezi daňovými systémy členských států, se mohou ukázat jako hlavní překážky při provádění automatické výměny informací. EHSV se domnívá, že pro zajištění účinného a efektivního fungování nových nástrojů boje proti daňovým podvodům a únikům by Komise a členské státy měly zintenzivnit úsilí o zjednodušení a sjednocení daňových právních předpisů.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Komise chce prostřednictvím návrhu směrnice zahrnout do automatické výměny informací pět nových kategorií příjmů: dividendy, kapitálové zisky, veškeré příjmy plynoucí z aktiv na finančním účtu, veškeré částky, u nichž vystupuje finanční instituce jako povinná strana nebo dlužník, včetně všech splátek, a zůstatky na účtu. EHSV souhlasí se zahrnutím těchto nových kategorií příjmů vzhledem k tomu, že tyto kategorie jsou ze své podstaty a díky svému objemu náchylnější k tomu, aby byly ovlivněny daňovými podvody, než kategorie, které jsou již ve směrnici obsaženy.

4.2 V případě nových kategorií příjmů, které budou podléhat automatické výměně informací, již Komise netrvá na podmínce dostupnosti údajů. U těchto kategorií příjmů budou členské státy muset předávat uchované údaje počínaje rozpočtovým

rokem 2014. EHSV vítá návrh Komise takto usilovat o urychlení provádění automatické výměny informací stanovené ve směrnici 2011/16/EU.

4.3 Automatická výměna daňových informací předpokládá, že každý členský stát bude od všech ostatních členských států dostávat významný objem údajů. EHSV členským státům doporučuje, aby zajistily lidské a finanční zdroje a zdroje v oblasti informačních technologií, které jsou nezbytné pro provádění automatické výměny informací od roku 2015.

4.4 S ohledem na komplexitu údajů, které jsou předmětem systému automatické výměny informací, žádá EHSV členské státy, aby zajistily odbornou přípravu úředníků, kteří budou v tomto systému pracovat, aby bylo zabezpečeno jeho účinné fungování.

4.5 Komise v návrhu směrnice neuvedla změny ohledně podmínky dostupnosti údajů týkající se kategorií příjmů stanovených v čl. 8 odst. 1 směrnice 2011/16/EU. EHSV členským státům doporučuje, aby usilovaly o to, aby se tyto údaje mohly začít shromažďovat od roku 2017, kdy by v souladu se stávajícími ustanoveními směrnice měly být zahrnuty do systému automatické výměny informací.

V Bruselu dne 16. října 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských fondech dlouhodobých investic

COM(2013) 462 final – 2013/0214 (COD)

(2014/C 67/13)

Zpravodaj: **pan SMYTH**

Dne 4. července 2013 se Evropský parlament a dne 17. července 2013 Rada Evropské unie, v souladu s články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských fondech dlouhodobých investic

COM(2013) 462 final – 2013/0214 (COD).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 4. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 150 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrh nařízení předložený Komisí na vytvoření přeshraničního produktového rámce pro dlouhodobé investice. Vytvoření evropských fondů dlouhodobých investic EU („ELTIF“ – European Long Term Investment Funds) přispěje ke zvýšení poptávky investorů po významných dlouhodobých aktivech.

1.2 Fondy ELTIF mohou být poskytovány pouze v rámci směrnice o správcích alternativních investičních fondů a musí investovat alespoň 70 % kapitálu do způsobilých dlouhodobých projektů, jako jsou fyzické a sociální infrastruktury a malé a střední podniky, díky čemuž by měly podpořit vznik stabilních investičních produktů.

1.3 EHSV z velké části souhlasí s analýzou očekávané poptávky po fondech ELTIF, kterou provedla Komise, a regulačních překážek v současnosti bránících institucionálním a retailovým investicím do nových přeshraničních projektů infrastruktury. Předkládané nařízení umožňuje povzbudit smysluplný jednotný trh investic do dlouhodobých projektů.

1.4 Návrh Komise zavést financování uzavřeného typu přístupné jak institucionálním tak i retailovým investorům je zejména s ohledem na pravděpodobný vznik sekundárního trhu s podílovými jednotkami či akciemi fondů ELTIF pravděpodobně tím nejlepším přístupem.

1.5 Vzhledem k tomu, že předkládané nařízení otevírá nové možnosti na evropských investičních trzích, bude zapotřebí

pečlivě monitorovat jeho provádění. EHSV vítá návrh monitorovat rozvoj trhu fondů ELTIF. Kdyby se prostřednictvím této iniciativy dlouhodobý přeshraniční investiční trh nepodařilo vybudovat, bude provedeno další posouzení, vyhodnocení a reforma s cílem odstranit nedostatky a ještě zvýšit přitažlivost fondů ELTIF.

2. Souvislosti návrhu nařízení

2.1 Dne 26. června 2013 Evropská komise zveřejnila návrh nařízení o evropských fondech dlouhodobých investic (ELTIF) spolu s rozsáhlým posouzením dopadu⁽¹⁾. Podle Komise je hlavním účelem návrhu na vytvoření přeshraničního finančního nástroje tohoto druhu přispět k navýšení nebankovního financování dostupného pro podniky v EU s potřebou přístupu k dlouhodobému kapitálu pro účely projektů v těchto oblastech:

- infrastruktura, např. v oblasti dopravy, komunikací, energií či vzdělávání;
- investice do nekotovaných společností, zejména do malých a středních podniků;
- investice do nemovitých aktiv, jako jsou např. budovy, či přímé nákupy aktiv infrastruktury;
- investice do infrastruktury v sociální oblasti, v oblasti inovací a ochrany klimatu.

⁽¹⁾ SWD(2013) 231 final.

2.2 Návrhy Komise jsou v souladu s přístupem uplatňovaným v zelené knize o dlouhodobém financování evropské ekonomiky ⁽²⁾, ke které se EHSV vyjádřil souhlasně v červenci 2013 ⁽³⁾. Jak z názvu nařízení vyplývá, hlavním cílem je povzbuzení a usnadnění větších objemů dlouhodobých investic v Evropě. Dlouhodobé investice musí být pro investory snáze dostupné a atraktivnější.

2.3 Opatření na evropské úrovni jsou nezbytná, neboť na základě průzkumu Komise je zřejmé, že poskytování dlouhodobých investičních nástrojů v Unii je poznamenáno odchylkami, nesrovnalostmi a fragmentací. V příloze 2 doprovázející posouzení dopadu jsou podrobně popsány tyto nesrovnalosti v režimech dlouhodobého financování v Německu, Spojeném království, Francii, Irsku, Nizozemsku, Itálii a Lucembursku. Podle Komise neexistuje žádný dohodnutý soubor přeshraničních norem definujících, co to jsou dlouhodobá aktiva a investice, pro koho by mohly být vhodné a jak fungují.

2.4 Stávající přeshraniční investiční rámec – Subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) – se týká portfolií likvidních převoditelných cenných papírů jako dluhopisů a akcií. Třídy aktiv vyloučené ze SKIPCP, konkrétně dlouhodobé podíly na nemovitém majetku jako infrastruktura a nemovitosti, mají zásadní význam pro zajištění udržitelného růstu. Dlouhodobé investiční nástroje jsou obecně nepřevoditelné, nelikvidní, nemají přístup k sekundárním trhům a často vyžadují značné počáteční kapitálové závazky. Tyto faktory dokáží odstrašit i ty největší institucionální investory.

2.5 Komise rozeznává tři druhy rizik běžně spojovaných s investicemi do dlouhodobých aktiv:

- riziko poskytování zavádějících informací investorům ohledně povahy rizika dlouhodobých aktiv;
- riziko spojené s nelikviditou dlouhodobých aktiv;
- riziko, že existující dlouhodobé fondy nemají dostatečnou odbornou způsobilost co do výběru aktiv, monitorování projektů a sladění profilů návratnosti s potenciálními potřebami klientů.

2.5.1 Tato rizika jsou hlavním důvodem, proč fondy dlouhodobých investic dosud neslavily velký úspěch. Ne vždy dosáhly plánovaného výnosu, investoři byli klamně informováni o očekávané návratnosti a byly zaznamenány jisté nekalé prodejní praktiky. Komise uznává, že fondy dlouhodobých investic vyžadují důkladnou opatrnost a odbornou správu. V návrhu nařízení se klade velký důraz na přípravu vhodného informování a propagačních materiálů. Retailové fondy ELTIF

budou strukturované retailové investiční produkty. Aby mohly být nabízeny retailovým investorům, budou muset poskytovat sdělení klíčových informací (PRIP KID). Retailoví investoři musí být zřetelně a jasně upozorněni na to, že se jedná o nástroj uzavřeného typu, na jeho investiční horizont a na absenci práv na předčasné odkoupení.

2.6 Komise odhaduje, že financování projektů infrastruktury v Evropě si do roku 2020 vyžádá 1 500 až 2 000 miliard eur, z čehož vyplývá potřeba rozsáhlého financování. Konzultace, kterou Komise uskutečnila v souvislosti s posouzením dopadu, shromáždila jasné důkazy o tom, že investoři (jak institucionální, tak retailoví) mají chuť do takového fondu ELTIF investovat.

3. Hlavní prvky návrhu

3.1 Důsledkem dosavadního vývoje byl nedostatečný rozvoj a výkonnost trhu dlouhodobých investičních nástrojů v celé EU. Konkrétně se ozývají hlasy tvrdící, že fondy jsou menší než by jinak mohly být, správní náklady vyšší než by měly být a retailoví investoři mají v členských státech velmi omezenou volbu fondů. K řešení situace jsou zapotřebí opatření na evropské úrovni, a Komise tedy navrhuje vytvořit jednotný trh pro fondy dlouhodobých investic.

3.2 Na základě schopnosti řešit tyto operační cíle se rozlišuje sedm politických alternativ. Tyto alternativy sahají od nepřijetí žádného opatření přes dobrovolné označování a kódování produktů, začlenění některých tříd dlouhodobých aktiv do rámce pro SKIPCP, vytvoření dlouhodobého investičního nástroje uzavřeného typu po vzoru SKIPCP otevřeného pouze institucionálním investorům, vytvoření stejného produktu, avšak otevřeného jedincům s velkým čistým jménem, vytvoření nového nástroje se silněji regulovanou ochranou investorů a bez možnosti odkoupení, otevřeného všem investorům včetně těch retailových, až po vytvoření stejného nástroje, avšak s možností odkoupení po určitém blokováném období.

3.3 Z těchto sedmi alternativ se preferuje šestá možnost, tedy vytvoření nového evropského fondu dlouhodobých investic (ELTIF) otevřeného všem investorům, bez možnosti odkoupení. Tato alternativa se podobá stávajícím modelům v těch členských státech, jež umožňují investice retailovým investorům.

3.4 Podle návrhu Komise by fondy ELTIF měly operovat v režimu směrnice o správcích alternativních investičních fondů jako nová kategorie povoleného fondu uzavřeného typu. Vzhledem k tomu, že legislativní rámec pro fondy ELTIF bude mít podobu nařízení Evropského parlamentu a Rady, bude ve všech členských státech EU přímo použitelný a nevyžaduje další provedení. Různé aspekty tohoto režimu bude pomocí technických norem regulovat Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA).

⁽²⁾ COM(2013) 150 final/2.

⁽³⁾ Úř. věst. C 327, 12.11.2013, s. 11–14.

3.5 Fondy ELTIF jsou určeny pro investice do dlouhodobých aktiv kompatibilních s životním cyklem fondu. Tento nástroj bude celkově strukturován a orientován na dlouhodobá aktiva, jako jsou projekty infrastruktury. Komise stanovuje pravidla pro složení portfolia těchto fondů. Alespoň 70 % kapitálu musí být investováno do dlouhodobých aktiv a maximálně 30 % do způsobilých investičních aktiv SKIPCP. 70 % limit pro složení portfolia se neuplatňuje v prvních pěti letech existence fondu ELTIF, po dobu 12 měsíců během existence fondu, pokud systém získává nový kapitál a blíží se konec jeho životního cyklu, a jakmile fond zahájí prodej aktiv v souladu se svými pravidly pro odkoupení.

3.6 ELTIF musí být fond uzavřeného typu na dobu určitou. Investoři nesmí žádat o odkoupení svých investic před uplynutím této stanovené lhůty. Její délka bude určena v závislosti na povaze aktiv, o jejichž pořízení a držení fond ELTIF usiluje. Ve fondu ELTIF tedy investiční horizont dlouhodobých aktiv, která mají být pořízena, koreluje s horizontem umožňujícím odkoupení. ESMA připraví regulační technické normy dále upřesňující podmínky pro sladění životního cyklu fondu ELTIF s životním cyklem všech jeho jednotlivých aktiv.

3.7 Článek 17 návrhu nařízení předjímá vznik sekundárního trhu s podílovými jednotkami nebo akciemi fondu ELTIF. Ten by mohl poskytovat likviditu investorům, kteří si přejí odkoupit všechna svá držení nebo jejich část, aniž by to ovlivnilo související financování projektů v rámci samotného fondu ELTIF.

3.8 Fondy ELTIF budou investičními produkty ve smyslu směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID), a budou tedy podléhat všem požadavkům uvedené směrnice, které se týkají nabízení, prodeje a zveřejňování informací.

3.9 Fondy ELTIF lze považovat za přínos jak z hlediska vytvoření nové produktové značky a modelu obchodování pro odvětví dlouhodobých aktiv uzavřeného typu, tak i jako potenciální zdroj financování pro nekotované podniky EU. Komise usuzuje, že mezi manažery a investory je po takovém produktu poptávka a že o něj projeví zájem investoři v odvětvích infrastruktury jako o alternativní zdroj financování.

3.10 Vzhledem k průlomové povaze navrhovaného nařízení nabývá otázka monitorování a hodnocení prvořadý význam. Komise to uznává a navrhuje monitorovat růst nebo další aspekty trhu fondů ELTIF přibližně po dobu počátečních čtyř let. Provést posouzení úspěšnosti této iniciativy umožní hlavní ukazatele výkonnosti, kupříkladu počet zřízených fondů fungujících přeshraničně, průměrná velikost fondů ELTIF, názory investorů a relativní míra financování podle infrastruktury, jmění, malých a středních podniků atd. Kdyby se prostřednictvím této iniciativy dlouhodobý přeshraniční investiční trh nepodařilo vybudovat, bude provedeno další posouzení, vyhodnocení a reforma s cílem odstranit nedostatky a ještě zvýšit přitažlivost fondů ELTIF.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke Zprávě o politice hospodářské soutěže za rok 2012

COM(2013) 257 final

(2014/C 67/14)

Zpravodaj: **pan MENDOZA CASTRO**

Dne 3. července 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Zpráva o politice hospodářské soutěže za rok 2012

COM(2013) 257 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 132 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Od vstupu nařízení 1/2003 v platnost uplynulo deset let a je třeba vyzdvihnout jeho velký úspěch, který vedl k hluboké proměně politiky hospodářské soutěže EU.

1.2 EHSV hodnotí kladně zprávu za rok 2012, v níž se mimo jiné podrobně rozvádí antimonopolní činnost Komise a Soudního dvora EU, jakož i jejich boj proti kartelovým dohodám.

1.3 EHSV opakovaně žádal o vytvoření rámce pro právní ochranu spotřebitelů, a proto vyzdvihuje předložení návrhu směrnice o „řízení o náhradu škody způsobených porušením zásad hospodářské soutěže“.

1.4 Neměnný přístup k politice v oblasti hospodářské soutěže navzdory hospodářské krizi je podle názoru Výboru vhodný. Nicméně nelze přehlížet skutečnost, že hospodářské velmoci, jež Unii konkurují na světových trzích, otevřeně využívají státní podpory i postupů, které omezují hospodářskou soutěž.

1.5 Veřejná podpora určená k záchraně finančního odvětví před zhroutením si vyžádala velké částky z veřejných prostředků, jež daňové poplatníky zatíží na mnoho let, a takovou podporu bude možné považovat za oprávněnou, pouze pokud reforma finančního systému zamezí tomu, aby se v budoucnu opakovalo neodpovědné jednání, které vedlo k finanční krizi. Vzhledem k nutnosti obnovit důvěryhodnost finančního systému EHSV vítá, že Komise přikládá nejvyšší prioritu šetření zaměřenému na indexy EURIBOR a TRIBOR.

1.6 EHSV vítá balíček opatření o platebních prostředcích, jež Komise představila v červenci 2013, a považuje jej za krok správným směrem.

1.7 Uplatnění obecných zásad na konkrétní případy jasně ukáže, zda modernizace státní podpory a nový rámec podpory služeb obecného hospodářského zájmu vedou k účinnějšímu a spravedlivějšímu provádění SFEU. Kvůli jejich specifickým rysům se poštovním službám musí v otázce státní podpory věnovat zvláštní pozornost.

Politika státní podpory má umožnit veřejným orgánům poskytnout podporu podnikům, jež přispívají k cílům růstu EU, a současně omezují narušení hospodářské soutěže.

1.8 Lze pochybovat o tom, že by liberalizace – ústřední cíl energetické politiky EU – s sebou přinesla vyšší konkurenci, transparentnější trhy a nižší ceny pro uživatele, což Komise, zdá se, uznává.

1.9 Ve vztahu k trhu telekomunikací se EHV domnívá, že hlavními cíli musí být: dosažení skutečného snížení telefonních sazeb pro rodiny i podniky, zavedení kvalitního univerzálního širokopásmového připojení, zrušení roamingových sazeb, stanovení jediného regulátora v EU.

1.10 V podnicích špičkových technologií, které jsou vystaveny neustálým inovacím, může dlouhá doba od zahájení intervence do přijetí rozhodnutí vést k zániku podniků znevýhodněných těmito praktikami narušujícími hospodářskou soutěž.

1.11 EHSV doporučuje zvážit vyšší míru harmonizace na trhu elektronických knih, aby se zamezilo účelovému výkladu a pokročilo směrem k integraci uvedeného trhu.

1.12 EHSV vítá a podporuje úsilí Komise postihnout zneužívání patentů velkými farmaceutickými podniky, jež se snaží zabránit vstupu generických léčiv na trhu. Nicméně vzhledem k vysokým ziskům těchto firem mohou pokuty sotva dosáhnout odrazujícího účinku. Je vhodné uvažovat o silnějších právních opatřeních v případech porušení zásad hospodářské soutěže na trhu léčiv.

2. Obsah zprávy za rok 2012

2.1 V roce 2012 se začalo jednat o úloze politiky hospodářské soutěže při konsolidaci jednotného trhu. K dosažení tohoto cíle Komise spolupracovala s vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž a Evropskou sítí pro hospodářskou soutěž, aby koordinovaly své snahy o prosazování antimonopolních pravidel. Použití pravidel hospodářské soutěže se soustředilo zejména na odvětví, „která mají systémový a zásadní význam pro hospodářství“, aby byly položeny základy pro udržitelný růst.

2.2 Zpráva rozebírá použití politiky hospodářské soutěže na čtyři klíčové oblasti: finanční odvětví, státní podpory, síťová odvětví (energetika, telekomunikační a poštovní služby) a znalostní ekonomiku.

2.3 Taktéž informuje o dialogu vedeném s ostatními institucemi EU, zejména EP, ale též s EHSV a VR.

3. Obecné připomínky

3.1 *Politika hospodářské soutěže EU po deseti letech používání nařízení 1/2003*

3.1.1 Nařízení 1/2003 znamenalo radikální proměnu politiky hospodářské soutěže EU. Ve srovnání se stejně dlouhým předchozím obdobím stoupl od jeho vstupu v platnost osmkrát počet intervencí souvisejících s hospodářskou soutěží. Vyzdvihuje silný nárůst aktivity členských států, z nichž se stali hlavní zastánci zásad hospodářské soutěže, neboť členské státy přijaly 88 % rozhodnutí v této oblasti.

3.1.2 Taktéž je zaznamenán i hodné fungování Evropské sítě pro hospodářskou soutěž, jehož význam se ukázal ve dvou rovinách. Na jedné straně a obecně vzato spolupráce jednotlivých vnitrostátních orgánů probíhala hladce a mechanismy pro spolupráci a koordinaci stanovené v nařízení 1/2003 účinně fungovaly. Na straně druhé, s podporou politické činnosti Evropské sítě pro hospodářskou soutěž, vedlo používání nařízení 1/2003 rovněž k výrazné míře dobrovolného sblížení právních předpisů členských států v otázce řízení a pravomocí k ukládání sankcí.

3.1.3 Počet rozhodnutí přijatých Komisí se sice výrazně nezvýšil (zůstal pod úrovní očekávání, jež souviselo s reformou), zato vynikla kvalitativně, a to kvůli významu řešených případů. To vše umožňuje vyvodit závěr, že nařízení 1/2003 bylo v plnění sledovaných cílů nanejvýš úspěšné.

3.2 Zpráva za rok 2012

3.2.1 EHSV hodnotí kladně zprávu za rok 2012, která představuje činnost vyvinutou v rámci jedné ze stěžejních politik EU.

3.2.2 Výbor dal opakovaně najevo svou podporu rozhodnutím namířeným proti monopolům a kartelům jako klíčovému aspektu politiky hospodářské soutěže. V roce 2012 došlo v této oblasti k důležitým intervencím Komise i rozhodnutím Soudního dvora Evropské unie.

3.2.3 Komise tvrdí, že během současné krize nadále zajišťovala řádné fungování jednotného trhu, „navzdory občasnému volání po mírnějším postoji k protisoutěžnímu jednání podniků nebo členských států vzhledem k hospodářské krizi“. Výbor považuje toto rozhodnutí za správné.

3.2.4 EHSV vždy považoval politiku hospodářské soutěže za klíčový faktor vnitřního trhu a svůj názor musí zopakovat i ve chvíli, kdy turbulence, v nichž se evropské hospodářství zmítá od roku 2008, znamenají zkoušku pro odhodlání EU tuto politiku zachovat, protože veřejné orgány mohou být nakloněny spíše tomu, že oživení musí mít přednost před plněním Smluv. Taktéž mohou upadnout v pokušení chránit určitá odvětví, která mají potíže, či přehlížet základní zásady, jež zakazují zneužití dominantního postavení či dohody mezi podniky o rozdělení trhu.

3.2.5 Nicméně ve chvíli, kdy určité země či hospodářské bloky, jež konkurují EU na světových trzích, nerespektují tytéž zásady, představuje přísné dodržování politiky hospodářské soutěže jistou výzvu, pokud se týká položení základů k oživení a konsolidaci silného a konkurenceschopného hospodářství. Státní pomoc Číny určená ocelářství (vedle dalších výhod, jako jsou nízké mzdy) je jedním z mnoha příkladů, které lze uvést.

3.2.6 EHSV opakovaně připomíná, že EU nutně potřebuje vytvořit nástroje pro právní ochranu spotřebitelů, které by jim umožnily žádat náhradu škody způsobené porušením předpisů pro hospodářskou soutěž. Vedle toho, že by šlo o způsob ochrany majetkových práv občanů a podniků, by takové soudní žaloby mohly napomoci vnitrostátním i evropským veřejným orgánům v boji proti trustům a kartelovým dohodám. Proto vyzdvihuje skutečnost, že 11. června 2013 byl předložen návrh směrnice „o určitých pravidlech upravujících žaloby

o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže“⁽¹⁾).

4. Obchodní soutěž ve finančním sektoru

4.1 Na pozadí krize schválila Komise bankovní fúze rychleji než obvykle a mezi 1. říjnem 2008 a 1. říjnem 2012 odsouhlasila pomoc finančnímu sektoru ve výši 5 058,9 miliardy eur (40,3 % HDP EU), z níž bylo použito 1 615,9 miliardy eur (12,8 % HDP). Téměř ve shodném období vzrostla státní pomoc reálné ekonomice na 82,9 miliardy eur (0,7 % HDP).

4.2 Dočasná státní pomoc – ve smyslu SFEU – zachránila finanční sektor před zhroutilím a ukázala se jako nezbytná k odvrácení závažného poškození ekonomiky. Tato pomoc byla podmíněna ozdravením a restrukturalizací bank v členských státech, kterým byla určena. Vynaložení obrovských objemů peněz na vrub evropských daňových přispěvatelů za účelem záchrany finančního sektoru však bude nakonec ospravedlnitelné pouze za podmínky, že hloubková reforma finančního sektoru zamezí opakování neodpovědného chování, které vedlo k současné krizi.

4.3 Transparentnost, účinnost a solidnost finančních trhů je kvůli určitým skandálům, jež se dotkly velkých bankovních institucí, závažně zpochybněna. Výrazné pokuty uložené v některých případech však zisky obrů finančního světa, kteří byli v některých případech z veřejných prostředků zachráněni před bankrotem, podstatně neohrožují. Kvůli „skandálu LIBOR“ se podezření rozšířilo na sestavování dalších indexů jako EURIBOR a TIBOR. EHSV vítá rozhodnutí Komise zcela přednostně prošetřit tuto záležitost kvůli jejímu silnému vlivu na hospodářství.

4.4 EHSV bere na vědomí rozhodnutí Komise zahájit šetření zaměřené na trh se swapy úvěrového selhání, aby zjistila, zda velké banky (JP Morgan, Bank of America Merrill Lynch, Barclays, BNP Paribas, Citigroup, Commerzbank, Crédit Suisse First Boston, Deutsche Bank, Goldman Sachs, HSBC, Morgan Stanley, Royal Bank of Scotland, UBS, Wells Fargo Bank/Wachovia, Crédit Agricole a Société Générale) porušily antimonopolní předpisy v souvislosti s finančními informacemi, jež jsou nezbytné pro působení na tomto trhu (tím, že je poskytly pouze Markitu), a clearingovým systémem (v tomto případě upřednostněním ICE Clear Europe ze strany devíti uvedených institucí).

4.5 Systému elektronických plateb v evropském hospodářském prostoru dominují dva velké podniky, Mastercard a Visa,

které prostřednictvím dohod s bankami stanovují vícestranné mezibankovní poplatky. V případě firmy Visa se jedná o 41 % kreditních a debetních karet v EHP, což jí dává kontrolu nad trhem, kde v roce 2010 proběhlo 35 miliard operací v hodnotě 1 800 miliard eur. Tento systém je proti zásadám volné soutěže a je na újmu spotřebitelům. Není uzpůsobený pro technologické změny a je nepříznivý pro přeshraniční obchod. Rozsudek Tribunálu potvrzující zákaz mnohostranně sjednaných mezibankovních poplatků ve vztahu k Mastercard⁽²⁾ by se měl stát obecným kritériem v otázce platebních prostředků.

4.6 EHSV vítá balíček opatření o platebních systémech, který Komise představila 24. července 2013, v němž se mimo jiné stanovují stropy pro poplatky za kreditní (0,3 %) a debetní (0,5 %) karty. Jde o krok vpřed správným směrem, ačkoli by bylo žádoucí tyto poplatky ještě snížit v případě karet kreditních a zrušit v případě karet debetních.

5. Reformy státní podpory

5.1 Použití na konkrétní případy umožní vyhodnotit, zda reformy předpisů pro státní podporu zaručují větší spravedlnost a účinnost při dodržování obecných zásad SFEU. EHSV obecně podpořil nový rámec pro státní podporu službám všeobecného hospodářského zájmu⁽³⁾ schválený v roce 2011 a považoval jej za diversifikovanější a přiměřenější k různým druhům veřejných služeb. Nicméně Výbor též doplnil, že účinnost nesmí převažovat nad kvalitou, výsledky a udržitelností služeb, zvláště v případě poskytování sociálních a zdravotních služeb. Dále by bylo třeba zohlednit zvláštnosti podniků sociální ekonomiky (družstev, vzájemných pojišťoven, sdružení a nadací)⁽⁴⁾.

5.1.1 Pro náležité použití obecných norem v konkrétních případech Výbor připomíná zvláštní rysy služeb všeobecného hospodářského zájmu, které zaujímají význačné místo mezi společnými hodnotami Unie a podporují základní lidská práva, společenskou, hospodářskou a územní soudržnost, a jež jsou proto klíčové v boji proti nerovnostem uvnitř společnosti a čím dál více též v udržitelném vývoji.

5.2 EHSV rovněž podpořil modernizaci státní podpory⁽⁵⁾, avšak doporučil trvale zvýšit práh podpory *de minimis* z 200 000 eur na 500 000 eur, stejně jako bylo rozhodnuto v souvislosti se službami všeobecného hospodářského zájmu⁽⁶⁾. K úplnému dokončení modernizace je třeba mnoha odvětvových předpisů. Nové směrnice v oblasti širokopásmového připojení, schválené koncem roku 2012⁽⁷⁾, jdou podle EHSV správným směrem, protože usnadňují veřejné financování infrastruktur, jež je nezbytné pro splnění cílů digitální agendy.

⁽²⁾ Věc T-111/08.

⁽³⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. listopadu 2011. Úř. věst. C 153 E, 31.5.2013.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 149.

⁽⁵⁾ COM(2012) 209 final.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 49.

⁽⁷⁾ IP/12/1424.

⁽¹⁾ COM(2013) 404 final.

5.3 EHSV se domnívá, že politika státní podpory musí vedle jiných cílů umožnit, aby veřejné orgány mohly poskytnout podporu podnikům, které přispívají k cílům růstu EU, a aby současně došlo k omezení narušení hospodářské soutěže.

5.4 Musí vyjádřit obavy v souvislosti s návrhem nařízení Komise (EU), kterým se v souladu s články 107 a 108 SFEU prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem⁽⁸⁾, neboť vážně ohrožují zaměstnanost zdravotně postižených osob v určitých členských státech. EHSV zejména doporučuje, aby se na státní podporu zaměstnanosti a odborné přípravy zranitelných osob, jako jsou zdravotně postižené osoby, nevztahoval práh založený na vnitrostátním HDP a absolutní hodnotě, neboť by neměl žádný vliv na prevenci narušení hospodářské soutěže.

6. Podpora hospodářské soutěže v síťových odvětvích: páteř jednotného trhu

6.1 Energetika

6.1.1 Od devadesátých let minulého století EU vyvinula značné legislativní úsilí ve snaze liberalizovat energetické trhy. Třetí balíček (2011) je posledním a nejvýraznějším projevem snah o zavedení jednotného energetického trhu od roku 2014. Nicméně evropské politiky nebyly s dostatečným odhodláním provedeny v členských státech, kde lze zaznamenat případy oligopolů soukromých podniků, které jsou na újmou spotřebitelům a uživatelům.

6.1.2 Lze pochybovat o tom, že by liberalizace – ústřední cíl energetické politiky EU – s sebou přinesla vyšší konkurenci, transparentnější trhy a nižší ceny pro uživatele. Vysoké ceny energie v současné době způsobují potíže rodinám s nižšími příjmy (riziko energetické chudoby); v případě podniků pak skutečnost, že ceny jsou v mnoha případech vyšší než ceny jejich konkurentů na světových trzích (Japonsko, USA), znamená nevýhodu především v průmyslových odvětvích s vysokou spotřebou elektřiny, což je případ mimo jiné ocelářského průmyslu. Komise tvrdí, že politika v oblasti hospodářské soutěže „nemůže sama o sobě integrovat trhy EU se zemním plynem a elektřinou, zajistit konkurenční ceny a bezpečnost dodávek“. Toto tvrzení lze vykládat jako implicitní uznání potřeby energetickou politiku změnit.

6.2 *Telekomunikace.* Zpráva za rok 2012 uvádí, že za posledních 15 let došlo k výrazným pokrokům se zaváděním hospodářské soutěže na trh telekomunikací. Výbor s tímto tvrzením souhlasí, ačkoli hlavním znakem je nadále roztržitenost a nedostatek skutečné konkurence mezi podniky. Důsledkem toho je, že v určitých členských státech jsou telefonní sazby a sazby za širokopásmové připojení značně vysoké. Podle názoru Výboru by se evropská politika v odvětví telekomunikací měla řídit čtyřmi hlavními cíli:

- dosáhnout skutečného snížení telefonních sazeb pro rodiny i podniky;
- zavést kvalitní univerzální širokopásmové připojení;

- zrušit roamingové sazby;
- stanovit jediného regulátora v EU.

6.3 *Poštovní služby.* Komise přijala usnesení, jež schvalují státní podporu pro poštovní služby Spojeného království, Francie a Řecka, avšak nařídila vrácení určitého množství prostředků v případech Bpost (417 milionů EUR) a Deutsche Post (mezi 500 miliony EUR a 1 miliardou EUR), přičemž tento poslední případ čeká na soudní rozhodnutí. Vzhledem k objemu částek, které je třeba vrátit, si EHSV – jenž připomíná, že je zapotřebí, aby liberalizované odvětví poštovních služeb bylo účinné, konkurenceschopné a dokázalo poskytovat kvalitní univerzální službu za dostupné ceny⁽⁹⁾ – klade otázku, jaký vliv budou mít případná potvrzující rozhodnutí na zaměstnanost a kvalitu služeb poskytovaných dotčenými podniky.

6.3.1 *Poskytovatelé zásilkových služeb.* Ve vztahu k zablokování koupě TNT Express firmou UPS Výbor bere na vědomí argumenty předložené Komisí v tom smyslu, že v EU je počet podniků nízký a odstranění konkurenta by zákazníkům uškodilo.

7. Znalostní ekonomika

7.1 V bodě nazvaném „Předcházení zneužití v nově vznikajících a rychle se vyvíjejících digitálních odvětvích“ zpráva Komise odkazuje k různým intervencím, jež souvisely s chováním velkých podniků kontrolujících významné části trhu telefonických služeb (Samsung, Motorola), podniků provozujících vyhledávací portály vedle dalších aktivit (Google) či informatických firem (Microsoft), které bylo v rozporu s hospodářskou soutěží. Posledně zmíněná záležitost byla silně medializována, protože byla uložena pokuta ve výši 561 milionů eur, jedna z nejvyšších pokut, jež byly v dějinách zaznamenány (hrubý zisk Microsoftu v roce 2012 byl 59,16 miliardy amerických dolarů). EHSV naprosto schvaluje přijatá rozhodnutí, jež si obecně zasluhují připomínky, které uvádíme dále.

7.1.1 V určitých případech uplyne mezi začátkem intervence a konečným rozhodnutím dlouhá doba (devět let v případě pokuty 497 milionů eur uložené Microsoftu v březnu roku 2004), a to kvůli velké složitosti případu, nutnosti dodržovat správní a právní postupy a finanční síle vyšetřovaných podniků. V technologických odvětvích, které se rychle vyvíjejí, to vede k zániku podniků, jimž nelegální praktiky škodí.

7.1.2 Na druhou stranu, možná likvidace konkurentů prostřednictvím jednání narušujícího obchodní soutěž je zřejmější v případech zneužití dominantního postavení, než když se zamítá fúze či převzetí kontroly nad podniky, jež se týkají budoucích scénářů. V těchto posledních případech byla Komise někdy kritizována za to, že přijala rozhodnutí ze „spekulativních důvodů“, avšak EHSV takovou kritiku odmítá: jde o obvyklé řešení v rámci politiky hospodářské soutěže a odůvodnění rozhodnutí je zaručeno přísným vyšetřováním, do nějž je zapojena i dotčená strana.

⁽⁸⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_gber/draft_regulation_cs.docx.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 168, 20.7.2007, s. 74.

7.1.3 Jak uvádí Komise, kompromisní rozhodnutí přijatá na základě nařízení Rady 1/2003 zamezují dlouhým a nákladným procesům a jsou právně závazná od okamžiku přijetí. Nicméně protože jde o výsledek jednání s podniky, které se vyšetřují, podniky tak dosáhnou příznivějších, resp. méně nákladných podmínek. Tak jako tak lze případné nedodržení postihnout.

7.2 Knižní trh

7.2.1 *Elektronické knihy.* Kompromisní rozhodnutí přijaté v prosinci 2012 v souvislosti s firmou Apple a čtyřmi vydavateli se snaží zamezit predátorským praktikám, jež jsou na újmu vydavatelům i obchodům. Vedle dalších aspektů se prostřednictvím kompromisu stanovují meze pro použití doložky nejvyšších výhod v maloobchodním prodeji. Je třeba zdůraznit, že vzhledem k celosvětovým vlastnostem trhu Komise spolupracovala s ministerstvem spravedlnosti Spojených států. Zákaz praktik narušujících hospodářskou soutěž se v EU potýká s jedním problémem navíc: v členských státech se liší politiky pro otázku cen a zdanění knih obecně, a elektronických knih zvláště. Proto EHSV doporučuje zvážit, zda není třeba vyšší harmonizace, aby bylo zabráněno arbitrážím a pokročilo se směrem k větší integraci trhu. Je třeba zdůraznit, že trh s elektronickými knihami je relativně nový a dostupné informace jsou nedostatečné, a proto je třeba lépe poznat jeho fungování.

7.2.2 *Prodej knih po internetu.* Výbor upozorňuje na skutečnost, že ve Francii a ve Spojeném království sdružení prodejců nahlásila možnou nelegální konkurenci Amazonu kvůli nabídce slev.

7.3 Farmaceutické odvětví

7.3.1 EHSV vítá a podporuje úsilí Komise postihnout zneužívání patentů za účelem vytvoření překážek na trhu s generickými léčivými. Rozsudek Soudního dvora ve věci AstraZeneca⁽¹⁰⁾ stvrdil sankci uloženou Komisí ve výši 60 milionů eur. Taktéž Nejvyšší soud USA se vyslovil proti podobným dohodám a dohodám typu „pay to play“. Prohlášení o námitkách zaslaná Komisí v červenci 2012 více než čtrnácti podnikům ve dvou věcech jasně ukazují, že se jedná o časté chování, které způsobuje závažné škody spotřebitelům a veřejným financím.

7.3.2 Mezi lety 2003 a 2012 celkem 11 vedoucích podniků světového trhu ve farmaceutickém odvětví dosáhlo čistého zisku ve výši 711,4 miliardy amerických dolarů, takže pokuty uložené orgány pro hospodářskou soutěž mohou stěží dosáhnout odrazujícího účinku. Ve skutečnosti se nejedná o problém s hospodářskou soutěží, protože kromě toho, že způsobuje finanční újmu rodinám a sociálnímu zabezpečení, se dotýká tak citlivé oblasti, jakou je zdraví osob. Proto EHSV doporučuje zvážit účinnější právní opatření v působnosti EU, aby se tomuto druhu chování předešlo.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁰⁾ Věc T-321/05.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o elektronické fakturaci při zadávání veřejných zakázek

COM(2013) 449 final – 2013/0213 (COD)

(2014/C 67/15)

Zpravodaj: **pan Paulo BARROS VALE**

Dne 4. července 2013 se Evropská komise a dne 30. Září 2013 Evropský parlament a Rada, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o elektronické fakturaci při zadávání veřejných zakázek

COM(2013) 449 final – 2013/0213 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. Října 2013 (jednání dne 16. října) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 130 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) tento návrh směrnice vítá, neboť je pokusem o standardizaci údajů na elektronické faktuře, a podporuje stanovení vzorových údajů Evropským výborem pro normalizaci (CEN).

1.2 Na roztržitém trhu, na němž byla opatření vedoucí ke všeobecnému využívání elektronických faktur přijímána individuálně, za použití odlišných kritérií, jež neumožňují výměnu elektronických faktur na přeshraničním trhu, je vytvoření evropské normy základním nástrojem rozvoje jednotného trhu a významným krokem k odstranění existujících překážek pro účast na trhu.

1.3 V prosince 2010 předložila Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů sdělení pod názvem Využívání výhod elektronické fakturace v Evropě ⁽¹⁾, k němuž měl EHSV možnost se vyjádřit ⁽²⁾.

1.4 Z doporučení skupiny odborníků na elektronickou fakturaci, kterou zřídila Komise a jejímž úkolem bylo provést analýzu překážek pro rychlejší zavedení elektronické fakturace v Evropské unii, vyplývala potřeba „dosáhnout toho, že všichni aktéři v soukromém i veřejném sektoru přijmou společnou normu pro obsah faktury a společný model údajů na faktuře, totiž formát meziodvětvové faktury UN/CEFACT Cross-Industry Invoice (CII) v.2“. Je třeba zdůraznit, že většina dotázaných

v provedené veřejné konzultaci s tímto i s dalšími doporučeními obsaženými ve zprávě souhlasila. Návrh směrnice, jenž je předmětem tohoto stanoviska, obsahuje tento údaj i další specifikace (CWA 16356 a CWA 16562 a finanční fakturu vypracovanou na základě metodiky normy ISO 20022), jejichž zahrnutí je výsledkem vytrvalé práce odborníků, EHSV vítá.

1.5 Přesto EHSV musí vyjádřit své překvapení a nesouhlas, pokud jde o skutečnost, že v něm není zmínka o lhůtě, kterou bude mít CEN pro předložení návrhu evropské normy pro sémantický datový model základní elektronické faktury. Stanovení termínu je dáno článkem 10 odst. 1 nařízení (EU) č. 1025/2012 Evropského parlamentu a Rady a návrh směrnice, který je předmětem tohoto stanoviska, tento aspekt naprosto opomíjí, což je v rozporu s významem a naléhavostí zavedení normy.

1.6 Co se týče lhůt, je EHSV dále znepokojen skutečností, že návrh směrnice stanoví lhůtu pro provedení do vnitrostátního práva na 48 měsíců. Tato lhůta je příliš dlouhá, je v rozporu s cílem přechodu na elektronické zadávání veřejných zakázek do roku 2016, není v souladu s realitou a současnými technologickými pokroky a dokonce ani s požadavky hospodářských subjektů a předznamenává prohloubení propasti zejíci mezi různými členskými státy v EU, jež je v této oblasti dvourychlostní. Může dokonce znamenat zvýšení překážek pro přístup na trhy do té doby, než směrnici v plné míře přijmou všechny členské státy. V oblasti elektronické fakturace bylo dosaženo značných pokroků, dokonce i v zemích procházejících vážnou hospodářsko-finanční krizí, jako je Itálie nebo Portugalsko, čímž se prokázalo, že je možné uskutečnit tento projekt v kratší lhůtě. Zkrácení lhůt je možné a žádoucí.

⁽¹⁾ COM(2010) 712 final.

⁽²⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 105.

1.7 Jak již EHSV uváděl dříve ⁽³⁾, standardizace a interoperabilita systémů mají zásadní význam pro úspěch projektu elektronické fakturace a pro rozvoj vnitřního trhu, jehož má být díky ní dosaženo, a proto nabývá na naléhavosti potřeba řešit stávající roztržičnost trhu. Rovněž lhůta v délce deseti let, jež byla stanovena pro analýzu výsledků plynoucích z používání směrnice o vnitřním trhu a o zavedení elektronické fakturace, se jeví jako nepřiměřená či dokonce neslučitelná s rychlostí technologického vývoje na trhu, kde neustále dochází k zastarávání.

1.8 Návrh směrnice, jenž je předmětem tohoto stanoviska, chce pouze zajistit, „aby veřejní zadavatelé a zadavatelé neodmítali přijímání elektronických faktur odpovídajících evropské normě“ stanovené CEN. EHSV se zamýšlí nad tím, zda by veškeré úsilí, jež bylo vyvinuto, včetně značných investic z hlediska lidských i finančních zdrojů, neospravedlnilo širší cíl skutečného sjednocení postupů a všeobecného přijetí nalezeného modelu elektronické fakturace všemi soukromými i veřejnými zúčastněnými stranami, což by byl cíl odpovídající ambicím vytvoření jednotného trhu a dosažení „bezpapírové veřejné správy“.

1.9 EHSV je nakloněn tomu, aby se používání elektronické faktury obecně rozšířilo. Nicméně její potenciál lze využít pouze za předpokladu, že systémy budou interoperabilní, což umožní výměnu dokumentů. Trh s veřejnými zakázkami musí jít příkladem v oblasti osvědčených postupů, vzhledem k tomu, že je od něj vyžadován vyšší stupeň transparentnosti a kázně než od jiných trhů, a rozšiřovat je na ostatní trhy. Zavedení elektronické fakturace při veřejných zakázkách a procesu zadávání veřejných zakázek „od začátku do konce“ je naléhavé a žádoucí. V této souvislosti EHSV opakuje, že podporuje a přeje si urychlenou konkretizaci elektronického zadávání veřejných zakázek „od začátku do konce“, jak již měl možnost se vyjádřit ve stanovisku k této věci ⁽⁴⁾.

1.10 Základní pravidla pro elektronické faktury již byly prostudovány, zejména v rámci projektu PEPPOL – Pan-European Public Procurement Online ⁽⁵⁾ (celoevropské elektronické zadávání veřejných zakázek on-line) – financovaném Komisí, která v listopadu 2012 zveřejnila jeho závěrečnou zprávu. Projekt PEPPOL již na základě činnosti vyvíjené v rámci útvaru CEN BII (*Business Interoperability Interfaces for Public Procurement in Europe* – Rozhraní pro interoperabilitu podniků při zadávání veřejných zakázek v Evropě) definoval různé specifikace interoperability (*Business Interoperability Specifications – BIS*), zejména pokud jde o elektronickou fakturu, tedy model, o němž panuje široký konsensus mezi členy konsorcia. EHSV vyzývá, aby byla využívána práce, která již byla odvedena a která přesahuje rámec definování údajů, jež musí obsahovat faktura. Zdá se navíc, že si to přejí také účastníci konsorcia. Předěje se tak riziku duplikace úsilí a plýtvání zdroji na nové studie nebo dokonce duplikace investic ze strany členských

států a hospodářských subjektů, které zjišťují, že jejich řešení připravená na základě dosažených výsledků, zastarávají, nebo se toto riziko alespoň minimalizuje.

1.11 S ohledem na to, že evropský trh je složen zejména z malých a středních podniků (MSP), doporučuje EHSV, aby byly chráněny jejich zájmy a bylo přijato dostupné a snadno šířitelné řešení, ať už z hlediska nákladů, či využívaných technologií, a fakticky se tak přispělo k odstranění existujících překážek pro účast dalších MSP na trhu. Pouze tímto způsobem se může zamýšlený kaskádový efekt opravdu uskutečnit a tato iniciativa se bude moci stát důležitým rámcem pro vysoké úspory finančních i lidských zdrojů v boji proti daňovým podvodům a únikům a za zkracování platebních lhůt.

1.12 EHSV rovněž doporučuje, jak už měl možnost učinit dříve ⁽⁶⁾, aby se bral ohled na potřeby a zájmy spotřebitelů, neboť pouze osoby se znalostí informačních technologií jsou schopny využít skutečných výhod elektronického zadávání zakázek, a připomíná, že je třeba v rozsáhlé míře šířit vzdělání v oblasti informačních a komunikačních technologií (IKT).

1.13 Co se týče spotřebitelů, EHSV opakuje, že je nutné dbát o zájmy osob se zdravotním postižením, přičemž je třeba zajistit, aby měly dokumenty takovou podobu, aby k nim měli přístup všichni, v souladu s pravidly zákazu diskriminace na základě zdravotního postižení zakotveným v článku 21 Listiny základních práv a svobod Evropské unie a v Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením ratifikované Evropskou unií.

2. Souvislosti návrhu

2.1 Záměrem návrhu směrnice, jenž je předmětem tohoto stanoviska, je vyplnit mezeru v legislativě nezbytné pro dosažení cíle „bezpapírové“ veřejné správy, jež je jednou z priorit Digitální agendy, stěžejní iniciativy strategie Evropa 2020.

2.2 Návrh má podobu směrnice, jež je podle Komise vhodnou a přiměřenou formou pro dosažení kýženého cíle, neboť členské státy vede k naplnění cíle a zároveň jim ponechává svobodu volby, pokud jde o způsob, jak to učinit.

2.3 Modernizace veřejné správy byla označena za jednu z pěti priorit ročních analýz růstu na rok 2012 a 2013, které vypracovala Komise. Reforma režimu zadávání veřejných zakázek, digitalizace veřejné správy, snížení administrativní zátěže a zvýšení transparentnosti jsou faktory růstu, které do veřejné správy přinášejí modernizaci a efektivitu a jejichž odhadovaný environmentální a hospodářský užitek lze vyčíslit na 2,3 miliard eur.

⁽³⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 105.

⁽⁴⁾ Elektronické zadávání veřejných zakázek. (Viz strana 96 v tomto čísle Úředního věstníku).

⁽⁵⁾ Grantová dohoda číslo 224974.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 105.

2.4 Přestože existují různé metody elektronické fakturace, jakož i různé platformy elektronického zadávání veřejných zakázek, jejich využívání se zatím v členských státech nerozšířilo – elektronická fakturace činí pouze 4 – 15 % z celkových vystavených či přijatých faktur. Potvrzuje se tak, že vnitřní elektronický trh nefunguje.

2.5 Navíc jak formáty používané pro elektronickou fakturaci, tak platformy pro elektronické zadávání veřejných zakázek se od sebe liší, často mohou být až nekompatibilní, kvůli čemuž musí hospodářské subjekty splňovat nové požadavky na fakturaci v různých členských státech, v nichž usilují o účast ve výběrovém řízení v rámci veřejné zakázky, přičemž mají v souvislosti s těmito změnami vysoké náklady. Jedná se o překážku pro vnitřní trh, která může některé hospodářské subjekty odradit od účasti na výběrových řízeních.

2.6 Vytvoření evropské normy pro elektronickou fakturaci a s ní související interoperabilita fakturačních systémů, jakož i sjednocení postupů elektronické fakturace ve všech fázích jsou důležitá opatření na cestě k odstranění stávajících překážek konkurenceschopnosti.

2.7 V hodnotící zprávě za rok 2010 ohledně akčního plánu pro elektronické zadávání veřejných zakázek z roku 2004⁽⁷⁾, který doplňuje zelenou knihu týkající se posílení využívání elektronického zadávání veřejných zakázek v EU⁽⁸⁾, se Komise doporučuje usilovat o minimalizaci rizik decentralizovaného a roztržitého přístupu a pozornost je věnována některým aspektům, jimiž je nutné se zabývat:

- zajištění příznivého právního prostředí – mohou být zapotřebí další změny v legislativě, aby bylo možné vyjasnit a definovat povinnosti týkající se vytvoření a využívání platform, například v legislativě v oblastech elektronického podpisu, elektronické fakturace a DPH;
- tam, kde je to vhodné, přistupovat k věci pragmatičtěji z hlediska technických aspektů – zajistit rovnováhu mezi provozními náklady, sofistikovaností platform a poskytovanou bezpečností. Byla zjištěna jistá omezení elektronického zadávání veřejných zakázek ve všech fázích, jako jsou potíže s využíváním automatizovaných způsobů hodnocení u komplexních nákupů a chybějící systém „razítka“, jež by potvrdilo datum a hodinu a bylo akceptováno v celé Evropské unii;
- poskytnout silnější podporu pro zjednodušení správy a organizační změny a potažmo podporovat členské státy v překonávání averze panující na straně hospodářských a zadavatelských subjektů. V rámci tohoto bodu bude nutné učinit kroky k zavedení lepšího systému pro monitorování na vnitrostátní i evropské úrovni;

— nejednotnost procesů elektronického zadávání veřejných zakázek – vzhledem k tomu, že státy v současné době vypracovávají individuální prováděcí postupy, hospodářské subjekty se ocitají v situacích, kdy existují různé platformy s různými technickými parametry, což s sebou přirozeně nese překážky z hlediska přístupnosti a zvýšené komplikace při plnění úkolů jednotlivých provozovatelů, a bude tomu tak i v blízké budoucnosti. Ačkoliv není žádoucí ani se neplánuje zavedení jednotného systému, je důležité, aby existovaly společné základní funkce, neboť by usnadnily interoperabilitu a všeobecný přístup;

— zlepšit přístupnost a rozšířit začlenění – možná budou zapotřebí doplňující opatření, která by zajistila přístup k elektronickému výběrovému řízení na veřejné zakázky všem zainteresovaným stranám, včetně malých a středních podniků (MSP).

3. Obsah návrhu

3.1 Záměrem směrnice je stanovit evropskou normu pro sémantický datový model⁽⁹⁾ základní elektronické faktury⁽¹⁰⁾, tak aby byla technologicky neutrální a zaručovala ochranu osobních údajů v souladu se směrnicí 95/46/ES.

3.2 Bude zapotřebí, aby model prozkoumal příslušný evropský normalizační orgán, tedy Evropský výbor pro normalizaci (CEN).

3.3 V návrhu směrnice není stanovena lhůta ani pro žádost ze strany Komise adresovanou normalizačnímu orgánu ani pro předložení návrhů ze strany tohoto orgánu, přičemž tyto lhůty jsou důležité a žádoucí.

3.4 Od členských států se požaduje, aby zajistily akceptaci elektronických faktur jak ze strany zadavatelů, tak ze strany subjektů, jimž je zakázka zadána, pokud jsou v souladu se stanovenou evropskou normou.

3.5 Od členských států se vyžaduje provedení směrnice do vnitrostátního práva v maximální lhůtě 48 měsíců; za tímto účelem bude zveřejněna nezbytná vnitrostátní legislativa a potřebné předpisy.

3.6 Stanoví se datum 30. června 2023, kdy má být předložena analytická zpráva o účincích směrnice na vnitřní trh a přijetí elektronické fakturace ve veřejných zakázkách v rámci Evropského parlamentu a Rady. Této doprovodné studii je přikládán zásadní význam, přičemž musí být vypracovány nástroje pro monitorování, jež umožní měřit dopad přijetí daného opatření, a to jak z hlediska nákladů vynaložených na jeho provedení, tak z hlediska úspor, které přinese jeho využívání.

⁽⁷⁾ SEC(2010) 1214 final.

⁽⁸⁾ COM(2010) 571 final.

⁽⁹⁾ „Sémantickým datovým modelem“ se rozumí „strukturovaný a logicky vzájemně propojený soubor pojmů a významů, které určují obsah vyměňovaných elektronických faktur“.

⁽¹⁰⁾ „Základní elektronickou fakturou“ se rozumí „podmnožina informací obsažených v elektronické faktuře, které jsou nezbytné pro zajištění přeshraniční interoperability, včetně informací nezbytných k zajištění souladu s právními předpisy“.

4. Přípomínky

4.1 Některé členské státy již zavedly nebo zavedou systém elektronické fakturace s povinným vydáváním faktur prostřednictvím informačních fakturačních systémů. Například v případě Portugalska je vydávání faktur prostřednictvím informačních fakturačních systémů řádně certifikovaných daňovým orgánem povinné pro všechny hospodářské subjekty s výjimkou těch, jejichž obrat nedosahuje 150 000 eur nebo které vydají méně než 1 000 faktur za rok.

Elektronické zadávání veřejných zakázek je v této zemi povinné od roku 2009. Také ve Švédsku, Dánsku a Finsku je elektronická fakturace při některých postupech v rámci zadávání veřejných zakázek povinná. V Rakousku a Itálii je elektronická fakturace ve fázi zavádění s tím, že v Itálii bude od roku 2014 povinná.

4.2 Průzkum provedený Portugalským sdružením veřejných trhů (Associação Portuguesa dos Mercado Públicos) pro Institut pro stavebnictví a nemovitosti (INCI – Instituto da Construção e do Imobiliário), zveřejněný v lednu 2011, předkládá několik návrhů, jak zlepšit proces zadávání veřejných zakázek; jeho analýza by se v souvislosti s přípravou evropského modelu zadávání veřejných zakázek a modelu elektronické fakturace neměla podceňovat. Studie hovoří o významu sjednocení fungování platform a větší interoperability mezi platformami a ostatními službami a rovněž o zjednodušení mechanismů a požadavků týkajících se elektronických podpisů.

4.3 Za výhody elektronické fakturace u veřejných zakázek pro stranu, jíž je zakázka zadána, lze označit:

- dematerializaci dokumentu a související snížení dopadu na životní prostředí (ať už z hlediska spotřeby papíru, či environmentální stopy způsobené distribucí pošty), nákladů alternativních příležitostí a provozních nákladů;
- snadný přístup k vnitrostátním a přeshraničním výběrovým řízením prostřednictvím elektronických platform vytvořených za tímto účelem v důsledku zmírnění problémů způsobených vzdáleností od místa výběrového řízení, ať už v rámci státu, či za jeho hranicemi. V této souvislosti usnadňuje normalizace na úrovni EU přístup a odstraňuje tak překážky účasti na výběrových řízeních, neboť zmírňuje potíže způsobené vzdáleností;
- snížení nákladů na účast, díky čemuž se trh může otevřít více podnikům, zejména MSP.

4.4 Za výhody elektronické fakturace u veřejných zakázek pro zadavatele lze označit:

- snížení administrativních nákladů, nákladů alternativních příležitostí a dopadu na životní prostředí;
- rychlost procesu objednávky, zpracování faktury a platby;
- zvýšení transparentnosti a kázně při zadávání veřejných zakázek;
- snadný auditní proces;
- zvýšení efektivity veřejné správy v důsledku kaskádového efektu přenášejícího se i na další oblasti, jejichž procesy se následně dematerializují;
- podpora optimalizace finančních zdrojů, jež jsou za současné krize v Evropě nezbytné.

4.5 A pokud jde o nevýhody, lze uvést:

- do různých stávajících systémů již nemálo investovaly jak členské státy, tak hospodářské subjekty; velká část *softwaru* i *hardwaru* bude muset bohužel projít změnami, které mohou znamenat značné náklady; v této souvislosti lze zamýšlenou normalizaci považovat za zpožděnou, neboť bylo umožněno, aby každý členský stát činil individuální kroky;
- bezpečnost vyměňovaných údajů: zdá se, že i přes zvýšení spolehlivosti platform stále existuje možnost úniku informací;
- závislost, v některých případech, na službách poskytovaných třetí stranou: telekomunikačními operátory a správci elektronických platform;
- nicméně pokud jde o potenciální nevýhody elektronické fakturace, lze také upozornit na skutečnost, že jejich všeobecné rozšíření může způsobit zvýšené potíže s přístupem osobám se zdravotním postižením, pokud by nebyly zohledněny jejich zvláštní potřeby, aby tak byl zajištěn všeobecný přístup a rovnost příležitostí a dodržen zákaz diskriminace osob se zdravotním postižením.

V Bruselu dne 16. října 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže

COM(2013) 404 final – 2013/0185 (COD)

a ke sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie C(2013) 3440

(2014/C 67/16)

Zpravodajka: **paní Reine-Claude MADER**

Dne 1. července se Evropský parlament a dne 8. července 2013 Rada, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže

COM(2013) 404 final – 2013/0185 (COD).

Dne 8. května 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie

C(2013) 3440.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 133 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Obecné závěry

1.1.1 Kvůli tomu, že chybí vnitrostátní právní předpisy, které by odpovídajícím způsobem upravovaly žaloby o náhradu škody, nebo naopak kvůli rozdílnosti vnitrostátních právních předpisů se poškozené osoby a osoby porušující právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže dostávají do nerovného postavení.

1.1.2 To může mimo jiné vést ke konkurenční výhodě podniků, které porušily články 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), nemají však své ústředí či nepůsobí v těchto „vhodných“ členských státech.

1.1.3 Tyto rozdíly v režimech odpovědnosti nepříznivě ovlivňují hospodářskou soutěž a narušují řádné fungování vnitřního trhu.

1.1.4 Výbor proto vítá, že Komise navrhuje, aby se poškozeným usnadnil přístup ke spravedlnosti a umožnilo se jim obdržet náhradu škody.

1.1.5 EHSV je nicméně toho názoru, že text příliš chrání zájmy podniků, které se účastní programů shovívavosti, a to na úkor poškozených. Určitá ustanovení návrhu směrnice ztěžují uplatnění jejich nároku, protože vycházejí z myšlenky, že ti, kdo žádají o program shovívavosti, musí být před žalobami o náhradu škody důrazně chráněni.

1.1.6 V neposlední řadě je nezbytné přiblížit návrh směrnice doporučení Komise o společných zásadách mechanismů členských států pro kolektivní odškodnění v případě zdržovacích žalob a žalob o náhradu škody, které se týkají porušení práv vyplývajících z práva Unie ⁽¹⁾, protože oba dokumenty stanoví, že členské státy by měly mít k dispozici vnitrostátní mechanismy pro kolektivní odškodnění, a to zejména u žalob o náhradu škody.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 201, 26.7.2013, s. 60.

1.2 Doporučení k návrhu směrnice

1.2.1 EHSV návrh směrnice týkající se žalob o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel vítá.

1.2.2 Výbor se domnívá, že zásadní otázkou pro uplatnění práva na žalobu je získání důkazů, a schvaluje ustanovení, která Komise navrhuje, aby umožnila přiměřené zpřístupnění relevantních informací, které jsou k žalobě nutné, a to pod dohledem soudu.

1.2.3 Ze stejného důvodu jako Komise podporuje programy shovívavosti, díky nimž je možné odhalit řadu porušení předpisů, a má za to, že by se podniky neměly od spolupráce odrazovat. Tyto programy však zároveň nesmějí podniky chránit přes nezbytně nutnou míru. Obzvláště je nesmějí zbavovat povinnosti zaplatit poškozeným škodu a úroky.

1.2.4 EHSV souhlasí s ustanovením, jehož cílem je to, aby rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž nebo odvolacího soudu, které nabylo právní moci, nemohlo být zpochybňováno soudy, u nichž byla podána žaloba o náhradu škody.

1.2.5 Stejně tak schvaluje návrhy Komise ohledně počátku běhu promlčecí lhůty, které přebírají návrhy, jež formuloval ve stanovisku k bílé knize, a podporuje ustanovení týkající se přerušení běhu lhůty v případě, že je podána žaloba u vnitrostátního orgánu pro ochranu hospodářské soutěže.

1.2.6 EHSV bere na vědomí zásadu společné a nerozdílné odpovědnosti a pravidla pro případ účasti podniku v programu shovívavosti. Klade si nicméně otázku ohledně jejich praktického uplatňování, zejména vzhledem k tomu, že je obtížné stanovit míru odpovědnosti každého podniku.

1.2.7 EHSV považuje za nutné zabránit situacím, které by mohly vést k bezdůvodnému obohacení. Vítá proto ustanovení o přenesení navýšených cen, díky nimž je možné zaručit, že škoda bude nahrazena osobě, které byla skutečně způsobena, a významně zlepšit možnosti spotřebitelů a malých podniků dostat náhradu způsobené škody.

1.2.8 EHSV se připojuje k úvaze Komise, pokud jde o užitečnost, kterou mohou mít mimosoudní vyrovnání, avšak za podmínky, že budou kvalitní, nezávislá a dobrovolná. Kromě toho soudí, že mechanismy alternativního řešení sporů mohou pro poškozené představovat věrohodné řešení pouze tehdy, pokud existují účinné soudní opravné prostředky, zejména hromadné žaloby.

1.2.9 Je zapotřebí sladit návrh směrnice s doporučením o kolektivním odškodnění, poněvadž oba dokumenty stanoví,

že členské státy by měly mít k dispozici vnitrostátní mechanismy pro kolektivní odškodnění, především u žalob o náhradu škody.

Zde Výbor lituje, že bylo upuštěno od zavedení hromadné žaloby v otázkách hospodářské soutěže, protože by byla účinným nástrojem pro spotřebitele. Místo toho se odkazuje na doporučení, které členské státy nabádá k tomu, aby zavedly mechanismy kolektivního odškodnění, to však nemá závaznou povahu.

1.3 Doporučení ke sdělení

1.3.1 EHSV sdělení o určení výše škody způsobené při porušení právních předpisů v oblasti hospodářské soutěže vítá.

1.3.2 Je toho názoru, že právo na náhradu celé škody, která byla způsobena porušením antimonopolních pravidel, představuje základní právo a že žaloba o náhradu škody vhodně doplňuje žalobu veřejnoprávních orgánů a vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž.

1.3.3 Výbor v neposlední řadě souhlasí s Komisí v tom, že škodu je obtížné posoudit. Pokyny, které jsou uvedeny v Praktických pokynech v příloze sdělení, by měly soudům i zúčastněným stranám přinést užitečnou pomoc a přitom zachovat nezávislost vnitrostátního soudce ve vztahu ke stávajícím vnitrostátním právním předpisům.

2. Návrhy Komise

2.1 Návrh směrnice

2.1.1 Po velmi rozsáhlém postupu konzultace⁽²⁾ Evropská komise dne 11. června 2013 předložila návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže.

2.1.2 Cílem Komise je zaručit plný účinek článků 101 a 102 Smlouvy a vnitrostátních právních předpisů v oblasti hospodářské soutěže tak, aby mohl kdokoli, včetně spotřebitelů, podniků a orgánů veřejné moci požadovat náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel, bez ohledu na její charakter.

2.1.3 Uvádí, že vzájemně se doplňující veřejnoprávní a soukromoprávní prosazování pravidel hospodářské soutěže je nutným předpokladem a doplňkem prosazování pravidel EU.

⁽²⁾ Konzultace k zelené knize v roce 2005 a k bílé knize v roce 2008.

2.1.4 Vyzdvihuje, že v současnosti existuje řada překážek a právní nejistota, která je způsobena především tím, že existují velké rozdíly mezi vnitrostátními právními předpisy, jež poškozují účinnost práva a řádné fungování trhu.

2.1.5 Komise chce odstranit nerovnosti mezi členskými státy v oblasti právní ochrany práv zaručených Smlouvou a napravit absenci účinného rámce pro odškodnění osob poškozených porušením článků 101 a 102 Smlouvy v některých státech, a tak navrhuje, aby se stanovily společné normy, jejichž cílem by bylo:

- zlepšit přístup k důkazům za dodržení zásady proporcionality a za zohlednění specifik řízení o shovívavosti a řízení o narovnání, jejichž význam zdůrazňuje;
- přiznat rozhodnutím vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž o protiprávním jednání automaticky důkazní sílu před vnitrostátními soudy;
- stanovit pravidla promlčecích lhůt tak, aby neuplynuly dříve, než měli poškození možnost uplatnit svá práva;
- stanovit zásadu solidarity podniků, avšak zachovat příznivější pravidla v případech shovívavosti, tak aby zůstaly výhody spolupráce;
- stanovit pravidla zohledňování přenesení navýšených cen;
- v případech kartelu zakotvit jednoduchou domněnku o vzniku škody;
- nabádat k využívání mechanismů pro řešení sporů dohodou tím, že se během této fáze stanoví přerušování běhu promlčecí lhůty.

2.2 Sdělení

2.2.1 Tento dokument uvádí, že články 101 a 102 SFEU spadají pod oblast veřejnoprávní úpravy a mají zajišťovat, aby hospodářská soutěž na vnitřním trhu nebyla narušována. Rovněž zakládají práva a povinnosti pro podniky či spotřebitele, které jsou chráněny Listinou základních práv Evropské unie.

2.2.2 Sdělení se poté soustředí na obtíže související s určením výše škody ve věcech hospodářské soutěže a na skutečnost, že

tato odpovědnost je přenesena na vnitrostátní soudy, které mohou nicméně využít praktické pokyny, jež útvary Komise vypracovaly.

2.2.3 Komise jako doplněk k návrhu směrnice ke sdělení připojila praktické pokyny pro vyčíslení škody.

2.2.4 Tyto pokyny mají pouze informativní charakter a pro vnitrostátní soudy ani strany nejsou závazné. Jejich cílem je poskytnout vnitrostátním soudům a stranám účastnícím se řízení informace o metodách a postupech, jež jsou k určení výše škody k dispozici.

3. Obecné připomínky k návrhu směrnice

3.1 Ve stanovisku k bílé knize o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES EHSV podtrhl, že je nutné přijmout opatření k tomu, aby se zlepšily právní podmínky, za nichž mohou osoby poškozené porušením antimonopolních pravidel uplatňovat právo požadovat náhradu způsobené škody. Vítá tedy návrh, který přispěje k odstranění zjištěných překážek.

3.2 Domnívá se, že žaloba o náhradu škody musí doplňovat žalobu veřejnoprávních orgánů a vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž a že bude mít díky svému odstrašujícímu charakteru příznivý účinek.

3.3 Považuje žalobu o náhradu škody za základní právo poškozených, což mohou být spotřebitelé nebo podniky, a myslí si, že by měla vést k náhradě úplné škody způsobené porušením antimonopolních pravidel.

3.4 Právo požadovat náhradu způsobené škody bylo totiž od roku 2001 opakovaně potvrzeno – ESD rozhodl, že každá osoba má právo požadovat náhradu takové škody⁽³⁾. Kromě toho článek 47 Listiny základních práv EU stanoví, že každý, jehož práva zaručená právem Unie byla porušena, má právo na účinné prostředky nápravy před soudem.

3.5 Výbor si stejně jako Komise myslí, že programy shovívavosti pomáhají odhalit řadu porušení předpisů, a má za to, že by se podniky neměly od spolupráce odrazovat. Domnívá se však, že programy shovívavosti nesmějí podniky chránit absolutně a nesmějí porušovat právo poškozených na náhradu škody.

3.6 Výbor bere na vědomí, že návrh směrnice je doplněn o doporučení, které členské státy nabádá k tomu, aby zavedly mechanismy kolektivního odškodnění, čímž by se účastníkům soudních řízení zaručil účinný přístup ke spravedlnosti. EHSV lituje, že se návrh nezabývá zavedením hromadné žaloby,

⁽³⁾ Viz rozsudek ve věci C-453/99 (Courage a Créhan) a rozsudek ve spojených věcech C-295 až 298/04 (Manfredi, Cannito, Tricarico a Murgolo).

protože to je jediný způsob, jak zajistit plnou účinnost opravného prostředku, a že bylo kolektivní odškodnění ponecháno na doporučení, jež nemá závaznou povahu. EHSV vyzývá Komisi, aby tuto otázku právně upravila.

3.7 Výbor v neposlední řadě souhlasí s Komisí v tom, že škodu je obtížné posoudit. Domnívá se, že pokyny, které jsou uvedeny v Praktických pokynech, budou pro soudy i zúčastněné strany užitečnou pomůckou a přitom jim ponechají určitou volnost uvážení ve vztahu ke stávajícím vnitrostátním právním předpisům.

4. Zvláštní připomínky k návrhu směrnice

4.1 Přístup k důkazům

4.1.1 EHSV má za to, že přístup k důkazům je zásadní pro to, aby bylo možné spis zpracovat.

4.1.2 Stejně tak se domnívá, že je nutné zajistit přístup k důkazům takovým způsobem, aby poškození mohli získat relevantní informace, které k žalobě o náhradu škody potřebují.

4.1.3 Nicméně má za to, zpřístupnění důkazů, které má k dispozici druhá strana nebo třetí osoba, mohou nařít pouze soudci, a že toto zpřístupnění musí podléhat přísné a aktivní soudní kontrole, pokud jde o jeho nezbytnost, rozsah a přiměřenost.

4.1.4 Po vzoru směrnice 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví⁽⁴⁾ stanoví návrh směrnice režim zveřejňování s cílem zajistit, aby ve všech členských státech existovala určitá minimální úroveň účinného přístupu k důkazům, které žalobci nebo žalovaní potřebují k prokázání svého nároku na náhradu škody nebo pro svou obhajobu.

4.1.5 Tato regulace snižuje právní nejistotu, kterou způsobil rozsudek Pfeiderer⁽⁵⁾, v němž se uvádí, že v případě, že neexistují celoevropské předpisy o přístupu k informacím, jež vnitrostátní orgán získal v rámci programu shovívavosti, přísluší vnitrostátnímu soudu, aby případ od případu podle vnitrostátního práva určil, za jakých podmínek se má zpřístupnění dokumentů spojených s řízením o shovívavosti poškozeným porušením práva hospodářské soutěže povolit či zamítnout.

4.1.6 Článek 6 návrhu směrnice v neposlední řadě stanoví absolutní ochranu u prohlášení podniků v rámci řízení o shovívavosti a návrhů na narovnání.

4.1.7 Stanoví i dočasnou ochranu až do ukončení řízení, a to u dokumentů, které strany vyhotovily výslovně pro účely

řízení v rámci veřejnoprávního prosazování (např. odpovědi strany na žádost orgánu pro hospodářskou soutěž o informace nebo prohlášení o námitkách).

4.1.8 EHSV souhlasí s tím, aby za nezpřístupnění nebo odmítnutí zpřístupnění důkazů či zničení důkazů byly ukládány sankce, které budou účinné, přiměřené a odrazující.

4.1.9 Toto jednání se konkrétně týká podniků, které byly účastníkem řízení orgánu pro hospodářskou soutěž týkajícího se chování, na němž je žaloba o náhradu škody založena (objektivní prvek), nebo které věděly nebo měly přiměřeně vědět, že u vnitrostátního soudu byla nebo bude podána žaloba.

4.2 Účinky vnitrostátních rozhodnutí – EHSV souhlasí s ustanovením, jehož cílem je, aby rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž nebo odvolacího soudu, které nabylo právní moci, nemohlo být znovu zpochybněno soudy, u nichž byla podána žaloba o náhradu škody.

4.3 Promlčecí lhůty

4.3.1 EHSV se domnívá, že je nutné stanovit pravidla pro výpočet promlčecích lhůt, aby byla chráněna práva poškozených.

4.3.2 Schvaluje návrhy Komise ohledně počátku běhu promlčecí lhůty, které přebírají návrhy, jež formuloval ve stanovisku k bílé knize, a podporuje ustanovení týkající se přerušení běhu lhůty v případě, že je podána žaloba u vnitrostátního orgánu pro ochranu hospodářské soutěže. Tato ustanovení totiž poškozeným zaručují právo na hromadnou žalobu. Nicméně má za to, že pozastavení běhu promlčecí lhůty by se mohlo prodloužit na 2 roky po datu, kdy rozhodnutí o protiprávním jednání nabylo právní moci.

4.4 Odpovědnost

4.4.1 EHSV bere na vědomí zásadu společné a nerozdílné odpovědnosti, proti níž nelze nic namítat.

4.4.2 Klade si otázku, jak se bude postupovat v případech, když se jeden z podniků zúčastní programu shovívavosti – zejména ohledně obtíží, jak dokázat a stanovit odpovědnost každého z podniků a zhodnotit jejich příspěvek s ohledem na jejich finanční možnosti.

4.5 Přenesení navýšených cen

4.5.1 EHSV vítá, že jsou do návrhu směrnice zařazena ustanovení o přenesení navýšených cen způsobených nepoctivými praktikami. Považuje totiž za nutné zabránit situacím, které by mohly vést k bezdůvodnému obohacení.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 195, 2.6.2004, s. 16.

⁽⁵⁾ Věc C-360/09.

4.5.2 Domněnku v článku 13 týkající se nepřímých odběratelů považuje za významný prostředek k tomu, aby se zaručilo, že škoda bude nahrazena osobě, které byla skutečně způsobena, a významně podle něj zlepšuje možnosti spotřebitelů a malých podniků dostat náhradu způsobené škody.

4.5.3 Výbor podporuje zásadu náhrady škody v plné výši, tak jak je zakotvena v článku 2 a zopakována v článku 14.

4.6 Určení výše škody

4.6.1 EHSV podporuje zásadu domněnky o vzniku škody v případě zjištěného kartelu, protože tato domněnka odstraňuje překážku, která by mohla žalobám o náhradu škody bránit, a přitom chrání práva protiprávně jednajícího podniku.

4.6.2 Soudí, že zjednodušení důkazních prostředků musí být dostatečné tak, aby nepředstavovalo pro žaloby o náhradu škody brzdu, protože v otázkách hospodářské soutěže se důkazy vždy zajišťují obtížně.

4.6.3 EHSV podporuje praktické pokyny, které jsou v příloze sdělení k dispozici, protože zejména zúčastněným stranám dodávají určitou jistotu, pokud jde o stanovení výše náhrady škody.

4.7 Řešení sporů dohodou

4.7.1 EHSV bere na vědomí analýzu Komise, pokud jde o užitečnost, kterou mohou mít mimosoudní vyrovnání, která umožňují dojít ke spravedlivému řešení při menších nákladech, a schvaluje navrhovaná ustanovení o délkách promlčecích lhůt a účincích řešení sporů dohodou na žaloby podané u soudu, která povzbudí k tomu, aby se tyto systémy využívaly.

4.7.2 Jeho podpora těmto mechanismům však předpokládá, že budou kvalitní, nezávislé a dobrovolné, tak aby v žádném případě neomezily právo využít soudního opravného prostředku.

4.7.3 Kromě toho Výbor soudí, tak jak již zdůraznil ve stanovisku k bílé knize, že mechanismy alternativního řešení sporů mohou pro poškozené představovat věrohodné řešení pouze tehdy, pokud existují účinné soudní opravné prostředky, zejména hromadné žaloby.

4.8 Hodnocení – Výbor podporuje politiku hodnocení Komise, aby se z něj daly čerpat informace a byla v případě potřeby přijata potřebná opatření.

5. Poznámky ke sdělení

5.1 Osoba poškozená porušením práva hospodářské soutěže, která žádá náhradu způsobené škody, může narazit na řadu překážek, které jsou důsledkem rozdílů ve vnitrostátních předpisech a postupech týkajících se určení výše škody.

5.2 Právo na účinný opravný prostředek nesmí být ohroženo nepřiměřenými překážkami, které by se přidávaly k obtížím nevyhnutelně souvisejícím s tím, že v otázkách hospodářské soutěže je těžké určit výši škody – je totiž nemožné přesně určit, jak by se podmínky a chování aktérů na trhu měnilo, pokud by k protiprávnímu jednání nedošlo. Můžeme jen odhadovat pravděpodobný scénář.

5.3 EHSV se také domnívá, že praktické pokyny mohou být užitečnou pomůckou pro vnitrostátní soudy, jejichž nezávislost je zároveň respektována tím, že pokyny mají ryze informativní charakter a nejsou právně závazné.

5.4 O tom, který z přístupů bude považován za vhodný pro určení výše škody za konkrétních okolností daného případu, se v každém případě rozhoduje podle použitelného práva.

5.5 Soud, u něhož byla žaloba podána, bude mimo jiné muset přihlídnout k dostupnosti údajů, nákladům a času a jejich úměrnosti vzhledem k výši žalované náhrady škody.

V Bruselu dne 16. října 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení programu Copernicus a o zrušení nařízení (EU) č. 911/2010

COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD)

(2014/C 67/17)

Zpravodaj: **pan IOZIA**

Dne 1. července 2013 se Evropský parlament a dne 6. září 2013 Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení programu Copernicus a o zrušení nařízení (EU) č. 911/2010

COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 144 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení programu Copernicus a o zrušení nařízení (EU) č. 911/2010, i když je zřejmě předkládán s ročním zpožděním oproti optimálnímu harmonogramu programu, který byl vymezen v roce 2011.

1.2 EHSV je potěšen zejména tím, že členské státy a Evropský parlament vyslyšely jeho pevný postoj ve prospěch zahrnutí programu GMES (Globální monitoring životního prostředí a bezpečnosti), jenž nyní dostal název Copernicus, do víceletého finančního rámce. Díky tomu bude možné program skutečně realizovat navzdory tomu, že bylo nutné seškrtnat původní propočty o celé 2 miliardy eur, což je snížení, které by mohlo ohrozit celý program. Komise touto radikální změnou svého vlastního přesvědčení projevila pružnost.

1.3 EHSV opakuje, že plně a rozhodně podporuje vesmírné programy Evropské unie. Galileo a Copernicus jsou stěžejní programy v rámci projektu Horizont 2020, jež dokládají schopnost inovovat a technologicky se rozvíjet, umožňují evropskému vesmírnému průmyslu, aby si udržel své prvenství před mezinárodními konkurenty, a přispívají k vytváření příznivých podmínek pro vznik kvalitních pracovních míst souvisejících se znalostmi a výzkumem.

1.4 Vzhledem k tomu, že do vypuštění první družice konstelace Sentinel zbývá jen pár měsíců, EHSV Komisi doporučuje, aby jasně definovala řízení programu Copernicus, které momentálně není příliš patrné. EHSV je toho názoru, že by do procesu řízení vesmírných a meteorologických programů a do celkového

řízení programu měly být jednoznačně zapojeny dva důležité subjekty evropské vesmírné politiky – agentura ESA a organizace Eumetsat. Z bodů odůvodnění Komise to nelze jasně vyvodit. Bude nutné přeformulovat čl. 12 odst. 4 a 5 návrhu nařízení tak, aby byla možnost („může pověřit“) změněna na určitost („pověří“).

1.5 Stejně jako při mnoha předchozích příležitostech EHSV znovu vyjadřuje rozpaky nad využitím aktů v přenesené pravomoci, jež plně nereflektují ustanovení SFEU ohledně možnosti vykonávat přenesenou pravomoc po omezenou dobu a u nepodstatných činností. Tyto akty v přenesené pravomoci budou muset být přesně vymezeny tak, aby poskytl jasný referenční rámec všem zainteresovaným stranám.

1.6 EHSV doporučuje, aby byla podrobněji rozvedena pravidla pro zadávání zakázek, v nichž budou popsány podmínky pro účast podniků na plánovaných činnostech programu Copernicus. V těchto pravidlech budou muset být patřičně zohledněny požadavky malých a středních podniků na základě závazků přijatých v iniciativě „Small Business Act“ a prognóz rozvoje vnitřního trhu uvedených v Aktu o jednotném trhu. Bude nesmírně důležité disponovat jasným a stabilním právním rámcem pro soukromé investice.

1.7 EHSV souhlasí s posouzením hospodářského potenciálu, který může program Copernicus rozvinout, a s jeho souladem s cíli strategie Evropa 2020, a doufá, že bude toto nařízení rychle přijato, aby bylo možné zahájit od ledna 2014 opatření

naplánovaná ve víceletém finančním rámci. Požaduje, aby byly výrazně posíleny činnosti na podporu navazujících služeb programu Copernicus, které jsou v současnosti jasně definovány v cílech, avšak nikoli v nástrojích, jež by měly být do nařízení zahrnuty, přičemž by měly být Komisi svěřeny specifické úkoly.

1.8 EHSV se domnívá, že je nutné zapojit co nejvíce podniků a vytvořit platformu, která umožní skutečné dosažení investic, pracovních míst a rozvoje. Má za to, že pro tento účel musí být údaje volně a bezplatně dostupné všem evropským provozovatelům, a je přesvědčen o tom, že je nutné zahájit jednání se třetími zeměmi, aby byla zavedena zásada naprosté reciprocity s průmysly těchto zemí, jež mají tyto údaje k dispozici. Jestliže tyto dohody nebudou dosaženy, bylo by podle EHSV vhodné zavést pro průmysly těchto zemí systém licencí, který by přístup k údajům programu Copernicus omezil na ty nejzákladnější. Volný přístup by měl být zaručen všem rozvojovým zemím a zemím, jež se nacházejí v mimořádné situaci.

1.9 Vzhledem ke značným finančním investicím a citlivosti údajů EHSV souhlasí s tím, že by se Evropská unie měla stát vlastníkem tohoto systému. Poukazuje na to, že návrh nařízení nespecifikuje okolnosti, náklady a budoucí úkoly při správě tohoto vlastnictví a při jeho převodu. Uvítal by větší objasnění této otázky.

1.10 EHSV všem evropským institucím (obzvláště Evropskému parlamentu, jemuž zbývá již jen několik zasedání, než bude před příštími volbami rozpuštěn) důrazně doporučuje, aby toto nařízení rychle schválily, přijaly navrhovaná vylepšení a umožnily pokračování programu Copernicus. Jestliže toto nařízení nebude včas schváleno, hrozí reálné nebezpečí, že tento program přijde o vyčleněné prostředky.

2. Úvod

2.1 Toto nařízení stanoví vhodný právní rámec pro řízení a financování Evropského programu pozorování Země GMES v nové fázi jeho provádění od roku 2014. Za tímto účelem ruší nařízení (EU) č. 911/2010, jímž byl tento program zaveden a které platí do konce roku 2013.

2.2 Tímto nařízením dochází rovněž k oficiálnímu přejmenování programu GMES na program Copernicus.

2.3 S ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, zejména na článek 189, se návrh nového nařízení Evropského parlamentu a Rady týká těchto aspektů:

1) změna názvu na Copernicus;

2) řízení systému GMES ve fázi jeho provádění s cílem umožnit Komisi přenést určité činnosti na další provozovatele;

3) financování v období 2014–2020.

2.4 Jak je ve sdělení shrnuto, je program Copernicus „rozdělen do šesti služeb: monitorování mořského a pozemního prostředí, atmosféry a změny klimatu, jakož i podpora v oblasti krizového řízení a bezpečnosti. Copernicus využívá údajů z družic a in-situ čidel, jako jsou bóje, balóny nebo vzdušné senzory, k poskytování včasných a spolehlivých informací s přidanou hodnotou a předpovědí pro potřeby například zemědělství a rybolovu, využívání půdy a územního plánování, boje proti lesním požárům, reakce na katastrofy, námořní dopravy nebo sledování znečištění ovzduší. Copernicus také přispívá k hospodářské stabilitě a růstu tím, že podporuje komerční využití (tzv. navazující služby) v mnoha různých odvětvích prostřednictvím plného a otevřeného přístupu k produktům založeným na údajích a informacích získaných pozorováním v rámci tohoto programu. Je jedním z programů strategie Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a byl s ohledem na svůj přínos pro širokou škálu politik Unie zahrnut do iniciativy v oblasti průmyslové politiky v rámci strategie Evropa 2020.“

2.5 Do vesmírné struktury byly doposud investovány zhruba 3,2 miliardy eur, převážně prostřednictvím Evropské kosmické agentury ESA (více než 60 %) a dále z fondů EU (přibližně 30 %) a prostřednictvím 7. rámcového programu.

2.6 Vzhledem ke vznikajícím nákladům není možné, aby jednotlivé členské státy zajistily financování fáze provádění, která má zahrnovat jak využívání údajů, tak obnovu vesmírné infrastruktury. EU tudíž tímto nařízením přebírá odpovědnost za fázi provádění programu Copernicus/GMES a náklady na její financování ve výši 3 786 milionů eur (v cenách z roku 2011).

2.7 Ve svém sdělení Rozpočet – Evropa 2020 (COM(2011) 500 final ze dne 29. června 2011) Komise navrhla, aby byl program GMES financován mimo víceletý finanční rámec (VFR) na období 2014–2020.

2.8 EHSV se rozhodně staví proti tomuto návrhu Komise na odsunutí financování vývoje a dokončení programu GMES do zvláštního fondu ad hoc⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 299, 14.10.2012, s. 72.

2.9 Evropský parlament tudíž tento původní návrh na externí financování zamítl usnesením P7_TA(2012)0062 ze dne 16. února 2012. Závěry ze zasedání Evropské rady ve dnech 7.–8. února 2013 o VFR uvádějí, že program by měl být financován z podokruhu 1a finančního rámce a v nařízení o VFR by měla být stanovena maximální výše závazků 3 786 milionů eur (v cenách z roku 2011).

2.10 I vnitrostátní vesmírné agentury si vytvořily vlastní systémy pozorování Země. Komise ve svém sdělení podotýká, že však nemohly najít způsob, jak spolupracovat, pokud jde o financování udržitelných operačních programů v oblasti monitorování životního prostředí. Potřeba, aby tato pozorování pokračovala, je zásadní, s ohledem na rostoucí politický tlak na veřejné orgány, aby přijímaly kvalifikovaná rozhodnutí v oblasti životního prostředí, bezpečnosti a změny klimatu, a na nutnost respektovat mezinárodní dohody.

3. Obecné připomínky

3.1 Vesmírnou strukturu programu Copernicus/GMES vyvíjí od roku 2005 do dnešního dne agentura ESA. Byla samostatně financována částkou ve výši téměř 2 miliard eur a byla podpořena z prostředků EU v rámci tématu „Vesmír“ 7. rámcového programu a další cca miliardou eur na počáteční provozní činnosti, což celkem činí 3, 2 miliardy eur, jež byly nebo mají být do konce roku 2013 vynaloženy.

3.2 V 17. bodu odůvodnění se poukazuje na to, že vzhledem k rozsahu programu by jeho prováděním měly být pověřeny subjekty s vhodnou technickou a odbornou způsobilostí. Některé z těchto subjektů jsou vyjmenovány v následujícím 18. bodě odůvodnění. Pro úspěšnost fáze provádění je tedy nutné, aby byly v dohodách o řízení uzavřených na základě tohoto nařízení zohledněny skutečné kapacity, jež jsou v Evropě v oblasti družic a využívání jejich údajů k dispozici. V 18. bodě odůvodnění byly opomenuty dva důležité subjekty, jež mají plánovací, provozní a řídicí způsobilost v oblasti družic v Evropě – agentura ESA a organizace Eumetsat.

4. Konkrétní připomínky

4.1 V oblasti vesmíru se některé evropské státy sdružily do dvou rozsáhlých organizací – ESA a Eumetsat. Agentura ESA, jejíž roční rozpočet přesahuje 4 miliardy eur a která zaměstnává přibližně 2 250 osob (údaje z roku 2011), vyvinula a spravuje celou řadu environmentálních družic (ERS, Envisat, Cryosat, SMOS, GOCE, SWARM) a vyvinula evropské meteorologické družice Meteosat, Meteosat druhé generace a Met-OP. Tato agentura uchovává a rozesílá také údaje pocházející z celé řady misí, jež uskutečnili ostatní partneři (*third party missions*). Evropská organizace pro využívání meteorologických družic (Eumetsat), která disponuje ročním rozpočtem ve výši zhruba 300 milionů eur a zaměstnává 280 osob (údaje z roku 2011), se konkrétně zabývá zpracováváním a rozesíláním meteorologických údajů.

4.2 Vedle těchto dvou rozsáhlých organizací existují ještě další agentury Evropské unie, jež se podílejí na evropské vesmírné politice (viz tabulka níže) ⁽²⁾.

Agentura	Hlavní činnosti	Rozpočet a počet zaměstnanců (v roce 2007)
Agentura pro evropský GNSS (GSA)	řízení evropských družicových navigačních programů (např. Galileo)	5,4 milionů (2009) – 50 zaměstnanců
Satelitní středisko Evropské unie (EUSC)	podpora EU při analýze družicových snímků	16 milionů (2011) – 100 zaměstnanců
Evropská agentura pro životní prostředí (EEA)	začleňování environmentálních otázek do hospodářských politik	41 milionů (2012) – 220 zaměstnanců
Evropská agentura pro námořní bezpečnost (EMSA)	technická a vědecká pomoc při přípravě právních předpisů EU v oblasti námořní bezpečnosti a znečištění moří	54 milionů (2010) – 200 zaměstnanců
FRONTEX	operativní koordinace členských států pro zabezpečení hranic	22 milionů (+ 13 jako rezerva) – 170 zaměstnanců
Evropská obranná agentura (EDA)	spolupráce v oblasti obranných schopností a zbrojení	31 milionů (2010) – 100 zaměstnanců
Evropská rada pro výzkum (ERV)	součást 7. RP; podpora vědeckého výzkumu a špičkových výsledků v Evropě	32 milionů (2009) – 220 zaměstnanců
Výkonná agentura pro výzkum (REA)	hodnocení a řízení řady programů 7. RP	31 milionů (2009) – 349 zaměstnanců

4.3 Výše uvedená čísla udávají operativní kapacitu agentur Evropské unie, agentury ESA a organizace Eumetsat v oblasti družic. Ve vztahu k požadavkům programu by Komise měla zohlednit veškeré dostupné zdroje a odborné kapacity.

4.4 V 18. bodě odůvodnění nejsou agentura ESA ani organizace Eumetsat výslovně uvedeny mezi subjekty, které budou program Copernicus provádět. S ohledem na článek 11 je nezbytné je sem zahrnout.

4.5 Bude nutné přeformulovat čl. 12 odst. 4 a 5 návrhu nařízení tak, aby byla možnost („může pověřit“) změněna na určitost („pověří“).

⁽²⁾ Zdroj: PACT European Affairs.

4.6 V čl. 2 odst. 1 písm. b) a odst. 4 písm. b) řadí Komise k hlavním cílům programu Copernicus cíle hospodářského růstu a zaměstnanosti.

4.7 EHSV s tím souhlasí, požaduje však, aby byly pro tento účel stanoveny konkrétní a odpovídající iniciativy. Bude především zapotřebí konkrétních navazujících opatření, jež určí přidanou hodnotu produktivních činností. Informační opatření, opatření na podporu vývoje možných aplikací pro využití údajů z tohoto systému, opatření pro zvýšení povědomí o potenciálu programu Copernicus – to vše jsou zásadní kroky, které je třeba do nařízení zahrnout, přičemž by měly být výslovně uvedeny činnosti, jež bude nutné provést pro dosažení stanovených cílů.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o poplatcích, které se platí Evropské agentuře pro léčivé přípravky (EMA) za vykonávání činností souvisejících s farmakovigilancí humánních léčivých přípravků

COM(2013) 472 final – 2013/0222 (COD)

(2014/C 67/18)

Zpravodajka: **paní HEINISCH**

Dne 12. července 2013 se Rada a dne 1. července 2013 Evropský parlament, v souladu s články 114 a 168 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o poplatcích, které se platí Evropské agentuře pro léčivé přípravky (EMA) za vykonávání činností souvisejících s farmakovigilancí humánních léčivých přípravků

COM(2013) 472 final – 2013/0222 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 144 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá návrh Komise, který významně přispívá k dalšímu zvyšování bezpečnosti léčivých přípravků a transparentnosti procesů hodnocení. Pozitivně hodnotí především vylepšení, k nimž došlo oproti prvnímu návrhu Komise, včetně zvláštních pravidel pro malé a střední podniky.

1.2 Výbor schvaluje zásadu, podle níž nemají držitelé rozhodnutí o registraci za stejnou farmakovigilanční činnost hradit poplatky dvakrát. Vyzývá Komisi, aby zajistila, že budou současně se zavedením nových poplatků zrušeny vnitrostátní poplatky za stejnou činnost.

1.3 EHSV vítá návrhy Komise týkající se posuzování pravidelně aktualizovaných zpráv o bezpečnosti a poregistračních studií bezpečnosti. Vyzývá ovšem Komisi, aby stanovila další snížení poplatků v případě léčivých přípravků s dobře známým bezpečnostním profilem.

1.4 EHSV je toho názoru, že vypracovávat hodnocení na úrovni Unie na základě farmakovigilančních údajů (tzv. předložení) je úkolem veřejné moci, jehož plnění by nemělo být financováno pouze z poplatků od držitelů rozhodnutí o registraci. Provádění těchto hodnocení představuje důležitý úkol příslušných orgánů na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU a Výbor se domnívá, že by – i v zájmu zaručení nezávislosti hodnocení – mělo být financováno z prostředků Evropské unie.

1.5 EHSV vítá návrh, podle něž má agentura EMA od držitelů rozhodnutí o registraci vybírat roční paušální poplatek za vykonané farmakovigilanční činnosti. Konstatuje však, že tyto farmakovigilanční činnosti zatím nejsou k dispozici nebo jich lze využívat jen v omezené míře. Z tohoto důvodu Výbor navrhuje, aby se do té doby, než budou uvedené služby k dispozici, tento paušální poplatek nevybíral.

1.6 Výbor vítá návrh Komise, aby byly účtované poplatky co nejspřavedlivěji rozděleny mezi všechny dotčené držitele rozhodnutí o registraci. EHSV navrhuje, aby byl znovu přehodnocen navrhovaný přístup týkající se „jednotek podléhajících poplatku“.

2. Úvod

2.1 Udržení či obnovení dobrého zdravotního stavu má pro většinu občanů velký význam, pro mnohé je dokonce tím nejdůležitějším.

2.2 Léčivé přípravky spolu s konzultacemi a léčbou, které poskytují zdravotničtí pracovníci, hrají při udržování a obnovování zdravotního stavu ústřední roli. Pacienti jakožto občané Evropské unie právem očekávají, že jim bude ve všech členských státech zajištěn optimální přísun účinných a bezpečných léčivých přípravků. Při veškerých právních úpravách v oblasti léčivých přípravků je vždy třeba mít na paměti především zájmy pacientů.

2.3 Je nutné v co největší možné míře vyloučit nebo omezit rizika spojená s užíváním léčivých přípravků – bezpečnost musí mít absolutní prioritu. To vyžaduje, aby byly léčivé přípravky před zaregistrováním dostatečně prověřeny a aby byly v poregistrační fázi neustále sledovány. Za tuto činnost, která je označována jako farmakovigilance, zodpovídají všichni zúčastnění – držitel rozhodnutí o registraci léčivého přípravku i zdravotníci pracovníci a pacienti, ale také příslušné orgány v jednotlivých členských státech a v Evropské unii jako celku.

2.4 U léčivých přípravků, které jsou zaregistrovány v několika členských státech, pacienti očekávají, že se o nich bude rozhodovat jednotně pro celou Evropu a na základě spolehlivých vědeckých poznatků a o těchto rozhodnutích se poté bude jednotně a srozumitelně informovat. Při koordinaci vědeckého posuzování a jednotném informování plní klíčovou úlohu Evropská agentura pro léčivé přípravky (EMA) a její specializované útvary.

2.5 Aby mohla agentura EMA tyto důležité úkoly vykonávat, musí být náležitě financována. V současnosti nemůže tato agentura za řadu činností souvisejících s farmakovigilancí účtovat žádné poplatky. Návrh Komise tuto možnost zavádí.

2.6 Při určování nových zpoplatněných činností je třeba dbát na to, aby výrobci léčivých přípravků odváděli přiměřenou částku za služby, které si vyžádali.

2.7 Tento finanční příspěvek výrobců léčivých přípravků musí být nastaven tak, aby měli pacienti i nadále přístup ke všem léčivým přípravkům v Evropské unii, účtování poplatků tedy nesmí ohrozit uvádění těchto přípravků na trh z ekonomických důvodů a pacientům se musí dostávat odpovídající léčby.

2.8 Pacienti očekávají, že při hodnocení farmakovigilančních údajů na úrovni Unie se bude přihlížet pouze k vědeckým hlediskům a toto hodnocení bude probíhat nezávisle na poplatcích výrobců léčivých přípravků.

3. Souvislosti

3.1 Výbor ve svých předchozích stanoviscích opakovaně zdůrazňoval, jak důležité je, aby byl evropský farmaceutický průmysl konkurenceschopný a inovativní. V uplynulých 50 letech tento průmysl patřil k moderním průmyslovým odvětvím s nejvyspělejší technologií a nejvyšším podílem inovací. V celé Evropě tento průmysl zaměstnává statisíce většinou vysoce kvalifikovaných pracovníků a vzniká v něm vysoká přidaná hodnota.

3.2 Pozitivní aspekty léčivých přípravků však mohou být provázeny nežádoucími vedlejšími účinky způsobenými jejich chybným užíváním nebo chybnou medikací či dokonce nesprávným použitím nebo zneužitím přípravků.

3.3 Proto je zacházení s léčivými přípravky spojeno s velkou odpovědností a zasluhuje si značnou pozornost, neboť tady

přece jde o ochranu zdraví občanů, obzvláště vezmeme-li v úvahu, že mnohé vedlejší účinky nových léčivých přípravků se často dají zjistit teprve po jejich zaregistrování a příslušném uvedení na trh.

3.4 Změnou směrnice 2001/83/ES a nařízení (ES) č. 726/2004, která byla zveřejněna dne 15. prosince 2010, byly na agenturu EMA přeneseny nové úkoly v oblasti farmakovigilance, včetně farmakovigilančních postupů na úrovni Unie, sledování případů z literatury, lepších možností informačních technologií a poskytování většího množství informací široké veřejnosti. Právní předpisy v oblasti farmakovigilance mimoto stanoví, že agentura má být schopna financovat tyto činnosti na základě poplatků hrazených držiteli rozhodnutí o registraci. Je proto třeba vytvořit nové kategorie poplatků vztahujících se na nové a zvláštní úkoly agentury.

3.5 Za účelem financování těchto činností stanoví revidované právní předpisy v oblasti farmakovigilance poplatky, které mají hradit držitelé rozhodnutí o registraci. Tyto poplatky mají být spojeny s farmakovigilančními činnostmi vykonávanými na úrovni EU, zejména v rámci postupů posuzování na úrovni Unie. Tyto postupy zahrnují vědecké posouzení, které provádějí zpravodajové z příslušných vnitrostátních orgánů členských států. Poplatky se proto nemají vztahovat na farmakovigilanční činnosti příslušných vnitrostátních orgánů vykonávané na vnitrostátní úrovni. Členské státy mohou tudíž i nadále účtovat poplatky za činnosti vykonávané na vnitrostátní úrovni, ty se však nemají překrývat s poplatky stanovenými v tomto legislativním návrhu.

4. Definice

4.1 Podle definice Světové zdravotnické organizace (WHO) zahrnuje pojem **farmakovigilance** analýzu rizik léčivých přípravků a jejich odvracení, činnosti, jež slouží k odhalení nežádoucích účinků či jiných problémů spojených s léčivými přípravky, k jejich posouzení, pochopení a předcházení jim, řízení rizik, předcházení chybám v léčbě, zprostředkovávání informací o léčivých přípravcích a podporu racionální léčby léčivými přípravky.

4.2 Pojmem **vedlejší účinky** resp. **nežádoucí účinky léčivého přípravku** se rozumí nežádoucí negativní účinky léčby určitým léčivým přípravkem.

4.3 Pravidelně aktualizovaná zpráva o bezpečnosti – anglicky Periodic Safety Update Report (PSUR) – je souborem obsáhlých informací o prospěšnosti a rizicích jednoho či několika léčivých přípravků za delší období, zpravidla za dobu tří let, kterou musí držitel rozhodnutí o registraci léčivého přípravku předkládat příslušným orgánům zemí, v nichž je přípravek zaregistrován.

4.4 Hodnocení farmakovigilančních údajů na úrovni Unie (tzv. **předložení**) je regulační postup na evropské úrovni, jehož cílem je rozsoudit rozdílné vědecké postoje či odstranit pochyby v souvislosti s registrací léčivých přípravků.

4.5 Poregistrační studie bezpečnosti (**Post-Authorisation Safety Study – PASS**) je vědecká studie, která má přispívat k bezpečnosti léčivých přípravků. Může být vypracována dobrovolně z podnětu držitele rozhodnutí o registraci nebo může být provedena na žádost příslušného orgánu po zaregistrování léčivého přípravku. K nejdůležitějším cílům těchto studií patří zjištění frekvence výskytu již známých vedlejších účinků za běžných podmínek, identifikace vzácných, dosud neznámých vedlejších účinků, které nebyly v klinických studiích odhaleny kvůli menšímu počtu případů, a prozkoumání možných rizik při každodenním užívání určitými skupinami pacientů (např. velmi starými lidmi, těhotnými ženami, pacienty s omezenou funkcí jater atd.).

4.6 **EudraVigilance** (**European Union Drug Regulating Authorities Pharmacovigilance**) označuje informační síť a systém řízení, který jakožto klíčovou službu provozuje agentura EMA s cílem zajistit bezpečné používání léčivých přípravků v Evropském hospodářském prostoru. EudraVigilance podporuje především elektronické předávání zpráv o vedlejších účincích před a po zaregistrování léčivého přípravku (i o případech, kdy je na ně podezření) a jejich systematické shromažďování, a také včasnou identifikaci rizik léčivých přípravků a přijetí příslušných opatření pro minimalizaci těchto rizik.

4.7 **Extended EudraVigilance Medicinal Product Dictionary (xEVMPD)** je rozšířenou verzí seznamu léčivých přípravků EVMPD, který byl uzavřen v červenci 2011. Příslušní držitelé rozhodnutí o registraci do něj zanášejí informace týkající se veškerých léčivých přípravků, jež jsou zaregistrovány v zemích Evropského hospodářského prostoru – jsou to mimo jiné informace o názvech přípravků, držitelích rozhodnutí o registraci a jejich systému farmakovigilance, o typu a statusu registrace, o lékové formě a účinku, o způsobu podávání a indikacích a o účinných a pomocných látkách. Seznam léčivých přípravků EU měl být zkompletován do 2. července 2012, zatím se však dá používat jen v omezené míře.

4.8 „**Jednotkou podléhající poplatku**“ se označuje jednotlivá položka v databázi uvedená v čl. 57 odst. 1 písm. l) nařízení (ES) č. 726/2004 (xEVMPD) na základě informací ze seznamu všech humánních léčivých přípravků registrovaných v Unii podle čl. 57 odst. 2 uvedeného nařízení.

5. Právní základ

5.1 Návrh vychází z článku 114 a čl. 168 odst. 4 písm. c) SFEU. Je založen na článku 114, jelikož rozdíly v právních a správních předpisech týkajících se léčivých přípravků brání obchodu uvnitř Unie, a proto přímo ovlivňují fungování vnitřního trhu.

5.2 Návrh je mimoto založen na čl. 168 odst. 4 písm. c) SFEU, jelikož podporuje cíl spočívající v zajištění vysokých standardů kvality a bezpečnosti léčivých přípravků.

6. Zásada subsidiarity a zásada proporcionality

6.1 EMA je decentralizovanou evropskou agenturou, která byla zřízena nařízením (EU) č. 726/2004, a rozhodnutí o jejím financování a o účtování poplatků proto musí být přijato na úrovni EU. Právní základ pro účtování poplatků za farmakovigilanci ze strany agentury stanoví nové právní předpisy v oblasti farmakovigilance. Pokud jde o možnost agentury účtovat poplatky za farmakovigilanci, jednat může tudíž pouze Unie. Tento návrh nařízení se vztahuje pouze na farmakovigilanční činnosti, které jsou vykonávány na úrovni EU a na nichž se tato agentura podílí. Co se týká farmakovigilančních činností, které zůstávají na vnitrostátní úrovni, EU nemá v této oblasti žádnou pravomoc, a členské státy proto mohou i nadále účtovat vnitrostátní poplatky.

6.2 Dle Komise je návrh v souladu se zásadou proporcionality, neboť nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení obecného sledovaného cíle, tj. zavedení poplatků s cílem umožnit náležité uplatňování právních předpisů v oblasti farmakovigilance, které jsou použitelné od července 2012.

7. Obecné připomínky

7.1 EHSV uznává pozitivní účinky a význam léčivých přípravků pro kvalitu života občanů a vždy podporoval všechny iniciativy zaměřené na zvýšení bezpečnosti užívání léčivých přípravků, které podstatně přispívají k ochraně zdraví.

7.2 EHSV oceňuje snahy Komise zlepšit přepracováním směrnice 2001/83/ES a nařízení (EU) č. 726/2004 právní rámcové podmínky v oblasti farmakovigilance a v zájmu pacientů a výrobců léčivých přípravků je zjednodušit. Tímto krokem Komise významně napomáhá i k dalšímu uskutečňování vnitřního trhu a k jeho prohlubování v takové komplexní a důležité oblasti, jakou je farmaceutický průmysl.

7.3 Výbor rovněž uznává zásadní roli, již v této souvislosti hraje agentura EMA, zejména při koordinaci vědecky podloženého a jednotného informování pacientů v Evropské unii o rizicích léčivých přípravků.

7.4 EHSV podporuje cíl návrhu Komise umožnit agentuře EMA, aby si za své služby v oblasti farmakovigilance účtovala přiměřené poplatky.

8. Konkrétní připomínky

8.1 V této souvislosti EHSV v zásadě vítá zpoplatněné činnosti, které jsou uvedeny v člancích 4 a 5. Jak pravidelně aktualizované zprávy o bezpečnosti, o nichž je řeč v článku 4, tak poregistrační studie popsané v článku 5 mají mimořádný význam pro včasnou identifikaci rizik a z hlediska pacientů jsou tedy jednoznačně vítány.

8.2 Výbor vychází z toho, že u léčivých přípravků s dobře známým bezpečnostním profilem se v rámci pravidelně aktualizovaných zpráv o bezpečnosti i v poregistračních studiích bude muset předkládat méně podkladů než u nových inovačních léčivých přípravků. V důsledku toho bude mít agentura EMA a zúčastnění zpravodajové pravděpodobně také méně práce s jejich zpracováváním a ověřováním než u nových inovačních léčivých přípravků. Výbor Komisi vyzývá, aby u léčivých přípravků s dobře známým bezpečnostním profilem stanovila další snížení poplatků ve vztahu k podkladům dle článků 4 a 5.

8.3 Poplatky za předložení, o nichž se hovoří v článku 6 návrhu Komise, však Výbor nepovažuje za účelné. EHSV se naopak domnívá, že by toto posouzení mělo probíhat nezávisle na poplatcích farmaceutického průmyslu a s výhradním zaměřením na zájmy pacientů. Náklady by měly být hrazeny z unijního rozpočtu.

8.4 EHSV v zásadě vítá i roční paušální poplatek navrhovaný v článku 7. Výbor ovšem vychází z toho, že se tento poplatek bude uplatňovat teprve tehdy, až budou podnikům, které mají tento poplatek odvádět, plně k dispozici farmakovigilanční služby agentury EMA, jež z něj budou financovány. Navrhované propojení s jednotkou podléhající poplatku podle něj není účelné.

8.5 Kromě toho EHSV vítá navrhované snížení poplatků a osvobození od poplatků vztahující se na malé podniky a mikropodniky.

8.6 Navrhovanému ročnímu paušálnímu poplatku momentálně ve skutečnosti odpovídá nějaká služba agentury EMA jen částečně, a proto tento poplatek v tomto okamžiku ještě není zcela oprávněný. Z tohoto důvodu Výbor navrhuje, aby se do té doby, než budou uvedené služby k dispozici, tento paušální poplatek nevybíral. Okamžik dostupnosti těchto služeb lze zjistit z potvrzení správní rady agentury EMA v souladu s čl. 24 odst. 2 třetí větou nařízení (EU) č. 1235/2010. V tomto článku se uvádí, že „správní rada agentury potvrdí na základě nezávislé auditní zprávy, která přihlédne k příslušným doporučením Farmakovigilančního výboru pro posuzování rizik léčiv, že je databáze Eudragilance plně funkční (...) a tyto skutečnosti oznámí“.

8.7 Co se týče „jednotky podléhající poplatku“, může v důsledku rozdílné situace v jednotlivých zemích například dojít k tomu, že bude stejná registrace v jedné zemi vydána v různých jazycích a k této registraci se tak bude v databázi vztahovat několik položek. Většina farmakovigilančních činností se provádí pro určitou účinnou látku, a nikoli na základě „jednotek podléhající poplatku“, a stejným způsobem by měla být také odměňována. Výbor proto navrhuje, aby se jednotka podléhající poplatku vztahovala k evropskému referenčnímu číslu. Vnitrostátní registrace by se neměly počítat vícekrát.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Komplexní elektronické zadávání veřejných zakázek jako prostředek modernizace veřejné správy

COM(2013) 453 final

(2014/C 67/19)

Zpravodaj: **pan Paulo BARROS VALE**

Dne 26. června 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 314 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Komplexní elektronické zadávání veřejných zakázek jako prostředek modernizace veřejné správy

COM(2013) 453 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 147 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor již měl příležitost příznivě se vyjádřit k rychlému zavedení komplexního⁽¹⁾ elektronického zadávání veřejných zakázek⁽²⁾ a znovu opakuje, že podporuje rozšíření tohoto opatření, jež má potenciál optimalizovat zdroje.

1.2 Komplexní elektronické zadávání veřejných zakázek musí být považováno za příležitost k modernizaci veřejné správy a jejímu zefektivnění prostřednictvím vyšší míry kázně a transparentnosti, jež tento postup zajišťuje.

1.3 Jde rovněž o příležitost pro podniky, zejména pro MSP, kterým usnadní přístup k novým příležitostem na otevřenějším a transparentnějším trhu.

1.4 EHSV však nemůže skrýt obavu z dosud dosažených výsledků, jež se nezdají plnit původní záměr, jímž bylo dokončení přechodu k elektronickému zadávání veřejných zakázek do roku 2016.

1.5 Slabá účast členských států vzbuzuje obavy a pokračuje nechuť k přijímání postupů, o nichž se ví, že jsou pro veřejnou správu i ekonomické subjekty výhodné. Komise by měla nadále přesvědčovat o výhodnosti realizace elektronického zadávání veřejných zakázek ve všech fázích, a to jak zaváděním systému elektronického zadávání veřejných zakázek do svých postupů, tak vytvářením právních předpisů a šířením osvědčených postupů. Výbor vítá, že Komise dala členským státům, které si přejí jich využít, k dispozici svá řešení elektronického zadávání zakázek.

1.6 Trh se zadáváním veřejných zakázek je roztržštěný a existují na něm vedle sebe různá řešení a platformy, které většinou nejsou navrženy tak, aby umožňovaly interoperabilitu. Absence strategických směrů či dokonce absence vůle členských států spojit se při provádění společných řešení všeobecného přístupu ztěžuje přístup hospodářských subjektů na národní i přeshraniční úrovni, a tím i volnou hospodářskou soutěž. Komise by měla vyvíjet úsilí směřující k harmonizaci technických požadavků na základě realizovaných a podporovaných činností zejména v rámci projektu PEPPOL, které si vysloužily všeobecnou podporu. Harmonizace je významným krokem při demokratizaci trhu, který má být transparentní a přístupný v zájmu důsledného využívání veřejných prostředků.

1.7 EHSV se rovněž vyslovuje pro to, aby byla nalezena řešení všeobecně přístupná tak, aby byly překonány jazykové překážky či překážky v přístupu osob s postižením. Zároveň je nutné zachovat nízké náklady na vytváření či úpravu stávajících platform, jakož i na jejich údržbu. Normalizace má tudíž prvořadý význam.

⁽¹⁾ Komplexní elektronické zadávání veřejných zakázek se týká využívání elektronické komunikace a elektronického zpracování transakcí při nákupu zboží a služeb subjekty veřejného sektoru ve všech fázích výběrových řízení, tedy před zadáním zakázky (vyhlášení řízení, přístup k podkladům k řízení, předkládání návrhů, hodnocení návrhů a udělení zakázky) až po fázi po udělení zakázky (objednávka, fakturace a platba).

⁽²⁾ Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 44.

1.8 Trh s veřejnými zakázkami je stále obtížně přístupný pro MSP, které nemají dostatečné kapacity a lidské a finanční zdroje. EHSV opakuje svůj postoj, že by evropská legislativa v oblasti veřejných zakázek měla podporovat MSP v tom, aby shromážďovaly nutný kapitál a zkušenosti zejména vytvářením dočasných konsorcií či sdružení podniků⁽³⁾.

1.9 Projednávaný návrh směrnice o elektronickém zadávání veřejných zakázek je dalším významným krokem k dokončení cyklu komplexního elektronického zadávání veřejných zakázek. Sjednocení obsahu faktury s cílem umožnit interoperabilitu přinese značný užitek. EHSV se nicméně domnívá, že navzdory přínosům, jež z něj plynou, jsou lhůty pro jeho přijetí a rozšíření příliš dlouhé. V době, kdy je technologický rozvoj konstantou, jsou snahy o normalizaci naléhavé a žádoucí pro to, aby se předešlo rychlému zastarání nalezeného řešení.

1.10 Výbor vítá, že Komise poskytla finanční prostředky na rozvoj infrastruktury pro elektronické zadávání zakázek v celé Evropě pomocí nástroje pro propojení Evropy, ovšem tuto iniciativu nyní ohrozila Rada drastickým snížením přidělených prostředků. EHSV nad tímto snížením vyjadřuje lítost – bude znamenat velké změny v projektech společného zájmu, které Komise podporuje, zejména v podpoře rozvoje a zavádění elektronického zadávání veřejných zakázek.

1.11 EHSV upozorňuje, že jako u každé iniciativy znamenající změnu má prvořadý význam odborná příprava. Je nutné uvítat možnost financování programů odborné přípravy ze strukturálních fondů 2014–2020. Ovšem nelze zapomínat na odbornou přípravu veřejného sektoru, pro niž je nezbytný rozvoj nových technických dovedností a informovanost o novém prostředí dematerializovaných metod práce.

1.12 EHSV využívá příležitosti a vyzývá Radu, aby apelovala na členské státy v tom smyslu, že mají uvést do praxe myšlenky obsažené v dokumentech Komise a poradních orgánů v této věci, a tím posílit dopad vykonaných činností.

2. Shrnutí dokumentu

2.1 Sdělení shrnuje stav provádění komplexního elektronického zadávání veřejných zakázek a podává přehled o stavu uplatňování akcí uvedených ve sdělení s názvem Strategie pro elektronické zadávání veřejných zakázek⁽⁴⁾.

2.2 Reforma zadávání veřejných zakázek, digitalizace veřejné správy, snižování administrativní zátěže a posilování transparentnosti jsou faktory hospodářského růstu, přičemž modernizace veřejné správy je jednou z pěti priorit Roční analýzy růstu Evropské komise 2012 a 2013. veřejné výdaje na zboží, služby a veřejné práce představují 19 % HDP EU (údaje roku 2011), což odráží význam reformy zadávání veřejných zakázek umožňující snížení veřejných výdajů a uvolnění důležitých prostředků, jež bude možné využít na investice podporující růst.

2.3 Reforma zadávání veřejných zakázek a zavedení modelu komplexního zadávání elektronických zakázek je rovněž příležitostí k zavedení inovací do organizačního modelu veřejné správy, což jí přidá na transparentnosti a kázni, a přispěje tak k cílům udržitelného růstu stanoveným strategií Evropa 2020.

2.4 Přístup MSP k internetu je v současnosti hojně rozšířený – pouze 4,6 % MSP nemělo v roce 2012 přístup k internetu⁽⁵⁾. Většina MSP je tedy připravena na využívání komplexního elektronického zadávání veřejných zakázek, o němž se podniky ze zemí, v nichž je běžnou praxí, vyjadřují velmi kladně. Nutno však věnovat zvláštní pozornost propagaci služeb elektronické fakturace a nízkonákladového a uživatelsky přístupného elektronického zadávání veřejných zakázek.

2.5 I přes všeobecné rozšíření internetu je elektronické zadávání veřejných zakázek stále v plenkách a Komise má v úmyslu učinit jeho využívání povinné až do poloviny roku 2016. Kupříkladu míra využívání elektronického předkládání návrhů je stále velmi nízká a odhaduje se na cca 10 %. Ve většině členských států je elektronické předkládání návrhů nepovinné – výjimkou je Portugalsko, v němž je od určité hranice povinným postupem. Rovněž elektronická fakturace je pro některé běžnou praxí, od určité hranice, avšak odhaduje se, že pouze 12 % podniků využívá elektronických médií k vystavování či přijímání faktur ve vztazích s veřejnými subjekty.

2.6 Cesta správným směrem vychází z normalizace elektronického zadávání veřejných zakázek, ze snahy o to, aby se elektronická fakturace stala pravidlem, nikoli pouze výjimkou v zadávání veřejných zakázek, z podněcování členských států k tomu, aby definovaly národní strategie s cílem zavést elektronické zadávání veřejných zakázek a elektronickou fakturaci a ze sdílení osvědčených postupů.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV opakuje svůj postoj, že uznává význam přezkumu právního rámce pro veřejné zakázky, který umožní dematerializaci tohoto postupu, a postupně z elektronického zadávání

⁽³⁾ Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 44.

⁽⁴⁾ COM(2012) 179 final.

⁽⁵⁾ Údaje Eurostatu z roku 2013.

veřejných zakázek udělá povinnost. Přesto konstatuje, že dosažený pokrok se neobešel bez nechtěných efektů, jak ukazují výsledky elektronického zadávání veřejných zakázek.

3.2 Roztříštění trhu s elektronickým zadáváním veřejných zakázek se prohloubilo tím, jak se členské státy vydaly vlastním směrem, čímž došlo k vytvoření různých řešení a platform, které z nedostatku strategické vize nebyly koncipovány tak, aby umožňovaly interoperabilitu, což je základní podmínkou všeobecného přístupu. Pokud je na místní úrovni zaznamenán nárůst počtu účastníků řízení, což je pozitivní signál o zlepšení přístupu na trhu, nelze totéž tvrdit o účasti v přeshraničních řízeních, v nichž mají MSP ztížený přístup nejen z technických, ale i z ekonomických důvodů – přístup k přeshraničním řízením může být možný u malých a středních podniků sdružených v konsorciu, kteréžto řešení by se mělo prezentovat a podporovat na celostátní úrovni.

3.3 EHSV považuje otázku interoperability za klíčovou a vyzývá k provedení rozhodnějších kroků v tomto smyslu. Podporuje provedená normalizační opatření a využívání zkušeností ze zemí, v nichž je tento systém rozvinutější.

3.4 Komplexní elektronické zadávání veřejných zakázek je významným nástrojem pro zavádění větší míry kázně a transparentnosti v odvětví, které tím, že patří nám všem, musí sloužit za příklad a být neochvějným vzorem čestného a seriózního jednání.

3.5 Tento postup může být přínosem v řadě oblastí, jako jsou:

- boj proti podvodům a daňovým únikům;
- vyšší efektivnost trhu kvůli značnému snížení provozních a oportunitních nákladů v různých fázích zakázky, a to jak pro zadavatele, tak pro zhotovitele;
- kladný dopad na životní prostředí díky dematerializaci dokladů, a to jak kvůli menší spotřebě papíru, tak kvůli snížení ekologické stopy z distribuce dokladů;
- snížení lhůt pro udělení zakázky a platebních lhůt;
- zjednodušení auditního procesu;
- integrace a rozvoj vnitřního trhu;

— rozšíření trhu s veřejnými zakázkami na MSP, národní či přeshraniční, a to zmenšením překážek kvůli vzdálenosti od místa řízení, což usnadní přístup k vnitrostátním i přeshraničním řízením;

— pokud se výběrové řízení provádí pomocí elektronického formuláře, který obsahuje četné potvrzení správnosti, je prostor pro chybu při vyplňování formulářů, a v důsledku toho i riziko vyloučení z řízení pro nesoulad, minimální;

— platformy mohou dodavatelům zasílat upozornění o vyhlášení výběrových řízení;

— příležitost k modernizaci veřejné správy, jež bude vlivem řetězové reakce zahrnovat dematerializaci dalších postupů, čímž dojde ke zmenšení administrativní zátěže;

— snížení nákladů díky předběžným dohodám;

— příležitost pro podniky poskytující technologické a komunikační služby;

— vytvoření nových dovedností pro úředníky veřejné správy a podnikové kádry.

3.6 Pokud jde o potenciální nevýhody, patří sem:

— zvýšené náklady na vytvoření a údržbu platform pro elektronické zadávání zakázek vyžadující zvýšené investice, které ovšem na oplátku přinášejí ještě vyšší užitek;

— v zemích, které již investovaly do těchto platform, mohou být náklady na úpravu softwaru či hardwaru značné, a to jak pro veřejné orgány, tak pro hospodářské subjekty;

— bezpečnost údajů vložených do elektronických platform;

— závislost na službách poskytovaných třetí stranou, jako jsou telekomunikační operátoři a správci elektronických platform;

— nárůst pravidel týkajících se postupů nutných k procesu výběrového řízení (předkládání návrhů, předkládání dokladů a vyplňování formulářů) může vyvolat vyšší míru procesních chyb, což může vést k neplatnosti postupu přidělení zakázky.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Projednávaný návrh směrnice o elektronickém zadávání veřejných zakázek, který vytváří evropskou normu elektronické fakturace, je vítaným krokem na cestě k zavedení komplexního elektronického zadávání veřejných zakázek v situaci, kdy je vystavování a výměna elektronických faktur stále v plenkách. Sjednání údajů na faktuře umožní tolik kýženou přeshraniční interoperabilitu. EHSV si však stojí za názorem, že uvažované lhůty jsou příliš dlouhé a nenapomohou rychlému rozšíření používání elektronických faktur ve veřejných zakázkách, což je praktika, která na ostatních trzích vyvolá kaskádový efekt.

4.2 Návrhu rovněž schází ambice, neboť se omezuje na to, že veřejným subjektům ukládá povinnost přijímat doklady vystavené v souladu s evropskou normou.

4.3 Investice do infrastruktur provedené v členských státech dosáhly značných rozměrů, a proto je žádoucí dokončit normalizaci urychleně tak, aby se vynaložené investice vyplatily a zamezilo se opakování investic, jež by se mezitím ukázaly jako nevyhovující nové normě.

4.4 Evropská komise pověří Evropský výbor pro normalizaci (CEN) provedením normalizačních prací. EHSV je toho názoru, že při těchto pracích je nutno využít výsledků dosažených v rámci workshopu CEN BII, který vyvrcholil přijetím „interoperabilních standardních profilů“, a zkušenosti z projektu PEPPOL (*Pan-European Public Procurement Online*), který stanovil interoperativní mosty potřebné k propojení již stávajících platforem v členských státech.

4.5 V současném kontextu nedostatku finančních zdrojů EHSV vítá plán Komise financovat a podporovat rozvoj infrastruktur pro komplexní elektronické zadávání zakázek prostřednictvím nástroje pro propojení Evropy⁽⁶⁾. Vzhledem ke známým hodnotám, kdy se dostupné prostředky snižují z 9,2 mld. EUR na pouhou 1 mld. EUR, EHSV doporučuje, aby se při využití těchto skrovných zdrojů nezapomnělo na investice do rozvoje mechanismů elektronického zadávání veřejných zakázek.

4.6 Jelikož úspěšnost zavedení komplexního elektronického zadávání zakázek není jen odpovědností Komise, je nutné členským státům připomenout jejich roli v tom, aby tuto praktiku uvedly do praxe. Komise bude muset nejen jít příkladem a elektronicizovat své postupy zadávání veřejných zakázek, ale rovněž

působit ve smyslu podpory členských států na jejich cestě jakožto normotvorný orgán, šířit osvědčené postupy a podporovat formulaci národních strategií, které povedou k zavedení systému zadávání veřejných zakázek bez jakýchkoli překážek, jež bude interoperabilní a všeobecně přístupný. Významnou součástí úlohy Komise je zpřístupňování vytvořených řešení formou otevřeného zdroje.

4.7 Komise ohlašuje zahájení studie, jejímž cílem je vyznačení těch nejúspěšnějších strategií v oblasti elektronického zadávání zakázek a elektronické fakturace v Evropě, s cílem napomoci členským státům při posuzování vlastních politických strategií. Šíření osvědčených postupů je důležité a žádoucí. Proběhlo již několik studií, jejichž výsledky byly zveřejněny, např. doporučení skupiny expertů e-TEG *Golden Book of e-procurement* (kteří přesto, že pracovali samostatně, došli ke stejnoměrným výsledkům) a rovněž závěrečná zpráva projektu PEPPOL. Realita jednotlivých zemí je unikátní, a proto by se jim mělo s vytvářením strategií pomoci, ovšem nikoli nutně pomocí další studie, jež se jeví kontraproduktivní a zbytečná.

4.8 EHSV vítá závazek Komise podporovat rozvoj a využívání elektronických certifikátů pomocí virtuálního spisu obchodní společnosti vypracovaného v rámci projektu PEPPOL, který umožňuje hospodářským subjektům předkládat nezbytnou dokumentaci kterémukoli zadavateli v Evropě, které ji dokáže interpretovat a přijímat.

4.9 Je třeba podpořit také záměr na celostátní úrovni kontrolovat výdaje na veřejné zakázky a rovněž i související ukazatele výkonnosti. Jako příklad lze uvést portugalský portál Base⁽⁷⁾, který umožňuje kontrolovat výdaje na veřejné zakázky a konzultovat různé statistiky.

4.10 EHSV kladně hodnotí možnost financování tvorby programů odborné přípravy podniků ze strukturálních fondů na období 2014–2020 s tím, že v centru pozornosti by měly být MSP. Nelze však zapomínat ani na odbornou přípravu veřejného sektoru. Je nutné vytvořit programy odborné přípravy, které budou podporovat účinné využívání nových metod, jež jsou dematerializované a méně výdajově náročné. Významná je rovněž možnost financování infrastruktur, jež se bude muset zaměřovat nejen na veřejné orgány, ale i na hospodářské subjekty.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 116–119.

⁽⁷⁾ www.base.gov.pt.

4.11 Jak již bylo uvedeno, otázka interoperability a všeobecného přístupu má pro EHSV, jenž příznivě hodnotí, že Komise zveřejnila základní zásady, jimiž se mají systémy elektronického zadávání veřejných zakázek řídit, velký význam. Vedle toho, že je znepokojen otázkou přístupu přeshraničních dodavatelů a MSP EHSV vyzývá, aby se pamatovalo na jazykové bariéry a obtíže s přístupem osob s tělesným postižením s ohledem na pravidla zákazu diskriminace na základě zdravotního postižení zakotvená v článku 21 Listiny základních práv a svobod Evropské unie a v Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením ratifikované Evropskou unií.

V Bruselu dne 16. října 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výbor
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání tlakových zařízení na trh (Přepřpracované znění)

COM(2013) 471 final – 2013/0221 (COD)

(2014/C 67/20)

Samostatný zpravodaj: **pan PEZZINI**

Dne 4. července 2013 se Evropský parlament a dne 16. července 2013 Rada rozhodly, souladu s články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání tlakových zařízení na trh (přepřpracované znění)

COM(2013) 471 final – 2013/0221 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 142 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor oceňuje práci Komise na uvedení evropské normy pro tlaková zařízení do souladu s mezinárodním vývojem a novým vnitřním právním rámcem, aby došlo k posílení efektivity trhu a ke zjednodušení postupů, a to stanovením základních požadavků na bezpečnost, které tlaková zařízení musejí splňovat za účelem dodání na vnitřní trh.

1.2 Výbor souhlasí s volbou legislativního postupu přepřracování, tj. „přijetí nového právního aktu, který v jediném dokumentu slučuje podstatné změny“, s cílem zajistit soulad směrnice 97/23/ES (směrnice o tlakových zařízeních) s novým právním rámcem.

1.3 EHSV znovu připomíná nutnost zajistit plné uplatňování zásady volného pohybu zboží, které je bezpečné a v souladu s platnými předpisy, aby výrobky zákonně uváděné na trh v jednom členském státě mohly být snadno dodávány na trh na celém území EU, a také zajistit úplnou sledovatelnost těchto výrobků a dohled nad trhem, jenž bude jednotný a efektivní.

1.4 Dle mínění Výboru musejí být všechny povinnosti a postupy podle nové směrnice o tlakových zařízeních uplatňovány za současného dodržení zásady přiměřenosti postupů i zátěže spojených s certifikací, zejména pro menší podniky a pro nesériové výrobky nebo výrobky v limitované sérii.

1.5 EHSV též považuje za důležité zajistit účinnější a obecnější dohled nad trhem a vyrovnanější odbornou způsobilost

oznámených subjektů posuzování shody, jež musejí splňovat náročná kritéria a jimž je třeba poskytnout podporu v oblasti odborné přípravy.

1.6 Prosazování nové směrnice o tlakových zařízeních je třeba monitorovat a jednou za dva roky by měla být předložena zpráva expertů nezávislých na Radě, Parlamentu a Výboru.

1.7 Podle názoru Výboru je třeba posílit ty ukazatele shromážděné v systému RAPEX, jež umožňují sledovat pokles výskytu výrobků, které nejsou v souladu s právními předpisy, a nárůst kvality služeb posuzování shody, poskytovaných oznámenými subjekty.

1.8 Prováděcí pravomoci k nové směrnici, svěřené Komisi, musejí mít jasnou a transparentní oblast působnosti, a především musejí dodržovat povinnost informovat, případně konzultovat Parlament, Radu a všechny členské státy.

2. Hlavní souvislosti uvádění tlakových zařízení na trh

2.1 Harmonizace předpisů a tlaková zařízení

2.1.1 Obchod se spotřebním zbožím v rámci Unie dosáhl v období 2008–2010 výše kolem bilionu eur a hodnota harmonizovaných sektorů v EU pro spotřební zboží i zboží určené pro profesionální využití byla odhadnuta na více než 2,1 bilionu.

2.1.2 Volný pohyb bezpečných výrobků, které jsou v souladu s právními předpisy, je jedním z pilířů Unie a dohled nad trhem je základním nástrojem ochrany spotřebitelů a uživatelů před vstupem nebezpečných výrobků a výrobků, které nejsou v souladu s právními předpisy, na tento trh.

2.1.3 Zavedení směrnice 97/23/ES o tlakových zařízeních se ukázalo jako velmi důležité pro:

- fungování vnitřního trhu v odvětví z hlediska výkonnosti i efektivity,
- odstranění různých obchodních překážek,
- zajištění vysoké úrovně bezpečnosti výrobků.

2.1.4 Výbor uvítal uvedení právního rámce do souladu s novými předpisy pro uvádění zboží na trh⁽¹⁾ a vyjádřil souhlas s nařízením (ES) č. 765/2008⁽²⁾ týkajícím se akreditace a dozoru nad trhem (dále jen „nařízení NPR“) a s rozhodnutím 768/2008/ES o společném rámci pro uvádění výrobků na trh (dále jen „rozhodnutí NPR“), jak je uvedeno v balíčku týkajícím se zboží, k němuž Výbor vydal příznivé stanovisko⁽³⁾.

2.1.5 Komise rovněž plánuje uvést směrnicí 97/23/ES do souladu s nařízením (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí⁽⁴⁾ dle nové klasifikace, která je zde uvedena, ve snaze zohlednit nebezpečí vyplývající z působení tlaku ve spojení s nebezpečnými tekutinami.

2.2 Uvedení do souladu s novým právním rámcem a právní jednotnost

2.2.1 Problém nesouladu s požadavky směrnice o tlakových zařízeních je všeobecně vnímán všemi hospodářskými subjekty odvětví jako faktor omezující konkurenceschopnost podniků, jež dodržují předpisy.

2.2.2 Jedná se o nekalou soutěž, která velkou měrou vyplývá z nedostatku a neúčinnosti mechanismů dozoru nad trhem,

jenž se vyznačuje neefektivní sledovatelností výrobků pocházejících ze třetích zemí a nedostatečnou odborností oznámených subjektů⁽⁵⁾, a navíc zde není přímo uplatňováno rozhodnutí NPR.

2.2.3 Posouzení dopadu mj. odhalila, že hospodářské subjekty se obtížně vyrovnávají s čím dál složitějším regulačním prostředím.

2.2.4 Stále častěji se stává, že tentýž výrobek podléhá řadě předpisů, jako je tomu v případě nařízení o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, jež zavádí nové třídy a kategorie nebezpečnosti, které jen zčásti odpovídají třídám aktuálně používaným a které pro toto odvětví budou použitelné ode dne 1. června 2015.

2.2.5 EHSV ve svém stanovisku⁽⁶⁾ k nařízení a rozhodnutí NPR již poukázal na to, že „posílení a modernizace podmínek pro uvádění bezpečných a kvalitních výrobků na trh představuje pro spotřebitele, podniky a evropské občany důležitý základní prvek“.

2.2.6 Výbor souhlasí s volbou legislativní techniky přepracování, tj. „přijetí nového právního aktu, který v jediném dokumentu slučuje jak podstatné změny dosavadního aktu, tak i nezměněná ustanovení uvedeného aktu. Nový právní akt nahrazuje a zrušuje dosavadní akt“⁽⁷⁾, s cílem zajistit soulad směrnice 97/23/ES (směrnice o tlakových zařízeních) s rozhodnutím NPR.

2.2.7 Výbor též kladně hodnotí uvedení směrnice 97/23/ES do souladu s nařízením NPR z důvodu zajištění právní jednotnosti, pokud jde o klasifikaci tlakových zařízení na základě tekutiny, kterou daná zařízení obsahují, počínaje dnem 1. června 2015, k němuž dojde ke zrušení směrnice 67/548/EHS. Tato harmonizace zavádí v EU globálně harmonizovaný systém klasifikace a označování chemických látek, který byl přijat na mezinárodní úrovni v rámci struktury Organizace spojených národů.

2.3 Povinnosti hospodářských subjektů a požadavky na sledovatelnost

2.3.1 Výbor považuje za zvláště významné požadavky na sledovatelnost výrobků a povinnosti hospodářských subjektů se zvláštním zřetelem k následujícím prvkům:

- povinnost dovozců, zplnomocněných zástupců a distributorů ověřit, zda jsou výrobky opatřeny označením CE, a dále povinnost zajistit požadovanou dokumentaci a informace o sledovatelnosti,

⁽¹⁾ Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 1.

⁽²⁾ Úř. věst. L 218, 13.8.2008, s. 30 a Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 1.

⁽³⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 105.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 353, 31.12.2008, s. 1.

⁽⁵⁾ Oznámené subjekty = subjekty (oznámené členskými státy Komisi) odpovědné za posuzování shody, jež provádějí testování, zkoušky a certifikaci výrobků.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 1.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 105.

- povinnost výrobců poskytnout pokyny a bezpečnostní informace v jazyce, kterému spotřebitelé a koneční uživatelé snadno rozumějí,
- sledovatelnost v celém distribučním řetězci: výrobce, zplnomocnění zástupci a dovozci,
- povinnost každého hospodářského subjektu oznámit úřadům, od koho výrobek získal a komu jej dodal.

2.3.2 Tyto záruky sledovatelnosti jakéhokoli tlakového zařízení uvedeného na trh by měly být plně uplatňovány za současného dodržení zásady přiměřenosti postupů i zátěže spojených s certifikací, zejména pro menší podniky a pro nesériové výrobky nebo výrobky v limitované sérii.

2.3.3 Neméně významným požadavkem je též účinnější dozor nad trhem a vyrovnanější odborná způsobilost oznámených subjektů posuzování shody s odpovídajícími povinnými požadavky pro všechny, v zájmu zajištění maximální nestranosti a účinnosti v celé Unii a rovných podmínek hospodářské soutěže pro všechny výrobce.

2.3.4 Ukazatele, jež umožňují sledovat pokles výskytu výrobků, které nejsou v souladu s právními předpisy, na trhu a nárůst kvality služeb posuzování shody, by měly vycházet z informací získaných prostřednictvím systému RAPEX a postupů oznámení ochranných doložek, zřízených touto směrnicí, a na základě údajů ze systému NANDO ⁽⁸⁾.

2.3.5 Výbor se domnívá, že v případě svěření prováděcích pravomocí k nové přepracované směrnici Komisi v souladu s nařízením (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011 je

třeba tak učinit za současného plného dodržení povinnosti informovat Radu a Parlament, popřípadě zainteresovaný členský stát.

3. Obecné připomínky

3.1 Výbor vítá přepracování směrnice o tlakových zařízeních z roku 1997 a oceňuje práci Komise na uvedení evropské normy pro tlaková zařízení do souladu s mezinárodním vývojem a novým vnitřním právním rámcem.

3.2 EHSV připomíná nutnost zajistit plné uplatňování zásady volného pohybu zboží, které je bezpečné a v souladu s platnými předpisy, aby výrobky zákonně uváděné na trh v jednom členském státě mohly být snadno dodávány na trh na celém území EU, a také zajistit úplnou sledovatelnost těchto výrobků a dohled nad trhem, jenž bude jednotný a efektivní.

3.3 Je zapotřebí vážně zohlednit zásadu přiměřenosti postupů i zátěže spojených s certifikací, zejména pro menší podniky a pro nesériové výrobky nebo výrobky v limitované sérii: EHSV se domnívá, že revize předpisu, jako je tato, vyžaduje vedle již provedených posouzení dopadu a konzultací také přehled dopadů se zaměřením na malé a střední podniky.

3.4 K zajištění účinnějšího a obecnějšího dozoru nad trhem a vyrovnanější odborné způsobilosti oznámených subjektů posuzování shody by se nemělo přistupovat výhradně prostřednictvím sankčních mechanismů, nýbrž také a především formou podpory cílených evropských opatření v oblasti odborné přípravy.

3.5 Nový přepracovaný předpis by měl být předmětem pravidelné kontroly a zpráv určených orgánům Unie, přičemž by měly mít pevnou oporu v ukazatelích systému RAPEX o vývoji situace, pokud jde o nedodržení souladu s předpisy a obecnou bezpečnost tlakových zařízení uvedených na trh.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Viz <http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/hando/>.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o přizpůsobení řady právních aktů, které stanoví použití regulativního postupu s kontrolou, článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie

COM(2013) 451 final – 2013/0218 (COD)

a k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o přizpůsobení několika právních aktů v oblasti práva, které stanoví použití regulativního postupu s kontrolou, článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie

COM(2013) 452 final – 2013/0220 (COD)

(2014/C 67/21)

Hlavní zpravodaj: **pan PEGADO LIZ**

Dne 16. září 2013 se Rada Evropské unie a dne 4. července 2013 Evropský parlament, v souladu s článkem 33, čl. 43 odst. 2, čl. 53 odst. 1, článkem 62, čl. 64 odst. 2, článkem 91, čl. 100 odst. 2, článkem 114, čl. 153 odst. 2 písm. b), čl. 168 odst. 4 písm. b), článkem 172, čl. 192 odst. 1, článkem 207 a čl. 338 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o přizpůsobení řady právních aktů, které stanoví použití regulativního postupu s kontrolou, článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie

COM(2013) 451 final – 2013/0218 (COD).

Dne 4. července 2013 se Evropský parlament, v souladu s čl. 81 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodl konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o přizpůsobení několika právních aktů v oblasti práva, které stanoví použití regulativního postupu s kontrolou, článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie

COM(2013) 452 final – 2013/0220 (COD).

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana Pegada Liz hlavním zpravodajem na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), a přijal následující stanovisko 110 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Předmětem dvou návrhů nařízení, COM(2013) 451 final a COM(2013) 452 final, ze dne 27. června 2013, k nimž byl Evropský hospodářský a sociální výbor požádán o vypracování stanoviska, je přistoupit k přizpůsobení 165 legislativních nástrojů, jež původně podléhaly regulativnímu postupu s kontrolou, *en bloc* novému režimu pro akty v přenesené působnosti.

1.2 Požádal o to Evropský parlament s podporou Rady ve snaze uvést v soulad dřívější praxi projednávání ve výborech s postupem přenesení pravomoci, jež stanoví článek 290 SFEU.

1.3 EHSV podporuje iniciativu Komise, neboť je nezbytná pro (právní) jistotu pramenů práva Unie a jejím cílem je zjednodušení a účinnost.

1.4 EHSV připomíná, že nedávno byla přijata jeho podrobná zpráva o postupu delegování, a doporučuje, aby byla zohledněna pro pochopení tohoto stanoviska.

1.5 Toto uvedení 165 právních nástrojů (nařízení, směrnice a rozhodnutí) z dvanácti různých oblastí do souladu *en bloc* vyvolává řadu otázek právní i praktické povahy.

1.6 Některé prvky postupu delegování zůstávají nadále nejasné. Např. pojem „prvky, které nejsou podstatné“ je ještě třeba vymezit. Taktéž by bylo třeba vypracovat precizní vyhodnocení zaměřené na fungování mechanismu.

1.7 Některé návrhy nařízení obsahují možnosti, jež neuznávají rámec stanovený základními legislativními akty, a dokonce předpokládají, že přenesená pravomoc bude vykonávána po dobu neurčitou, či stanovují příliš krátké lhůty pro kontrolu Parlamentu a Rady.

1.8 S ohledem na své všeobecné a konkrétní připomínky EHSV doporučuje Komisi změnit její přístup k uvedení do souladu *en bloc* a více zohlednit specifika některých základních legislativních aktů.

1.9 EHSV též doporučuje Radě a Parlamentu, aby byly nanejvýš obezřetné a podrobně vyhodnotily všechny akty, které jsou součástí zmíněného bloku.

2. Úvod

2.1 Lisabonská smlouva, jež vstoupila v platnost dnem 1. prosince 2009, zřetelně rozlišuje jednak pravomoci přenesené na Komisi přijímat nelegislativní akty s obecnou působností, kterými se doplňují nebo mění některé prvky legislativního aktu, což stanoví článek 290 SFEU (postup delegování), jednak pravomoci svěřené Komisi přijímat prováděcí akty, což stanoví článek 291 SFEU (postup provádění).

2.2 Na tyto dvě pravomoci se vztahují odlišné právní rámce.

2.2.1 Provádění přenesené pravomoci se předpokládá pomocí nástrojů, které nejsou závazné:

— sdělení komise Evropskému parlamentu a Radě o provádění článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie ⁽¹⁾;

— „společná dohoda o aktech v přenesené pravomoci“ (*Common Understanding on practical arrangements for the use of delegated acts*);

— články 87a a 88 nařízení Evropského parlamentu pozměněného rozhodnutím ze dne 10. května 2012 ⁽²⁾.

2.2.1.1 Výbor nedávno přijal podrobnou informační zprávu o postupu delegování, kterou lze jen doporučit pro pochopení tohoto stanoviska ⁽³⁾.

⁽¹⁾ COM(2009) 673 final ze dne 9. prosince 2009.

⁽²⁾ Dokument A7-0072/2012.

⁽³⁾ Informační zpráva k tématu Zlepšování právní úpravy: prováděcí akty a akty v přenesené pravomoci, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions&itemCode=24245>.

2.2.2 Naproti tomu provádění výkonné pravomoci, jež stanoví článek 291 SFEU, je upraveno právně závaznými nástroji:

— nařízením 182/2011 ⁽⁴⁾ (dále nařízení o projednávání ve výborech), které stanoví dva postupy: poradní a přezkumný;

— rozhodnutí 1999/468/ES ⁽⁵⁾ (dále „rozhodnutí o postupu projednávání ve výborech“) upravené roku 2006 tak, aby posílilo kontrolní pravomoc Parlamentu a Rady, jež stanoví regulativní postup s kontrolou (dále „PRAC“).

2.2.3 Regulativní postup s kontrolou byl použit pro přijetí prováděcích opatření, jimiž se měnily jiné než podstatné prvky základních legislativních aktů. Toto znění článku 5a rozhodnutí o postupu projednávání ve výborech ⁽⁶⁾ je velmi blízké definici aktů v přenesené pravomoci. Akt v přenesené pravomoci, jak je definován článkem 290 SFEU, je totiž kvazilegislativní akt, který přijímá Komise za účelem doplnění či změny „některých prvků legislativního aktu, které nejsou podstatné“.

2.2.4 Právě kvůli této podobnosti mezi lety 2009 a 2014 zůstává dočasně v platnosti článek 5a rozhodnutí o postupu projednávání ve výborech a regulativní postup s kontrolou, kdy je cílem Komise využít tohoto přechodného období k úpravě stávajících ustanovení spadajících do regulativního postupu s kontrolou na režim aktů v přenesené pravomoci.

2.2.5 V návaznosti na „žádost“ Evropského parlamentu ⁽⁷⁾ tedy Komise přistoupila k uvedení několika nařízení, směrnic a rozhodnutí v soulad, a to s podporou Rady ⁽⁸⁾.

Smyslem návrhů pozměňovacích nařízení, tzv. „omnibusů“, k nimž byl Výbor požádán o vypracování stanoviska, je přistoupit k uvedení v soulad *en bloc*.

3. Návrhy Komise

3.1 Komise zveřejnila dva návrhy nařízení:

— jeden se týká „řady právních aktů“ – COM(2013) 451 final;

— druhý se týká „několika právních aktů v oblasti práva“ – COM(2013) 452 final.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 184, 17.7.1999, s. 23 (zvláštní vydání v českém jazyce: Kapitola 01 Svazek 03, s. 124–127).

⁽⁶⁾ Byl zaveden rozhodnutím Rady ze dne 17. července 2006 (Úř. věst. L 200, 22.7.2006, s. 11).

⁽⁷⁾ Usnesení EP ze dne 5. května 2010 (P7-TA (2010) 0127) bod 18.

⁽⁸⁾ Prohlášení Komise, Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 19.

Třetí balíček návrhů se zatím stále přezkoumává a měl by se objevit zanedlouho.

3.2 Předmětem návrhu, jenž se týká „řady právních aktů“, je schválení přechodu bloku 160 legislativních aktů (nařízení, směrnic a rozhodnutí), od regulativního postupu s kontrolou po postup delegování, jež pocházejí z jedenácti různých oblastí:

- komunikační sítě, obsah a technologie;
- zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování;
- oblast klimatu;
- energetika;
- podniky a průmysl;
- životní prostředí;
- statistiky;
- vnitřní trh a služby;
- mobilita a doprava;
- zdraví a spotřebitelé;
- daně a celní unie.

3.2.1 Sestává z důvodové zprávy, návrhu nařízení a jednoduché přílohy, jež vyjmenovává akty dotčené přechodem od postupu s kontrolou na postup delegování.

3.3 Návrh týkající se „několika právních aktů v oblasti práva“ je předmětem odděleného textu, protože jejich právní základ figuruje pod hlavou V SFEU a netýkají se všech členských států. V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska připojeného k SFEU nebude navrhované nařízení použitelné pro tento členský stát.

3.3.1 Návrh nařízení, který stanoví přizpůsobení právních aktů v oblasti práva článku 290 SFEU, je zaměřen na pět nařízení, jejichž předmětem jsou:

- dokazování v občanských a obchodních věcech;
- evropský exekuční titul pro nesporné nároky;
- řízení o evropském platebním rozkazu;

— evropské řízení o drobných nárocích;

— doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech.

4. Obecné připomínky

4.1 Pro uvedení v soulad několika nařízení, směrnic a rozhodnutí *en bloc* Komise navrhuje pozměňovací nařízení, tzv. „omnibus“, namísto toho, aby byl pro každý z dotčených nástrojů přijat návrh nařízení.

4.1.1 Komise již tuto metodu použila v roce 2006 pro zavedení regulativního postupu s kontrolou. Využila formy sdělení pro naléhavou změnu 25 nařízení a směrnic, mimo jiné zejména směrnice 2005/1/ES ze dne 9. března 2005, „za účelem zavedení nové organizační struktury výborů pro finanční služby“⁽⁹⁾. Uveďme též sdělení Komise z roku 2007 o přizpůsobení řady aktů uvedených ve 4 přílohách regulativnímu postupu s kontrolou⁽¹⁰⁾. Při této příležitosti vydal EHSV své připomínky a doporučení⁽¹¹⁾.

4.1.2 Komise dosud nikdy neprovedla uvedení do souladu takového rozsahu.

4.1.3 Výbor konstatuje, že návrhy v nařízení dokládají rozsah pravomocí Komise, protože stanovují působnost, rozsah i lhůtu, jakou mají k dispozici Rada a Parlament pro vznesení námitek.

4.1.4 Tuto volbu lze pochopit z hlediska zjednodušení a rychlosti postupu, avšak vyvolává mnoho otázek.

a) Doba neurčitá

4.2 Článek 2 obou návrhů nařízení stanoví, že pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci „je svěřena na dobu neurčitou“.

4.2.1 Výbor připomíná, že podle článku 290 SFEU doba trvání přenesené pravomoci musí být výslovně uvedena v základním právním aktu a že dosud až na několik vzácných výjimek jsou přenesení pravomoci v zásadě stanoveny na dobu určitou, případně s možností prodloužení, a to po poskytnutí zprávy o provádění přenesené pravomoci.

⁽⁹⁾ COM(2006) 900 až 926 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2007) 740 final, COM(2007) 741 final, COM(2007) 824 final, COM(2007) 822 final a COM(2008) 71 final.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 161, 13.7.2007, s. 45 a Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 35.

4.2.2 Zdůrazňuje, že Komisi upřednostňované přenesení pravomoci na dobu neurčitou⁽¹²⁾ Parlament nepodporuje⁽¹³⁾. Kromě toho, návrh pozměňovacího nařízení typu „omnibus“ ruší povinnost pravidelně předkládat zprávy o provádění opatření stanovených v základních aktech⁽¹⁴⁾.

4.2.3 EHSV si tedy klade otázku, zda nařízení pro uvedení do souladu, která navrhuje Komise, mohou stanovit to, že pravomoc v přenesené působnosti bude vykonávána po dobu neurčitou ve všech případech, nezávisle na oblasti, které se to týká.

b) Dohled ze strany EP a Rady

4.3 Jak Výbor uvedl ve své informační zprávě o aktech v přenesené pravomoci, přenesená pravomoc podléhá kontrole ze strany Rady a Parlamentu, které mohou kdykoli přenesenou pravomoc zrušit, vznést námitku vůči aktu v přenesené pravomoci přijatému Komisí, a to v zásadě ve lhůtě dvou měsíců od oznámení tohoto aktu v přenesené pravomoci Radě a Parlamentu, nebo mohou před uplynutím této lhůty Komisi oznámit, že námitku nevysloví. Tuto výchozí dvouměsíční lhůtu lze na žádost Parlamentu či Rady prodloužit.

4.3.1 V čl. 5a odstavcích 3 až 6 rozhodnutí o projednávání ve výborech stanovil složitý režim nejrůznějších lhůt podle toho, zda opatření plánovaná Komisí byla či nebyla v souladu se stanoviskem výboru, přičemž tato lhůta mohla být od 4 měsíců do 2 měsíců podle toho, zda se jednalo o Radu či Evropský parlament.

Odchylně od tohoto obvyklého režimu článek 5a odst. 5 písm. b) stanoví, že tyto lhůty lze „v náležitě odůvodněných výjimečných případech“ a „v zájmu efektivity“ zkrátit, aniž je ovšem stanovena přesná lhůta.

Článek 6 dále stanovil zvláštní režim s jednoměsíční lhůtou, která musí být povinně uvedena nejprve v základním aktu, a to pro přesně stanovené případy, kdy není možné použít obvyklý režim „ze závažných naléhavých důvodů“.

4.3.2 Čl. 2 odst. 6 návrhu nařízení o přizpůsobení řady právních aktů článku 290 SFEU odkazuje k této možnosti udělit výjimku, avšak spokojuje se s ustanovením, že „v náležitě odůvodněných výjimečných případech“ je obvyklá lhůta k tomu, aby se Rada a Evropský parlament vyslovily proti aktu v přenesené pravomoci, zkrácena na jeden měsíc⁽¹⁵⁾.

⁽¹²⁾ COM(2009) 673 final ze dne 9. prosince 2009, bod 3.2.

⁽¹³⁾ Common Understanding bod IV.

⁽¹⁴⁾ 3 roky, například ve směrnici 2006/21/ES ze dne 15. března 2006 o nakládání s odpady z těžebního průmyslu.

⁽¹⁵⁾ Naproti tomu návrh nařízení, který stanoví přizpůsobení právních aktů v oblasti práva článku 290 SFEU, tuto možnost nepředpokládá.

4.3.3 Navržený nový režim se jeví jako omezení manévrovacího prostoru, kterým disponují Rada a Parlament pro výkon svých kontrolních pravomocí.

4.3.4 Výbor si klade zejména otázku, zda je vůbec možné, aby Rada a Parlament účinně vykonaly své kontrolní pravomoci nad 165 akty v přenesené působnosti v tak krátké lhůtě.

c) Jiné než podstatné prvky

4.4 Jak již vyzdvihl ve své informační zprávě, Výbor připomíná, že přenesení pravomoci se týká přijímání aktů v přenesené pravomoci pojednávajících o „jiných než podstatných prvcích“ stanovených v evropských legislativních aktech přijatých společně Radou a Parlamentem.

4.4.1 Návrhy nařízení Komise se týkají dvanácti různých oblastí.

4.4.2 Protože přesná právní povaha těchto aktů v přenesené pravomoci je celkem vágní a oblasti, k nimž se návrhy vztahují, jsou stejně rozsáhlé jako citlivé, lze si klást otázku, jak uvedeme níže, v čem jsou některá opatření „jiná než podstatná“.

4.4.3 Kromě toho se pojmu „jiné než podstatné opatření“ dostalo od Soudního dvora různého výkladu podle oblastí, kterých se dotýká. Takže 5. září 2012 velký senát Soudního dvora Evropské unie uznal, že oblast základních práv osob je pravomocí zákonodárce, a proto tuto pravomoc nelze nikdy přenést na Komisi⁽¹⁶⁾.

4.4.4 Soudní dvůr Evropské unie dosud neměl příležitost se vyjádřit k provádění pravomoci přenesené na Komisi jako takovému. Od Komise pouze poprvé obdržel žalobu ve věci takzvaných „biocidních přípravků“ požadující zrušení čl. 80 odst. 1 nařízení (EU) č. 528/2012 Parlamentu a Rady ze dne 22. května 2012⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ Věc C-355/10, Parlament v. Rada týkající se ostrahy vnějších námořních hranic Unie a pravomoci ostrahy hranic, obzvláště pravomoci vysadit přistěhované osoby ve třetí zemi, odkud zadržené plavidlo vyplulo.

⁽¹⁷⁾ Věc C-427/12, Evropská komise v. Evropský parlament, Rada Evropské unie. Věc týkající se dodávání biocidních přípravků na trh a jejich používání v rozsahu, v němž toto nařízení stanoví poplatky splatné Evropské agentuře pro chemické látky (ECHA) prováděcím aktem podle článku 291 SFEU, a nikoli aktem v přenesené pravomoci v souladu s článkem 290 SFEU. Podle Komise lze akt, k jehož přijetí je vyzvána na základě čl. 80 odst. 1 nařízení (EU) č. 528/2012, ve skutečnosti vnímat jako akt v přenesené pravomoci ve smyslu článku 290 SFEU, neboť jeho úkolem je doplnit určité jiné než podstatné prvky legislativního aktu.

Tato žaloba byla podána 19. září 2012 a Soudní dvůr by měl v nejlepším případě rozhodnout koncem roku 2013 či začátkem roku 2014 po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Ve většině návrhů prozkoumávaných v tomto stanovisku Komise náležitě a rozumně přizpůsobuje regulativní postup s kontrolou režimu aktů v přenesené pravomoci stanovenému v článku 290 SFEU. Nicméně několik situací vyvolává pochybnosti a způsobuje specifické potíže.

a) Nepřesnosti v souvislosti s režimem

5.2 Většina dotčených právních nástrojů obsahuje výslovný odkaz na článek 5a rozhodnutí Rady ze dne 17. července 2006 ⁽¹⁸⁾, tzv. rozhodnutí o projednávání ve výborech, které zavedlo regulativní postup s kontrolou a stanovilo, že tento postup je nutné uplatnit pro přijetí „opatření, která mají obecnou působnost a mají za účel změnit jiné než podstatné prvky základního aktu“. Tato změna režimu zřízeného rozhodnutím ze dne 28. června 1999 však vstoupila v platnost teprve 24. července 2006.

5.2.1 Žádný z právních nástrojů, jichž se týká uvedení do souladu před tímto datem, tedy neuvádí, která opatření podléhají režimu regulativního postupu s kontrolou. Právě až rozhodnutím z července 2006 byl totiž do článku 2 rozhodnutí z června 1999 doplněn nový odstavec č. 2. Ten poprvé stanoví přijetí „opatření, která mají obecnou působnost a mají za účel změnit jiné než podstatné prvky základního aktu“.

5.2.2 Všechny tyto legislativní akty tedy obsahují pouze formulace ⁽¹⁹⁾ jako „opatření nezbytná pro provedení této směrnice by měla být přijata v souladu s rozhodnutím Rady 1999/468/ES ze dne 28. června 1999“, „Komisi je nápomocen výbor“ a „odkazuje-li se na tento odstavec, použijí se články 5 a 7 rozhodnutí 1999/468/ES s ohledem na článek 8 uvedeného rozhodnutí“.

5.2.3 Výbor připomíná, že přechod od regulativního postupu s kontrolou na režim přenesení pravomoci znamená, že budou zrušena stanoviska výborů, jež byla vyžádána v rámci regulativního postupu s kontrolou. Jsou však zachována pro prováděcí opatření stanovená v článku 291 SFEU.

5.2.4 Ruší se tím tedy jedna fáze kontroly „některých jiných než podstatných prvků“ základního legislativního aktu.

5.2.5 Akty předcházející rozhodnutí o projednávání ve výborech jsou ovšem součástí seznamu příloženého k návrhu

nařízení Komise. Přitom byly zveřejněny dříve, než byl uspořádán postup projednávání ve výborech, takže odkazy na tato opatření jsou nesmírně vágní jako po vzoru „přizpůsobení technickému pokroku“ (směrnice ze dne 20. května 1975 o aerosolových rozprašovačích) ⁽²⁰⁾.

b) Určení oblasti působnosti

5.3 Určení oblasti působnosti článku 5a pro „jiné než podstatné prvky“ některých základních právních aktů je někdy nedostatečné. Například obecná formulace „opatření, jež mají za účel změnit jiné než podstatné prvky tohoto nařízení“ v nařízení (ES) č. 661/2009 o obecné bezpečnosti motorových vozidel je bez dalšího upřesnění neuspokojivá.

5.3.1 Někdy se článek 5a vztahuje na prvky, o jejichž „jiné než podstatné“ povaze lze pochybovat. Tak tomu je například:

— v nařízení (ES) č. 715/2009, pokud jde o hlavní směry pro podmínky přístupu k plynárenským přepravním soustavám (článek 23);

— v nařízení (ES) č. 714/2009, pokud se týká zaměření vyrovnávacího mechanismu mezi provozovateli přeshraniční přenosové soustavy;

— v čl. 23 odst. 1 a čl. 23 odst. 4 a čl. 40 odst. 3 směrnice 2006/123 ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu, které umožňují stanovit náležitou povahu pojistného krytí odpovědnosti při výkonu povolání vzhledem k povaze a rozsahu rizika;

— v článku 12, čl. 34 odst. 1 a čl. 35 odst. 2 nařízení (ES) č. 1371/2007 ze dne 23. října 2007, pokud jde o pojištění odpovědnosti za železniční cestující.

c) Oblasti spjaté se základními právy

5.4 Nicméně zjevně „jiná než podstatná“ opatření, jako například změna příloh směrnic, mohou vyvolat pochybnosti o důsledcích pro ochranu některých základních práv.

5.4.1 Lze například uvést:

— přílohy nařízení (ES) č. 1338/2008 ze dne 16. prosince 2008 o statistice Společenství v oblasti veřejného zdraví a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (článek 9 a čl. 10 odst. 2);

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. L 200, 22.7.2006, s. 11.

⁽¹⁹⁾ Viz např. směrnice 2006/25/ES, směrnice (89/391/EHS) nebo směrnice 2003/10/ES.

⁽²⁰⁾ Správný způsob odkázání na „technický a vědecký pokrok“ lze najít v nařízení (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o označování a balení nebo ve směrnici č. 2008/56/ES ze dne 17. června 2008 o strategii pro mořské prostředí.

- témata, jež je třeba pokrýt při sčítání lidu, domů a bytů (nařízení (ES) č. 763/2008 ze dne 9. července 2008);
- přílohy směrnice 2006/126/ES ze dne 20. prosince 2006 o řidičských průkazech;
- výjimky z příloh k nařízení (ES) č. 183/2005 ze dne 12. ledna 2005, kterým se stanoví požadavky na hygienu krmiv (článek 28 a čl. 31 odst. 2);
- přílohy nařízení (ES) č. 852/2004 ze dne 29. dubna 2004 o hygieně potravin (čl. 13 odst. 2 a článek 14);
- změnu příloh, které obsahují formuláře pro výkon některých práv, jako například v případě evropského exekučního titulu pro nesporné nároky (nařízení (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004), řízení o evropském platebním rozkazu (nařízení (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006), evropského exekučního titulu pro nesporné nároky (nařízení (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007) a doručování

soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních (nařízení (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007).

5.4.2 Je třeba též nahlásit citlivější případy, jako například takové, kde určitá základní část právního předpisu k danému tématu bude stanovena akty v přenesené pravomoci, což je například případ:

- postupu týkajícího se stížností proti „ochraně před poskytováním dotací a před nekalými cenovými praktikami způsobujícími újmu leteckým dopravcům Společenství při poskytování leteckých služeb ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství“ stanoveného nařízením č. 868/2004 ze dne 21. dubna 2004;
- nebo definice základních stavebních prvků RPSN v rámci spotřebního úvěru (směrnice 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008, čl. 19 odst. 5 a čl. 25 odst. 2).

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu doporučení Rady o účinných opatřeních v oblasti integrace Romů v členských státech

COM(2013) 460 final – 2013/0229 (NLE)

(2014/C 67/22)

Zpravodaj: **pan TOPOLÁNSZKY**

Dne 26. června 2013 se Evropská komise, v souladu s čl. 19 odst. 1 a článkem 22 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu doporučení Rady o účinných opatřeních v oblasti integrace Romů v členských státech

COM(2013) 460 final – 2013/0229 (NLE).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 17. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 135 hlasy pro, 4 hlasy byly proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor návrh doporučení Rady, který Evropská komise předložila, vítá a s politováním uznává, že tento balíček opatření, který lze také považovat za jakýsi minimální program provádění, je zapotřebí.

1.2 Výbor také s politováním konstatuje, že i z toho, co se uvádí v důvodové zprávě doporučení, vyplývá, že plnění cílů rámcové strategie neustále naráží na závažné překážky, pokud jde o její provádění a politickou vůli na vnitrostátní, regionální a místní úrovni.

1.3 Výbor poukazuje na nedostatky, které organizace občanské společnosti konstatovaly v hodnotícím dokumentu rámcové strategie a vnitrostátních strategických programech. Na základě údajů zúčastněných stran je nutné je brát velmi vážně a k jejich odstranění do určité doby vypracovat a uplatnit účinné a komplexní politické odpovědi.

1.4 Výbor se domnívá, že část návrhu, která se týká horizontálních politických opatření, je příliš neurčitá. Žádá Komisi, aby ji více rozpracovala a stanovila pro čtyři vymezené oblasti mnohem konkrétnější požadavky. Přitom by měla jejich plnění podpořit tím, že představí osvědčené postupy, jež očekává.

1.5 Výbor se domnívá, že by Rada měla – vzhledem k závěrům, k nimž dospěla v důvodové zprávě k navrhovanému doporučení ⁽¹⁾ a s ohledem na zhoršující se socio-ekonomickou

situaci způsobenou krizí – využít svou pravomoc přijmout závazné právní akty, které by pomohly zmírnit zejména bídu a extrémní chudobu, protože takové podmínky ohrožují životy lidí, a bojovat proti těm nejvýraznějším dopadům diskriminace, rasismu a předsudků vůči Romům.

1.6 Výbor – obzvláště v případě podmínek extrémní chudoby – doporučuje stanovit přesné rámce pro uplatňování lidských práv a vypracovat ukazatele a referenční kritéria, která umožní takovou situaci vyhodnotit a která měla existovat již dávno.

1.7 Doporučuje, aby hodnocení provádění strategií provedly nezávislé skupiny vědců, které by měly k dispozici právní nástroje a nutné záruky, pokud jde o etiku výzkumu, a aby bylo zajištěno financování a transparentnost využívání prostředků.

1.8 Je zapotřebí dbát na to, aby se prostřednictvím právních záruk a dalších nezbytných záruk posílilo fungování orgánů odpovědných za rovné zacházení, klíčových aktérů v politice boje proti diskriminaci, národních kontaktních míst, která v provádění strategií zastávají rozhodující úlohu, a aby se zlepšila spolupráce těchto různých subjektů se skupinami zastupujícím dotyčné obyvatelstvo.

1.9 Pro to, aby bylo provádění strategií účinnější a aby se zvrátila ztráta důvěry mezi Romy, má zásadní význam jejich účinné začlenění a zapojení, které bude pokrývat všechny oblasti činnosti. Výbor doporučuje a očekává rozšíření koncepčního rámce pro spolupráci a kulturu konsenzu, která by přesahovala pouhou konzultaci, a předkládá v tomto smyslu svá doporučení.

⁽¹⁾ „(...) ačkoliv měly členské státy z právního hlediska možnost podniknout kroky k řešení otázky integrace Romů, nejsou opatření, která byla doposud naplánována, dostatečná. Kvůli nedostatečně koordinovanému přístupu k otázce integrace Romů existují mezi členskými státy prohlubující se rozdíly.“

1.10 Výbor zdůrazňuje, že političtí činitelé se musí jednoznačně distancovat od znepokojujících rasistických, násilných a hrubě diskriminačních prohlášení o Romech a že musí soustavně odsuzovat a otevřeně sledovat výbuchy násilí a nenávistné projevy. Musí zavést takové právní, správní a regulační nástroje a nástroje pro vztahy s veřejností, pomocí nichž lze proti takovým jevům účinně bojovat.

2. Dosavadní vývoj

2.1 Evropská Komise přijala dne 5. dubna 2011 rámec EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020 ⁽²⁾, díky čemuž je konečně možné vyvíjet jednotné akce ke snížení extrémní chudoby a segregace, které postihují i Romy. Rada tento dokument schválila v červnu 2011 ⁽³⁾ a vyzvala členské státy, aby do konce roku 2011 přijaly vnitrostátní strategie integrace Romů.

2.2 Podle ustanovení uvedeného rámce musí Evropská komise každoročně sestavit zprávu o dosaženém pokroku v naplňování strategií. V roce 2012 poprvé posoudila vnitrostátní strategie předložené členskými státy a přijala horizontální závěry ⁽⁴⁾ a v příloze analyzovala silné a slabé stránky strategií jednotlivých členských států ⁽⁵⁾.

2.3 Proces přípravy těchto strategií pečlivě sledovala sdružení zastupující zájmy Romů, která také v řadě dokumentů vyjádřila své postoje či výhrady a strategie i sama zhodnotila ⁽⁶⁾.

2.4 Všechny tyto analýzy poukazují na významné slabiny strategií členských států. Organizace občanské společnosti považují za hlavní problém obsah horizontálních opatření a jejich nedostatky. Patří sem např.:

- a) nedostatek opatření k boji proti diskriminaci;
- b) nedostatek opatření na podporu „plného přístupu“;
- c) nedostatek opatření na uznání a posílení lidské důstojnosti Romů a jejich komunity;
- d) nedostatek opatření na odstranění nerovností a případů obzvláště závažného znevýhodnění uvnitř romské komunity

(např. nedostatek opatření ke zmírnění specifických potíží, s nimiž se potýkají romské ženy a děti);

- e) nedostatek opatření k mobilizaci a povzbuzení Romů, jejich komunit a organizací občanské společnosti v zájmu uskutečňování těchto strategií.

2.5 Uvedené analýzy, z nichž Evropská komise vychází, se nezabývají zásadními nedostatky, které byly ve strategiích členských států zjištěny a které se týkají odsouzení, zmírnění nebo odstranění četných a nejzávažnějších forem sociálního a společenského znevýhodnění, které vedou až k porušování lidských práv. Nedostatečně se zdůrazňují takové případy porušování lidských práv, jako jsou např.

- a) nezákonné obchodování s lidmi jako průvodní jev prostituce a problematika nucené práce;
- b) porušování základního práva romských žen mít kontrolu nad svým vlastním tělem a mít volný přístup k metodám plánovaného rodičovství, a případy, kdy dochází k nuceným sterilizacím bez souhlasu těch, jichž se to týká;
- c) extrémní podoby chudoby, které jsou v rozporu s lidskými právy, nedostatečné uspokojení základních životních potřeb (např. absence přístupu k pitné vodě či zdravotní péči a sanitárnímu zařízení v případě osob, které žijí na okraji měst a na tábořištích);
- d) konečně nedostatečné jsou i cíle a opatření v boji proti rasismu, které by byly zaměřeny na zajištění bezpečnosti životů a majetku Romů a jejich komunit společně s jejich právy a na posílení ochrany před rasistickými útoky.

2.6 EHSV se rámcové strategii a vnitrostátním strategiím integrace Romů věnoval ve dvou stanoviscích. Předěšlé stanovisko ⁽⁷⁾, které se zaměřuje na problematiku zlepšení sociálního postavení Romů a jejich začleňování, rámcovou strategii vítá. Poukazuje na potřebu takového přístupu k jejímu pozdějšímu plánování a uskutečňování, jenž by spočíval na třech pilířích (politika začleňování bez rasové a etnické diskriminace; politika zaměřená na zlepšení postavení těch, kteří se považují za členy jakékoli romské komunity, a zdůraznění sociálního začlenění, kterého dosáhli; obecná protirasistická politika a publicita), a přináší i další návrhy.

2.7 V dodatkovém stanovisku ⁽⁸⁾ Výbor v souvislosti se studií, která proběhla v roce 2012, upozorňuje na ztrátu důvěry ze strany hlavních mluvčích romské komunity, a proto předkládá návrhy, jak zlepšit zejména začlenění a účast Romů.

⁽²⁾ COM(2011) 173 final.

⁽³⁾ Závěry Rady o rámci EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020.

⁽⁴⁾ COM(2012) 226 final.

⁽⁵⁾ SWD(2012) 133 final.

⁽⁶⁾ *Analysis of National Roma Integration Strategies* (Analýza vnitrostátních strategií integrace Romů), Koalice pro evropskou politiku určenou Romům, březen 2012.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 16.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 21.

3. Obecné připomínky

3.1 Výbor s politováním konstatuje, že vzhledem k situaci Romů, dopadům krize a velmi různorodým závazkům ze strany členských států je doporučení Rady zapotřebí a schvaluje cíle tohoto doporučení. Má však za to, že balíček opatření, která jsou v něm obsažena a která lze považovat za jakýsi minimální program provádění strategie, je v některých případech příliš neurčitý a nefunkční a že nemůže splnit cíle, které jsou v dokumentu vytyčeny.

3.2 Návrh Komise podle důvodové zprávy usiluje „o urychlení pokroku, a to zaměřením pozornosti členských států na řadu opatření, která jsou klíčová pro účinnější provádění jejich strategií“. Výbor s politováním konstatuje, že z takto definovaného cíle současně vyplývá, že plnění cílů rámcové strategie na evropské úrovni neustále naráží na závažné překážky, pokud jde o její provádění a politickou vůli na vnitrostátní, regionální a místní úrovni.

3.3 Výbor upozorňuje na to, že pokud nechceme znovu zmeškat politicky vhodnou příležitost k integraci Romů (což by reálně ohrozilo jak cíle Unie, tak také zlepšení životních podmínek těch, jichž se to týká), měl by se za zapojení relevantních organizací Romů a relevantních organizací občanské společnosti a v rámci rozsáhlých konzultací přijmout seznam doporučení, který by vycházel z analýzy skutečné situace. Tento seznam by si měl v rozumné míře klást vysoké cíle, měl by být otevřený účinné kontrole, měl by obsahovat dostatečně konkrétní a funkční prvky a také by měl podléhat hodnocení.

3.4 Výbor se domnívá, že politická doporučení uvedená v návrhu jsou užitečná a zaslouží si širokou podporu jako seznam těch nejdůležitějších opatření, jež je bezpodmínečně nutné přijmout. Poznamenává však, že tato doporučení vymezují příliš úzký akční rámec a že si nekladou dostatečně vysoké cíle. Doporučuje proto dále seznam doporučení rozvíjet a doplnit jej o nástroje ke kontrole či sledování.

3.5 Výbor se domnívá, že část návrhu, která se týká horizontálních politických opatření, je příliš neurčitá. Žádá Radu, aby čtyři vymezené oblasti (boj proti diskriminaci, ochrana romských dětí a žen, snížení chudoby a sociální začlenění, posílení sociálního postavení) dále rozpracovala a aby stanovila mnohem konkrétnější požadavky a přitom v této souvislosti uvedla, jaké osvědčené postupy se očekávají.

3.6 Výbor nepovažuje za uspokojivou argumentaci v tomto dokumentu, že „nezávazný [právní] nástroj byl zvolen s cílem poskytnout členským státům praktické pokyny týkající se problému sociálního začleňování Romů, aniž by stanovil přísná

závazná pravidla“, protože „podle zjištění Komise stále ještě nebyla provedena razantní a přiměřená opatření pro řešení sociálních a hospodářských problémů většiny romské populace“. Pokud se tato problematika nebude řešit vhodným a cíleným způsobem, budou romské komunity, které také trpí zejména segregací, diskriminací a extrémní chudobou, za současné krize nepřiměřeně vystaveny jejím dopadům, třebaže ta pro ně již nyní představuje nesnesitelné břemeno. Politici představitelé musí podle názoru Výboru přijít s okamžitými a účinnými řešeními a opatřeními, která budou zároveň právně vynutitelná.

3.7 Výbor se proto domnívá, že by Rada měla – vzhledem k závěrům, k nimž dospěla v důvodové zprávě k doporučení Rady⁽⁹⁾ – využít svou pravomoc přijmout závazné právní akty, které by pomohly zmírnit bídu a extrémní chudobu, protože takové podmínky ohrožují životy lidí, a bojovat proti těm nejvýraznějším dopadům diskriminace, rasismu a předsudků vůči Romům. Taková opatření jsou zapotřebí právě kvůli zjevným nedostatkům v legislativě a judikatuře členských států⁽¹⁰⁾.

4. Konkrétní návrhy

4.1 Výbor doporučuje, aby příslušné orgány Evropské unie přehodnotily své funkce, které se přímo týkají uplatňování základních práv Romů a práv menšin, a které nepokrývá metoda otevřené koordinace, zejména tam, kde to týká výše uvedené problematiky. Výbor má za to, že v těchto otázkách je nezbytné, aby

- a) Unie výslovně a přesně vymezila kritéria, podle nichž v rámci svých pravomocí určuje porušení lidských práv druhé a třetí generace, tak jak je stanoví OSN, a zároveň vyjasnila, ve kterých případech zahajuje v rámci svých pravomocí soudní řízení, pokud má podezření, že došlo k porušení lidských práv;
- b) Unie interpretovala a uzpůsobila tato základní práva a práva menšin s ohledem na okolnosti a sociální znevýhodnění, které mohou Romy nepřiměřeně často postihovat;

⁽⁹⁾ „(...) ačkoliv měly členské státy z právního hlediska možnost podniknout kroky k řešení otázky integrace Romů, nejsou opatření, která byla doposud naplánována, dostatečná. Kvůli nedostatečně koordinovanému přístupu k otázce integrace Romů existují mezi členskými státy prohlubující se rozdíly“.

⁽¹⁰⁾ „Cílů navrženého opatření nemůže být členskými státy uspokojivě dosaženo individuálně, a proto jich lze lépe dosáhnout spíše cestou koordinovaného opatření na úrovni EU, než prostřednictvím vnitrostátních iniciativ, které mají různý dosah, ambice a účinnost.“ 2013/0229 (NLE), důvodová zpráva.

c) Unie společně s Eurostatem a pomocí výkladu statistik EU týkajících se příjmů a životních podmínek v rámci EU-SILC stanovila příjmové a deprivací ukazatele, které budou ukazovat nejen práh extrémní chudoby, ale také odhalovat podmínky, které jsou v rozporu s lidskými právy a důstojností;

d) se rozšířily techniky, které se v této oblasti zatím využívaly jen vzácně. Vedle analýzy životních podmínek „chudého“ obyvatelstva (jehož příjmy jsou na úrovni 50 či 60 % mediánu), by se dala analyzovat i situace lidí, jejichž příjmy jsou nižší o 30 % (25 %), nebo vedle „souhrnných“ ukazatelů diskriminace, které se využívají v současnosti, by se dala využívat i měření „marginální diskriminace“, kterými by se díky vysoce citlivým ukazatelům (jako je pohodlný či naopak přelidněný byt) identifikovaly závažné případy vyloučení ve formě deprivace.

4.2 Výbor doporučuje, aby se v návaznosti na revizi strategií prioritou stala společně se sociální a rozpočtovou podporou i péče o jazykové a kulturní tradice, na nichž spočívá romská identita.

4.3 Výbor je toho názoru, že aby se vnitrostátní strategie integrace Romů úspěšně realizovaly, je nezbytné, aby členské státy věnovaly mimořádnou pozornost legislativní a soudní kontrole souvisejících politik a případně je korigovaly tam, kde mají antidiskriminační účinky, a aby za tímto účelem zavedly účinné mechanismy.

4.4 K tomu, aby se napomohlo integraci Romů a jejich ekonomické nezávislosti, Výbor zejména očekává, že členské státy budou na zjištěné potřeby reagovat a zavedou programy pro odbornou přípravu, zaměstnanost a podnikání. Naléhavě vyzývá k posílení takových právních nástrojů, které by zaměstnavatele dokázaly účinně motivovat k přijímání Romů. V případě vyloučených romských komunit, u nichž je míra zaměstnanosti dlouhodobě extrémně nízká a diskriminace na trhu práce velmi vysoká, je třeba uplatňovat inovativní formy zaměstnávání včetně tvorby dostatečného počtu odpovídajících pracovních míst financovaných z veřejných prostředků.

Monitorování a hodnocení

4.5 Výbor s politováním konstatuje, že Agentura Evropské unie pro základní práva ani členské státy doposud nedokázaly určit ukazatele a referenční kritéria, jež jsou nezbytnou podmínkou hodnocení strategií a intervenčních programů, ani metodiku a požadavky v této oblasti, na nichž závisí řádný a nezávislý sběr údajů a vyhodnocení situace⁽¹¹⁾. Stávající monitorovací a hodnotící postupy členských států se často omezují

na zprávy, které se sestavují bez validních hodnotících metod, případně vycházejí z dat, a nezřídka přinášejí výsledky, které nemají naprosto žádný základ.

4.6 Výbor navrhuje, aby hodnocení prováděly skupiny vědců a instituty, které by byly profesionální, politicky nezávislé a byly by vybírány na základě otevřených výběrových řízení. Jejich nezávislost by se měla ještě více posílit řadou právních nástrojů (např. zavedením prohlášení o neexistenci střetu zájmů, transparentními pravidly financování a využívání finančních prostředků, kontrolou ze strany vědecké komunity, monitorováním vědeckých metod atd.)⁽¹²⁾.

Politická doporučení

4.7 Vedle předvídatelného, transparentního a dostatečného financování orgánů pro podporu rovného zacházení je zapotřebí upevnit právní postavení těchto subjektů, aby se minimalizovaly možnosti politické moci zasahovat do jejich činnosti, ale zároveň se jim zabezpečily podmínky k práci. Orgány pro podporu rovného zacházení musí vedle kontaktních míst pro Romy udržovat i trvalé a těsné vazby na relevantní sdružení zastupující Romy.

4.8 Činnost národních kontaktních míst pro integraci Romů musí být naprosto transparentní, a to jak v teorii, tak i v praxi. Jejich činnost je z hlediska realizace rámcové strategie klíčová. Práva kontaktních míst i státních orgánů odpovědných za plánování a provádění sociální politiky pro Romy by měla být zaručena zákonem, aby tak mohly fungovat jako „hlídací psi“ a vyjadřovat svá stanoviska k legislativním postupům, které se týkají politik vlády, které se dotýkají i Romů a mají na ně dopad, aby se tak jejich účinky navzájem neoslabovaly. Kontaktní místa pro Romy mají povinnost informovat sdružení zastupující romskou občanskou společnost, např. zveřejňováním výročních zpráv nezávislých hodnotitelů, jejichž obsah nepodléhá žádným politickým vlivům, nebo pořádáním specializovaných konferencí.

4.9 Výbor považuje za stěžejní proveditelný cíl stanovený v bodě 5.1 doporučení Rady, tedy že „členské státy by měly přijmout nezbytná opatření k zajištění uplatňování tohoto doporučení nejpozději do 24 měsíců po jeho zveřejnění a oznámit Komisi jakákoli opatření, jež v souladu s tímto doporučením do uvedeného data přijmou“. Bylo by totiž zapotřebí zabránit tomu, aby členské státy mohly být zbaveny povinnosti provádět rámcovou strategii EU a plnit své vlastní závazky. Obsah současného návrhu představuje pouze část

⁽¹¹⁾ Bod 4.4 doporučení Rady.

⁽¹²⁾ Hodnotitelé musí předložit prohlášení o neexistenci střetu zájmů, tedy uvést, že nezastávají žádnou pozici ve státní správě ani nevyužívají veřejné finance, což by mohlo ohrozit nezávislost výsledků hodnocení.

širšího souboru požadavků, které rámcová strategie EU stanoví v rozsáhlém kontextu a který musí Komise každoročně vyhodnocovat.

Integrace a zapojení Romů

4.10 Rada odborníků a organizací romské občanské společnosti – které částečně souhlasí s příslušným hodnocením Evropské komise – je toho názoru, že současné politiky a mechanismy pomoci členských států v určitých případech neumožňují dostatečně účinné řešení problematiky integrace Romů a respekt k lidským právům není vždy určujícím hlediskem a výchozím bodem⁽¹³⁾. V některých zemích lze mezitím bohužel sledovat čím dál silnější vyloučení Romů. Hlavním důvodem je setrvalá diskriminace Romů a hluboce zakořeněné předsudky proti nim, jimž subjekty, jež uplatňují právo, nevěnují dostatečnou pozornost. Jak se uvádí v důvodové zprávě doporučení Rady, „jádro problému spočívá v úzkém propojení diskriminace a sociálního vyloučení, které Romové zakoušejí“⁽¹⁴⁾.

4.11 Výbor se domnívá, že hlavním cílem všech politik začlenění by mělo být přerušení vzájemně se posilujících negativních účinků těchto mechanismů. V tomto ohledu je jedním z nejdůležitějších nástrojů integrace Romů a podpora jejich zapojení a zároveň posílení postavení a rozvoj kapacit romských organizací. Toto je však možné pouze v otevřeně akceptující společnosti, kde se proromská politika účinně soustředí na ty, koho se skutečně týká, a která nevnímá Romy pouze jako příjemce podpory, ale jako rovnocenné aktéry, jejichž zapojení je nezbytné. Musí se změnit dřívější paternalistický přístup, podle nějž o procesech rozhodují hlavní většinoví představitelé a političtí činitelé. Je třeba uznat a přijmout Romy jako odpovědné členy společnosti, kteří dokáží a chtějí aktivně formovat svou vlastní budoucnost.

4.12 Výbor připomíná své dřívější stanovisko⁽¹⁵⁾, v němž na základě jedné studie poukázal na široce rozšířenou nespokojenost, určitou nedůvěru a frustraci mezi mnoha mluvčími romské komunity, občanskou společností a jejími zástupci. Toto stanovisko uvádí, že „navzdory vyhlášeným úmyslům nebyly organizace představující zainteresované strany dostatečně zapojeny do strategického plánování, nevznikly základní mechanismy účasti, případně že probíhající procesy nedokázaly

rozhodným způsobem vzbudit důvěru představitelů dotčených osob, a to z důvodu jejich často dlouholetých zkušeností s diskriminací či segregací“. Studie, kterou ve stejném období provedla ERPC, došla ke stejným závěrům⁽¹⁶⁾.

4.13 Pokud jde o změny ve společenských a rozhodovacích přístupech, Výbor vyzdvihuje, že tento proces si nelze představit bez toho, aby byli do navrhování, provádění a hodnocení politik na všech úrovních zapojeny romské a s nimi spolupracující organizace občanské společnosti. Výbor považuje za nutné, aby se stanovily takové ukazatele, které umožní přesné měření míry integrace a zapojení Romů (např. místní a ústřední správa, údaje o školní docházce, míra zapojení do realizace programu atd.).

4.14 Výbor navrhuje a očekává rozšíření koncepčního rámce pro spolupráci, kulturu konsenzu, která přesahuje pouhé konzultace, zřízení platformy ke stálému dialogu (i na místní úrovni), vytvoření organizačních mechanismů vhodných k účasti, větší transparentnost v rozhodování (místních) veřejnoprávních orgánů a odůvodnění rozhodnutí (včetně uvedení odlišných názorů a výsledků hlasování).

4.15 Výbor navrhuje, aby byl zaručen výše zmíněný podpůrný fond (např. jako součást programu „Evropa pro občany“), který by sloužil začlenění a zapojení Romů i budování kapacit romských organizací občanské společnosti. Pro rozvoj kapacit romských organizací je podle něj stejně tak významný provozní fond EFS, nebo konkrétněji záruka podpůrných programů, které by poskytovaly technickou asistenci.

4.16 Političtí činitelé se musí jednoznačně distancovat od znepokojujících rasistických, násilných a hrubě diskriminačních prohlášení o Romech a musí soustavně odsuzovat a otevřeně sledovat výbuchy násilí a nenávislné projevy. Musí zavést takové právní, správní a regulační nástroje a nástroje pro vztahy s veřejností, pomocí nichž lze proti takovým jevům bojovat. V tomto ohledu nesou zvláštní odpovědnost osoby formující veřejné mínění a zejména politická a mediální elita. Výbor doporučuje, aby se prováděly systematické výzkumy předsudků, které by využívaly jednotnou metodiku, a aby se zavedly takové právní nástroje, které by v případě, že se zjistí negativní tendence, dokázaly stimulovat veřejné politiky v této oblasti, podpořit jejich realizaci nebo napomohly vyvíjet větší úsilí.

⁽¹³⁾ COM(2012) 226 final, SWD(2012) 133 final, *Analysis of National Roma Integration Strategies* (Analýza vnitrostátních strategií integrace Romů), Koalice pro evropskou politiku určenou Romům, březen 2012.

⁽¹⁴⁾ Koalice pro evropskou politiku určenou Romům (ERPC) doporučuje, aby jádrem vnitrostátních strategií integrace Romů bylo odstranění protiromských nálad. Odstranění nerovností v oblasti příjmů, zdravotní péče a vzdělávání je důležité. K žádnému pokroku však nedojde bez toho, aby se hlavní prioritou vnitrostátních strategií integrace Romů stalo odstranění protiromských nálad. Závěrečná analýza ERPC.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 21.

⁽¹⁶⁾ „(...) výrazná většina respondentů napříč členskými státy navíc popisuje proces přípravy vnitrostátních strategií integrace Romů jako málo transparentní. Ve většině případů je zapojení zúčastněných stran, a zejména Romů, stále nejasné, pokud se týká provádění vnitrostátních strategií integrace.“ *Analysis of National Roma Integration Strategies* (Analýza vnitrostátních strategií integrace Romů), Koalice pro evropskou politiku určenou Romům, březen 2012.

4.17 Výbor důrazně varuje členské státy, že segregace a diskriminace jsou vícegenerační a postihují dotčené osoby v průběhu celého jejich života, takže není postačující nahodilé či na problematické oblasti zaměřené provádění programu v podobě projektů, ale že je naopak zapotřebí systematicky plnit strategické cíle.

V Bruselu dne 17. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o posílení spolupráce mezi veřejnými službami zaměstnanosti (VSZ)

COM(2013) 430 final – 2013/0202 (COD)

(2014/C 67/23)

Zpravodajka: **paní DRBALOVÁ**

Dne 1. července 2013 se Evropský parlament a dne 8. července 2013 Rada, v souladu s články 149 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o posílení spolupráce mezi veřejnými službami zaměstnanosti (VSZ)

COM(2013) 430 final – 2013/0202 (COD).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 17. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 174 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje návrh Komise na zřízení *evropské sítě veřejných služeb zaměstnanosti (VSZ)*, která poskytne platformu pro srovnávání výsledků VSZ na evropské úrovni, zjišťování osvědčených postupů a podporu vzájemného učení za účelem zvýšení kapacity a efektivnosti služeb. Její úloha by měla být především poradní a koordinační.

1.2 Výbor konstatuje, že na regionální úrovni již existují dobře fungující struktury, včetně sítí středisek pro sledování trhu práce, které efektivně přispívají k plnění společných cílů EU v oblasti zaměstnanosti, stanovenými ve strategii Evropa 2020. Doporučuje Komisi a členským státům, aby za dodržení zásady subsidiarity a rozmanitosti po celé EU zavedly mezi VSZ a regionálními středisky pro sledování koherentnější vztah.

1.3 EHSV v souladu s opatřeními uvedenými v Agendě pro nové dovednosti a pracovní místa uznává důležitou úlohu VSZ pro implementaci priorit směřujících k posílení všech čtyř složek flexikurity.

1.4 EHSV doporučuje Komisi, aby v textu jasně specifikovala vztah nově vytvořené evropské sítě VSZ k Výboru pro zaměstnanost (EMCO) a jasně formulovala charakter a účel zpracovaných koncepcí modernizace VSZ, které by neměly mít závazný charakter.

1.5 Srovnávání VSZ při využití kvantitativních a kvalitativních ukazatelů měřících výkonnost VSZ považuje EHSV za užitečnou formu spolupráce. EHSV podporuje především využití statistických ukazatelů výsledků a efektivity služeb zaměstnanosti a aktivní politiky zaměstnanosti. EHSV nicméně zdůrazňuje, že výsledným efektem by mělo být zlepšení adaptability a aktivace pracovníků pro trvalý návrat na trh práce a hladké přesuny na něm.

1.6 Pokud jde o přijetí obecného rámce a o akty v přenesené pravomoci, EHSV doporučuje Komisi v textu jasně definovat, co bude obsahem těchto aktů. EHSV doporučuje text návrhu konkrétněji upřesnit, tak aby uváděl klíčové indikátory obecného rámce. Akty delegované pravomoci by pak měly doplňovat tyto klíčové indikátory v méně důležitých aspektech ve smyslu článku 290 TFEU.

1.7 EHSV žádá Komisi, aby jasně vymezila úlohu jednotlivých partnerů, ve smyslu článku 4 *Spolupráce*. Návrh by neměl redukovat úlohu sociálních partnerů na úlohu „přidružených partnerů“ a měl by naopak posílit jejich vliv v procesu modernizace VSZ. Návrh by měl také zmínit úlohu občanské společnosti na základě principu partnerství.

1.8 EHSV současně doporučuje, aby se na realizaci výstupů a doporučení Evropské sítě VSZ podílely všechny zainteresované strany.

1.9 EHSV doporučuje Komisi, aby apelovala na členské státy, že pokud chtějí úspěšně přizpůsobit své organizační modely, strategické cíle a procesy VSZ rychle se měnícím podmínkám, musejí vytvořit technické, personální a finanční podmínky pro zvýšení jejich kapacity a naplňování nové multifunkční úlohy.

1.10 EHSV je přesvědčen, že nové kompetence VSZ, zejména v oblasti aktivních politik zaměstnanosti, se musí odrazit v jejich odpovídající kapacitě a finanční podpoře. Prostředky vyčleněné z programu pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI) ⁽¹⁾ by měly zůstat zachovány a financování by mělo být udržitelné.

1.11 EHSV vítá závěry a závazky všech zúčastněných stran přijaté na Konferenci o zaměstnanosti mládeže dne 3. července 2013 v Berlíně.

2. Úvodní část

2.1 Strategie Evropa 2020 ⁽²⁾ stanovila pro všechny členské státy společný ambiciózní cíl dosažení 75 % míry zaměstnanosti mužů a žen ve věku 20–64 let do roku 2020. Veřejné služby zaměstnanosti hrají při naplňování tohoto cíle ústřední úlohu.

2.2 Hlavní směry zaměstnanosti 2020 ⁽³⁾ uznávají VZS jako ústřední aktéry sehrávající klíčovou úlohu při realizaci doporučení 7 – *Zvýšení účasti na trhu práce* a 8 – *Rozvoj kvalifikované pracovní síly*. Tento příspěvek VSZ k naplňování strategie Evropa 2020, nazvaný *Making the employment guidelines work [Aby směry zaměstnanosti fungovaly]*, je zakotven v závěrech přijatých na setkání Vedoucích představitelů VSZ v Budapešti ve dnech 23.–24. června 2011.

2.3 Politika zaměstnanosti a trhu práce zůstává i nadále v pravomoci členských států, které také zodpovídají za organizaci, personální zajištění a provoz VSZ. Nicméně současný dobrovolný způsob spolupráce členských států zahájený v roce 1997 zřízením neformální poradní skupiny ⁽⁴⁾ VSZ již vyčerpal svoje možnosti a neodpovídá současným potřebám a výzvám. Chybí mechanismus včasného zjištění nízké výkonnosti a s tím souvisejících strukturálních problémů, chybí systematické informace o výsledcích stávajících postupů srovnávání a vzájemného učení.

⁽¹⁾ Program pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI) integruje a rozšiřuje pokrytí tří stávajících programů – programu PROGRESS, EURES a evropského fondu pro mikrofinancování Progress.

⁽²⁾ COM(2010) 2020 final.

⁽³⁾ Rozhodnutí Rady ze dne 21. října 2010 o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států, 2010/707/EU.

⁽⁴⁾ Neformální poradní skupina EK – HoPES (vedoucí představitelé veřejných služeb zaměstnanosti – Heads of Public Employment Services).

2.4 Neformální jednání ministrů zasedajících v Radě EPSCO v Dublinu 7.–8. února 2013 ⁽⁵⁾ proto došlo k závěru, že intenzivnější a cílenější spolupráce mezi VSZ povede k lepšímu sdílení osvědčených postupů, a vyzvalo Komisi k vypracování návrhu iniciativy pro učení na základě srovnání.

2.5 Evropská komise zveřejnila dne 17. června 2013 návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, který navazuje na stěžejní iniciativu Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa ⁽⁶⁾ a na Balíček zaměstnanosti ⁽⁷⁾ z roku 2012 a navrhuje formalizaci spolupráce veřejných služeb zaměstnanosti a vytvoření evropské sítě VSZ.

2.6 Síť by měla fungovat v letech 2014–2020, v návaznosti na strategii Evropa 2020. Po čtyřech letech bude fungování sítě zhodnoceno a přezkoumáno. Financování bude zajištěno ze zdrojů programu pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI), funkci sekretariátu zajistí Evropská komise ze stávajících personálních zdrojů.

2.7 Stimulační opatření realizovaná prostřednictvím sítě by měla přispět k:

— provádění strategie Evropa 2020 a jejich hlavních cílů, v oblasti zaměstnanosti;

— lepšímu fungování trhů práce v EU;

— lepší integraci trhů práce;

— větší geografické a pracovní mobility;

— potírání sociálního vyloučení a začleňování osob vyloučených z trhu práce.

2.8 V rámci prvních jednání v Radě v červenci 2013 většina členských států návrh Komise uvítala a ke stanoveným cílům přistoupila pozitivně. Pochybnosti se týkaly především vzájemného vztahu k práci Výboru pro zaměstnanost (EMCO) a možných přesahů, příliš mnoho kompetencí pro Evropskou komisi, obsahu delegovaných aktů a nejasností ve financování.

⁽⁵⁾ Neformální zasedání EPSCO, Dublin, 7. a 8. února 2013.

⁽⁶⁾ COM(2010) 682 final.

⁽⁷⁾ COM(2012) 173 final.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV obecně vítá všechny iniciativy Evropské komise směřující k naplnění cílů strategie Evropa 2020 v oblasti zaměstnanosti a trhu práce, těsnější spolupráci mezi členskými státy, rozvoji dovedností a jejich sladění s potřebami podniků a zaměstnanců a podpoře geografické a profesní mobility.

3.2 Vzhledem k naléhavosti situace, zejména v některých členských státech, k narůstající nezaměstnanosti, zejména dlouhodobé nezaměstnanosti a nezaměstnanosti mládeže EHSV podporuje návrh Komise zřizující *evropskou síť veřejných služeb zaměstnanosti*, která poskytne platformu pro srovnávání výsledků VSZ na evropské úrovni, zjišťování osvědčených postupů a podporu vzájemného učení za účelem zvýšení kapacity a efektivnosti služeb.

3.3 Řada členských států pod tlakem dlouhodobých výzev spojených s globálními a technologickými změnami a stárnutím pracovní síly, i pod tlakem urgentních krátkodobých opatření reagujících na dopady ekonomického zpomalení, již s větším či menším úspěchem modernizuje VSZ, centralizuje nebo naopak decentralizuje jejich strukturu, rozšiřuje rozsah jejich činnosti a snaží se plně realizovat jejich potenciál.

3.4 EHSV považuje adaptaci VSZ na nové požadavky trhu práce a rychle se měnící okolní prostředí za nezbytnou: stárnutí pracovní síly, rozvoj stříbrné a zelené ekonomiky, nové kompetence a nové požadavky mladé generace, rozvoj IKT a technologických inovací, rostoucí nesoulad mezi nabídkou dovedností a poptávkou po nich.

3.5 VSZ se musí vyrovnat současně s krátkodobými a dlouhodobými výzvami. Musí okamžitě, flexibilně a kreativně reagovat na změny okolního prostředí, kombinovat krátkodobé intervence s udržitelnými řešeními a předvídat sociální rizika.

3.6 EHSV je přesvědčen, že se tyto nové úkoly VSZ zejména v rámci aktivních politik zaměstnanosti musí odrazit v odpovídající kapacitě a finanční podpoře VSZ. Situace v řadě členských států tomu však nenasvědčuje, zejména pak v období rozpočtových škrtnů a úsporných opatření. V současné době by naopak prostředky na fungování VSZ měly být posíleny, zejména pokud jde o personální zajištění, aby se zabezpečila kvalitní kontrola, která povede k nabídkám zaměstnání. Kvalitně fungující VSZ by se v budoucnu mohly přeměnit v centra dovedností.

3.7 V roce 2010 zpracoval EUROFOUND (Evropská nadace pro zlepšování životních a pracovních podmínek) na žádost EHSV podkladový materiál o financování a provádění aktivních programů pracovních trhů v době krize⁽⁸⁾, popisující na příkladu vybraných 10 států měnící se interakci mezi aktivní a pasivní politikou zaměstnanosti, vývoj výdajů v poměru k HDP v neprospěch aktivizačních opatření, zejména v zemích s rychle stoupající nezaměstnaností.

3.8 Cílem návrhu Komise je cestou *stimulačních opatření* (článek 149 SFEU), podněcovat spolupráci mezi členskými státy, zajistit lepší integraci a fungování trhů práce v EU, přispět k lepší geografické a profesní mobilitě a potírání sociálního vyloučení.

3.9 Úkolem nově vzniklé sítě pak bude vytvářet a provádět celoevropské systémy pro srovnávání veřejných služeb zaměstnanosti, poskytovat vzájemnou pomoc, schvalovat a provádět koncepci modernizace a posílení VSZ v klíčových oblastech a připravovat zprávy v oblasti zaměstnanosti.

3.10 Návrh Komise navazuje na řadu předchozích aktivit a na studie zaměřené na obchodní modely VSZ, systémy měření výkonnosti VSZ a úlohu VSZ v souvislosti v flexikuritou, předvídaním kvalifikací a adaptabilitou občanů pro nová povolání.

3.11 EHSV je přesvědčen, že činnost VSZ už v budoucnu nikdy více nemůže být „business as usual“⁽⁹⁾. VSZ se postupně musí změnit na multifunkční agentury usnadňující různé typy přechodů - na trhu práce, mezi studiem a pracovním místem, mezi kariérami, v rámci EU. VSZ musí zajišťovat interakci mezi aktéry trhu práce a stimulovat je ke kooperaci a inovacím, musí úzce spolupracovat s veřejnými i soukromými partnery⁽¹⁰⁾ a zajistit konformitu aktérů trhu práce s politikami trhu práce.

3.12 EHSV se domnívá, že aniž by byla narušena funkce vyplácení dávek VSZ by se měly zaměřit intenzivněji na poptávkovou stranu práce, neboť zaměstnavatelé čelí vzrůstajícímu

⁽⁸⁾ John Hurlly. Financování a realizování aktivních programů pracovního trhu v době krize, EUROFOUND, 2010.

⁽⁹⁾ Příspěvek veřejných služeb zaměstnanosti ke strategii EU 2020, hodnotící dokument Strategie VSZ 2020, 2012.

⁽¹⁰⁾ Iniciativa EU PARES – partnerství mezi veřejnými a soukromými službami zaměstnanosti zahájené Evropskou komisí jakožto prioritní akce ve sdělení Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa v roce 2011.

problému nabírat a získávat potřebné pracovníky. Zejména malé a střední podniky mnohdy potřebují intenzivnější podporu VSZ a proto je třeba posílit spolupráci mezi VSZ a podniky.

3.13 I v době vysoké nezaměstnanosti stále přetrvává nesoulad mezi nabídkou dovedností a potřebami trhu práce. Prostřednictvím HoPES⁽¹¹⁾ jsou VSZ nyní zapojeny do diskusí a konzultací o úloze dovedností v socio-ekonomickém kontextu. Jde o propojení světa práce a vzdělávání a o vytvoření společného jazyka dovedností a kompetencí. To pro VSZ znamená budování partnerství s různými zainteresovanými stranami a zajišťování rovnováhy mezi nabídkou dovedností a poptávkou po nich v rámci stále komplexnějších lokálních pracovních trhů⁽¹²⁾.

3.14 EHSV uznává jedinečnou úlohu, kterou VSZ sehrávají při implementaci všech složek flexikurity. Studie o úloze VSZ ve vztahu ke flexibilitě na evropských trzích práce⁽¹³⁾ na dobrých příkladech z praxe prokázala, že VSZ jsou si vědomy potřeby nového přístupu ke svým službám a přijaly širokou škálu strategií a opatření na podporu flexikurity. VSZ by se měly i nadále zaměřit na rozvíjení své kapacity, aby mohly naplnit úlohu podporovatelů a hodnotitelů flexikurity.

3.15 EHSV se domnívá, že VSZ by se měly primárně zaměřit na ty jednotlivce nebo skupiny pracovníků, které jsou na trhu práce nejobtížněji umístitelné a mají specifické potřeby – dlouhodobě nezaměstnaní, starší pracovníci, ženy, mládež, invalidé, migranti – a to při důsledném provádění antidiskriminačních opatření a dohledu nad nimi.

3.16 V souvislosti s celoevropským bojem proti vysoké nezaměstnanosti mládeže zdůrazňuje EHSV také významnou úlohu VSZ při realizaci iniciativy „záruky pro mladé lidi“ a vítá závazek vedoucích představitelů VSZ (HoPES), přijatý na Konferenci o zaměstnanosti mládeže dne 3. července 2013 v Berlíně, hrát klíčovou úlohu při podpoře zaměstnanosti mládeže v Evropě, zvýšit efektivitu svoji práce a posílit spolupráci s ostatními zainteresovanými stranami⁽¹⁴⁾.

⁽¹¹⁾ *The Case for Skills: A Response to the Recommendations regarding the Future Role of Public Employment Services under the New Skills for New Jobs Agenda* [Otázka dovedností – odpověď k doporučením týkajícím se budoucí role VSZ v rámci Nové agendy pro dovednosti a pracovní místa], síť vedoucích představitelů veřejných služeb zaměstnanosti (HoPES), září 2011.

⁽¹²⁾ R. A. Wilson. *Anticipating skills needs of the labour force and equipping people for new jobs: which role for public employment services in early identification of skill needs and labour up-skilling?* [Předvídat potřebné dovednosti pracovní síly a vybavit lidi pro nová místa – jakou roli mají hrát při včasné rozpoznávání potřebných dovedností a rozšiřování kvalifikací veřejné služby zaměstnanosti?], zpráva pro Evropskou komisi, Danish Technological Institute/ÖSB Consulting/Warwick Institute for Employment Research, 2010.

⁽¹³⁾ *The role of the Public Employment Services related to 'Flexicurity' in the European Labour Markets* [Úloha VSZ ve vztahu ke flexibilitě na evropských trzích práce], závěrečná zpráva, Policy and Business Analysis, Danish Technological Institute/ ÖSB Consulting/Tilburg University/ Leeds Metropolitan University, březen 2009.

⁽¹⁴⁾ Konference o zaměstnanosti mládeže [Konferenz zur Jugendbeschäftigung], 3. července 2013 v Berlíně, příspěvek HoPES.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Evropská síť veřejných služeb zaměstnanosti by podle návrhu rozhodnutí měla pracovat v úzké spolupráci s Výborem pro zaměstnanost (EMCO) a přispívat k jeho práci poskytováním informací a zpráv o provádění politik zaměstnanosti. EHSV se domnívá, že poradní funkce sítě a její vztah vůči Výboru pro zaměstnanost by měly být v textu rozhodnutí jasně uvedeny. Síť bude mít poradní a koordinační funkci a její zřízení nelze považovat za jakýkoliv krok k harmonizaci struktur VSZ či sociálních systémů.

4.2 Výbor může stěžejí přehlédnout skutečnost, že na regionální úrovni již existují dobře fungující struktury, včetně regionálních sítí středisek pro sledování trhu práce, které efektivně přispívají k plnění společných cílů EU v oblasti zaměstnanosti, stanovenými ve strategii Evropa 2020.

Výbor poukazuje na to, že aby byl zajištěn koherentnější vztah mezi VSZ a těmito středisky, je zapotřebí následující:

- a) ujednání, podle nichž by se mohla regionální střediska pro sledování zaměstnanosti, která spadají pod veřejný sektor a spravují je přímo regiony, účastnit evropské sítě;
- b) lepší propojení mezi evropskou sítí regionálních středisek pro sledování zaměstnanosti a evropskou sítí VSZ;
- c) pravidla, která by upravovala členství a přístup k evropské síti pro regionální střediska pro sledování zaměstnanosti ze soukromého sektoru a pro ta z veřejného sektoru, která nejsou přímo spravována regiony, ale fungují podle jejich instrukcí a jejich účelem je plnění jejich cílů;
- d) jakýkoli jiný právní akt, který by zlepšil fungování a propojení mezi všemi stávajícími strukturami, a to s cílem využít všechny dostupné prostředky a zapojit všechny instance veřejné správy a vyvíjet činnost na všech úrovních – celostátní, regionální a místní.

4.3 Financování rozšířené spolupráce mezi VSZ bude zajištěno prostřednictvím oddílu PROGRESS evropského programu pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI) na období 2014–2020. Legislativní návrh je rozpočtově neutrální a nevyžaduje další lidské zdroje. U projektů realizovaných sítí nebo určených pro činnosti vzájemného učení a následně prováděných v jednotlivých VSZ mají členské státy přístup k financování z Evropského sociálního fondu (ESF), Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) a programu Horizont 2020. EHSV

považuje za nejdůležitější, aby prostředky vyčleněné ze strukturálních fondů zůstaly zachované a financování bylo udržitelné. Nové kompetence VSZ, zejména v oblasti aktivních politik zaměstnanosti, se musí odrazit v jejich odpovídající kapacitě a finanční podpoře.

4.4 V článku 3 návrhu jsou definovány *iniciativy sítě*.

— Čl. 3 odst. 1 písm. a) se týká vytváření a provádění celoevropských systémů pro srovnávání VSZ na základě získaných poznatků za použití kvantitativních a kvalitativních ukazatelů pro hodnocení výkonnosti VSZ a shromažďování poznatků za účelem vytvoření vhodného nástroje vzájemného učení.

— EHSV v zásadě souhlasí se zněním textu. Srovnávání VSZ při využití kvantitativních a kvalitativních indikátorů měřících výkonnost VSZ považuje EHSV za užitečnou formu spolupráce. EHSV podporuje především využití statistických ukazatelů výsledků a efektivity služeb zaměstnanosti a aktivní politiky zaměstnanosti. Ukazatele vstupů (například rozpočet) by měly být využity spíše jako kontextové ukazatele. Mezi další ukazatele, které EHSV považuje za vhodné, patří například počet osob v evidenci (podle zemí), počet zprostředkovatelů celkem a na jednoho uchazeče, míra návratnosti do zaměstnání a setrvání v něm sledovaná po 3 a 6 měsících, průměrná doba trvání nezaměstnanosti, poměr mezi nabídkou a poptávkou po zaměstnání, délka trvání zaměstnání a typ zaměstnání po ukončení programu aktivní politiky zaměstnanosti, vynaložené náklady nebo počet pracovníků z EU a mimo EU.

— Je zapotřebí soustředit se na ty, kteří jsou nejvzdálenější trhu práce, analyzovat a poměřovat úřady práce v oblastech se srovnatelnými podmínkami, pokud jde o míru nezaměstnanosti a dynamiku ekonomiky.

— Čl. 3 odst. 1 písm. c) se týká schvalování a provádění koncepcí modernizace a posílení VSZ v klíčových oblastech.

EHSV doporučuje zpřesnit text, aby bylo zřejmé, že síť VSZ bude mít skutečně pouze poradní funkci. EHSV považuje za nutné, aby bylo v tomto písmeni vymezeno, jaký by měl být charakter a účel zpracovaných koncepcí modernizace VSZ. Z pohledu EHSV by v žádném případě neměly mít závazný charakter.

4.5 Článek 4 *Spolupráce* hovoří o spolupráci a sdílení informací se zúčastněnými stranami na trhu práce včetně dalších

poskytovatelů služeb zaměstnanosti. EHSV se domnívá, že by v textu měla být jasněji vymezena úloha jednotlivých aktérů:

4.5.1 EHSV zdůrazňuje, že sociální partneři jsou hlavními aktéry trhu práce, jejich úloha v procesu modernizace VSZ je nezastupitelná, a měli by mít v nové struktuře adekvátní místo. ILO ve svém pracovním dokumentu o úloze sociálních partnerů v procesu řízení VSZ, zejména v době krize, na příkladu čtyř členských států EU jasně ukazuje, že s měnící se strukturou VSZ se mění úloha, zapojení a vliv sociálních partnerů. Zatím co v Rakousku se zvyšuje jejich *modus operandi*, zejména na regionální úrovni, v Německu a Dánsku se jejich vliv snižuje a mají úlohu spíše poradní než spolurozhodovací. Ve Spojeném království historicky chybí institucionální zapojení sociálních partnerů⁽¹⁵⁾. EHSV proto oceňuje řadu iniciativ evropských sociálních partnerů v rámci jejich společných pracovních programů⁽¹⁶⁾.

4.5.2 V této souvislosti EHSV poukazuje na nepříznivý vývoj, pokud jde o nové rozhodnutí Komise 2012/733/EU týkajícího se EURES. Na dubnovém zasedání Poradního výboru pro volný pohyb pracovníků⁽¹⁷⁾ zástupci sociálních partnerů vyjádřili svoje silné znepokojení, že se úloha sociálních partnerů v budoucnu sníží na úlohu přidružených partnerů.

4.5.3 EHSV v řadě svých stanovisek podpořil volání Komise po partnerství všech zainteresovaných stran na podporu tvorby pracovních míst, zvýšení zaměstnanosti, rozvoje dovedností a boje proti sociálnímu vyloučení. Zejména v rámci boje s vysokou nezaměstnaností mládeže v Evropě EHSV zdůraznil úlohu vzdělávacích institucí, poradenských agentur, organizací občanské společnosti (mládežnické organizace, ženská hnutí, organizace na podporu lidí s postižením atd.), rodiny i jednotlivců, neboť to je jediná cesta, jak společně a komplexně řešit situaci na evropských trzích práce.

4.5.4 EHSV vítá také rozvoj partnerství mezi službami zaměstnanosti (PARES)⁽¹⁸⁾ na podporu dialogu na úrovni EU směřujícího k usnadnění přechodů na trhu práce. Trhy práce se stávají stále komplexnějšími a všichni aktéři ve službách zaměstnanosti musí spolupracovat. EHSV oceňuje i program EK na podporu vzájemného učení *PES to PES Dialogue*.

⁽¹⁵⁾ J. Timo Weishaupt. *Labour Administration and Inspection Programme: Social Partners and the Governance of Public Employment Services: Trends and Experiences from Western Europe* [Program inspekce a administrace práce: Sociální partneři a řízení VSZ – Trendy a zkušenosti západní Evropy], 2011.

⁽¹⁶⁾ Autonomní dohoda o inklusivních trzích práce (2010), založená na Společné analýze hlavních faktorů trhu práce (2009).

⁽¹⁷⁾ Zápis ze zasedání Poradního výboru pro volný pohyb pracovníků dne 12. dubna 2013, Brusel.

⁽¹⁸⁾ PARES je jedním z doprovodných opatření EK v rámci stěžejní iniciativy Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa na podporu flexikurity.

4.6 V souladu s článkem 7 *Přijetí obecného rámce* je Komise zmocněna přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 8 návrhu, pokud jde o obecný rámec pro provádění srovnávacích iniciativ a iniciativ vzájemného učení podle článku 3.1. EHSV může obecně souhlasit s využitím aktů v přenesené pravomoci pro úpravu některých záležitostí týkajících se obecného rámce pro provádění aktivit srovnávání a vzájemného učení. Je však třeba dalších informací pro posouzení toho, jaké otázky by akty v přenesené pravomoci měly konkrétně upravovat. EHSV doporučuje text návrhu konkrétněji upřesnit, tak aby specifikoval klíčové indikátory obecného rámce. Akty delegované pravomoci by pak měly doplňovat tyto klíčové indikátory v méně důležitých oblastech ve smyslu článku 290 FFEU.

4.7 Nové iniciativy Komise jsou v návrhu deklarovány jako doplněk ke spolupráci VSZ a EURES na základě článku 45 a 46 SFEU. EHSV se domnívá, že by z textu měla být zřejmá synergie nově vytvořené sítě VSZ s EURES ⁽¹⁹⁾. Nově vytvořená síť VSZ by měla podpořit rozšířený mandát EURES a jeho úlohu klíčového nástroje pro zajištění sladění dovedností s potřebami evropského trhu práce a zlepšení mobility v EU. Síť může spolupracovat i s dalšími organizacemi, například s agenturami pro kariérové poradenství.

V Bruselu dne 17. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. L 328, 28.11.2012, s. 21–26.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Sociální rozměr hospodářské a měnové unie

COM(2013) 690 final

(2014/C 67/24)

Hlavní zpravodaj: **Georgios DASSIS**

Dne 4. října 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Sociální rozměr hospodářské a měnové unie

COM(2013) 690.

Předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru pověřilo dne 17. září 2013 přípravou podkladů na toto téma specializovanou sekci Zaměstnanost, sociální věci, občanství.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana DASSISE hlavním zpravodajem na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 17. října), a přijal následující stanovisko 157 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 19 členů se zdrželo hlasování.

1. Obecné připomínky

1.1 Hospodářská a finanční krize, jež nemá obdoby a zasáhla obzvláště tvrdě členské státy eurozóny, ukázala mimo jiné strukturální slabiny Evropy obecně. Prokázala jasné propojení vysoké míry nezaměstnanosti s tlakem na rozpočty členských států, sociálním poklesem a nepokojem ve společnosti. Rozpočty členských států sice musí být vyvážené, ale škrty měly negativní účinky na vzdělávání, aktivní politiky trhu práce a příznivé sociální podmínky. Nárůst nezaměstnanosti a chudoby má negativní dopad na dovednosti a zaměstnatelnost pracovníků. Narušuje také schopnost podniků růst a vytvářet pracovní příležitosti, což dále podřívá možnosti obnovy.

1.2 Unie je svědkem toho, jak v některých z nejhůře zasažených zemí hospodářská a sociální krize přerůstá i v krizi politickou, v níž se daří extremistickým a nedemokratickým politickým hnutím. Je bezodkladně naléhavé čelit tomuto trendu a působit proti němu konkrétními činnostmi na úrovni evropské, národní a místní.

1.3 Vnitřní trh měl být hospodářským i sociálním projektem. Přispěl k vytváření pracovních příležitostí a prosperity ve všech členských státech EU. Dokončení vnitřního trhu a zvýšení účinnosti a sociální soudržnosti za podmínek vytvářených strategií Evropa 2020 má zásadní význam, má-li se Evropa co nejrychleji dostat z krize.

1.4 Za této situace se Výbor se značným zájmem seznámil se sdělením Komise, jež považuje za první příspěvek k nadcházejícímu projednání v Evropské radě a rozhodnutím o posílení sociálního rozměru evropské hospodářské a měnové unie.

1.5 Vyzývá Komisi, aby s ohledem na tyto diskuse aktualizovala a posílila svou politiku, a mohlo tak být dosaženo dalšího pokroku, zejména proaktivnějším využíváním ukazatelů zaměstnanosti a sociálního začlenění.

1.6 Výbor konzistentně podporuje opatření ve prospěch sociálních investic, soustředěnější zaměření evropských fondů na funkční sociální politiku a politiku zaměstnanosti, iniciativy zaměřené na zaměstnanost mládeže a programy záruk pro mládež a snazší přeshraniční mobilitu. Vítá proto, že je těmto politickým oblastem věnována zvýšená pozornost. Vítá také skutečnost, že posílený sociální dialog by se měl podílet na průběhu evropského semestru.

1.7 Výbor sdílí názor Komise, že posílení sociálního rozměru by pomohlo členským státům uplatnit jejich potenciál z hlediska růstu zaměstnanosti, zvýšení sociální soudržnosti a prevence prohloubení rozdílů. Zejména podporuje myšlenku, že je třeba přistoupit k důslednějšímu sledování případů nerovnováhy v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociální v evropské hospodářské a měnové unii. K tomu je nutné systematické monitorování míry nezaměstnanosti, mladých nezaměstnaných neúčastnících se odborné přípravy ani vzdělávání, příjmů domácností, chudoby a nerovnosti.

1.8 Navrhovaný srovnávací přehled (*scoreboard*) případů nerovnováhy v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociální založený na klíčových ukazatelích a prahových hodnotách by z toho důvodu měl proaktivně detekovat vývoj asymetrických případů a zprostředkované působení na celkovou hospodářskou výkonnost. Monitorovací systém by měl být v potřebných situacích spouštěčem pro mechanismy včasné a účinné opravné a politické reakce, stejně jako je tomu v případě hospodářské nebo

finanční nerovnováhy. Výbor proto sdílí názor, který Evropská rada zaujala ve dnech 27.–28. června 2013, tedy že předpokládaný rámec sociálních ukazatelů a ukazatelů zaměstnanosti je prvním krokem k ucelenějšímu řešení sociálního rozměru evropské hospodářské a měnové unie ⁽¹⁾.

1.9 Výbor splnil svou konzultativní úlohu při přípravě nadcházejících diskusí Evropské rady formou svého stanoviska ze dne 22. května 2013 ⁽²⁾ a opakuje svou výzvu k dalšímu posílení sociálního rozměru evropské hospodářské a měnové unie.

2. Konkrétní připomínky

2.1 Ve svém sdělení Evropská komise navrhuje řadu iniciativ k posílení sociálního rozměru evropské hospodářské a měnové unie. Zvláště se soustředí na tři témata:

- posílený dohled nad problémy v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí a koordinace politik,
- vyšší solidarita a zintenzivnění činnosti v oblasti zaměstnanosti a pracovní mobility,
- prohloubení sociálního dialogu.

2.2 Výbor souhlasí s tím, že je nutné posílit sociální rozměr evropské hospodářské a měnové unie, a rád by zdůraznil následující prvky:

V oblasti posíleného dohledu nad problémy v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí a koordinace politik

2.3 Fiskální konsolidace EU a její hospodářská správa nemohou být udržitelné bez odpovídajících forem sociální konsolidace a sociální správy. Současná „rozpětí“ v evropských sociálních rozdílech podkopávají obnovu, růst a soudržnost. EHSV zastává mínění, že evropský semestr musí zahrnovat referenční hodnoty zaměstnanosti a sociálního začlenění ve stejném rámci dohledu, jako je tomu v oblasti hospodářské koordinace a strukturálních reforem. Kvantifikovatelné cíle v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociální musejí odpovídat cílům v oblasti zadluženosti a rozpočtových schodků a disponovat obdobnými reakčními a solidárními mechanismy k nápravě případů sociální nerovnováhy a podpoře sociálních investic.

2.4 EHSV si uvědomuje, že hospodářská obnova a sociální investice v EU a jejích členských státech vyžaduje více než jen formální správní struktury a statutární mechanismy. Z toho důvodu zde své místo a úlohu mají také instituce organizované

občanské společnosti i jednotliví evropští občané. Zásadní význam má participativní ztotožnění s projektem evropské integrace.

2.5 Výbor však zároveň zdůrazňuje, že udržitelná zlepšení v sociální oblasti vyžadují, aby byly strukturální problémy členských států řešeny u zdroje. Klíčovými prostředky k vyvedení Evropy z krize jsou globální konkurenceschopnost, hospodářský růst a důraz na sociální rozměr k z. Nově navrhované ukazatele pro oblast sociální politiky je nutné využít k posílení krátkodobých i dlouhodobých reforem.

V oblasti vyšší solidarity a zintenzivnění činnosti v oblasti zaměstnanosti a pracovní mobility

2.6 Jak Komise uvádí ve svém sdělení, přeshraniční pracovní mobilita je významným prvkem ochrany zaměstnanosti a konkurenceschopnosti, vytváření nových pracovních příležitostí a náhradě těch, jež zanikly v důsledku hospodářské restrukturalizace.

2.7 Je nutné přijmout další opatření, aby bylo možné dále omezit existující překážky mobility pracovních sil. Migrující pracovníci musejí získat srozumitelné informace o pracovní a sociální legislativě, a to ve svém vlastním jazyce. Pracovníci by měli mít také specifické právo na poradenství. Potřebná zařízení pro poskytování poradenství by měla úzce spolupracovat se sociálními partnery a EURES, a zajišťovat tak informovanost migrujících pracovníků o sociálních a právních podmínkách v hostitelských zemích ještě před opuštěním země původu.

2.8 Sociální investice pomáhají lidem. Zlepšují jejich dovednosti a schopnosti a napomáhají jejich začlenění do společnosti a trhu práce, což následně příznivě ovlivňuje životní podmínky, stimuluje hospodářství a napomáhá tomu, aby EU vyšla z krize silnější, soudržnější a konkurenceschopnější.

2.9 Cílené sociální investice přinášejí nejen sociální pokrok, ale zároveň zvyšují konkurenceschopnost. Zejména v době dosud nepoznané dramatické nezaměstnanosti a narůstající chudoby hrají investice do sociálního státu navíc i hlavní úlohu při posílení sociální soudržnosti a sociálního začlenění, stejně jako i v boji proti sociálnímu vyloučení a chudobě. Takové investice musejí zaručovat účinnost.

2.10 EHSV jednoznačně zdůrazňuje, že sociální rozměr evropské hospodářské a měnové unie potřebuje jasné nástroje, ukazatele a kvalitativní a kvantitativní cíle, které by byly účinné stejně jako hospodářské a finanční závazky této unie. Připomíná rovněž Evropské radě, že pokud by pro takový oživený sociální rozměr EU neexistovala dostatečná shoda nebo politická vůle, navrhoval by EHSV vydat se cestou posílené spolupráce v rámci evropské hospodářské a měnové unie, s vlastními finančními zdroji, doplňujícím sociálním fondem, paktem o sociálním pokroku a sociálními normami, cíli a stabilizačními mechanismy, které by odpovídaly fiskálním, rozpočtovým a měnovým stabilizačním mechanismům.

⁽¹⁾ Závěry Evropské rady z 27. až 28. června 2013, EUCO 104/13, bod 14, písm. c).

⁽²⁾ Stanovisko EHSV CESE 1566/2013 ze dne 22. května 2013 přijaté 159 hlasy, 50 členů hlasovalo proti a 47 se zdrželo hlasování, zpravodaj pan Jahier, spoluzpravodaj pan Dassis), Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 1–7.

V oblasti prohloubení sociálního dialogu

2.11 Výbor kladně přijímá návrhy Komise směřující k vyššímu zapojení sociálních partnerů do koordinace hospodářských politik a politik v oblasti zaměstnanosti na evropské úrovni. Sociální dialog hraje důležitou roli na všech úrovních. Přispívá k nalézání řešení, jež odrážejí názory zaměstnavatelů i pracovníků, a buduje porozumění a důvěru, jež jsou nezbytné pro reformu evropských trhů práce a posílení sociálních vazeb ve společnosti.

2.12 Výbor rovněž konstatuje, že budoucnost sociálního dialogu včetně otázky jednání tripartity již projednávají evropští sociální partneři.

V Bruselu dne 17. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Směrem ke konkurenceschopnějšímu a účinnějšímu odvětví obrany a bezpečnosti

COM(2013) 542 final

(2014/C 67/25)

Zpravodaj: **pan van IERSEL**

Spoluzpravodajka: **paní HRUŠECKÁ**

Dne 3. července 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Směrem ke konkurenceschopnějšímu a účinnějšímu odvětví obrany a bezpečnosti

COM(2013) 542 final.

Poradní komise pro průmyslové změny, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 17. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 172 hlasy pro, 23 hlasů bylo proti a 24 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vřele vítá nadcházející zasedání Evropské rady pro obranu v prosinci tohoto roku, na němž se bude jednat o sdělení Komise⁽¹⁾ a zprávě vysoké představitelky/vedoucí Evropské obranné agentury⁽²⁾. Tyto iniciativy jsou velmi naléhavou a včasnou reakcí na vnitřní i vnější výzvy a směřují k posílení dlouhodobé předvídatelnosti a důvěryhodnosti evropské obrany.

1.2 Sdělení a (předběžné) stanovisko vysoké představitelky překračují tradiční tabu, a nahlíží tak na současnou situaci a žádoucí opatření bez obalu.

1.3 Zejména zpráva vysoké představitelky přesvědčivě tvrdí, že k naplnění požadavků v oblasti evropské obrany a bezpečnosti je zapotřebí komplexní strategie společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP). EHSV souhlasí s tím, že SBOP bude nejvhodnějším rámcem pro účinnou spolupráci v oblasti vojenského potenciálu, zdůrazňuje ale navíc, že spolupráce bude také podmínkou důvěryhodné SBOP.

1.4 Má-li být tato iniciativy úspěšná, musí se pro ni vytvořit příznivé politické podmínky. Vzhledem k tomu, že zásadní uzpůsobení evropských (průmyslových) obranných struktur

bude dlouhý a obtížný proces, který se dotýká řady vzájemně propojených politik, považuje EHSV za prvotní podmínku dosažení velmi žádoucího pokroku důsledný závazek na straně čelních vládních představitelů EU.

1.5 EHSV požaduje, aby Rada přijala několik konkrétních opatření a kroků k posílení konkurenceschopnosti a spolupráce v odvětví evropské obrany, jež by byly jasným znamením do budoucna.

1.6 EHSV podporuje cíl zachovat nezávislou evropskou obranu úměrnou hospodářské síle Evropy a jiným zájmům ve světě. Dlouhodobým cílem by měla být autonomní ochrana evropských občanů. Měla by se zajistit nepřetržitá moderní výbava vojska a měly by být zaručeny evropské hodnoty (lidská práva, demokracie)⁽³⁾.

1.7 Nová fáze přechodu má rovněž dopad na obranu a bezpečnost v Evropě. V době vážné hospodářské stagnace a přetrvávající nezaměstnanosti ve velké části Evropy dochází ke geopolitickým změnám. Současně se na světové scéně objevují noví aktéři. Globální vývoj je rychlejší než vývoj v Evropě a tento rozdíl se neustále prohlubuje. Evropa se musí přizpůsobit rychleji, aby mohla držet krok s jinými zeměmi.

⁽¹⁾ Směrem ke konkurenceschopnějšímu a účinnějšímu odvětví obrany a bezpečnosti, COM(2013) 542 final.

⁽²⁾ Tento dokument ještě nebyl zveřejněn. K dispozici je předběžný postoj vysoké představitelky.

⁽³⁾ Úř. věst. C 299, 4.12.2012, s. 17.

1.8 Potřeba konkurenceschopného průmyslu za situace, kdy chybí finanční prostředky, navíc vyžaduje nákladovou účinnost. Je nutné používat evropské přístupy, které nahradí kontraproduktivní překrývání a nekoordinované politiky a zaplní mezery, a povedou tak k menšímu plýtvání penězi a vyššímu výkonu, z čehož budou mít prospěch daňoví poplatníci.

1.9 EHSV je spokojen s podrobnou a výstižnou analýzou relativního postavení Evropy, která je uvedena ve sdělení Komise. Na základě podobné analýzy požádal EHSV v loňském roce o radikální změnu evropského pojetí společné obrany⁽⁴⁾.

1.10 EHSV souhlasí zejména s kapitolou 9 sdělení Komise týkající se základních prvků programu Rady, konkrétně: evropské strategické koncepce, společné bezpečnostní a obranné politiky⁽⁵⁾ a evropské obranné průmyslové strategie.

1.11 Evropa naléhavě potřebuje „hovorit společným jazykem“ v otázkách obrany. Proto je nutné přejít od vnitrostátního chápání strategických potřeb k jednotnému evropskému chápání, což by přispělo k tomu, aby se vnitrostátní potřeby naplňovaly uskutečňováním unijních strategických cílů.

1.12 Politický a občanský závazek je rovněž zapotřebí, aby se zajistilo, že veřejnost bude náležitě informována o důležitosti evropských strategických globálních a průmyslových zájmů, a získala se tak aktivní podpora občanů a daňových poplatníků. EHSV souhlasí s Komisí v tom, že zdravý evropský obranný průmysl také zásadním způsobem přispěje k evropskému zpravodatskému průmyslu obecně⁽⁶⁾.

1.13 K dosažení tohoto dalekosáhlého cíle se musí zavázat co největší počet členských států. Pokud nebudou ochotni se zúčastnit všechny členské státy, měl by se proces spustit za účasti těchto států, které budou mít zájem.

1.14 EHSV vyzdvihuje úlohu Komise a EDA, od nichž je třeba očekávat, že budou úzce spolupracovat na provádění sdělení. Z velké části podporuje opatření, která Komise navrhla. V kapitole 6 tohoto stanoviska pak uvádí dodatečné připomínky a doporučení k návrhům.

1.15 Sdělení Komise se nezabývá proaktivní průmyslovou politikou. EHSV však poukazuje na výjimečnou pozici obranného odvětví na 100 % institucionálních trzích ve světě. Proaktivní průmyslová politika ve vybraných oblastech podporovaná členskými státy a/nebo Komisí je nepostradatelná k dosažení moderní produkce a nákladové účinnosti. Sdílení pravomoci

EU a členských států a účinná interakce a součinnost mezi civilními a vojenskými projekty a technologiemi se ukáží jako vysoce prospěšné a nákladově účinné.

1.16 Je nutné určit nové projekty v mnohostranném evropském rámci počínaje jejich koncepcí a využít přitom EDA. Může totiž trvat několik desítek let, než tyto projekty začnou plně fungovat. Čím dříve tedy budou zahájeny, tím lépe.

1.17 Ústředním odvětvím je veřejný a soukromý VaV. Co se týče obrany, jsou investice do VaV v současnosti na nejnižší úrovni od roku 2006⁽⁷⁾. Do celkové koncepce by se mělo zařadit zlepšení podmínek pro investice a jejich použití u konkrétních projektů.

1.18 Největší odpovědnost připadá na hlavní producentské země jakožto hnací síly procesu. Je nutné zajistit harmonický vztah mezi těmito zeměmi a ostatními členskými státy. Musí se široce propojit malé a střední podniky a výzkumná zařízení ve všech zemích, aby se do evropské strategie zapojil co největší počet členských států.

1.19 Vzhledem k nepokojům pracujících toho odvětví, k nimž dochází vlivem nestrukturované reorganizace, jsou předvídatelné politiky o to potřebnější. Zapotřebí je rovněž koordinace při předvídání změn, aby se zaručily důstojné pracovní smlouvy a vyhlídky. Musí existovat sociální dialog.

1.20 Toto stanovisko se zaměřuje především na zásady politiky a předpokládá naléhavý zásah ve strategické oblasti, který je neodkladný. První kroky, jež budou učiněny v prosinci, by měly položit základ úspěšné následné činnosti. Do přípravy strategických hlavních směrů a konkrétních projektů by měla být zapojena Evropská rada, vlády, Komise, EDA, parlamenty a průmysl (včetně zástupců zaměstnanců).

2. Evropa čelí konkurenci

2.1 Komise správně poukazuje na to, že „se vznikem nových mocenských center a snahami USA o posun těžiště své strategické orientace směrem k Asii se mění i rovnováha moci ve světě“. Země BRIC zvyšují vojenské výdaje. Zejména Čína a Rusko značně navyšují svoje rozpočty do roku 2015.

2.2 Americký tlak na Evropu, aby se plně zapojila do vojenských výdajů Západu, neustále roste. Vzhledem k rozpočtovým omezením racionalizují USA svoji obranu, což má rovněž dopady na dohody s Evropou.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 17.

⁽⁵⁾ Viz článek 42 Smlouvy o ES.

⁽⁶⁾ Velmi názorným příkladem z civilního průmyslu je v této souvislosti úspěšný a energický rozvoj společnosti Airbus.

⁽⁷⁾ Viz údaje EDA za rok 2011.

2.3 Propast mezi USA a Evropou je obrovská. V roce 2010 dosahoval rozpočet Evropy (bez Dánska) na obranu 196 mld. EUR, zatímco v USA to bylo 520 mld. EUR⁽⁸⁾. A co je důležitější, celkový evropský rozpočet na VaV dosahuje pouze 1/7 amerického, což se odráží ve výbavě a nasazení armádních zaměstnanců.

2.4 Hrozeb je však mnoho. Politické a vojenské napětí neklesá, vznikají naopak nová napětí, některá z nich na prahu Evropy. Noví, ambiciózní globální aktéři chtějí mít jistotu, že jejich státní obrana bude odpovídat jejich hospodářským a jiným zájmům, aby se vyrovnali tradičním mocnostem.

3. Evropské přístupy

A. Politika

3.1 Evropané musí řešit dvě vzájemně propojené kategorie problémů:

- značný pokles financování obrany, v jehož důsledku vznikají mezery a narušení ve státních obranných kapacitách, zejména vlivem neustále klesajících výdajů na VaV,
- a geopolitické změny, které by měly vést k mnohem užší evropské spolupráci a vyšší míře vzájemné závislosti obrany a bezpečnosti.

Evropská diskuse o těchto dvou vzájemně propojených oblastech je však ještě v plenkách.

3.2 Do všech vládních dokumentů⁽⁹⁾ se promítá výrazný pokles výdajů na obranu⁽¹⁰⁾. Tyto dokumenty se zaměřují především na úpravy vnitrostátního rámce: jak maximalizovat nákladovou účinnost při zachování dostatečných výsledků, co se týče kapacit. Členské státy jsou stále ještě velmi vzdáleny způsobu myšlení, který přirozeně zasazuje obranné kapacity jednotlivých států do evropské perspektivy.

3.3 EHSV vloni došel k závěru, že „obranou politiku utváří strategické zájmy zemí, které jsou v Evropě definovány převážně z národního hlediska. Zastaralé přístupy zřetelně vedou k rostoucí roztříštěnosti, nedostatkům, nadměrnosti a nedostatečné interoperabilitě evropských obranných kapacit“⁽¹¹⁾.

3.4 Za šedesát let evropské integrace a jednotného trhu se vyvíjela odolná hospodářská a podniková struktura, která je

základem silné domácí soustavy ekonomických činností. Co se však týče přístupu k vojenským záležitostem a obraně, natož jejich organizace, je Evropa stále na začátku.

3.5 Obrana jakožto jeden z prvků zahraniční politiky, jenž je stále ještě projevem státní svrchovanosti par excellence, se koncipuje, buduje a spravuje podle vnitrostátních principů. Na jakoukoliv nadnárodní spolupráci, ať již s evropskými či mimoevropskými partnery, se nahlíží z tohoto úhlu.

3.6 Iniciativy k překonání těchto základních překážek dosud do velké míry selhaly. Anglicko-francouzská dohoda o obranné spolupráci uzavřená v Saint Malo v roce 1998 měla zajistit výrazný pokrok ve vojenské spolupráci. Po patnácti letech a navzdory dalším jednáním jsou její výsledky skrovné.

3.7 Iniciativa šesti národů z roku 1998 pokračovala v roce 2000 prohlášením o záměru, jehož účastníky bylo šest nejdůležitějších producentů (Francie, Německo, Spojené království, Itálie, Španělsko a Švédsko) a které vyústilo v dohodu o restrukturalizaci a řízení obranného průmyslu. Tato dohoda o plánování a spolupráci s průmyslem a rovněž o kapacitách a výzkumu však dlouhodobě nepřináší žádné hmatatelné výsledky.

3.8 Existují i další formy spolupráce mezi členskými státy, např. mezi nizozemskými a belgickými námořními silami, Severská obranná spolupráce (Dánsko, Finsko, Island, Norsko a Švédsko) nebo mezi německým a nizozemským pozemním vojskem. Nelze je však zaměňovat s průmyslovou spoluprací, která ve velké míře stále chybí.

3.9 V roce 2004 byla za účelem strukturální spolupráce v otázkách obrany zřízena Evropská obranná agentura, rovněž za podpory iniciativ Komise. I přes určitý pokrok však strukturální spolupráce dosud neodstartovala, neboť chybí závazek členských států.

3.10 Závěrem EHSV podotýká, že navzdory rostoucímu povědomí o potřebě užší spolupráce a evropské vize obrany mají chybějící politická vůle, tradiční postoje a nezádatelné zájmy jakýkoliv výrazný pokrok.

B. Průmysl

3.11 Reakce evropského obranného průmyslu na mezinárodní vývoj je dosti odlišná:

- Funguje v celosvětovém kontextu. Je nutně navázán na vlády států, ale je rovněž velmi aktivní na mezinárodních trzích, což je stále více základem pro dobré výsledky.

- Hlavní odvětví jsou navíc činná jak ve vojenském, tak v civilním sektoru. Dynamičtější civilní část roste vzhledem ke klesajícímu prodeji a výtěžkům ve vojenské části, zejména v Evropě.

⁽⁸⁾ Zdroj: EDA, leden 2012.

⁽⁹⁾ **Strategic Defence and Security Review**, Spojené království, říjen 2010. Livre Blanc sur la Défense et la sécurité nationale, Francie, květen 2013.

⁽¹⁰⁾ Velmi otevřeně a kousavě hovořil o dopadu tohoto poklesu francouzský ministr obrany Jean-Yves Le Drian v projevu na École Militaire v Paříži 29. dubna tohoto roku.

⁽¹¹⁾ Tamtéž, odstavec 1.2.

3.12 Průmysl se již delší dobu obává o svoje konkurenční postavení. Institucionální postavení průmyslu se velmi liší stát od státu: od státem zcela vlastněných podniků po soukromé podniky a různé přechodné formy. Společným jmenovatelem je všude nadřazená úloha vlády. I přes (částečnou) privatizaci zůstává vazba mezi průmyslem a vládou velmi silná a závisí na (monopolistické) poptávce a regulaci vlády a na vývozních licencích.

3.13 Pro průmysl by byla vhodná konsolidace na evropské úrovni, trh je však příliš omezený. BAE-Systems, Finmeccanica, a v menší míře Thales a EADS jsou velmi aktivní v USA. Nemohou ale volně provozovat svoji činnost v Evropě, protože vlivem zvláštních vztahů jsou u kormidla strategických rozhodnutí v průmyslu i nadále vlády států.

3.14 Tržní dynamika zvyšuje konkurenci na celém světě. Americký průmysl zvyšuje své úsilí ve vývozu, aby kompenzoval omezení některých vnitrostátních trhů. Noví světoví aktéři budou stále větší měrou naplňovat své vlastní potřeby. Budou se také zaměřovat na export, a konkurovat tak evropskému průmyslu na trzích třetích zemí.

3.15 Průmysl zaujímá postoj, jež EHSV důrazně podtrhl v loňském roce, tedy že vyspělý obranný průmysl nemůže nikdy zaujímat spolehlivé postavení na mezinárodní scéně bez pevné domácí základny. Vzhledem k rozsáhlé technologické složce vojenského vybavení už žádný vnitrostátní trh ani vnitrostátní obranný rozpočet nepostačují. Je tomu tak již dvacet let a následky jsou stále kritičtější.

3.16 EHSV zdůrazňuje, že na cestě k nezávislé evropské obraně mají vysokou prioritu svrchované kapacity a investice s vysokou přidanou hodnotou, které jsou pro Evropu zásadně důležité, aby mohla hrát prominentní úlohu v celosvětovém kontextu, a které rovněž přispějí k novému myšlení Evropanů.

3.17 Průmysl v poslední době zdůrazňuje tradiční argumenty ve prospěch Evropou řízených stabilních a předvídatelných dlouhodobých technologických a výrobních systémů ve všech důležitých oblastech.

3.18 Průmysl bije na poplach. Aby mohl přežít a zachovat si svůj objem příjmů a zaměstnanost, musí zvýšit výrobu v civilní části. V takovém případě by však Evropě ve stále větším rozsahu chyběl domácí obranný průmysl, což by ovlivnilo i její zahraniční politiku.

3.19 Odborové svazy, které zastupuje IndustriAll, mají stejné pocity velké tísnivosti. V roce 2011 bylo v Evropě v leteckém

a obranném průmyslu přímo zaměstnáno 7330 00 kvalifikovaných osob⁽¹²⁾ a další 2 miliony osob na něm byly závislé. V posledním desetiletí byl počet pracujících výrazně snížen a další rozpočtové škrty ohrožují pracovní místa. Vlivem své nepředvídatelné budoucnosti nepřitahuje obranný sektor dostatečně mladé lidi.

3.20 EHSV poukazuje na skutečnost, že za neschopnost vlád restrukturalizovat své obranné struktury ve velké míře pykají zaměstnanci. Odkládáním racionalizace vojenské základny promarní vlády příležitost investovat do efektivní obnovy kapacit, což má negativní dopad na pracovní sílu.

3.21 Stávající situace povede ke zvyšujícímu se odporu, pokud bude pokračovat neplánovaná a nestrukturovaná reorganizace. Při přijímání proaktivních změn politiky bude nutné zapojit zástupce pracovníků na podnikové a územní úrovni, aby se předešlo ukvapeným změnám.

3.22 Zaměstnanost, možná v menším měřítku, bude vyžadovat daleko větší evropskou koordinaci technologií a výroby. V tomto procesu je nutné zabránit nejistým pracovním podmínkám prostřednictvím nových dovedností a kvalifikací, aby zaručilo co nejvíce důstojných pracovních smluv a vyhlídek. Musí existovat účinný sociální dialog na různých úrovních.

3.23 Racionalizace evropské produkce v důsledku rozpočtových škrťů musí být řízena strukturovaným způsobem a musí se přitom vést řádný sociální dialog, aby bylo možné zachovat zaměstnanost a posílit personální reorganizaci v případě nadbytku zaměstnanců. Průmyslu i zaměstnancům se daří lépe v předvídatelném evropském prostředí řízeném trhem než v krátkodobě špatně plánované reorganizaci prováděné v jednotlivých státech a bez jasných cílů⁽¹³⁾.

4. Politické podmínky a potenciální vyhlídky

4.1 Vyhlídky evropského obranného průmyslu se postupně stanou tak nejistými, že vyprovokují elementární diskusi mezi Evropany, pokud ne mezi všemi, tak přinejmenším mezi těmi, kteří budou mít zájem.

4.2 Musí se zaujmout nový přístup a členské státy a EU musí nalézt „společný jazyk“, přičemž se musí vycházet z tří základních premis:

— Integrovaná evropská ekonomika potřebuje společný přístup k obraně a bezpečnosti, aby mohla hájit a chránit své zájmy, občany a názory ve světě.

⁽¹²⁾ Výroční zpráva ASD za rok 2012.

⁽¹³⁾ Viz také Twelve demands for a sustainable industrial policy, IndustriAll Europe Executive Committee, 12. a 13. června 2013.

— Je potřeba provést obecnou analýzu současného a očekávaného (dlouhodobého) vývoje ve světě jakožto výchozí bod pro vytyčení myšlenek a konkrétních přístupů, co se týče celkové pozice Evropy ve světě.

— Musí se vytvořit vazba mezi zahraniční politikou, hrozbami, obranou a bezpečností, dlouhodobými vyhlídkami a udržitelným obranným průmyslem, včetně zaměstnanosti.

4.3 EHSV si je plně vědom rozsáhlého dopadu těchto vzájemně propojených prvků, o nichž se i nadále nedostatečně diskutuje. Řada iniciativ, které byly s dobrými úmysly zahájeny v posledních patnácti letech, neuspěla, protože nebyla nikdy zpochybněna státní svrchovanost, tj. vnitrostátní vnímání hrozeb a postavení vyjádřené prostřednictvím zahraniční politiky jednotlivých států. V Evropě tedy v současnosti existuje široká škála postojů, které jsou do určité míry neslučitelné. EHSV se domnívá, že pokud nebude přijata sdílená svrchovanost v rámci EU, je zásadní průlom pouhou iluzí.

Diskuse se musí odstartovat na novém základě pro nové, slibnější postupy.

4.4 Vzhledem k široké škále zainteresovaných oblastí politiky vítá EHSV vřele zasedání Evropské rady pro obranu, které proběhne v prosinci tohoto roku. Odpovědnost za obranu a bezpečnost byla dosud převážně v rukou ministrů obrany, zpravidla v souladu s obecnými pokyny ministrů zahraničí a pod přísným dohledem ministrů financí.

4.5 Kontext se však mezitím úplně změnil v důsledku drastických rozpočtových škrtů a potřeby racionalizace a také v důsledku nových paradigmat a tedy nových hrozeb. Mj. vzhledem k vzájemnému vztahu civilních a vojenských technologií a inovací a vazbě mezi obranou a veřejnou bezpečností jsou rovněž zasaženy i další části vládní politiky. Všechny tyto faktory vyžadují ucelený a globální přístup.

4.6 Řada lidí, včetně průmyslníků a zaměstnanců, spoléhá na to, že se od prosince začne uplatňovat strukturální myšlení a strukturální přístup. Pokud EU propásne tuto příležitost, může to trvat několik let, než opět nastartuje pozitivní proces.

4.7 Prosincová Evropská rada bude první Radou EU, která se bude zabývat otázkou obrany jako celkem. Vzhledem k rozsáhlým komplikacím při nastavování nového směru se EHSV domnívá, že budou zapotřebí další Evropské rady, které by stanovily jasný postup a nabídlly věrohodnost a předvídatelnost.

5. Průmyslová politika

5.1 EHSV přijal velmi kladně sdělení Komise o průmyslové politice⁽¹⁴⁾, jehož smyslem byla stimulace výhodných podmínek, politik a programů pro zahájení, rozvoj a posílení průmyslových činností v Evropě. Evropa musí zajistit budoucnost svého průmyslu v otevřeném prostředí.

5.2 Obrana je rozhodující a výjimečné odvětví. Ze své povahy je přítomné na 100 % institucionálních trhů ve světě. Odvětvová a výzkumná zařízení jsou z velké části zřizována a uspořádána v souladu s vnitrostátními postupy. Menší země, v nichž vlastní průmyslová výroba chybí, kupují hotové výrobky, přičemž se jejich nákup zužuje na USA.

5.3 Prostřednictvím průmyslové konsolidace (přeshraniční fúze a převzetí) a internacionalizace (zejména s průmyslovou strukturou USA) jsou velké společnosti a malé a střední podniky na kontinentu vzájemně propojeny. Export je stále pozitivní. Největší překážkou je komplikovaný vztah s evropskými vládami, protože chybí společná vize.

5.4 Kromě činnosti EDA začala EU s dvěma směrnici plánujícími otevření trhů uvnitř Evropy⁽¹⁵⁾. Lhůta pro jejich provedení byla v létě 2011⁽¹⁶⁾, ale jejich vlastní uplatňování je pomalé.

5.5 EHSV vřele vítá sdělení Komise⁽¹⁷⁾, které ukazuje výrazný pokrok v analýzách a návrzích. Co se týče průmyslové politiky pro odvětví obrany, Komise správně zdůrazňuje význam vnitřního trhu s výrobky obranného průmyslu, VaV, úlohu malých a středních podniků, potenciální přínos regionální politiky a rozvoj odpovídajících dovedností.

5.6 EHSV ovšem kritizuje, že Komise nedostatečně upozorňuje na výjimečné postavení odvětví obrany a na potřebu proaktivní průmyslové politiky. Nejde jen o otevření trhů, jež je nutné vzhledem ke specifickým charakteristikám odvětví obrany, včetně článku 346 SFEU, řádně definovat.

5.7 Jde rovněž o vytvoření politické základny v Evropě, aby vlády mohly dlouhodobě spolupracovat na svém společném osudu. Pouze potom budou splněny podmínky pro zahájení seriózních dlouhodobých společných programů počínaje koncepcí, přes cílený výzkum, inovace až výrobu na evropském domácím trhu.

⁽¹⁴⁾ Sdělení komise o průmyslové politice COM(2012) 582 final a stanovisko EHSV k tomuto sdělení.

⁽¹⁵⁾ Balíček týkající se obrany, 2007.

⁽¹⁶⁾ Směrnice 2009/43/ES (Úř. věst. L 146, 10.6.2009) o transferu produktů pro obranné účely a směrnice 2009/81/ES (Úř. věst. L 216, 20.8.2009) o zadávání zakázek v oblasti obrany a bezpečnosti. Balíček týkající se obrany obsahoval také sdělení Strategie pro silnější a konkurenceschopnější evropský obranný průmysl, COM(2007) 764, 5.12.2007.

⁽¹⁷⁾ Viz pozn. pod čarou 1.

5.8 VaV je klíčový na začátku hodnotového řetězce, který by měl být poevropštěn⁽¹⁸⁾. Z těchto důvodů byla spolupráce v oblasti výzkumu a technologií a VaV zdůrazněna při zakládání EDA, jejích předchůdců (WEAG a IEPG) i NATO. K realizaci ovšem ani zde nedochází.

5.9 V posledních 30 letech je neúspěšná spolupráce spíše pravidlem než výjimkou. Bylo sice zahájeno několik projektů, např. NH-90 a A400M, z některých příkladů však rovněž vyplývá, že systémové byly požadavky příliš často pouhým spojením vnitrostátních požadavků, že vývojové fáze byly příliš dlouhé a konečné výrobky příliš drahé.

5.10 Podařilo se dosáhnout několika relativních úspěchů, jiné iniciativy v oblasti spolupráce (např. NF-90) však selhaly a řada konkurenčních programů výroby letounů byla zavedena souběžně (Typhoon, Rafale, Gripen). Mnoho zemí se mezitím připojilo k americkému programu F-35 a široké škále raketových programů.

5.11 V současnosti se neprovádí žádný důležitý rozsáhlý program a stávající systémy stárnou a stávají se překonanými. Jako příklad může EHSV uvést obrněná vozidla, ponorky, dopravní vrtulníky a přenosné systémy protivzdušné obrany. Zde by nové bezposádkové systémy mohly nabídnout ideální příležitost pro společné iniciativy, v praxi se však žádné takové cíle ještě neobjevily. Další možností by byla méně ambiciózní spolupráce, např. normalizace schopnosti doplňování paliva za letu.

5.12 EHSV žádá, aby byly spuštěny evropské programy, zejména další generace RPAS, které by stavěly na součinnosti s Komisí a na bezpečných družicových komunikacích. Uvážit by se také mohly oblasti spolupráce (s Američany), např. schopnost doplňování paliva za letu, jež je jedním z velkých nedostatků a kde EDA vyvíjí evropská řešení.

5.13 Ve sdělení Komise jsou zmíněny příležitosti, které vyžadují plnou politickou podporu. V tomto ohledu by se jako klíčová iniciativa jevílo spuštění evropské vesmírné kapacity pro pozorování s vysokým rozlišením, která by nabídla nástupnické systémy pro Helios, RadarSat atp. Hlavním problémem je zde sloučení kombinovaných odborných poznatků členských států, ESA a společných výzkumných středisek, včetně finančních zdrojů. Žádná evropská země totiž není schopná provést tento úkol sama.

5.14 Obranné projekty musí být v náležitých případech napojeny na programy EU v oblasti VaV. 7RP je již zapojen do projektů dvojího použití. Přidanou hodnotou je, že podporuje přeshraniční projekty. EHSV žádá o systematictější zvažování technologií dvojího použití v rámci programu Horizont 2020.

5.15 Je zásadně důležité, aby obranná průmyslová politika rovněž řešila propast mezi hlavními producenty zeměmi a ostatními zeměmi. Je nutné aktivně podporovat zapojení průmyslu ze všech zemí, aby se politicky a hospodářsky zapojilo co nejvíce zemí. Tímto způsobem by mohl postupně vymizet problém offsetů, který je zdrojem velkých diskusí a kritiky. Tyto prvky by se měly stát nedílnou součástí celkové evropské obranné strategie.

5.16 EHSV poukazuje na ožehavé téma nákupu hotových výrobků mimo EU. V rámci evropské obranné strategie se tyto přístupy musí přehodnotit. Tento podstatný a velmi komplikovaný problém je nutné řešit na nejvyšší úrovni.

5.17 Dobře řízené evropské odvětví obrany nabízí mnohem lepší příležitosti pro vyváženou mezinárodní spolupráci, zejména s USA. Vzhledem k tomu, že si USA chrání své strategické zájmy, žádá EHSV, aby se během jednání o nadcházející dohodě o volném obchodu byla obrana pečlivě projednána coby výjimečné odvětví na obou březích Atlantiku.

5.18 V tomto rámci je rovněž nutné zajistit kontinuitu dodávek kritických a citlivých součástí amerického původu do evropského hodnotového řetězce. Jednotný evropský postoj rovněž usnadní jednání s třetími zeměmi o dodávce kritických surovin.

5.19 Podobně je nutné zaručit ochranu evropských práv duševního vlastnictví při vývozu do třetích zemí.

5.20 Úspěšnou spolupráci mezi průmyslovými odvětvími by neměla ohrozit jednostranná rozhodnutí členských států o kontrole vývozu, která by vyústila v používání kritérií kontrol vývozu, které by se lišilo od společného postoje⁽¹⁹⁾ a mezi členskými státy navzájem.

6. Akce navržené Komisí

6.1 EHSV z velké části souhlasí s akcemi, které navrhla Komise. Považuje je za velký krok vpřed. K některým záležitostem by rád doplnil následující připomínky.

6.2 Rozhodující význam má spolupráce s EDA. EHSV považuje koordinaci a propojení mezi Komisí a EDA, jež se navrhuje v několika akcích plánovaných ve sdělení, za nezbytnou podmínku pokroku a úspěchu. EHSV rovněž zdůrazňuje podporu kapacit dvojího využití, např. kapacit vzdušných mostů.

⁽¹⁸⁾ V souladu s řadou dokumentů. Viz rovněž Úř. věst. C 299, 4.10.2012, s. 17.

⁽¹⁹⁾ 2008/944/SZBP.

6.3 EHSV rovněž zdůrazňuje, že k rozvinutí plného potenciálu potřebuje EDA pevnější finanční základnu a široký závazek ze strany členských států. Měla by dostat důležitější úlohu v obranném plánování, která by podpořila členské státy.

6.4 EHSV důrazně podporuje návrhy Komise v oblasti norem a certifikací, které přispějí k přeshraniční průmyslové spolupráci, regionální specializaci a sítím excelence. Vyzývá k součinnosti mezi EDA a EASA, zejména co se týče certifikací.

6.5 Velmi důležitou úlohu v inovacích a výrobě v evropském obranném průmyslu hrají malé a střední podniky, případně propojené s velkými společnostmi. EHSV podporuje navržené akce a zdůrazňuje potřebu otevřených sítí. Méně, lépe zacílených (evropských) projektů může vytvořit nové příležitosti.

6.6 Zapojení širokého spektra malých a středních podniků z celé Evropy pomůže rovněž zaangažovat co nejvíce zemí. Jejich zapojení může být rovněž příležitostí ke kompenzaci zemí při přechodu od nákupu hotových výrobků k evropským směrům.

6.7 EHSV důrazně podporuje akce, které Komise navrhuje v oblasti dovedností, jež mají zásadní význam. Vřele vítá

pozitivní příspěvek Evropského sociálního fondu a strukturálních fondů a dále vítá práci EDA na zvyšování povědomí v členských státech a její podporu konkrétním projektům v těchto oblastech.

6.8 EHSV opakuje, že zcela souhlasí s akcí Komise v oblasti používání technologií dvojího využití.

6.9 EHSV poukazuje na potenciálně pozitivní vazbu mezi vesmírnou politikou a obranou u existujících a nově navržených projektů ⁽²⁰⁾.

6.10 EHSV schvaluje akce navržené v oblasti energie. Zaan-
gažují také rostoucí počet malých a středních podniků.

6.11 Prvořadý význam má mezinárodní rozměr, stejně jako plánované sdělení o dlouhodobé vizi kontroly strategického vývozu z EU. EHSV poukazuje na skutečnost, že vnější průmyslové vztahy mohou být úspěšné, pouze pokud bude existovat opravdový vnitřní trh.

6.12 Závěrem EHSV plně podporuje všechny strategické úvahy uvedené v části 9.2 sdělení.

V Bruselu dne 17. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁰⁾ Viz stanovisko EHSV týkající se vesmíru, září 2013.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Energetické technologie a inovace

COM(2013) 253 final

(2014/C 67/26)

Zpravodaj: **pan WOLF**Spoluzpravodaj: **pan COULON**

Dne 2. května 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor k tématu

Energetické technologie a inovace

COM(2013) 253 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 117 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Shrnutí

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) podporuje opatření, která Komise zamýšlí přijmout.

1.2 Potvrzuje svou podporu evropskému energetickému společenství a dialogu o energetice.

1.3 Souhlasí s cílem, aby strany zainteresované v energetické politice postupovaly společně, sladěně, soudržně a partnersky.

1.4 Doporučuje, aby se při provádění opatření v každém případě zamezilo byrokratické neflexibilitě, neochotě podstupovat riziko a narušením trhu, čili veškerým překážkám pro inovace. Je třeba podpořit autory nových myšlenek a koncepcí.

1.5 Nejdůležitějším úkolem je vědeckotechnický rozvoj technologií a inovací v energetice. To se týká především pokračování a vývoje Evropského strategického plánu pro energetické technologie (plánu SET) ve finančním období 2014–2020.

1.6 S pomocí patřičných nástrojů je třeba zaručit vyváženou rovnováhu mezi naplánovaným vývojem projektů na jedné straně a otevřeností vůči různým novým přístupům a jejich konkurenci na straně druhé.

1.7 Pouze zkušenosti a spolupůsobení široké palety možností a koncepcí se stejně pestrrou skladbou zdrojů energie zaručí, že se tento nesmírný úkol v dlouhodobém výhledu zdaří.

1.8 Vzhledem k očekávanému nedostatečnému finančnímu krytí v rozpočtu Komise na výzkum a vývoj v rámci programu Horizont 2020 i v rozpočtech členských států na výzkum a vývoj je o to důležitější využívat strukturální a investiční fondy EU a příjmy ze systému EU pro obchodování s emisemi, ale především také zaměřit investiční potenciál tržního hospodářství na tyto nesmírné úkoly.

1.9 Je třeba využít veřejné zdroje v oblasti výzkumu a vývoje tam, kde je to pro výzkumné cíle nezbytné, ale kde po průmyslu nelze příslušné investice požadovat (viz odstavec 3.20).

2. Shrnutí sdělení Komise

2.1 S ohledem na výzvy do roku 2020 a dále představuje Komise svou strategii, která je nedílnou součástí její energetické politiky a má být základem pro zavádění nových technologií a inovací.

2.2 Komise navrhuje:

— vypracovat do konce roku 2013 v rámci plánu SET „integrovaný plán“;

- spolu s členskými státy připravit akční plán investic;
- spolu s členskými státy posílit systém podávání zpráv;
- vyzvat evropské technologické platformy, aby integrovanému plánu přizpůsobily svůj mandát, strukturu a účast;
- vytvořit pod vedením řídící skupiny plánu SET koordinační strukturu.

2.3 Komise proto vyzývá Evropský parlament a Radu, aby:

- potvrdily svou podporu plánu SET;
- schválily navržené zásady a vývoj;
- podpořily sladění zdrojů na úrovni EU, členských států, regionů a soukromého sektoru.

2.4 Komise proto vyzývá členské státy a regiony, aby:

- intenzivněji koordinovaly své programy energetického výzkumu a inovací, využívaly k tomu strukturální a investiční fondy EU a příjmy z dražeb v rámci systému EU pro obchodování s emisemi a prostřednictvím Evropské aliance pro energetický výzkum více integrovaly jednotlivé vnitrostátní a regionální programy;
- více spolupracovaly prostřednictvím společných akcí a klastrů;
- zavedly podporu pro rychlejší uvádění udržitelných energetických technologií na trh.

3. Obecné připomínky Výboru

3.1 Výbor v několika stanoviscích upozorňoval na to, že zajistit Evropě vzhledem k celosvětovému růstu poptávky po energii, ke kritické situaci v oblasti zdrojů energie a k problematice klimatu udržitelné, bezpečné a hospodárné dodávky energie šetrné vůči klimatu, je nesmírná výzva.

3.2 Výbor považuje předmětné sdělení za významný začátek dlouhé cesty k tomuto cíli. Proto důrazně podporuje opatření, která Komise za tímto účelem navrhuje.

3.3 Pouze společným, sladěným a partnerským postupem všech zúčastněných stran, tj. především

- Evropské rady
- Evropského parlamentu

- Evropské komise a jejích různých politik
- členských států a jejich orgánů
- místních a regionálních orgánů
- průmyslu včetně malých a středních podniků
- výzkumných zařízení a vysokých škol

- politických stran, zástupců občanské společnosti, sociálních partnerů a občanů

Lze dosáhnout toho, že bude tento cíl vůbec a s přiměřenými náklady splněn.

3.4 Výbor se domnívá, že se opatření Komise ubírají touto cestou, a proto je plně podporuje. Zároveň však doporučuje, aby při tom byl brán neustále zřetel také na mezinárodní situaci a aby se spolupracovalo s příslušnými programy zemí mimo EU.

3.5 Výbor potvrzuje svou podporu evropskému energetickému společenství⁽¹⁾, které je nezbytným rámcem pro co nejefektivnější splnění těchto cílů. Stejně tak opakuje svou podporu dialogu o energetice⁽²⁾, který umožní zapojit občany jakožto dotčené subjekty a aktéry občanské společnosti do tvorby vůle a do oblastí činnosti.

3.6 To však vyžaduje i co nejspolehlivější informace a co největší transparentnost ohledně daných možností, jejich úrovni rozvoje, příležitostí, rizik, nákladů a jejich dopadů⁽³⁾.

3.7 Přestože jsou Komisí navržená a Výborem podporovaná opatření a předpoklady důležité, jejich provádění je nicméně spojeno i s potenciálními problémy a konflikty, jimž je třeba se za každých okolností vyhnout.

3.8 To se týká mj. tendence k centralistickému, neflexibilnímu a plánovitému postupu, který se vyznačuje přílišnou regulací a nadměrnou úřední administrativou.

3.9 Výbor varuje před rizikem neflexibilní, neúčinné a nadměrné administrativy, přičemž odkazuje na své stanovisko k tématu Zjednodušení provádění rámcových programů pro výzkum⁽⁴⁾. Výbor vítá, že Komise v tomto směru vyvíjí úsilí, a proto naléhavě doporučuje, aby byl tento přístup zaujat i k tématu projednávanému v tomto stanovisku.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 15–20.

⁽²⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 1–7.

⁽³⁾ Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 1–8.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 129.

3.10 Může se však objevit ještě další nežádoucí příznak, jelikož podpůrná zařízení a jejich představitelé se obvykle snaží zamezit riziku. To může vést k přednostní podpoře již známých technologií. K tomu přispívá ostatně i to, že v rozhodovacích grémiích často chybí zkušenosti a uznávání odborníci z příslušných oblastí.

3.11 Předem naplánovaný postup je však vhodný nanejvýš tehdy, pokud je již k dispozici dostatečná znalostní a technická základna, lze přesně stanovit další opatření a další postup je naprosto přehledný, takže žádné další úsilí ani inovace nejsou nutné, ale naopak nežádoucí.

3.12 To však zde podle Komise – a Výbor s tímto názorem zcela souhlasí – není v oblasti energetických technologií ten případ: **Potřebujeme silnou a dynamickou strategii pro technologie a inovace**. A ta by také měla rozhodně podporovat technologie, u nichž je vývoj vysoce riskantní, za předpokladu, že mají slibný potenciál.

3.13 Jde tedy o to, aby se sice v celé EU začaly uplatňovat partnerské postupy a politiky uvedené v odstavci 3.3 s cílem mobilizovat a spojit síly, ale aby byla zároveň zajištěna široká pluralita postupů a systémových koncepcí a otevřenost vůči inovativním koncepcím a regionálním příležitostem. Tedy podporovat přístup „pokus – omyl“ a povolit a stimulovat hospodářskou soutěž.

3.14 Tato nezbytnost tedy musí doplnit harmonizační a koordinační opatření. Zároveň je třeba s pomocí patřičných nástrojů výslovně zaručit vyváženou rovnováhu mezi naplánovaným vývojem projektů a otevřeností vůči různým novým přístupům. Výbor proto souhlasí s Komisí, že je za tímto účelem nutné vytvořit odpovídající rámcové podmínky, které zaručí flexibilitu, inovace, ochotu riskovat a nová témata výzkumu. K tomu jsou zapotřebí specifické nástroje a řídicí struktury.

3.15 To se týká zejména i podpory inovačních projektů v průmyslu. Existují totiž četné příklady toho, že právě mimořádně významné inovace totiž nepocházejí z těch průmyslových odvětví, které vévodí trhu, nýbrž od „outsiderů“ – např. z oblasti malých a středních podniků. Státní politika inovací, která by se zaměřovala v první řadě na podporu „národních šampiónů“, by mohla špatně posoudit technický vývoj a podcenit jeho důležitost. Letadla totiž nebyla vynalezena v železničním či loďařském průmyslu. Jak již pravili jiní autoři, elektřina nevznikla

neustálým zdokonalováním svíček. Proto tedy nesmí být prioritně podporováni „výrobci svíček“, nýbrž se musí hledat autoři zcela nových myšlenek a koncepcí a ty pak přednostně podporovat.

3.16 Návrhy Komise však v sobě skrývají ještě další potenciální problém, totiž konflikt mezi inovacemi a uváděním na trh. Inovace jsou na jedné straně nutné teprve tehdy, když se na trhu osvědčí a překonají často obvyklé počáteční těžkosti. Podpora určená k zavádění na trh (viz též odstavec 3.26) nebo dokonce vnucené sazby (např. pravidla o výkupních cenách) mohou být sice v tomto ohledu účinné, ale mohou rovněž způsobit dlouhodobé narušení trhu na úkor lepších řešení. Právě zkušenosti s výkupním systémem ukazují, jak obtížné je včas napravit již učiněnou chybu. Brání to lepším řešením či důležitějším opatřením. Podpora na zavádění nových technologií by proto měla být obecně poskytována nanejvýš do té doby, než si tyto technologie na trhu vydobydou přiměřený podíl.

3.17 Výbor proto doporučuje tuto problematiku hlouběji analyzovat. Potenciální podpůrné nástroje k zavedení na trh by sice bezpodmínečně měly nabídnout předvídatelný a spolehlivý rámec pro investice, musejí však při tom – např. prostřednictvím pevně započítané dostatečné degrese – zároveň zaručit, že se zamezí zmíněným újmám narušujícím trh a brzdícím inovace (viz též odstavec 3.25 a 3.26).

3.18 Nejdůležitějším úkolem v energetice je však podle Komise a Výboru vědeckotechnický rozvoj technologií a inovací. Jedná se tedy o součinnost a napětí mezi základním výzkumem, vývojem, demonstracemi a inovacemi s cílem úspěšně zavést na trh takové techniky, postupy a organizační formy, které jsou nutné k provedení změn ve stávajícím zásobování energií v souladu s energetickým plánem do roku 2050 a dále, nicméně je zatím většinou nelze předvídat.

3.19 To se týká především odpovídajícího pokračování a vývoje doposud velmi úspěšného plánu SET (⁵) ve finančním období 2014–2020.

3.20 V souvislosti s používáním veřejných prostředků – tedy finančních prostředků pocházejících z daní (nebo povinných poplatků) odváděných občany nebo podniky – vyvstává zásadní otázka, na jaké cíle podpory by měly nebo směly být použity a jaké prostředky musí poskytnout soukromá sféra. Výbor zde nechce řešit právní aspekty této problematiky, jde mu v tomto směru o obsahovou a tematickou stránku. Má za to, že veškerá podpora ze strany Komise (pocházející samozřejmě z veřejných

(⁵) Úř. věst. C 21, 21.1.2011, s. 49–55.

prostředků) by se měla soustředit na ty výdaje, které nejsou zcela vhodné k podpoře ze soukromých zdrojů. Obvyklé důvody mohou být následující:

- vývoj je velmi riskantní, ale v případě úspěchu je vyvážen značnými výhodami;
- vzniklé náklady jsou velmi vysoké a lze je pokrýt jen společně z několika veřejných zdrojů;
- časový úsek, během něhož mohou vzniknout užitkovatelné výhody, je příliš dlouhý;
- jedná se o horizontální či klíčové technologie (např. nové materiály);
- výsledky nelze snadno zpeněžit, nicméně jde o obecnou sociální nebo environmentální nutnost.

3.21 S výhradou výše uvedených připomínek tedy Výbor podporuje i požadavek Komise, „že plán SET se musí více zaměřit na integraci energetického systému, integraci činností v rámci inovačního řetězce a zvýšenou koordinaci evropských průmyslových iniciativ a EERA na jejich podporu“⁽⁶⁾.

3.22 Výbor se domnívá, že odpovídající další vývoj EERA představuje formu organizace nezbytnou k tomu, aby se ve všech oblastech energetiky dosáhlo takové evropské pospolitosti a účinnosti, jíž byl doposud např. úspěšný evropský výzkum jaderné syntézy v rámci dosavadního programu EURATOM. Proto je důležité, aby EERA měla „řídící“ strukturu vhodnou pro výzkum a vývoj, v jejímž rámci by se např. příslušné soubory otázek týkající se výzkumu a vývoje projednávaly společně a shromažďovaly by se evropské odborné znalosti. Výbor v této souvislosti opět připomíná, že by mělo být stanoveno, aby se Komise kompetentně, odborně a v rozhodující míře zapojila do rozhodování a rozdělování příslušných prostředků podpory.

3.23 Co se týče skutečných nákladů a rozpočtů, které na tyto účely bude mít Komise k dispozici, opakuje Výbor své opakovaně vyjádřené zklamání nad tím, že finanční prostředky určené na program Horizont 2020 a vyčleněné ve finančním rámci 2014–2020 naprosto neodpovídají rozsahu úkolů a významu problematiky.

3.23.1 O to důležitější je využívat (v souladu se směrnicemi o zadávání veřejných zakázek!) omezené prostředky programu Horizont 2020 určené na výzkum a vývoj co nejlépe, tak aby měly pákový účinek a fungovaly jako pobídka, a členské státy

a soukromý sektor tak rovněž investovaly do výzkumu a vývoje podstatně více.

3.24 Velmi důležité však je i – jak navrhuje Komise – získat další zdroje financování, čili využívat strukturální a investiční fondy EU a příjmy ze systému EU pro obchodování s emisemi (které jsou v současnosti velmi nízké), ale především využít investiční potenciál tržního hospodářství včetně průmyslu a přenést na ně tyto nesmírné úkoly.

3.25 Jak již Výbor také několikrát připomínal, je ale nutné konečně odstranit chaos, který na trhu způsobují vnitrostátní opatření narušující hospodářskou soutěž, a namísto toho zavést spolehlivé právní rámce platné v celé Evropě⁽⁷⁾, které poskytnou investorům jistotu při plánování a nezbytné pobídky.

3.26 Jako extrémní příklad regulace bránící inovacím lze znovu uvést dopady tzv. pravidel o výkupních cenách, která platí v některých členských státech a která zvýhodňují nestálé zdroje energie. Přestože byla zpočátku mimořádně účinným nástrojem pomoci začínajícím podnikům a uvádění na trh, způsobila však po tomto počátečním úspěchu v mezičase natolik nepřiměřenou zátěž, jenž na trhu s energiemi za následek takový propad cen, že se podnikům nevyplatí ani poskytovat rezervní kapacity a dále je technologicky rozvíjet, ani vyvíjet naléhavě nezbytné technologie skladování a investovat do nich.

3.26.1 To navíc vytváří paradoxní a groteskní situace, kdy koneční odběratelé elektrické energie musejí platit značné rozdíly v nákladech, jenž vznikají mezi nízkými (popř. dokonce zápornými) tržními cenami a výkupními cenami vysoce překračujícími průměrnou úroveň na trhu.

3.26.2 Takto přemrštěné spotřebitelské ceny energie představují nejenom obecný problém pro evropskou ekonomiku, ale dokonce i jednu z příčin energetické chudoby, jíž se Výbor právě zabýval v jednom ze svých stanovisek (TEN/516).

3.27 Tento příklad má opět ilustrovat komplexní provázanost inovací a tržní reality. Výbor proto znovu doporučuje co nejrychleji zjednat v tomto ohledu nápravu, aby naléhavě nutné investice soukromého sektoru do vývoje inovativních technik a postupů získaly dostatečné pobídky a šanci na ekonomický úspěch. Jinak se totiž investovat nebude, neboť i ten nejnovativnější podnik bude mít kvůli konkurenci státem upřednostňovaných a vysoce dotovaných technologií ztráty, zcela jistě zbankrotuje a zmizí z trhu.

⁽⁶⁾ COM(2013) 253 final, bod 2.8.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 1–8.

4. Konkrétní připomínky Výboru

4.1 Vzhledem ke svým dosavadním připomínkám Výbor podporuje i hlavní zásady, které Komise předložila, zejména:

- přidanou hodnotu na úrovni EU;
- zohlednění celého energetického systému (výroby, infrastruktury, služeb atp.) při stanovování priorit;
- sdílení zdrojů a využívání portfolia finančních nástrojů;
- ponechat si otevřené možnosti a soustředit se na nejslibnější technologie na období po roce 2020.

Pouze zkušenosti s širokou paletou možností a koncepcí a jejich spolupůsobení v rámci stejně pestré skladby zdrojů energie totiž zaručí, že se tento nesmírný úkol v dlouhodobém výhledu zdaří. K tomu je nutný pragmatismus, smysl pro realitu a výdrž.

4.2 Vzhledem ke svým dosavadním připomínkám Výbor podporuje i cíle vytyčené ve sdělení, a to v oblastech:

- uvolnění plného potenciálu energetické účinnosti;
- poskytnutí konkurenceschopných řešení;
- podpory inovací v reálných tržních podmínkách.

4.3 Zejména vzhledem k problémům s nestálostí obnovitelných zdrojů energie, vyloženým v posledním průzkumném stanovisku k tomuto tématu ⁽⁸⁾, podporuje Výbor záměr Komise klást větší důraz na vývoj ekologických systémů pro základní zatížení resp. pro nabídku energie vycházející z potřeb zákazníků, k níž vedle obnovitelných zdrojů energie – jako je geotermální energie – patří mj. i jaderná syntéza v rámci ITER a doplňkového výzkumného programu.

4.4 Výbor plně podporuje i výzkum a vývoj v oblasti využívání jaderného štěpení, nicméně se k němu neohdílá v tomto stanovisku vyjadřovat, neboť se již aktivně účastnil konference

o tomto tématu (sympozium o užítku a omezeních jaderného štěpení pro nízkouhlíkové hospodářství v Bruselu v únoru 2013).

4.5 Patří sem přirozeně i vývoj vhodných technik a metod pro zachycování a ukládání uhlíku (i když se tím ještě urychlí spotřeba omezených fosilních zdrojů), aby v první řadě co nejrychleji poklesly emise CO₂.

4.6 Výbor navíc opakuje své doporučení, aby byly při rozvoji získávání energie z nestálých obnovitelných zdrojů energie více vyvízeny a přednostně plněny ty postupy, jež jsou zaměřeny na zatím ještě chybějící aspekty celkového systému a které pak teprve umožní zlepšit dodávky energie a více se při nich zaměřit na zákazníky.

4.7 To se týká v první řadě rozvoje co nejúčinnějších a nejlevnějších zásobníků energie s dostatečnou kapacitou. Mimořádnou potřebu dosáhnout vývoj při tom Výbor spatřuje v odpovídajícím dalším rozvoji a plošném uplatňování elektrokemie a elektrolýzy včetně příslušných materiálů. Vybudovat systémové propojení s nestálými obnovitelnými zdroji energie by navíc bylo možné i v případě mobility na palivový (plyn nebo kapalina) pohon (spalování či palivové články), podobně jako u koncepcí elektromobility na baterie.

4.8 Výbor v této souvislosti upozorňuje i na své stanovisko vypracované na žádost irského předsednictví Rady ⁽⁹⁾, v němž vyjadřuje znepokojení nad rostoucími cenami energií a jejich důsledky pro občany a hospodářskou soutěž. Aby zde byla možná hospodářská soutěž více zaměřená na trh, navrhl Výbor zavést jako jediné opatření na tržní podporu obnovitelných zdrojů energie přiměřenou cenu (odpovídající obchodování s emisemi, daně apod.) za uhlík. To sice způsobí zdražení fosilních zdrojů energie a tím i elektřiny vyráběné v uhelných, ropných a plynových elektrárnách, zároveň však umožní upustit od spousty jiných dotací či donucovacích opatření v oblasti obnovitelných zdrojů energie, která narušují trh a ženou ceny nahoru. Příjmy z přidělování emisních práv by proto v žádném případě neměly plynout do všeobecného finančního koše členských států jakožto dodatečné všeobecné příjmy, nýbrž by měly být použity výhradně na vývoj a využívání účinných budoucích energetických systémů. Příslušný návrh Komise se tedy ubírá správným směrem a zaslouží si plnou podporu.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Tamtéž.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 1–8.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o hlavních směrech transevropských telekomunikačních sítí, kterým se zrušuje rozhodnutí č. 1336/97/ES

COM(2013) 329 final – 2011/0299 (COD)

(2014/C 67/27)

Zpravodaj: **pan LEMERCIER**

Evropský parlament dne 10. června 2013 a Rada dne 14. června 2013 se, v souladu s článkem 172 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o hlavních směrech transevropských telekomunikačních sítí, kterým se zrušuje rozhodnutí č. 1336/97/ES

COM(2013) 329 final – 2011/0299 (COD).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 121 hlasem pro, 2 členové se zdrželi hlasování.

Toto stanovisko navazuje na 6 stanovisek EHSV pojednávajících o **nástroji pro propojení Evropy** a jeho hlavních směrech, které Evropská komise zveřejnila v říjnu 2011, na stanovisko **TEN/468** ⁽¹⁾ o **nástroji pro propojení Evropy** (zpravodaj: pan Hencks), **TEN/469** ⁽²⁾ o hlavních směrech transevropských **telekomunikačních** sítí (zpravodaj: pan Longo), **TEN/470** ⁽³⁾ o hlavních směrech transevropské **energetické infrastruktury** (zpravodaj: pan Biermann), **TEN/471** ⁽⁴⁾ o hlavních směrech pro transevropskou **dopravní síť** (zpravodaj: pan Back) a **TEN/472** ⁽⁵⁾ o iniciativě pro **projektové dluhopisy** Evropa 2020 (zpravodaj: pan Duttine).

1. Závěry a doporučení

1.1 Jak EHSV již zdůraznil v řadě stanovisek, všeobecný přístup k širokopásmovému připojení není podle jeho přesvědčení pouze nutným předpokladem rozvoje moderních ekonomik, ale také nezbytným prvkem tvorby nových pracovních míst.

1.2 Kromě toho budování jednotného digitálního trhu, jenž je jedním z prioritních cílů Unie, podle EHSV vyžaduje vzájemnou propojenost a interoperabilitu vnitrostátních sítí. Má také zásadní význam pro snížení izolace řady hospodářsky a kulturně znevýhodněných území.

1.3 Rada však dne 8. února 2013 schválením nového víceletého finančního rámce snížila rozpočet digitální složky

nástroje pro propojení Evropy na 1 miliardu EUR. Pozměněný návrh zohledňuje nejnovější postoje přijaté Radou a příslušným výborem Evropského parlamentu.

1.4 EHSV proto vyjadřuje politování nad tím, že revidovaný návrh Komise počítá s velmi výrazným snížením původně plánovaného rozpočtu (9,2 miliardy EUR) na 1 miliardu EUR a lituje, že Komise je nucena od základů změnit projekty společného zájmu pro rozvoj širokopásmových sítí a infrastruktur digitálních služeb. EHSV se domnívá, že nevyhnutelné zmrazení projektů vyvolané tímto rozhodnutím bude mít za následek ztrátu vedoucího technologického postavení, které se EU podařilo v řadě strategických odvětví získat.

1.5 EHSV připomíná nesmírně obtížnou pozici Komise, jež má po drastickém snížení původních rozpočtových zdrojů efektivně a spravedlivě rozdělit finanční prostředky přidělené podle tohoto nařízení.

1.6 EHSV nicméně vítá opětovné potvrzení zásady technologické neutrality, jež má zásadní význam pro skutečně otevřený internet. EHSV připomíná, že finanční prostředky musí být vynaloženy na podporu řešení sítí, jež budou otevřené a dostupné na nediskriminačním základě za přijatelnou cenu pro občany a podniky.

1.7 EHSV znovu opakuje svůj požadavek na vypracování evropských, státních a regionálních map, jež umožní určit nepokryté oblasti a usnadní rozvoj nových veřejných či soukromých iniciativ. Komise konstatuje, že žádný z členských států a investorů není ochoten financovat přeshraniční služby.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 116.

⁽²⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 120.

⁽³⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 125.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 130.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 134.

1.8 Důležité je též otevřít se spolupráci s třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi, aby došlo k posílení interoperability příslušných telekomunikačních sítí.

1.9 EHSV zastává názor, že nárůstem počtu provozovatelů se sice podpořily inovace a snížily ceny pro spotřebitele, avšak souběžně také výrazně zredukovaly marže veřejným a soukromým historickým operátorům, čímž se utlumily či v některých případech zcela zmrazily jejich investiční kapacity. EHSV se domnívá, že je zapotřebí nová evropská politika v oblasti regulace sítí, orientovaná na poctivou konkurenci, která musí vést k intenzivnímu a koordinovanému zapojení velkých evropských operátorů, aby bylo možné hned po překonání krize dohnat zpoždění, které nabral rozvoj v oblasti širokopásmových a vysokorychlostních sítí, a pokrýt nepokryté oblasti.

1.10 EHSV lituje, že k tak důležitému tématu nedokáže Rada, Parlament a Komise zaujmout jednotný postoj. Vzhledem k objemu nového rozpočtu EHSV zastává názor, že prioritou zůstává přístup všech občanů k internetu, rozvoj širokopásmových sítí a celoevropské platformy služeb.

1.11 EHSV je pobouřen tím, že Komise – podle vyjádření zástupce Komise na žádost Rady – v revidovaném znění textu vyškrtla v článku 8 odkaz na Evropský hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů. Výbor si velmi přeje, aby mu byla dotyčná zpráva zaslána.

1.12 EHSV také znovu potvrzuje, že je již naprosto nezbytné zahrnout internetové připojení do univerzální služby.

2. Shrnutí revidovaného návrhu Komise

2.1 Digitální agenda EU usiluje mimo jiné o zavedení přeshraničních online veřejných služeb, jež mají zvýšit mobilitu podniků a občanů. Pro budování jednotného trhu je tedy nutná interoperabilita těchto vznikajících digitálních služeb.

2.2 Samotná Evropská unie si vytyčila ambiciózní cíle, pokud jde o zavádění a používání širokopásmového připojení do roku 2020. Sdělení *Rozpočet – Evropa 2020* ze dne 29. června 2011 zabývající se víceletým finančním rámcem na období 2014–2020 navrhovalo zejména vytvoření nástroje pro propojení Evropy a přidělení částky 9,2 miliardy EUR na síť a digitální služby.

2.3 Avšak rozhodnutím o novém víceletém finančním rámci ze dne 8. února 2013 Rada snížila rozpočet na digitální služby nástroje pro propojení Evropy „CEF Digital“ na 1 miliardu EUR. Pozměněný návrh v co největší míře zohledňuje aktuální postoje v Radě a v příslušném výboru Evropského parlamentu. Jeho záměrem je intervence v rámci nástroje pro propojení Evropy začít – v souladu s přísnými kritérii k určování priorit

– na menší počet infrastruktur digitálních služeb a příspěvek na širokopásmové připojení omezit na finanční nástroje. Cílem je podnítit jednak soukromé investice, jednak investice z jiných veřejných zdrojů než z nástroje pro propojení Evropy.

2.4 Navzdory omezenému finančnímu příspěvku na širokopásmové připojení vymezuje návrh rámec, díky němuž se budou moci ve vyšší míře zapojit i podniky a institucionální subjekty, např. Evropská investiční banka.

2.5 Hlavním účelem nařízení je usnadnit digitální přenos a odstranit problematická místa. Hlavní směry doplňuje seznam projektů společného zájmu pro zavádění infrastruktur digitálních služeb a širokopásmových sítí. Tyto projekty přispívají ke zvýšení konkurenceschopnosti evropské ekonomiky, včetně malých a středních podniků (SME), podpoří vzájemné propojení a interoperabilitu vnitrostátních, regionálních a místních sítí a také přístup k nim a posílí rozvoj jednotného digitálního trhu.

2.6 Za stávající obtížné situace na trhu se investice do širokopásmových sítí a poskytování základních služeb obecného zájmu jeví jako ekonomicky nepřilíš zajímavé, přestože jednotný digitální trh má značný růstový potenciál.

2.7 Pro infrastruktury digitálních služeb jsou plánovány přímé dotace, které by měly odstranit problematická místa související se zaváděním služeb v mezích interoperabilních rámců. Ve většině případů jsou tyto platformy v plném rozsahu financovány EU, neboť neexistují žádní přirození vlastníci evropské interoperabilní infrastruktury služeb.

2.8 Již je zřejmé, že žádný z členských států a investorů není ochoten financovat přeshraniční služby. Přidaná hodnota EU je tedy vysoká.

2.9 V budování infrastruktur digitálních služeb se nicméně bude každým rokem pokračovat v závislosti na dostupných prostředcích a určených prioritách. S ohledem na evropský rozpočtový kontext budou veřejné podpory pocházet z jiných zdrojů než z nástroje pro propojení Evropy, a to zejména z vnitrostátních zdrojů a ze strukturálních a investičních fondů. Z nástroje samotného bude možno financovat jen omezený počet projektů v oblasti širokopásmových sítí, avšak současně bude díky němu snazší efektivně alokovat zdroje z evropských strukturálních a investičních fondů, zejména využitím prostředků určených na operační programy. Tyto příspěvky však bude možné uplatnit pouze v dotyčném členském státě. V oblasti širokopásmového připojení se předkládaný návrh omezuje na stanovení mechanismů pro přidělování prostředků, zejména ze strukturálních fondů.

2.10 Zásada technologické neutrality zůstala zachována.

3. Obecné připomínky EHSV

3.1 Projekty „transevropské vysokorychlostní páteřní spojení pro orgány veřejné správy“ a „zavádění řešení informačních a komunikačních technologií pro inteligentní energetické sítě a pro poskytování inteligentních energetických služeb“ byly zrušeny.

3.2 Bylo upuštěno od projektu rozvoje nové infrastruktury digitálních služeb k usnadnění přesunu z jedné evropské země do druhé, „evropské platformy pro propojení služeb zaměstnanosti a sociálního zabezpečení“ a „on-line platform správní spolupráce“.

3.3 Výbor Evropského parlamentu pro průmysl, výzkum a energetiku přidal na seznam další infrastruktury digitálních služeb pro účely „zavádění infrastruktur v oblasti veřejné dopravy umožňující využití bezpečných a interoperabilních mobilních proximitních služeb“, „platformy pro řešení sporů online“, „evropské platformy pro přístup ke zdrojům vzdělávání“ a „interoperabilních přeshraničních elektronických služeb pro oblast fakturace“.

3.4 Parlament však zavedl velmi ambiciózní cílové hodnoty přenosové rychlosti („v rámci možností minimálně 1 Gb/s“).

3.5 Cílem Digitální agendy pro Evropu je všeobecné zavedení širokopásmové vysokorychlostní digitální infrastruktury využitím pevných, kupříkladu bezdrátových technologií, což vyžaduje opatření k odstranění digitálních problematických míst. Vzhledem k velmi výraznému snížení původně plánovaného rozpočtu (9,2 miliardy EUR) na 1 miliardu EUR byla Komise nucena projekty společného zájmu pro rozvoj širokopásmových sítí a infrastruktur digitálních služeb od základů změnit.

3.6 Jak EHSV již zdůraznil v řadě stanovisek, všeobecný přístup k širokopásmovému připojení není podle jeho přesvědčení pouze nutným předpokladem rozvoje moderních ekonomik, ale také nezbytným prvkem pro tvorbu nových pracovních míst, pro lepší soudržnost, blahobyt a zapojení subjektů a celých hospodářsky a kulturně znevýhodněných území do digitální společnosti.

3.7 Stanovení cílů a priorit projektů společného zájmu vyvinutých k dosažení těchto cílů odpovídá zásadnímu požadavku optimálního využívání finančních zdrojů a dosažení přesných cílů bez rozptýlení prostředků.

3.8 EHSV vítá opětovné potvrzení zásady technologické neutrality, jež má zásadní význam pro skutečně otevřený internet.

3.9 EHSV připomíná, že finanční prostředky musí být vynaloženy na podporu řešení sítí, jež budou otevřené a dostupné na nediskriminačním základě za přijatelnou cenu pro občany a podniky. EHSV nicméně připomíná nesmírně obtížnou pozici Komise, jež má s přihlédnutím ke snížení původních rozpočtových zdrojů spravedlivě rozdělit finanční prostředky přidělené podle tohoto nařízení.

3.10 Již je zřejmé, že žádný z členských států a investorů není ochoten financovat přeshraniční služby. Přidaná hodnota EU je tedy vysoká. EHSV znovu opakuje svůj požadavek na vypracování evropských, státních a regionálních map, jež umožní určit nepokryté oblasti a usnadní rozvoj nových veřejných či soukromých iniciativ. Důležité je též otevřít se spolupráci s třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi, aby došlo k posílení interoperability příslušných telekomunikačních sítí.

3.11 EHSV zastává názor, že nárůstem počtu provozovatelů se sice oživila hospodářská soutěž a snížily ceny pro spotřebitele, avšak souběžně také výrazně zredukovaly marže veřejným a soukromým historickým operátorům, a tedy i jejich investiční kapacity. Proto je důležité uvažovat o nové evropské politice v oblasti regulace sítí, která umožní intenzivní a koordinované zapojení všech evropských subjektů v tomto odvětví, aby bylo možné hned po překonání krize dohnat zpoždění v oblasti širokopásmových a vysokorychlostních sítí.

4. Konkrétní připomínky EHSV

4.1 EHSV lituje, že v tak důležitém bodě se postoje Rady, Parlamentu a Komise tak výrazně rozcházejí.

4.2 Když ještě původní rozpočet na telekomunikační sítě představoval 9 miliard EUR, bylo z hlediska širokopásmového připojení a platform služeb ve hře hodně. Vzhledem k objemu nového rozpočtu se zdá být rozumné jej zaměřit na financování projektů, které se stanou „stavebními kameny“ budoucích projektů, které byly prozatím z rozpočtových důvodů odloženy.

4.3 Budování digitálního jednotného trhu vyžaduje vzájemné propojení a interoperabilitu vnitrostátních sítí. V tomto novém kontextu zredukováného rozpočtu musí Komise velmi důsledně uplatňovat výběrová kritéria pro výběr projektů k financování, monitorovat je a průběžně vyhodnocovat.

4.4 EHSV připomíná, že tyto projekty mohou malým a středním podnikům pomoci začlenit se do digitální ekonomiky a návazně vytvářet trvalá pracovní místa. EHSV žádá, aby o využívání těchto fondů byly pravidelně zveřejňovány zprávy.

4.5 EHSV rovněž znovu potvrzuje, že je již naprosto nezbytné zahrnout internetové připojení do univerzální služby.

4.6 Co se týče interinstitucionálních vztahů, EHSV s údivem přerůstajícím v pobouření konstatoval, že Komise v revidovaném znění textu vyškrtla v článku 8 odkaz na EHSV a VR. Během jednání a ve Výboru zástupce Komise vysvětlil, že tak bylo učiněno na žádost Rady.

Kamenem úrazu možná byla formulace „zpráva se předloží“. Výbor nicméně trvá na tom, aby dotyčnou zprávu obdržel.

V Bruselu dne 16. října 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Modré pásmo – jednotný dopravní prostor pro námořní dopravu

COM(2013) 510 final

(2014/C 67/28)

Zpravodaj: **pan SIMONS**

Dne 8. července 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise: Modré pásmo – jednotný dopravní prostor pro námořní dopravu

COM(2013) 510 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 124 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor vítá návrhy Komise obsažené ve sdělení, jejichž cílem je zlepšit fungování trhu námořní dopravy a snížit administrativní překážky pro odvětví námořní dopravy a tím zlepšit jeho konkurenceschopnost. Výbor doufal, že návrhy budou předloženy dříve.

1.2 Výbor se domnívá, že proveditelnost návrhů Komise do velké míry závisí na pohledu celních orgánů, jež jsou jedněmi z klíčových aktérů v této oblasti. Výbor vyzývá Komisi, aby návrhy co nejrychleji projednala v celním výboru.

1.3 Jedním z předpokladů pro úspěšné provedení návrhů Komise, a to jak návrhů týkajících se pravidelných linek, tak i návrhů týkajících se nástroje eManifest je, že informační systémy členských států musejí být pro eManifest plně interoperabilní. Výbor poukazuje na to, že ze zkušenosti je zřejmé, že to není zcela jisté, i když se buduje na stávajících systémech.

1.4 Co se eManifestu týče, je třeba výslovně říci, že by měl být dostupný pro všechny služby námořní přepravy.

1.5 Komisí zvolený termín pro vstup v platnost eManifestu v červnu 2015 je sice optimistický, ale vhodný. Členské státy totiž mají ke stejnému datu povinnost zřídit vnitrostátní jednotné portály, k čemuž se samy zavázaly. Tyto služby jsou nezbytné pro řádné fungování eManifestu, a technické přípravy by proto neměly trvat další rok.

1.6 Výbor poukazuje na nutnost řádného informování všech aktérů, zejména však celních orgánů. Z praxe vyplývá, že celní orgány buď nevěděly, že provozovatelé plavidel papírový manifest používají, ačkoli to právní předpisy umožňují, nebo že ho i přesto nechtějí validovat či uznávat.

1.7 Komise a členské státy by se kromě samotných informačních technologií měly zaměřit na jejich doprovodný prvek, kterým je vzdělávání a školení zaměstnanců celních orgánů. Výbor tento prvek v návrzích Komise postrádá.

1.8 Výbor vítá skutečnost, že Komise přikládá význam řádné informovanosti a monitorovacím systémům, které jsou zásadní pro správné rozhodování. Dle názoru Výboru zde může i nadále hrát důležitou roli Evropská agentura pro námořní bezpečnost (EMSA).

1.9 Výbor souhlasí s Komisí, že při revizi směrnice o kontrolním a informačním systému pro provoz plavidel je třeba zohlednit požadavky eManifestu.

1.10 Výbor se závěrem domnívá, že poté, co budou přijaty návrhy Komise, je zásadní provádět pravidelné konzultace s celními orgány, zástupci odvětví námořní dopravy, přepravci a zaměstnanci a informovat je o postupu a překážkách při provádění návrhů.

2. Úvod

2.1 V námořní dopravě ještě nelze hovořit o vnitřním trhu, ačkoliv článek 28 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) jasně definuje volný pohyb zboží v rámci EU.

2.2 Tento nedostatek je o to politováníhodnější, neboť obchod EU je ve velké míře závislý na námořní dopravě, a to jak se zbytkem světa, tak v rámci trhu EU: 74 % zboží, jež EU dováží či vyváží, a 37 % zboží pohybujícího se uvnitř EU prochází námořními přístavy.

2.3 Námořní doprava, včetně vnitrozemské vodní dopravy, může ve srovnání s jinými druhy dopravy fungovat za nižších jednotkových nákladů a má v přepočtu na jednotku nižší škody na životní prostředí. Tento druh dopravy však není kvůli zbytečně vysoké administrativní zátěži využíván optimálně.

2.4 Příkladem je často se opakující situace, kdy loď plující z přístavu jednoho členského státu EU do přístavu druhého členského státu EU opustí teritoriální vody ve vzdálenosti 12 námořních mil a musí proto dvakrát postoupit celní formality, výjimku mají pouze plavidla s režimem pravidelné linky. Veškeré zboží na palubě je považováno za zboží, které není zbožím Unie, a uplatňují se na ně celní kontroly.

2.5 I když jsou tyto postupy vyžadovány z bezpečnostních, ochranných a finančních důvodů, vedou k dalším nákladům a zdržením při dodávkách zboží.

2.6 Začátkem řešení by mělo být rozlišování zboží na plavidle na zboží Unie, které může bez dalších formalit pokračovat na vnitřní trh, a na zboží, které není zbožím Unie, a podléhá tudíž běžným celním formalitám.

2.7 Proto v roce 2010 přišla Komise, podpořená Radou, s nápadem vytvořit modré pásmo, které zvýší konkurenceschopnost odvětví námořní dopravy tím, že umožní plavidlům působit v rámci vnitřního trhu EU volně, s minimálními administrativními formalitami, a také zavede opatření pro zjednodušení a harmonizaci námořní dopravy z přístavů ze třetích zemí.

2.8 Koncept modrého pásma získal svou podobu formou pilotního projektu, který Komise zahájila v roce 2011 v úzké spolupráci s Evropskou agenturou pro námořní bezpečnost, za využití kontrolního a informačního systému SafeSeaNet agentury.

2.9 Ačkoliv pilotní projekt přinesl mnoho užitečných informací, celní orgány poukázaly na to, že k informacím o plavidlech by měly být dodány také informace týkající se převáženého zboží, zejména o statusu zboží (zda se jedná o zboží Unie, či ne).

2.10 Právě toto rozlišení umožní usnadnit postupy pro zboží Unie.

3. Obsah sdělení

3.1 Komise zveřejnila dne 8. července 2013 sdělení Modré pásmo – jednotný dopravní prostor pro námořní dopravu.

3.2 Návrhy modrého pásma vycházejí z pilotního projektu, jenž v roce 2011 provedla Evropská agentura pro námořní bezpečnost, mají za cíl:

- zlepšit konkurenceschopnost odvětví námořní dopravy díky snížení administrativní zátěže,

- podpořit zaměstnanost v odvětví námořní dopravy,

- snížit dopad odvětví námořní dopravy na životní prostředí.

3.3 V tomto sdělení chce Komise vytvořit politický rámec pro dosažení výše jmenovaných cílů předložením dvou nutných legislativních opatření pro úpravu prováděcích ustanovení celního kodexu. Jedno již bylo předloženo příslušnému výboru v červnu 2013, druhé bude Komisí předloženo koncem roku 2013.

3.4 První opatření se týká dalšího zjednodušení postupů pro provozování pravidelné linky námořní plavby na území EU. Toto opatření se týká celního režimu pro plavidla, která pravidelně zastavují ve stejných přístavech EU a převáží pouze zboží Unie.

3.5 Zjednodušení spočívá ve snížení období pro konzultace členských států ze 45 dnů na 15 dnů. Společnosti budou rovněž moci požádat předem o povolení pro členské státy, v nichž velmi často podnikají, aby ušetřily čas v momentě, kdy se jim naskytne možnost přepravy zboží do příslušného členského státu.

3.6 Druhé opatření spočívající ve zjednodušení celních formalit pro plavidla, která plují do přístavů třetích zemí, bude mít podstatně rozsáhlejší dopad. Komise chce zavést systém, jenž by podstatně zlepšil celní postupy tím, že bude rozlišovat mezi zbožím Unie na palubě plavidla a zbožím, které není zbožím Unie, na palubě, jež podléhá běžným celním formalitám.

3.7 Komise navrhuje zavést harmonizovaný elektronický nákladní list, „eManifest“, který námořním společnostem umožní poskytnout celnímu orgánu všechny informace o statusu zboží, a to jak o zboží Unie, tak o zboží, které není zbožím Unie. Komise očekává, že eManifest bude plně funkční od června 2015.

3.8 Návrhy Komise jsou, jak se uvádí ve sdělení, v přímé souvislosti s přezkumem přístavní politiky, který Komise zveřejnila 23. května 2013, k němuž již Výbor vypracoval kladné stanovisko dne 11. července 2013.

4. Obecné připomínky

4.1 Výbor zásadně souhlasí s odstraněním překážek stojících v cestě hladkému fungování vnitřního trhu, a to i v oblasti námořní dopravy, jež má pro EU klíčový význam, jak Komise uvádí ve sdělení. Doufal však, jak uvedl dříve, že návrhy budou předloženy v dřívějším stádiu. Doufal však, jak uvedl dříve⁽¹⁾, že návrhy budou předloženy v dřívějším stádiu.

4.2 Komise v rámci svého zapálení pro co nejrychlejší dokončení vnitřního trhu v oblasti námořní dopravy uvádí, že to již bylo dokončeno v jiných druhích dopravy. Výbor musí bohužel říci, že Komise je v tomto konstatování příliš optimistická. Jak v silniční přepravě zboží (omezení kabotáže), tak v železniční dopravě (vnitrostátní osobní doprava) nebyl vnitřní trh ještě zcela dokončen.

4.3 Výboru je jasné, že proto, aby se námořní doprava stala atraktivní alternativou k jiným druhům dopravy, je třeba vynaložit úsilí za účelem snížení celních formalit a administrativní zátěže, přičemž k tomu nesmí dojít na úkor bezpečnosti a ochrany.

4.4 Výbor považuje účinnější a levnější námořní dopravu za významný cíl a podporuje návrhy Komise na snížení celních formalit a administrativní zátěže.

4.4.1 Rád by však poukázal na to, že je naléhavě nutné, aby tyto návrhy podporovaly rovněž celní orgány členských států, které jsou nejdůležitějšími aktéry v této oblasti. Stejně tak by mohla specifická skupina dopravních operátorů, a sice podniky se statutem schválených hospodářských subjektů, fungovat jako testovací subjekty při zavádění systému.

4.5 Co se postupů pro pravidelné linky námořní plavby na území EU týče, vítá Výbor snížení lhůty ze 45 dnů na 15 dnů a zavedení možnosti požádat o povolení předem.

4.6 Evropská komise nechce diskriminovat plavbu čistě na území EU vůči plavbě do přístavů třetích zemí, proto je eManifest platný pro všechny druhy námořní přepravy.

4.6.1 Možnost využít eManifest by měly mít nejen pravidla zajišťující dopravu mezi přístavy EU a mimo EU, ale rovněž pravidelné linky, pokud jej chtějí využít vedle stávajících specifických systémů, a pro dopravu mimo pravidelné linky mezi přístavy EU.

4.6.2 Výbor nicméně považuje za vhodné, aby oblast působnosti eManifestu byla výslovně uvedena v budoucích návrzích k tomuto tématu.

4.6.3 S ohledem na dopad návrhů Komise se Výbor domnívá, že zejména eManifest, harmonizovaný elektronický nákladní list obsahující informaci o statusu zboží na palubě, by po konzultaci příslušného celního výboru měl být zaveden co nejrychleji.

4.6.4 Proto rovněž žádá Komisi, aby poté, co bude přijato rozhodnutí zavést navrhovaná opatření, dala prioritu harmonizaci v rámci EU, neboť IT-systémy členských států musí být plně interoperabilní, aby mohly pracovat s eManifestem.

4.6.5 V této souvislosti se Výbor domnívá, že lhůta stanovená Komisí pro zavedení eManifestu na červen 2015 by se mohla zdát optimistická, ale podle jeho názoru musí být dodržena.

4.6.6 Členské státy již ostatně mají povinnost dle směrnice 2010/65 ES do června 2015 zřídit vnitrostátní jednotné portály, které jsou klíčové pro zavedení eManifestu. Výbor proto vyzývá všechny členské státy, a zejména státy mající mořské přístavy, aby tuto lhůtu, na které se samy dohodly, dodržely, protože systém bude jinak od počátku odsouzen k nefunkčnosti.

4.6.7 Technické přípravy na zavedení eManifestu by kromě toho měly být zahájeny nejpozději za půl roku.

4.6.8 Výbor by rád zdůraznil, že informace uložené v eManifestu by měly být přístupné všem zainteresovaným stranám, tedy správním orgánům, vlastníkům lodí a přepravcům.

4.7 Výbor chce poukázat na to, že na základě doporučení IMO (Mezinárodní námořní organizace) existuje papírový manifest (ačkoli není harmonizovaný a neexistuje ve všech členských státech), ale ve skutečnosti řada celních orgánů o existenci manifestu neví a nechce ho validovat či uznávat. Výbor proto poukazuje na význam řádného informování všech celních orgánů.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV *Námořní dálnice v logistickém řetězci*, Úř. věst. C 151, 16.6.2008, s. 20.

Stanovisko EHSV *Integrovaná námořní politika pro Evropskou unii*, Úř. věst. C 211, 19.8.2008, s. 31.

Stanovisko EHSV *Evropský prostor námořní dopravy / ohlašovací formality lodí*, Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 131.

Stanovisko EHSV *Plán jednotného evropského dopravního prostoru (bílá kniha)*, Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 146.

Stanovisko EHSV *Modrý růst*, Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 87.

Stanovisko EHSV *Rámec pro budoucí politiku přístavů EU*, dosud nezveřejněno v Úř. věst.

4.8 Výbor poznamenává, že při rozšiřování zjednodušených postupů pro plavby do přístavů třetích zemí je nutné zajistit vytvoření rychlých a spolehlivých monitorovacích a informačních systémů.

4.8.1 V této souvislosti může být odvětví námořní dopravy rádo, že má EMSA, agenturu, která již prokázala svoji přidanou hodnotu s ohledem na část eManifestu týkající se provozu plavidel, nyní musejí evropské a vnitrostátní celní orgány zajistit včasné provádění prvku statusu zboží.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Z informací Svazu provozovatelů námořních plavidel Evropského společenství (ECSA) vyplývá, že zjednodušené administrativní postupy by ušetřily 25 EUR za kontejner, kromě časové úspory, která by měla ještě větší dopad.

5.2 Výbor se v každém případě domnívá, že je třeba předložit vyvážené návrhy, tak aby je rovněž podpořili nejdůležitější aktéři v této oblasti, kterými jsou evropské a vnitrostátní celní orgány, vlastníci plavidel a přepravci.

5.3 Výbor si je jistý, že situace se každopádně nesmí zhoršit. K tomu by mohlo dojít, kdyby např. vrácení DPH na vývoz podléhalo potvrzení, že zboží skutečně opustilo území EU.

5.3.1 Vzhledem k tomu, že v současné době tento vývoz podléhá nulovému tarifu, by zavedení takové podmínky mohlo vést k vyšší dani, jejíž navrácení by bylo velmi nákladné a časově náročné. Naštěstí Komise informovala Výbor, že ve výše uvedené situaci má DPH zůstat v aktuální výši, tedy 0 %.

5.4 Komise konstatovala, že cílem není vytvořit zcela nový IT systém, což by samozřejmě bylo velmi nákladné, nýbrž rozvíjet stávající či vyvíjené systémy, jako je např. vnitrostátní jednotný portál. Výbor tento přístup Komise podporuje.

5.5 Výbor by dále rád poukázal na význam řádně vzdělaných a vyškolených zaměstnanců celních orgánů a na možnosti, jak toho dosáhnout. Na toto Výbor poukázal již v předchozích stanoviscích ⁽²⁾.

5.6 Výbor souhlasí s Komisí, že při revizi směrnice o kontrolním a informačním systému pro provoz plavidel je třeba zohlednit požadavky eManifestu.

5.7 Výbor by rád poukázal na to, že pokud bude kladně rozhodnuto o předložených návrzích Komise, je pro klíčové aktéry, k nimž patří celní orgány, odvětví námořní dopravy, přepravci a zaměstnanci, nezbytné, aby byli pravidelně konzultováni a informováni o postupu a překážkách při provádění.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁾ Stanovisko EHSV Stav celní unie, Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 66.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Nová mezinárodní dohoda o změně klimatu: jak koncipovat mezinárodní politiku v oblasti klimatu po roce 2020

COM(2013) 167 final

(2014/C 67/29)

Zpravodaj: **pan ZBOŘIL**

Dne 8. května 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Nová mezinárodní dohoda o změně klimatu: jak koncipovat mezinárodní politiku v oblasti klimatu po roce 2020

COM(2013) 167 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 120 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV se v souladu se stanoviskem Plán přechodu na konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050 ⁽¹⁾ zasazuje o to, aby evropské úsilí bylo **proaktivní, ambiciózní a realistické** s ohledem na to, čeho je možné dosáhnout, a **přizpůsobivé** změnám, k nimž dochází v globálním prostředí. Základními předpoklady úspěchu jakékoliv budoucí dohody o klimatu je zohlednění všech tří pilířů udržitelnosti a rovněž transparentnost a zodpovědnost. Pokud bude EU schopná vypořádat se s vnějšími výzvami, bude rovněž schopná nabídnout svým občanům novou dynamickou vizi.

1.2 Dokument Komise poskytuje obsáhlý základ pro diskusi o nadcházejících jednáních o klimatické změně, jejichž výsledkem má být v roce 2015 přijatelná globální dohoda, a pro jejich přípravu.

1.3 Výbor oceňuje, že se Komise obecně, ambiciózně, účinně, spravedlivě a vyváženě, transparentně a právně závazně zabývá důležitými principy očekávané celosvětové dohody, a je potěšen, že se ujala další přípravné práce, která je nutná pro vytvoření rámce této dohody. Mezinárodní jednání o změně klimatu by měla probíhat jako fórum, v němž se země vzájemně podporují k pokroku a vzájemně se nebrzdí.

1.4 V důsledku zásadních změn globálního geopolitického a ekonomického uspořádání, k nimž došlo v krátkém časovém období, bude nutné vynaložit další úsilí na všeobecné akceptování nové globální dohody. Tyto hluboké změny se musí

zohlednit a musí se důkladně posoudit úloha politiky EU v oblasti klimatu a energetiky během hospodářského útlumu a v nadcházejících letech. EHSV připomíná svůj postoj ve stanovisku k 7. akčnímu programu pro životní prostředí ⁽²⁾, že příčina finanční, hospodářské a ekologické krize, jež se projevuje mj. zatěžováním klimatu, spočívá v nadměrném využívání finančních a přírodních zdrojů a že řešení těchto krizí vyžaduje zcela nové myšlení, jak je zakotveno mj. ve strategii EU pro udržitelný rozvoj. Hospodářství bude muset v budoucnu z velké části využívat nefosilní zdroje energie. Politika EU zůstává i nadále ambiciózní, musí se však stanovit postupné cíle v souladu s globálními podmínkami a jasně definovat veškeré podmíněnosti.

1.5 Mezinárodní ekonomické uspořádání a obecně přijímané řízení procesu dají nakonec podobu dalším diskusím o budoucí globální dohodě o klimatu. Proces budou řídit hlavní hospodářské mocnosti. EU musí být řádně připravena, aby mohla sehrát úlohu, již ve světě hraje tak, že jde ostatním příkladem. EU však musí také dávat pozor, aby o svou dosavadní, bezpochybně vedoucí pozici v oblasti změny klimatu a vývoje technologií nepřišla. Je třeba provést další (nezaujatou) analýzu, aby bylo možné celkově zhodnotit Kjótský protokol se všemi jeho klady a zápory a poučit se z něj pro sestavování nové dohody. Půdu připraví rovněž příští, pátá hodnotící zpráva IPCC, která bude vydána v roce 2014.

1.6 Vědecká obec se i nadále obecně shoduje v tom, že bude zcela neudržitelné nechat celosvětovou teplotu vzrůst o více než 2 °C nad úroveň, již dosahovala v 90. letech 20. století, a že bude nutné stabilizovat hladinu emisí skleníkových plynů

⁽¹⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 110–116.

⁽²⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 77–81.

v atmosféře zhruba na současnou úroveň. Dosažení toho bude vyžadovat výrazné snížení emisí skleníkových plynů. Emise skleníkových plynů však v současnosti i nadále meziročně rostou a úsilí o jejich snížení sice naštěstí významně roste, v žádném případě ale nestačí k dosažení kýžené stabilizace. Obecným cílem nového kola jednání tedy musí být zvýšení naléhavosti tohoto procesu. Musí se zaručit, aby všechny země a celá společnost přijaly mnohem ambicióznější závazky a úkoly.

1.7 V přípravné fázi je třeba přesně analyzovat zájmy vyjednávacích stran a identifikovat synergie, aby se předešlo střetům zájmů a mohlo se stavět na těchto synergiích. Na základě konsensu a ve spolupráci s těmi, kdo budou posléze vyzváni k provádění opatření, by se měly stanovit ambiciózní a realistické kroky a cíle. Co se týče doporučování opatření a cílů, jejich obecné přijetí by mohly usnadnit pozitivní stimuly, které by také mohly zajistit jejich důkladné plnění.

1.8 Toho lze dosáhnout, pouze pokud se důkladně a transparentně posoudí účinnost, náklady a pozitivní dopad politik v oblasti klimatu na ekonomiku a společnost jako celek. Výbor souhlasí s tvrzením Komise, že má-li být nová dohoda úspěšnější než výsledky z Kjóta, Kodaně a Cancúnu, musí být inkluzivní, tedy musí zaručit závazky, které budou platit pro všechny země – rozvinuté i rozvojové.

1.9 Dokonalým příkladem proaktivního přístupu občanské společnosti jako celku jsou opatření a kroky přijaté na nejnižší úrovni (komunity, odvětví) bez existence nové globální dohody o klimatu. Občanská společnost musí být každopádně klíčovým aktérem nejen provádění politik a plnění cílů nové dohody. Musí rovněž vyzvat politiku k většímu zapojení a dohlížet na to, zda jsou politické sliby o větší ochraně klimatu (jako např. slib ukončit dotace na fosilní zdroje energie) naplňovány. Proto musí přijaté politiky splnit očekávání občanské společnosti, co se týče transparentnosti a zodpovědnosti, a vyhnout se sociální a ekonomické nespravedlnosti. Nová dohoda bude prvním krokem globálního energetického přechodu.

1.10 Hodlá-li EU prokázat své vedoucí postavení a získat větší vliv na mezinárodní jednání, musí si vytyčit náročnější cíle pro roky 2020 a 2030 a demonstrovat, do jaké míry je realizace těchto cílů nedílnou součástí jejích plánů hospodářské obnovy a přechodu k udržitelnější budoucnosti. Výbor proto nadále vyzývá k plnému provedení všech cílů souvisejících s emisemi uhlíku stanovených do roku 2020 a ke zvážení, zda by cíl snížení emisí skleníkových plynů pro rok 2020 nemohl být zvýšen na 25 %, aby se přiblížil dohodnutému snížení o 80 až 95 % do roku 2050. EHSV i nadále vybízí EU, aby přijala orientační cíle pro snížení emisí skleníkových plynů o 40 % do roku 2030 a o 60 % do roku 2040 a následně uplatňovala právně závazné politiky, jež toto snížení umožní. Tyto dlouhodobé orientační cíle jsou potřebné, neboť mohou sloužit jako referenční hodnoty poskytující investorům a rozhodujícím činitelům v Evropě předvídatelnost a stabilitu. Staly by se též významnou referenční hodnotou pro stanovení cílů v mezinárodních jednáních.

1.11 Je obtížné si představit, jak by bylo možné sloučit různé zájmy velkých hráčů v rámci současného vyjednávacího systému „cap-and-trade“ (obchodování s emisemi v rámci předem stanoveného emisního stropu). Mnoho zúčastněných stran má výhrady a navrhuje alternativní formy budoucího vyjednávacího procesu. Měly by se prošetřit náhradní možnosti nové koncepce dohody, které by byly založeny na projektech, jako je globální uhlíková daň nebo uhlíkový poplatek nebo návrh na emisní právo na občana, jež v rámci debaty předložila Indie, nebo na kombinaci těchto řešení.

1.12 EHSV plně podporuje postoj zaujatý ve sdělení, totiž že nemůžeme čekat, až v roce 2020 začne platit nová dohoda z roku 2015: kroky, které do roku 2020 podnikneme, budou mít zásadní význam pro správné nastavení strategií. Tyto kroky musí být dobře promyšleny a vycházet z konkrétních hmatatelných úspěchů vědy a technologie a pokroků ve vývoji, jak EHSV uvedl ve svém stanovisku Plán přechodu na konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050 ⁽³⁾.

2. Dokument Komise

2.1 V roce 2011 zahájilo mezinárodní společenství jednání o nové mezinárodní dohodě, díky které by mohlo společnými silami chránit klimatický systém Země. O této dohodě, která by měla být hotova do konce roku 2015 a měla by platit od roku 2020, se nyní jedná v rámci Durbanské platformy pro posílenou činnost.

2.2 Nová dohoda bude muset do roku 2020 sloučit dnešní mozaiku závazných a nezávazných ujednání podle Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (dále jen úmluva) do jediného obsáhlého souboru pravidel.

2.3 Díky tomu, že závazky přijaté v Kodani a Cancúnu vzešly od jednotlivých států, se podařilo zapojit mnohem více zemí.

2.4 Při koncipování nové dohody musíme vycházet z úspěchů i nedostatků úmluvy, Kjótského protokolu a procesu z Kodaně a Cancúnu. Musíme překonat rozdělení světa na Jih a Sever, které platilo v 90. letech minulého století, a vycházet ze vzájemné závislosti a sdílené odpovědnosti.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV již ve svém stanovisku k 7. akčnímu programu pro životní prostředí ⁽⁴⁾ upozorňoval na to, že existují paralely mezi finanční a ekologickou krizí a že obě prameny z neudržitelného zacházení s ekonomickými resp. přírodními zdroji.

⁽³⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 110–116.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 77–81.

Výbor zde požadoval „podobnou reakci na ekologickou krizi jako opatření přijatá v rámci fiskální úmluvy pro boj s finanční krizí: jasné požadavky, jasné ukazatele, kontroly a sankce“. To platí i nyní pro nadcházející jednání o změně klimatu, jež musejí vyslat jasné signály pro budování globální nízkouhlíkové ekonomiky šetrné k přírodním zdrojům.

3.2 Proběhly důležité geopolitické změny, které je nutné zohlednit při přípravě vyjednávací strategie. V krátkém časovém období došlo k zásadním změnám globálního geopolitického a ekonomického uspořádání. Tyto zásadní změny byly částečně způsobeny finanční krizí, jež je provázána s hospodářskou krizí v EU. Míra podnikových investic klesla od roku 2008 do první poloviny roku 2013 z 23 na 18,3 procentních bodů (zdroj: Eurostatem). Při přípravě nadcházejících jednání je třeba pečlivě posoudit úlohu politiky EU v oblasti klimatu a energetiky během hospodářského útlumu.

3.3 Tyto snahy však zatím nepostačují. Mezinárodní ekonomická situace v konečném důsledku ovlivní další debatu o budoucí globální smlouvě v oblasti klimatu a tento proces budou řídit klíčové hospodářské mocnosti, jimiž jsou Čína a USA, následovány Indií a dalšími zeměmi BRICS (jež v roce 2012 společně vyprodukovaly 61,8 % celosvětových emisí). Do roku 2020 bude instalován další výkon ve výši 400 až 600 GW pro výrobu energie z uhlí. EU se nachází uprostřed hospodářského útlumu, jehož důsledkem bylo zrušení 3,8 milionu pracovních míst a pokles průmyslové výroby o zhruba 20 %, zatímco počet zaměstnanců v odvětví obnovitelné energie a opatření na podporu úspory energie vzrostl.

3.4 Přicházejí však velmi pozitivní signály z oblasti ochrany klimatu:

— Podíl zařízení pro výrobu elektrické energie z obnovitelných zdrojů na celkovém výkonu nových zařízení dosáhl v roce 2011 v EU 71,3 % (celkem 32,0 GW nové energetické kapacity z celkového objemu 44,9 GW), v roce 2012 se zařízení pro výrobu elektrické energie z obnovitelných zdrojů podílely na celkovém výkonu nových zařízení 69 % (31 GW z celkového objemu 44,6 GW nové energetické kapacity). V roce 2011 byly do provozu uvedeny nové uhelné elektrárny o kapacitě 2,1 GW, celková kapacita 840 MW uhelných elektráren však byla z provozu vyřazena. V roce 2012 pak kapacita vyřazených uhelných elektráren (5,4 GW) dokonce téměř dvojnásobně převýšila kapacitu uhelných elektráren nově uvedených do provozu (3,0 GW).

— Vysoké celkové emise z Číny (26,7 % globálních emisí) je třeba posuzovat v poměru k celosvětové populaci (19 %). Ve srovnání s EU (7 % podíl populace, 11,5 % podíl emisí skleníkových plynů) nebo USA (4,4 % populace a 16,8 % všech skleníkových plynů) má Čína stále relativně nízké emise na hlavu. Je třeba uznat, že Čína se zavázala podpořit využití větrné energie a dalších obnovitelných zdrojů a zvýšit podíl

nefosilních paliv na celkové skladbě zdrojů energie, neboť jejím cílem je snížit do roku 2020 množství emisí uhlíku na jednotku HDP o 40–50 %.

— K rychlému rozvoji obnovitelných zdrojů energie dochází také v USA; v roce 2012 se v USA větrná energie poprvé stala největším zdrojem nové energetické kapacity s podílem 43 % na nových zařízeních pro výrobu elektrické energie a více než 13 GW nové kapacity připojené do sítě.

3.5 Svět nesměruje ke splnění cíle dohodnutého vládami, tj. omezit nárůst průměrné celosvětové teploty na 2 °C. Celosvětové emise skleníkových plynů rychle rostou, v květnu 2013 přesáhla míra oxidu uhličitého (CO₂) v atmosféře 400 částic na milion.

3.6 Již provedené politiky nebo politiky právě prováděné zřejmě povedou k dlouhodobému růstu průměrné teploty o 3,6 °C až 5,3 °C (ve srovnání s předindustriální úrovní), přičemž k největšímu nárůstu došlo v tomto století (podle klimatických modelů).

3.7 Pokud má být skutečně dosaženo cíle 2 °C, musí být do roku 2020 přijata konkrétní opatření, než vstoupí v platnost nová mezinárodní dohoda o klimatu. Energie je klíčovým prvkem této výzvy, neboť odvětví energetiky způsobuje dvě třetiny emisí skleníkových plynů, a to proto, že se více než 80 % celosvětové spotřeby energie zakládá na fosilních palivech.

3.8 Navzdory pozitivnímu vývoji v některých zemích se celosvětové emise CO₂ související s energií zvýšily v roce 2012 o 1,4 % a dosáhly historického maxima 31,6 miliard tun. Země, jež nejsou členy OECD, v současné době produkují 60 % celosvětových emisí oproti 45 % v roce 2000. V roce 2012 nejvíce přispěla k růstu celosvětových emisí CO₂ Čína, přičemž se však jednalo o jeden z nejnižších nárůstů za posledních deset let, což bylo způsobeno zejména využíváním obnovitelných zdrojů energie a podstatným zlepšením energetické náročnosti čínské ekonomiky.

3.9 Ve Spojených státech pomohl přechod z uhlí na plyn při výrobě energie snížit emise o 200 milionů tun, a vrátit je tak na úroveň z poloviny 90. let. Navzdory vyššímu využití uhlí klesly emise v Evropě o 50 milionů tun jako důsledek zpomalení ekonomiky, zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie a stanovení stropu pro emise vznikající v průmyslu a energetice. Emise v Japonsku vzrostly o 70 milionů tun, neboť úsilí zlepšit energetickou účinnost nemohlo plně vyvážit využití fosilních paliv jako kompenzace za snížení jaderné energie. I pokud vezmeme v úvahu právě prováděné politiky, očekává se, že celosvětové emise skleníkových plynů související s energií budou v roce 2020 o 4 miliardy tun ekvivalentu CO₂ vyšší než míra odpovídající cíli 2 °C, což zdůrazňuje rozsah výzvy, již bude jen v tomto desetiletí třeba řešit.

3.10 Mezinárodní jednání v oblasti klimatu vedla ke slibu dosáhnout nové celosvětové dohody v roce 2015, jež by měla vstoupit v platnost v roce 2020. Hospodářská krize však měla negativní dopad na pokrok v používání čisté energie a na trhy s uhlím. 8 % celosvětových emisí CO₂ v současné době závisí na ceně uhlí, zatímco 15 % dostává pobídku 110 dolarů na tunu v podobě dotací na fosilní paliva (mimo členské státy EU). EHSV vyzývá mezinárodní společenství, aby v nové mezinárodní dohodě o změně klimatu závazně provedlo slib, který obsahuje závěrečný dokument konference OSN Rio+20 z roku 2012, a sice ukončit podporu životnímu prostředí škodlivých fosilních zdrojů energie, která podle odhadů Světové banky dosahuje 780 miliard USD ročně.

3.11 Cenová dynamika mezi plynem a uhlím podporuje snižování emisí v některých regionech, avšak zpomaluje je v jiných, jaderná energie má problémy a technologie zachycování a ukládání uhlíku ve velkém rozsahu zůstávají hůdnou budoucnosti. Navzdory rostoucí dynamice zvyšování energetické účinnosti zůstává i nadále velký ekonomický potenciál nevyužit. Obnovitelné energie z jiných než vodních zdrojů podporované cílenými vládními politikami zaznamenávají dvouciferný růst instalovaného výkonu. Investice do obnovitelné energie vyžadují stabilní ekonomické prostředí, co se týče jak cen uhlíku, tak případně zdanění v zemích, kde je zavedena uhlíková daň.

4. Konkrétní připomínky

4.1 *Jak novou dohodu koncipovat, aby země mohly pokračovat v udržitelném hospodářském vývoji a zároveň byly motivovány k tomu, aby spravedlivým dílem přispěly ke snižování celosvětových emisí skleníkových plynů a nárůst teplot se tak udržel pod hranicí 2 °C?* Za prvé je už obtížné si představit, jak by bylo možné sloučit různé zájmy velkých hráčů v rámci současného vyjednávacího systému „cap-and-trade“ (obchodování s emisemi v rámci předem stanoveného emisního stropu), a rovné a spravedlivé příspěvky všech jsou přitom nezbytným předpokladem pro jakoukoliv budoucí dohodu. Bylo by tedy vhodné, přinejmenším jako náhradní možnost, vyvinout jinou koncepci pro tuto dohodu a vyřešit otázky řízení. Je nutné postarat se o to, aby opatření přijatá za účelem vypořádání se se změnou klimatu podpořila sociální, hospodářský a environmentální růst a rozvoj. Toho lze dosáhnout, pouze pokud se důkladně a transparentně posoudí účinnost, náklady a pozitivní dopad politik v oblasti klimatu na ekonomiku a společnost jako celek. Měli bychom se poučit z Kjótského protokolu, který byl složitý a byla v něm řada mezer. Je potřeba ho využít jako užitečný východisko seriózní přípravy nové koncepce. Prodloužení Kjótského protokolu (Kjóto II) a jeho pokrytí sdílení emisí je velmi silným signálem žádajícím konceptuální změnu.

4.2 *Jak co nejlépe zajistit, aby se do nové dohody zapojily všechny významné ekonomiky a sektory a minimalizovalo se možné riziko úniku uhlíku mezi vzájemně si silně konkurujícími ekonomikami?* Únik uhlíku je fenoménem, který se týká nejen potenciálně slábnoucích energeticky náročných průmyslových odvětví, nýbrž je i neodmyslitelnou součástí obecných podmínek obchodování v individuální ekonomické oblasti. Nerovnovážený stav, co se týče emisí uhlíku, především mezi nejkonzervativnějšími regiony, způsobil vyčerpání investic v EU. Na základě konsensu a ve spolupráci s těmi, kdo budou posléze vyzváni

k provádění opatření, by se měly stanovit ambiciózní a realistické kroky a cíle. Jednoduchá, rovná a spravedlivá dohoda je tedy předpokladem pro spravedlivé obchodní prostředí ve všech regionech globální ekonomiky.

4.3 *Jak by mohla nová dohoda co nejučinněji zajistit, aby se řešení změny klimatu promítlo do všech důležitých sfér? Jak by mohla podpořit doplňkové procesy a iniciativy, a to i takové, které realizují nestátní subjekty?* Nejučinnějším způsobem, jak podpořit zohledňování nové dohody ve všech příslušných politických oblastech, je samozřejmě udělat ji jednoduchou. Nepřiměřená ustanovení týkající se organizace tohoto procesu by ztížila provádění této dohody. Dále je důležité, aby se před zohledněním změny klimatu v jiných oblastech politiky provedlo transparentní posouzení dopadu. Začleňování změny klimatu do jiných oblastí politiky je potřeba provést nákladově co nejefektivnějším a nejpředvídatelnějším způsobem, aniž by se přitom zúčastněným stranám uložila zbytečná administrativní zátěž. Upřednostnit by se měly tržní přístupy.

4.4 *Podle jakých kritérií a zásad by měly být mezi smluvní strany nové dohody spravedlivě rozděleny závazky ke zmírňování změny klimatu, aby se vytvořilo spektrum závazků, které bude brát v potaz podmínky jednotlivých států, bude všemi vnímáno jako vyvážené a které dohromady postačí k dodržení cílů? Zachování systému „cap-and-trade“ bude vyžadovat kritéria a zásady, což by automaticky vytvářelo pocit nespravedlnosti a nerovného zacházení. Ve všech případech je však třeba zohlednit tržní dynamiku ovlivňující určité odvětví, platné a navrhované předpisy v oblasti změny klimatu, které ji ovlivňují, a vyspělost odvětví, co se týče jeho úsilí o omezení emisí skleníkových plynů a využívání energeticky účinných technologií. K dosažení úspěchu a udržitelnosti je rovněž nutné podněcovat všechny účastníky k úsilí o plnění cílů, což znamená snižování emisí, zvyšování účinnosti, spolupráci na výzkumu, sdílení osvědčených postupů atp. Uhlíková daň může zajistit úsporu emisí a vybrání finančních prostředků pro výzkum a vývoj a přizpůsobení se nekoordinovanějším a nejučinnějším způsobem.*

4.5 *Jakou úlohu by měla nová dohoda hrát v otázkách adaptace a jak by při tom mohla vycházet z kroků podnikaných v rámci úmluvy? Jak by mohla motivovat k ještě většímu začlenění adaptačních opatření do všech důležitých sfér? Přizpůsobování je v podstatě celkem dobře zmapováno a z velké části vychází ze stávajících programů pro řízení rizik. Přestože přizpůsobování neodstraní veškerá rizika spojená s dopadem změny klimatu, může výrazně přispět k jejich omezení v mnoha jiných oblastech. Zvýšení schopnosti přizpůsobit se bude vyžadovat další analýzu, stanovení priorit, plánování a opatření na všech správních úrovních a musí se do něj zapojit místní komunity a podniková sféra. Po právu se očekává, že přizpůsobení bude jedním ze čtyř opěrných bodů budoucí dohody. Svoji úlohu by měly sehrát zejména podniky, a to prostřednictvím transferu technologií a výměny osvědčených postupů.*

4.6 *Jakou úlohu by měly v desetiletí do roku 2030 úmluva a především nová dohoda hrát, pokud jde o financování, tržní mechanismy a technologie? Jak lze stavět na dosavadních zkušenostech a dále zlepšit systémy? Úmluva by se měla stát koordinačním subjektem pro klíčová opatření v oblasti klimatu, měla by dohlížet na výkony*

států a hlavní finanční toky a technologickou výměnu. Za technologie a jejich nasazování jsou ve velké míře odpovědné podniky. Umluva může prostřednictvím výkonného výboru pro technologie a střediska a sítě pro technologie v oblasti klimatu zajistit odborné analýzy technologií a dát státům úplný přístup k informacím, a umožnit jim tak, aby si zvolily nejvhodnější technologie.

4.7 *Jak by mohla nová dohoda dále zlepšit transparentnost a odpovědnost zemí na mezinárodní úrovni? Do jaké míry bude nutné celosvětově standardizovat systém započítávání emisí? Jak by měly být země vedeny k odpovědnosti, pokud své závazky neplní? Systém započítávání emisí musí být každopádně celosvětově standardizován, nezávisle na tom, jak toho má být dosaženo, neboť je třeba disponovat řádnými informacemi vždy, pokud jde o peníze. Je to rovněž klíčovým aspektem pro zaručení zodpovědnosti s ohledem na novou dohodu.*

4.8 *Jak by bylo možné zlepšit proces jednání o klimatu v rámci OSN, aby usnadnil přijetí inkluzivní, ambiciózní, účinné a spravedlivé dohody a zajistil její naplňování? Pokud se má zaručit, že dojde k uspokojivé dohodě, která se poté bude provádět, je zapotřebí, aby se zapojily všechny zúčastněné strany a postupovalo se transparentně. Podniky mohou do jednání o klimatu přispět odbornými poznatky o účinných způsobech snižování emisí a vyvíjení řešení pro udržitelný rozvoj. Široké zapojení občanské společnosti podnikové sféry může rovněž zaručit*

srovnatelnost opatření a rovné podmínky. Nová globální dohoda je pouze prvním krokem vpřed, celé její provádění bude záviset na občanské společnosti jako celku. Výsledky tohoto procesu a provádění tedy musí být transparentní a přesvědčivé, aby si získaly důvěru občanů na celém světě.

4.9 *Jak by mohla EU nejlépe investovat do procesů a iniciativ mimo rámec úmluvy a podporovat je, aby připravila půdu pro ambiciózní a účinnou dohodu? Výbor vítá debatu, jež se tímto dokumentem Komise zahajuje. Je zásadní provést nezávislou odbornou analýzu všech aspektů politiky v oblasti klimatu, zejména s ohledem na změněné a měnící se celosvětové geopolitické uspořádání. Některé analýzy již existují, a proto není třeba začínat od nuly. Je možné vycházet z dopisu, jenž zaslala prezidentovi USA rada vědeckých poradců, v němž shrnuli témata související se změnou klimatu. Ponaučení z Kjóta a vleklost jednání OSN rovněž zdůrazňují nutnost uskutecnit změnu, než bude pozdě. Navíc by se mohla a měla bezprodlužně zavést zjištění a doporučení odborných organizací, jako je např. Mezinárodní energetická agentura. Zpráva IEA nazvaná Redrawing the Energy-Climate Map (Nová klimaticko-energetická mapa) nabízí pragmatický a proveditelný přístup. Jsou v ní navrženy čtyři základní, realizovatelné postupy: zlepšení energetické účinnosti budov, průmyslu a dopravy, snížení výstavby uhelných elektráren a omezení používání těch nejméně účinných, minimalizace emisí metanu z produkce ropy a zemního plynu a urychlení postupného odbourávání některých dotací spotřeby fosilních paliv.*

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategické zásady udržitelného rozvoje akvakultury v EU

COM(2013) 229 final

(2014/C 67/30)

Zpravodaj: **pan ESPUNY MOYANO**

Dne 29. dubna 2013 se Komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategické zásady udržitelného rozvoje akvakultury v EU

COM(2013) 229 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 122 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV se domnívá, že akvakultura Unie může a musí účinně přispět ke snížení stále výraznější závislosti Evropy na dovozu produktů akvakultury.

1.2 EHSV doporučuje Evropské komisi a členským státům, aby přijaly důležité opatření za účelem obnovy konkurenceschopnosti evropských podniků v odvětví akvakultury.

1.3 Výbor považuje stávající lhůty pro udělování správních povolení podnikům v odvětví akvakultury, které v mnohých členských státech přesahují dva či tři roky, za nepřijatelné. V zájmu udržitelnosti evropské akvakultury považuje EHSV za zásadní zrychlení správních postupů a snížení souvisejících nákladů.

1.4 Výbor si zejména cení odhadu, že každý procentuální bod navýšení spotřeby produktů akvakultury pocházejících z unijní akvakulturní produkce by znamenal vytvoření 3 až 4 tisíc pracovních míst na plný úvazek, neboť tato pracovní místa by byla jednak kvalifikovaná a jednak by vznikla v místech, kde existuje jen málo pracovních příležitostí.

1.5 Nedostatečné provádění pravidel pro označování produktů akvakultury, zejména těch nebalených, k nimž se poskytují informace pro spotřebitele v místě prodeje, EHSV znepokojuje, a to nejen proto, že se jedná o podvodné jednání, ale také proto, že jde o nekalou soutěž vůči evropským

výrobcům. Proto naléhavě žádá Evropskou komisi a členské státy, aby do strategických plánů zahrnuly účinná opatření, jež by odstranila tento dlouho přetrvávající nedostatek.

1.6 EHSV považuje za vhodné, aby byly provedeny komunikační kampaně, jež by evropské spotřebitele seznámily s vysokými výrobními a jakostními normami platnými v akvakultuře provozované v Unii. Mělo by být možné financovat tyto kampaně z příštího Evropského námořního a rybářského fondu.

1.7 EHSV znovu úpěnlivě žádá, aby byly posíleny kontroly dovozu produktů akvakultury do Evropské unie s cílem zajistit jejich dokonalou sledovatelnost a dodržování norem.

1.8 EHSV považuje za prioritní, aby bylo posíleno financování projektů V+R+i v oblasti akvakultury a aby jak členské státy, tak Komise zacílily své investiční programy a plány v oblasti výzkumu a inovací v akvakultuře na splnění cílů stanovených v dokumentu, jenž nabízí vizi Strategické a inovační platformy evropské akvakultury (EATiP), zveřejněném v roce 2012.

1.9 Je třeba podporovat a usnadnit ekonomickou diverzifikaci akvakultury (spočívající například v nabídce služeb pro oblast cestovního ruchu), neboť je příležitostí pro výrobce v oblasti akvakultury, jak kontinentálních, tak mořských, a zvláště pak pro malé a střední podniky.

1.10 EHSV zdůrazňuje, že je důležité přiznat evropský charakter poradnímu sboru pro akvakulturu; ostatní poradní sbory mají regionální oblast působnosti. V této souvislosti se domnívá, že subjekty, které jsou v něm zastoupeny (a které musí mít přímou vazbu na akvakulturu), musí mít evropskou nebo každopádně nadnárodní oblast působnosti. To se musí promítnout do jejich struktury a financování.

1.11 Výbor konstatuje, že vzhledem k multidisciplinárnímu charakteru akvakultury musí Evropská komise zajistit, že si poradní sbor pro akvakulturu zachová přímou a prioritní vazbu na její různá generální ředitelství.

1.12 S ohledem na to, že první úkoly, které byly svěřeny poradnímu sboru pro akvakulturu v rámci strategických pokynů Evropské komise, musí být uskutečněny v prvních měsících roku 2014, naléhá EHSV na Komisi a členské státy, aby nedocházelo k průtahům v souvislosti s jeho ustavením a zahájením jeho fungování.

2. Souvislosti

2.1 Probíhající reforma společné rybářské politiky přiznává akvakultuře zvláštní úlohu a stanoví podporu této činnosti za jednu ze svých priorit.

2.2 Evropská komise ve svém návrhu společné rybářské politiky navrhuje zavést v oblasti akvakultury otevřenou metodu koordinace s členskými státy. Tento systém bude spočívat v dobrovolné spolupráci podložené strategickými pokyny a víceletými vnitrostátními strategickými plány, které budou ctít zásadu subsidiarity.

3. Shrnutí návrhu Komise

3.1 Strategické pokyny pro udržitelný rozvoj akvakultury v EU zveřejnila Evropská komise dne 29. dubna 2013 (COM(2013) 229 final). Nejsou závazné, ale budou základem víceletých vnitrostátních plánů. Jejich cílem je pomoci členským státům definovat své vlastní vnitrostátní cíle s ohledem na výchozí situaci každého z nich, podmínky existující na národní úrovni a institucionální ustanovení.

3.2 Tyto strategické pokyny se vztahují na čtyři prioritní oblasti:

- administrativní postupy,
- koordinované územní plánování,
- konkurenceschopnost a
- rovné soutěžní podmínky.

3.3 Víceleté vnitrostátní strategické plány, které musí vypracovat každý z členských států zainteresovaný v akvakultuře,

musí stanovit obecné cíle a ukazatele určené k vyhodnocování zaznamenaných pokroků. Členské státy musí tyto strategické plány předložit Komisi do konce roku 2013.

3.4 Plány musí podporovat konkurenceschopnost odvětví akvakultury, jeho rozvoj a inovace, stimulovat hospodářskou činnost a diverzifikaci, pozvednout kvalitu života v pobřežních a venkovských oblastech a rovněž zajistit rovné podmínky zemědělským subjektům, pokud jde o přístup k vodě a území.

3.5 Návrh reformy společné rybářské politiky zahrnuje vytvoření poradního sboru pro akvakulturu, jehož úkolem bude předkládat evropským orgánům doporučení a návrhy týkající se otázek souvisejících s řízením akvakultury a informovat o problémech tohoto odvětví.

4. Obecné připomínky

4.1 Roční spotřeba produktů akvakultury na trhu EU dosahuje zhruba 13,2 milionů tun, z nichž se 65 % dováží, 25 % pochází z rybolovu EU a pouze 10 % z evropské akvakultury. Výbor sdílí názor, že tato situace není udržitelná, a to ani z ekonomického hlediska vzhledem k obchodnímu schodku, který takto vzniká, ani z hlediska sociálního, neboť se zde mrhá pracovními příležitostmi.

4.2 EHSV pozitivně hodnotí, že Komise uvádí, že každý procentuální bod zvýšení spotřeby produktů akvakultury pocházející z interní produkce EU by znamenal vytvoření 3 až 4 tisíc pracovních míst na plný úvazek.

4.3 Proto EHSV souhlasí s Radou, Parlamentem a Evropskou komisí v tom, že akvakultura musí být jedním z pilířů strategie Evropské unie pro modrý růst a že její rozvoj může přispět k plnění strategie Evropa 2020. Akvakultura nabízí možnosti rozvoje a tvorby pracovních míst v pobřežních a říčních oblastech Evropské unie, v nichž existuje jen málo hospodářských alternativ.

4.4 Evropský spotřebitel poptává stále více produktů akvakultury. Evropská akvakultura nabízí dobrou kvalitu a navíc dodržuje nejpřísnější normy v oblastech udržitelnosti životního prostředí, zdraví zvířat a ochrany zdraví spotřebitele. EHSV je toho názoru, že zajišťování nezávadných, zdravých a udržitelných potravin v Evropské unii musí být považováno za jeden z hlavních úkolů do budoucích desetiletí.

4.5 I přes tyto zřejmé přínosy akvakulturní produkce Evropské unie od roku 2000 stagnuje. Současně s tím tatáž činnost zaznamenává významný nárůst v jiných světových regionech, které část své produkce vyváží do Unie.

4.6 EHSV přiznává, že evropské normy v oblasti veřejného zdraví, ochrany spotřebitele a životního prostředí jsou součástí základních hodnot Evropské unie. Tyto předpisy však mají zásadní dopad na výrobní náklady evropských provozovatelů akvakultury a jen velmi zřídka je možné přenést tyto zvýšené náklady do ceny produktů, které musí na trhu soutěžit s dováženými produkty, na něž se tyto požadavky nevztahují.

4.7 EHSV považuje návrh Evropské komise za velmi nedostatečný z hlediska narovnání podmínek hospodářské soutěže mezi hospodářskými subjekty z EU a hospodářskými subjekty ze třetích zemí. Je evidentní, že obnovení této rovnováhy nelze dosáhnout pouze opatřeními, jimiž se potvrdí úroveň nezávadnosti a udržitelnosti produktů akvakultury z EU, a informováním společnosti, a nezbavuje to orgány veřejné moci povinnosti požadovat, aby dovážené produkty vykazovaly stejnou úroveň zdravotní nezávadnosti, jaká je vyžadována od evropské produkce, a byly plně sledovatelné „ze statku až na talíř“.

4.8 Nerovnováha na trhu Evropské unie, pokud jde o podmínky akvakulturní produkce vznikající v Evropě a produkce vznikající ve třetích zemích, dovážené do Evropské unie, je dle názoru EHSV mnohem komplexnější otázka, v níž nejde pouze o informování spotřebitelů a jejich rozhodování. Je nutné zohlednit další otázky, jako je snižování nadbytečných administrativních nákladů, přístup k prostoru nebo nedostatky systémů sledovatelnosti.

4.9 V praxi jsou povinné informace, které by měly být vždy k dispozici spotřebitelům v místě konečného prodeje, často nekompletní nebo mylné a dochází například k nahrazování čerstvých produktů z Evropy jinými, dováženými, rozmrazovanými produkty, aniž by si toho byli kupující vědomi. Tato situace omezuje možnosti spotřebitelů provést odpovědný nákup a zároveň představuje nekalou soutěž vůči producentům z EU.

5. Konkrétní připomínky

5.1 EHSV souhlasí s Komisí, že úzká spolupráce mezi odvětvím akvakultury a odvětvím zpracování produktů akvakultury může posílit tvorbu pracovních míst a zlepšit konkurenceschopnost v obou hospodářských odvětvích.

5.2 EHSV souhlasí s Komisí, pokud jde o její zhodnocení potřeby posílit dostupné informace o administrativních postupech, tedy o termínech a nákladech souvisejících s udělováním povolení novým podnikům v oblasti akvakultury v členských státech.

5.3 EHSV je za jedno s Evropskou komisí v tom, že usku-tečňování územních plánů může v oblasti akvakultury přispět ke snížení nejistoty, usnadnění investic, urychlení rozvoje podniků a podpoře tvorby pracovních míst.

5.4 Dle názoru EHSV není kontinentální akvakultuře ve sdělení Evropské komise věnována dostatečná pozornost, zejména v souvislosti s územním plánováním.

5.4.1 EHSV navrhuje Evropské komisi, aby bylo rozšířeno téma semináře o osvědčených postupech, jenž se bude konat v létě roku 2014, tak aby zahrnovalo také zavedení koordinovaného plánování říčního území (vedle území mořského), s cílem pomoci členským státům v územním plánování.

5.5 EHSV uznává, že je důležité vhodně naplánovat a kontrolovat výrobní činnost v oblasti akvakultury s cílem zabránit nevhodným dopadům na životní prostředí. Domnívá se však, že odvětvové řízení akvakultury se musí provádět na základě ekosystémového přístupu.

5.6 EHSV uznává, že je důležité, aby byl rozvoj akvakultury založen na úzkých vazbách mezi výzkumem a vědou.

5.7 EHSV souhlasí s názorem Komise, která uznává, že environmentální služby, které poskytuje extenzivní akvakultura v rybnících, jsou příkladem hospodářské činnosti, jež může být v souladu s potřebou zachování stanovišť či druhů.

5.8 EHSV považuje za vhodnou iniciativu Komise poskytnout pokyny, které by vnitrostátním a regionálním správním orgánům pomohly lépe a jednodušeji provádět evropské právní předpisy (například v oblasti životního prostředí).

5.9 EHSV schvaluje úlohu poradního sboru pro akvakulturu a je toho názoru, že může napomoci dosažení cílů národních strategických plánů a ověřit, zda jsou řádně prováděny. Chtěl by nicméně zdůraznit jeho specifický charakter ve srovnání s ostatními poradními sbory: za prvé, jeho oblast působnosti má soukromý charakter, který se vztahuje na podniky akvakultury, na rozdíl od rybolovu, kde jsou rybí populace veřejným přírodním zdrojem; za druhé, jeho oblast působnosti nemá regionální, ale celounijní charakter.

V Bruselu dne 16. října 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Zelená infrastruktura – zlepšování přírodního kapitálu Evropy

COM(2013) 249 final

(2014/C 67/31)

Zpravodaj: **pan KIENLE**

Dne 3. července 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Zelená infrastruktura – zlepšování přírodního kapitálu Evropy

COM(2013) 249 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 134 hlasy pro, 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá sdělení Komise týkající se zelené infrastruktury a jeho záměr podpořit projekty zelené infrastruktury souborem opatření.

1.2 EHSV doporučuje využít zkušenosti s prováděním tohoto souboru opatření k tomu, aby z nich vzešla strategie pro zelenou infrastrukturu, jejíž vypracování bylo avizováno ve strategii v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020.

1.3 EHSV podporuje cíl spojit prostřednictvím projektů zelené infrastruktury environmentální přínosy s přínosy hospodářskými a sociálními. Jde o to vytvořit infrastrukturu s přírodními, polopřírodními, užitkovými či urbanistickými krajinnými strukturami, která přispívá k zachování biologické rozmanitosti a dalších environmentálních faktorů a současně společnosti poskytuje cenově příznivé a udržitelné služby. Na rozdíl od soustavy Natura 2000 nejde v případě podpory zelené infrastruktury o právní nástroj. Cílem této iniciativy není vytvořit další síť chráněných oblastí vedle soustavy Natura 2000.

1.4 EHSV konstatuje, že rozhodující odpovědnost za projekty zelené infrastruktury nesou členské státy, obzvláště orgány mající na starosti regionální a místní plánování. EU hraje při podpoře zelené infrastruktury především podpůrnou úlohu. Koncepti zelené infrastruktury je třeba neprodleně účinně začlenit zejména do takových oblastí politiky, jako je zemědělství a lesnictví, ochrana přírody, vodní, námořní, rybářská a regionální politika, politika soudržnosti, územní plánování, politika v oblasti změny klimatu, dopravní a energetická politika, civilní ochrana a využívání půdy, a do příslušných finančních nástrojů EU.

1.5 U projektů zelené infrastruktury, jež mají celoevropský význam, musí EU převzít přímou odpovědnost. EHSV podporuje návrh, aby byla – obdobně jako je tomu u transevropských sítí v oblasti dopravy, energetiky a telekomunikací – zavedena síť TEN-G k financování zelené infrastruktury, jež by zahrnovala seznam zeměpisně uspořádaných projektů zelené infrastruktury celoevropského významu.

1.6 U projektů zelené infrastruktury na regionální a místní úrovni hrají nejdůležitější úlohu orgány mající na starosti regionální a místní plánování, města a obce, organizátoři infrastrukturních projektů v oblastech, jako je výstavba komunikací, železnice, výstavba vodních děl a ochrana proti povodním, dále zemědělci a lesníci, podniky a stavitelé, ekologické organizace občanské společnosti a odborové svazy. Tyto subjekty je třeba posílit. Úspěšnost projektů zelené infrastruktury totiž v rozhodující míře závisí na tom, zda budou projekty těmito subjekty iniciovány, akceptovány a podporovány.

1.7 EHSV se domnívá, že je nutné věnovat včasnému zapojení občanské společnosti do projektů zelené infrastruktury mnohem větší pozornost, než je tomu ve sdělení Komise. Participativní plánovací procesy s včasným zapojením občanů a organizací občanské společnosti mají rozhodující význam.

1.8 Při tom je třeba mít na paměti, že projekty zelené infrastruktury mohou vyvolat také střety legitimních zájmů různých zúčastněných stran, a proto je nutné navrhnout vhodné mechanismy pro řešení konfliktů, vyvážení jednotlivých zájmů a optimalizaci projektů. Pokud se bude náležitě využívat, mohla by zelená infrastruktura pomoci zmírnit a překonat tradiční

rozpory v oblasti ochrany přírody mezi její ochranou a využíváním. EHSV zdůrazňuje, že musejí být vytvořeny dostatečné pobídky pro mobilizaci potřebných soukromých investic.

2. Úvod

2.1 Vzhledem k vlastnímu významu biologické rozmanitosti a ke službám, které tato rozmanitost – coby přírodní kapitál – poskytuje, má její zachování a obnova zásadní význam pro kvalitu života lidí, pro hospodářskou prosperitu a pro důstojné podmínky k životu. Z tohoto důvodu si Komise ve své strategii v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 ⁽¹⁾ stanovila za cíl zastavit v EU do roku 2020 úbytek biologické rozmanitosti a degradaci ekosystémových služeb a v maximálním proveditelném rozsahu je obnovit. Obzvláště se má podpořit zelená infrastruktura prostřednictvím evropské strategie pro zelenou infrastrukturu.

2.2 Sdělení Komise Zelená infrastruktura – zlepšování přírodního kapitálu Evropy, které bylo přijato dne 6. května 2013, obsahuje tyto priority:

- podpora zelené infrastruktury v hlavních oblastech politiky, jako je zemědělství a lesnictví, ochrana přírody, vodní, námořní, rybářská a regionální politika, politika soudržnosti, zmírňování důsledků změny klimatu a přizpůsobování se této změně, dopravní a energetická politika, civilní ochrana a využívání půdy, zveřejněním pokynů pro začlenění koncepce zelené infrastruktury do provádění těchto politik v období 2014 až 2020;
- zkvalitnění výzkumu v oblasti zelené infrastruktury, vylepšení informační a vědomostní základny a podpora inovačních technologií;
- zlepšení dostupnosti finančních prostředků na projekty zelené infrastruktury – do roku 2014 Komise spolu s Evropskou investiční bankou vytvoří zvláštní nástroj EU na podporu těchto projektů;
- podpora projektů zelené infrastruktury na úrovni EU – Komise do konce roku 2015 prozkoumá možnost vytvoření sítě projektů zelené infrastruktury celoevropského významu v rámci iniciativy TEN-G.

2.3 EHSV ve svém stanovisku ke strategii v oblasti biologické rozmanitosti ze dne 26. října 2011 ⁽²⁾ tuto strategii sice v zásadě uvítal, kriticky však zhodnotil skutečnost, že nebyly zanalyzovány příčiny nesplnění cílů v oblasti biologické rozmanitosti. Uvedl, že jejich skutečnému dosažení brání především chybějící politická vůle v členských státech.

3. Obecné připomínky

3.1 Výstižnou definici zelené infrastruktury uvádí David Rose ve své knize „Green Infrastructure. A Landscape Approach“. *Pojmem zelená infrastruktura se označují prvky, které spojují přírodní*

a zastavěné prostředí a zpřijemňují život ve městech. Jsou to například parky, stezky pro pěší, zelené střechy, zelené ulice a stromový porost ve městech. Na regionální úrovni zelená infrastruktura zahrnuje soustavu přírodních oblastí, zelených ploch, zelených stezek, obhospodařované (lesní a zemědělské) půdy a dalších prvků, které mají společně mnohostranný pozitivní vliv na zdraví a kvalitu života lidí a na dobrý stav ekosystémů, (...).

3.2 Zde jsou příklady zelené infrastruktury:

- Vytváření či zachovávání přirozených záplavových oblastí – zatímco hráze pouze předchází záplavám, záplavové oblasti navíc filtrují vodu, stabilizují hladinu podzemní vody, skýtají možnosti k rekreaci, ukládá se v nich CO₂, jsou zdrojem užitkového dřeva a napomáhají k propojení přírodních stanovišť.
- Lesy, které tvoří stromy různých druhů a různého stáří a mají rozmanitou strukturu, absorbují značné množství vody, chrání půdu a zamezují záplavám a sesuvům půdy, resp. zmírňují jejich následky.
- Zelená infrastruktura coby nedílná součást rozvoje obydlených oblastí – vhodně navržené parky, aleje, turistické stezky a zelené střechy a zdi napomáhají k hospodárnému zlepšování prostředí ve městech a obecně zvyšují kvalitu života ve městech. Kromě toho přispívají k biologické rozmanitosti a k boji proti změně klimatu.

3.3 82 % půdy v EU se nachází mimo soustavu Natura 2000. Je tedy jasné, že zachování a obnova biologické rozmanitosti podporou zelené infrastruktury i mimo soustavu Natura 2000 má zásadní význam jak pro fungování soustavy chráněných oblastí, tak pro poskytování ekosystémových služeb obecně. Na rozdíl od soustavy Natura 2000 nejde v případě podpory zelené infrastruktury o právní nástroj. Nemůže tedy nahradit provádění soustavy Natura 2000, nýbrž ji doplňuje o další složku. Na druhou stranu nemá tato iniciativa za cíl zřízení další sítě chráněných oblastí vedle soustavy Natura 2000. EHSV požaduje, aby byla prostřednictvím této iniciativy především také podpořena a ve všech členských státech důrazně prosazována kooperativní ochrana přírody, resp. životního prostředí.

3.4 EHSV zdůrazňuje, že je naléhavě nutné, aby byla do projektů zelené infrastruktury včas a aktivně zapojena občanská společnost, jak stanoví také Aarhuská úmluva o účasti veřejnosti na rozhodování v záležitostech životního prostředí. Řada příkladů dokazuje, do jaké míry je úspěšnost projektů závislá na souhlasném či odmítavém postoji občanské společnosti. Proto by měl být ve strategii Komise kladen mnohem větší důraz na přístup zdola nahoru a na navazování partnerství se zástupci obcí, organizátorů infrastrukturních projektů, podniků a odborových svazů, oblastí zemědělství a lesnictví, vodního hospodářství a ochrany pobřeží a nevládních ekologických organizací.

⁽¹⁾ COM(2011) 244 final.

⁽²⁾ Stanoviško EHSV *Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020*, Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 111–116.

3.5 EHSV s politováním konstatuje, že sdělení Komise o zelené infrastruktuře nepředstavuje evropskou strategii pro zelenou infrastrukturu, jejíž vypracování bylo ohlášeno ve strategii v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020. EHSV nicméně vítá opatření, o nichž je ve sdělení řeč, neboť se jedná o kroky správným směrem. Zkušenosti s prováděním těchto opatření by se měly využít k tomu, aby z nich vzešla ona strategie pro zelenou infrastrukturu.

3.6 EHSV se domnívá, že je nutné stanovit pro provádění zelené infrastruktury ještě více priorit, než je ve sdělení uvedeno. Stejně jako ve strategii v oblasti biologické rozmanitosti chybí i v tomto sdělení jednoznačná analýza příčin toho, proč se zelenou infrastrukturu nedaří prosazovat v dostatečné míře. Absenci politické vůle k uskutečňování těchto koncepcí v jednotlivých členských státech nebude možné překonat pouze vytyčením technických pokynů a zlepšením informační a vědomostní základny. EHSV je toho názoru, že předpokladem pro účinnou strategii pro zelenou infrastrukturu je důsledné monitorování, kritické posouzení vnitrostátních opatření a případné přijetí cílených následných opatření na pomoc členským státům či regionům, které v této oblasti mají značný deficit.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Úloha EU při podpoře zelené infrastruktury

4.1.1 Rozhodující odpovědnost za projekty zelené infrastruktury nesou členské státy, obzvláště orgány mající na starosti regionální a místní plánování. EU zde hraje především podpůrnou úlohu při veřejném šíření koncepce zelené infrastruktury a – jak se ve sdělení Komise uvádí – při zajišťování vhodné a dobře přístupné informační a vědomostní základny. Kromě toho mají finanční nástroje EU značný vliv na regionální a místní plánování, z tohoto důvodu musí mít vysokou prioritu začlenění koncepce zelené infrastruktury do těchto nástrojů.

4.1.2 U určitých projektů zelené infrastruktury, jež mají celoevropský význam, musí EU převzít přímou odpovědnost. Tyto projekty zpravidla spočívají na přeshraničních krajinných jednotkách, jako jsou horská pásma, řeky či zalesněné oblasti. Jako zdařilý příklad se ve sdělení uvádí Evropský zelený pás. Zvláštní pozornost by měla být věnována také přeshraničním údolím řek jakožto základu evropské zelené infrastruktury. Právě u řek, jako jsou např. Dunaj či Labe, u nichž v tomto roce opět došlo k rozsáhlým povodňovým škodám, lze prostřednictvím koncepce zelené infrastruktury spojit zkvalitnění protipovodňové ochrany se zachováním citlivých a pro biologickou rozmanitost po celé Evropě důležitých vodních oblastí a s rozvojem hospodářství a cestovního ruchu.

4.1.3 EHSV se vyslovuje pro to, aby byla podpořena strategicky naplánovaná evropská síť projektů zelené infrastruktury celoevropského významu, která by zahrnovala seznam zeměpisně uspořádaných projektů. Tento záměr musí mít v rámci iniciativy TEN-G podobný význam, jaký mají iniciativy evropské infrastruktury v oblasti dopravy, energetiky a telekomunikací.

4.2 Šíření koncepce zelené infrastruktury

Hlavní příčinou toho, že zelená infrastruktura není dostatečně rozšířena a podporována, je podle EHSV malé povědomí o této koncepci a jejím praktickém užítku i o potenciálních výhodách z hlediska nákladů. Je tudíž správné, že má Komise v úmyslu zvýšit informovanost hlavních skupin zúčastněných stran o zelené infrastruktuře, podpořit výměnu informací o osvědčených postupech a zlepšit vědomostní základnu v souvislosti se zelenou infrastrukturou. Zde skýtají vhodnou platformu obzvláště sociální média. EHSV se domnívá, že důležitým předpokladem pro tuto informační činnost je používání výstižné a veřejnosti srozumitelné definice zelené infrastruktury. Definice, kterou použila Komise, tento požadavek nesplňuje ⁽³⁾.

4.3 Zohlednění zvláštní situace v jednotlivých členských státech

4.3.1 V jednotlivých členských státech a regionech panuje velice odlišná situace, pokud jde o dostupnost přírodních, polopřírodních či urbanizovaných oblastí. Zatímco v některých hustě osídlených regionech a městech je v extrémně vysoké míře zastoupena tzv. šedá infrastruktura, disponují jiné regiony rozsáhlými přírodními oblastmi. U evropských opatření na podporu zelené infrastruktury se musí rozlišovat mezi regiony, v nichž je třeba vytvořit novou zelenou infrastrukturu, a jinými oblastmi, ve kterých jde spíše o zachování krajiny a péči o ni.

4.4 Začlenění do klíčových oblastí politiky a do jejich finančních nástrojů

4.4.1 Ve sdělení je oprávněně prisuzována nejvyšší priorita účinnému začlenění aspektů zelené infrastruktury do celé řady oblastí politiky.

4.4.2 EHSV vítá, že mají být vypracovány technické pokyny se zásadami a rámcovými podmínkami pro začlenění aspektů zelené infrastruktury do regionální politiky a politiky soudržnosti, politiky v oblasti změny klimatu a životního prostředí, politiky zdraví a ochrany spotřebitele a společné zemědělské politiky, včetně příslušných mechanismů financování. Tyto pokyny by měly být zveřejněny co nejdříve, aby je mohly členské státy, které již nyní pracují na operačních plánech, využít pro programové období 2014–2020.

4.4.3 Zelená infrastruktura je odkázána nejen na veřejné, ale i na soukromé investice. EHSV zdůrazňuje, že soukromé investice do zelené infrastruktury vyžadují dostatečné pobídky. EHSV vítá záměr vytvořit ve spolupráci s Evropskou investiční bankou zvláštní finanční nástroj EU.

4.5 Účinné zapojení občanské společnosti do regionálního a místního plánování

4.5.1 Ve sdělení se sice uznává nutnost začlenit zelenou infrastrukturu do územního plánování v regionech a do místního plánování, v akčním plánu však podle EHSV chybí

⁽³⁾ COM(2013) 249 final, s. 3.

konkrétní opatření v tomto směru. Právě územní, krajinná a urbanistická plánování na místní úrovni má značný dopad na realizaci zelené infrastruktury, kvůli zásadě subsidiarity se ale dá jen v omezené míře ovlivňovat na evropské úrovni.

4.5.2 EHSV požaduje, aby bylo zajištěno především včasné zapojení regionálních a místních subjektů občanské společnosti, bez nichž nebude možné projekty zelené infrastruktury uskutečnit, resp. tyto projekty ztroskotají kvůli nedostatečné akceptaci. Je zapotřebí participativních plánovacích procesů, které těmto subjektům propůjčí aktivní a určující úlohu. Při tom je třeba mít na paměti, že i při rozhodování o zelené infrastruktuře nenastávají pouze všeobecně prospěšné situace, nýbrž že jednotlivé zúčastněné strany musejí případně počítat také s nevýhodami (například tehdy, když se na břehu řeky či jezera nesmí stavět z důvodu zachování zelené infrastruktury). Střety zájmů v důsledku různých požadavků na využití dané plochy (například produkce potravin, výstavba obydlí a infrastruktury, propojení biotopů, biologická rozmanitost) je nutné jasně probrat a naznačit způsoby jejich řešení.

4.6 Zelená infrastruktura v městských oblastech

4.6.1 EHSV spatřuje v městských oblastech obrovský potenciál pro opatření spojená se zelenou infrastrukturou. Tato opatření v nich zlepšují zdraví a prostředí, vytvářejí pracovní místa a zvyšují atraktivitu měst. Právě ve městech je důležité zlepšit pochopení pro řešení v rámci zelené infrastruktury – a to již na školách – a posílit aktivní zapojení občanské společnosti. Momentální velký zájem o zahrádkářství a provozování zemědělství ve městech je pro EHSV jednoznačným znamením, že mnozí občané jsou ochotni sami přispět ke zdravým ekosystémům a vyzkoušet nové formy pospolitosti a sounáležitosti.

4.7 Začlenění do oblasti zemědělství a rozvoje venkova

4.7.1 Způsob a rozsah začlenění zelené infrastruktury zde do značné míry závisí na výsledcích společné zemědělské politiky (SZP) a víceletého finančního rámce EU na období 2014–2020 (VFR). U obou oblastí se dospělo k politickým dohodám. EHSV se opakovaně zasazoval o multifunkční zemědělství a o funkčně zaměřené přímé platby. Při nadcházející reformě zemědělské

politiky bylo v zájmu větší ekologizace evropského zemědělství mimo jiné podmíněno poskytováním přímých plateb dodržováním vyšších ekologických norem a vyčleněním určité výměry zemědělské půdy pro ekologické účely. EHSV podrobně prozkoumá rozhodnutí o reformě SZP a porovná je se svými postoji.

4.7.2 EHSV očekává, že budou z Evropského fondu pro rozvoj venkova a zejména v rámci agroenvironmentálních opatření poskytovány další prostředky pro dosažení ekologické konektivity. EHSV opakovaně upozorňoval na to, že velká část zemědělců a lesníků má kladný postoj k ochraně přírody a biotopů. Četné modelové projekty působivě dokazují, že partnerskou spoluprací lze dosáhnout pozitivních výsledků. EHSV vybízí k tomu, aby byly do projektů zelené infrastruktury zahrnuty jak extenzivně, tak intenzivně využívané zemědělské plochy, při jejichž obhospodařování jsou účinně využívány zdroje. Měla by se zde dávat přednost dobrovolným opatřením, jež jsou integrována do výrobního procesu. Je rovněž třeba využít potenciál zelené infrastruktury pro rozvoj venkova v sociálním a demografickém ohledu.

4.8 Souvislost zelené infrastruktury s dalšími oblastmi politiky

4.8.1 **Integrované řízení vod a pobřeží** by mělo co nejefektivněji využívat potenciál zelené infrastruktury ⁽⁴⁾.

4.8.2 Degradace ekosystémů v EU je především důsledkem rostoucího zaboru půdy, fragmentace půdy a jejího intenzivnějšího využívání. Zelená infrastruktura může tomuto vývoji zabránit. Měla by být podpořena posílenými opatřeními v rámci evropské **politiky ochrany půdy** ke snížení zaboru půdy, včetně legislativních kroků ⁽⁵⁾.

4.8.3 Zelená infrastruktura působí jako úložiště CO₂, především díky ochraně přirozených půd. Vzhledem k obecnému cíli **politiky v oblasti změny klimatu**, jímž je zavést v Evropě nízkouhlíkové biohospodářství, jsou řádně fungující ekosystémy o to důležitější. Strategie členských států v oblasti přizpůsobování se změně klimatu by měly klást zvláštní důraz na mnohostranný užitek zelené infrastruktury.

V Bruselu dne 16. října 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Územní plánování námořních prostor a integrovaná správa pobřeží*, (zatím nebylo zveřejněno v Úředním věstníku).

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV k 7. akčnímu programu pro životní prostředí (odstavec 4.2.2) Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 77–81.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 302/2009 o víceletém plánu obnovy populace tuňáka obecného ve východním Atlantiku a Středozemním moři

COM(2013) 250 final – 2013/133 (COD)

(2014/C 67/32)

Zpravodaj: **pan SARRÓ IPARRAGUIRRE**

Dne 12. května 2013 se Evropský parlament a dne 28. května 2013 Evropská komise, v souladu s čl. 173 odst. 3 a čl. 166 odst. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 302/2009 o víceletém plánu obnovy populace tuňáka obecného ve východním Atlantiku a Středozemním moři

COM(2013) 0250 final – 2013/0133 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 137 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá tuto změnu nařízení (ES) č. 302/2009, protože prokazuje, že se dosahuje efektivních výsledků, co se týče obnovy populace tuňáka obecného ve východním Atlantiku a Středozemním moři.

1.2 Výbor znovu vyzývá Evropskou komisi k tomu, aby toto nařízení co nejpřísněji uplatňovala na všechny členské státy a smluvní strany ICCAT.

1.3 EHSV opakuje, že uznává úsilí, které v posledních letech vyvíjejí Evropská komise, členské státy i rybáři k tomu, aby splnili náročný víceletý plán obnovy, což s sebou nese jisté sociální a ekonomické důsledky, které by bylo třeba zohlednit.

1.4 EHSV žádá Komisi a členské státy, aby zintenzivnily osvětovou činnost a šířily informace o skutečné situaci tuňáka obecného a o výsledcích provádění plánu obnovy.

1.5 EHSV považuje z důvodu zachování obnovy tuňáka obecného za velice nutné, aby bylo po čl. 7 odst. 6 výslovně uvedeno, kterými lovnými zařízeními je povoleno provádět rybolov v Evropské unii po celý rok.

2. Úvod

2.1 Toto stanovisko je reakcí na návrh obsažený v dokumentu COM(2013) 250, kterým se znovu mění nařízení Rady (ES) č. 302/2009 o víceletém plánu obnovy populace tuňáka obecného ve východním Atlantiku a Středozemním moři.

2.2 Tuňák obecný je nejdůležitějším druhem chráněným Mezinárodní komisí pro ochranu tuňáků v Atlantiku (ICCAT), jejíž smluvní stranou Unie je.

2.3 ICCAT zahájila v roce 2006 plán obnovy populace tuňáka obecného, jenž vedl k nařízení (ES) č. 1559/2007 o původním víceletém plánu obnovy populace tuňáka obecného ve východním Atlantiku a Středozemním moři.

2.4 Toto nařízení (ES) č. 1559/2007 bylo pozměněno nařízením (ES) č. 302/2009, jež bylo výsledkem doporučení ICCAT 08-05 přijatého na jejím 16. zvláštním zasedání v roce 2008, kterým byl zaveden nový plán obnovy populace tuňáka obecného.

2.5 Na svém 17. zvláštním zasedání v roce 2010 přijala ICCAT doporučení 10-04 o změně předchozího víceletého plánu obnovy populace tuňáka obecného, které stanovilo, že má být dále snižována úroveň celkových přípustných odlovů, mají být posílena opatření omezující lovnou kapacitu a kontrolní opatření zaměřená na rybolov. Následně došlo ke změně nařízení (ES) č. 302/2009 formou nařízení (EU) č. 500/2012 za účelem provedení těchto mezinárodních opatření k zachování zdrojů na úrovni Unie.

2.6 V souvislosti s oběma nařízeními i s touto poslední změnou vydal Evropský hospodářský a sociální výbor k návrhům Evropské komise kladná stanoviska. Uznal snahu vyvíjenou členskými státy a rybáři plnit náročný plán ICCAT na obnovu populace tuňáka obecného a vyzval k pokračování vědeckého výzkumu.

3. Vědecké souvislosti

3.1 Od 16. zvláštní schůze ICCAT v roce 2008 je ve východním Atlantiku a Středozemním moři pozorována obnova biomasy tuňáka obecného.

3.2 Stálý výbor pro výzkum a statistiku (SCRS), pomocný vědecký výbor ICCAT, ve své souhrnné zprávě o provádění v roce 2012 mimo jiné uvádí následující⁽¹⁾:

3.2.1 „Od roku 1998 jsou v platnosti omezení odlovu pro správní jednotky východní Atlantik a Středozemní moře. V roce 2002 Komise stanovila celkový přípustný odlov tuňáka obecného ve východním Atlantiku a Středozemním moři na 32 000 tun pro roky 2003–2006, na 29 500 tun pro rok 2007 a 28 500 tun pro rok 2008. Později stanovila celkové přípustné odlovy na 22 000 tun (2009), 19 950 tun (2010) a 18 500 tun (2011). Nicméně celkový přípustný odlov pro rok 2010 byl revidován a stanoven na 13 500 tun, přičemž byl do budoucna (od roku 2011) stanoven takový rámec pro celkový přípustný odlov, který je dostatečný k tomu, aby umožnil obnovu populace tuňáka až na objem biomasy maximálního udržitelného výnosu od roku 2010 do roku 2022, s pravděpodobností nejméně 60 %. Celkový přípustný odlov na roky 2011 a 2012 byl stanoven na 12 900 tun.

3.2.2 Doporučení ICCAT 10-04 z roku 2010 v zásadě zahájilo obnovu populace tuňáka obecného, protože současně s novým snížením celkového přípustného odlovu na 12 900 tun pro léta 2011 a 2012 mělo rozhodující dopad jak na snížení rybolovné kapacity, tak na kontrolní opatření, což přivodilo velmi znatelné snížení počtu rybářských lodí a účinnou kontrolu jejich odlovu.

3.2.3 Přestože si odhady skutečněných odlovů za použití kapacitních měření žádají opatrnost, podle výkladu SCRS došlo k citelnému poklesu odlovu ve východním Atlantiku a Středozemním moři díky plnění plánu obnovy, monitorování a kontrolám jeho provádění.

3.2.4 Navíc vyšší výskyt či větší soustředění malých tuňáků obecných v severozápadní části Středozemního moře zjištěné díky leteckému pozorování by rovněž mohly odrážet pozitivní výsledky regulace zaměřené na zvýšení minimální velikosti. Doporučení 06-05 vedlo ve srovnání se začátkem 21. století k vyššímu výnosu a také k lepším výsledkům reprodukcí se biomasy populace díky častějšímu přežití mladých jedinců.

3.2.5 Provádění nedávných nařízení i předchozích doporučení se jasně promítlo do snížení objemů odlovu i úmrtnosti způsobené rybolovem. Všechny údaje o úlovcích na jednotku intenzity vykazovaly v posledních letech rostoucí trend. Výbor poznamenává, že zachování odlovů na úrovni stávajícího

celkového přípustného odlovu (12 900 tun) či celkového přípustného odlovu pro rok 2010 (13 500 tun) v souladu se současným programem řízení pravděpodobně umožní, aby se v uvedeném období populace rozrostla, což je v souladu s cílem dosáhnout úmrtnosti a biomasy odpovídající maximálnímu udržitelnému výnosu od nynějška do roku 2022, a to s pravděpodobností nejméně 60 %.

3.3 EHSV těší tato zpráva pomocného vědeckého výboru ICCAT, která ukazuje jasný trend obnovy populace tuňáka obecného, neboť rozhodným způsobem podporoval všechny legislativní návrhy týkající se víceletého plánu obnovy populace tuňáka obecného ve východním Atlantiku a Středozemním moři předložené Evropskou komisí.

4. Změny doporučení ICCAT

4.1 V roce 2012 komise ICCAT přijala nové doporučení 12-03 ke svému plánu víceleté obnovy o celkovém trvání 15 let (2007–2022).

4.2 Toto doporučení stanovuje nejvyšší přípustný odlov na 13 500 tun ročně počínaje rokem 2013 až do chvíle, kdy dojde ke změně v důsledku vyhodnocení SCRS. Z těchto 13 500 tun připadá na Evropskou unii 7 548,06 tun. To znamená, že po několika letech snižování nejvyššího přípustného odlovu a opakovaných snahách dosáhnout obnovy populace tuňáka obecného se letos vývoj zvrátil a došlo k nárůstu nejvyššího přípustného odlovu o 600 tun, a to po doporučení vědců.

4.3 Dále v zájmu lepšího přizpůsobení rybolovných období činnosti loďstva zavádí doporučení změnu v obdobích rybolovu, která jsou nyní definována jako období povoleného rybolovu, na rozdíl od období zákazu rybolovu uváděných v předchozích doporučeních ICCAT.

4.4 Kromě toho byla změněna data, kdy je povolen rybolov pomocí košelkových nevodů, návnadových člunů a člunů s vlečnými šňurami.

4.5 A konečně ve snaze zabránit nejistotě ohledně zařízení, na něž se nevztahují žádná zvláštní pravidla pro rybolovná období, bylo nutno zapracovat ustanovení výslovně umožňující všem ostatním zařízením rybolov po celý rok.

4.6 Pokud jde o rozdělení kvót přidělených Evropské unii ve vodách ICCAT na rok 2013, Rada již vydala nařízení, jež stanovuje nejvyšší přípustný odlov a kvóty⁽²⁾ připadající na jednotlivé členské státy, takže rybolovné období pro lov pomocí košelkového nevodu bude probíhat od 26. května do 24. června 2013, aby členské státy měly dostatek času na jeho naplánování.

⁽¹⁾ http://www.iccat.es/Documents/SCRS/ExecSum/BFT_EN.pdf.

⁽²⁾ Nařízení (ES, Euratom) č. 40/2013, Úř. věst. L 23, 25.1.2013.

4.7 EHSV považuje všechny změny obsažené v nařízení 12-03 ICCAT za logické, blahopřeje Evropské komisi, členským státům i rybářům za jejich nasazení pro splnění tohoto víceletého plánu na obnovu populace tuňáka obecného a vyzývá Evropskou komisi k pokračování probíhajícího úsilí.

5. Změna nařízení (ES) č. 302/2009

5.1 Vzhledem ke všemu výše uvedenému návrh nařízení mění článek 7 nařízení (ES) č. 302/2009 a stanovuje rybolovná období pro jednotlivé druhy rybolovných plavidel oprávněných k lovu tuňáka obecného.

5.2 Článek 7 zní takto:

„Rybolovné období

- 1) Lov tuňáka obecného velkými plavidly provádějícími pelagický odlov na dlouhou lovnou šňůru, jejichž délka přesahuje 24 m, ve východním Atlantiku a ve Středozemním moři se povoluje od 1. ledna do 31. května, s výjimkou oblasti západně od 10° z. d. a severně od 42° s. š., kde je uvedený rybolov povolen od 1. srpna do 31. ledna.
- 2) Lov tuňáka obecného košelkovými nevody ve východním Atlantiku a ve Středozemním moři se povoluje od 26. května do 24. června.
- 3) Lov tuňáka obecného návnadovými čluny a čluny lovicími na vlečnou šňůru ve východním Atlantiku a Středozemním moři se povoluje od 1. července do 31. října.
- 4) Lov tuňáka obecného prostřednictvím trawlerů pro pelagický rybolov ve východním Atlantiku se povoluje od 16. června do 14. října.
- 5) Rekreační a sportovní lov tuňáka obecného ve východním Atlantiku a Středozemním moři se povoluje od 16. června do 14. října.
- 6) Rybolov tuňáka obecného pomocí jiných zařízení, než která jsou uvedena v odstavcích 1 až 5, je povolen během celého roku.“

V Bruselu dne 16. října 2013.

5.3 EHSV považuje tuto změnu nařízení (ES) č. 302/2009 za logickou a souhlasí s ní, neboť pozměněný článek 7 jasněji vymezuje „období povoleného rybolovu“ na rozdíl od předchozí koncepce článku 7, která zmiňovala „období zákazu rybolovu“; současně mění data, kdy je povolen rybolov pomocí košelkových nevodů, návnadových člunů a člunů s vlečnými šňůrami, a upřesňuje, že zařízení, na něž se nevztahují žádná zvláštní pravidla pro rybolovná období, lze používat po celý rok. V tomto smyslu Výbor považuje za vhodné doplnit v čl. 7 odst. 6 tuto větu: „v souladu s opatřeními týkajícími se ochrany a řízení, jež jsou uvedena v doporučení 12-03“.

5.4 V souvislosti s tímto posledním povolením EHSV považuje z důvodu zachování obnovy tuňáka obecného za velice nutné, aby bylo po čl. 7 odst. 6 výslovně uvedeno, kterými lovnými zařízeními je povoleno provádět rybolov v Evropské unii po celý rok.

6. Obecné připomínky

6.1 EHSV s potěšením vítá tuto změnu nařízení (ES) č. 302/2009, protože dokazuje, že jeho použití a každoročně zavádění upřesnění vedly v těchto prvních šesti letech víceletého, patnáctiletého plánu k dosažení hmatatelných výsledků při obnově populací tuňáka obecného ve východním Atlantiku a Středozemním moři.

6.2 Výbor znovu vyzývá Evropskou komisi k tomu, aby toto nařízení co nejpřísněji uplatňovala na všechny členské státy a smluvní strany ICCAT.

6.3 EHSV opakuje, že uznává úsilí, které v posledních letech vyvinula Evropská komise, členské státy i rybáři k tomu, aby splnili náročný víceletý plán obnovy, což s sebou nese jisté sociální a ekonomické důsledky, které by bylo třeba zohlednit.

6.4 Výbor si přeje vyjádřit výslovné uznání práci, kterou vykonávají všechny vědecké instituce členských států, smluvních stran, Evropské komise i samé ICCAT, aby tento víceletý plán obnovy populace tuňáka obecného postupoval rozhodným krokem kupředu. Přeje si toto uznání rozšířit na Evropskou agaturu pro kontrolu rybolovu.

6.5 Konečně EHSV žádá Komisi a členské státy, aby zintenzivnily osvětovou činnost a šířily informace o skutečné situaci tuňáka obecného a o výsledcích provádění plánu obnovy.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu

COM(2013) 216 final

(2014/C 67/33)

Zpravodajka: **paní CAÑO AGUILAR**

Administrátorka: paní KORZINEK

Dne 16. dubna 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu

COM(2013) 216 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 134 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje strategii pro přizpůsobení se změně klimatu, kterou navrhuje Komise, a zároveň vyzdvihuje prvořadost a zásadnost politik zmírňování v souvislosti se zaznamenáním negativních důsledků, k nimž již dochází v Evropě.

1.2 Při provádění nového plánu přizpůsobení je nutné zohlednit to, že zvyšování teploty v Evropě a možné zrychlování extrémních jevů mohou způsobovat, že škody na lidech, hospodářství a životním prostředí mohou být větší, než se původně očekávalo.

1.3 Strategie pro přizpůsobení musí obsahovat konkrétní opatření pro městské oblasti, v nichž žijí tři čtvrtiny evropského obyvatelstva, i pro venkovské oblasti, které jsou obzvláště citlivé na proměnlivost klimatu.

1.4 Vzhledem k tomu, že působení členských států je naprosto klíčové, je nutno poznamenat, že od zveřejnění bílé knihy v roce 2009 nedošlo v některých oblastech k dostatečnému pokroku. Komise by měla zvážit, zda by neměla sehrát aktivnější roli s využitím pravomocí, jež jí přiznává SFEU.

1.5 EHSV považuje za velmi důležité, aby se v příštím víceletém finančním rámci (VFR) vyčlenilo na činnost související s klimatem 20 % celkového rozpočtu. Částka 192 mld. EUR na tyto účely představuje značné navýšení.

1.6 Nová strategie pro přizpůsobení i VFR vyžadují zásadní pokrok v integraci jednotlivých politik a finančních nástrojů Unie.

1.7 Návrh Komise by měl představit širší finanční perspektivu, jejíž součástí by rovněž byl nezbytný příspěvek, jež budou muset vložit členské státy, podnikatelský sektor i rodiny.

1.8 Výbor vyzývá členské státy, které tak dosud neučinily, aby urychleně vypracovaly a důsledně uplatňovaly národní strategie pro přizpůsobení.

1.9 Přípomínkami z tohoto stanoviska vyjadřuje EHSV souhlas, v obecných rysech, s akcemi navrhovanými Komisí.

1.10 EHSV navrhuje konkrétní prostudování strukturálních změn, jež bude strategie pro přizpůsobení vyžadovat v určitých politikách a v produkci statků a služeb, se zohledněním (mimo jiné) i jejího dopadu na zaměstnanost, průmysl, výstavbu a VaVal.

2. Obsah sdělení

2.1 Bílá kniha o přizpůsobení se změně klimatu z roku 2009 ⁽¹⁾ navrhla dvoufázový rámec pro akce – první fáze (2009–2012) spočívala ve strategii pro přizpůsobení založené na 33 opatřeních.

⁽¹⁾ COM(2009) 147 final.

2.2 Sdělení, které je předmětem tohoto posouzení, se zabývá druhou fází zaměřenou na tři cíle, jimž jsou:

- podpora činnosti členských států,
- lepší informované rozhodování a
- realizace opatření EU zaměřených na zvyšování odolnosti vůči změně klimatu za současné podpory přizpůsobení v klíčových zranitelných odvětvích.

Na základě těchto cílů je navrhováno osm směrů činnosti.

2.3 Pro Komisi bude v případě, že upřednostníme ucelené, flexibilní a participativní přístupy, včasné přijetí plánovaných opatření pro přizpůsobení levnější, než platit cenu za nečinnost. Podle různých odhadů a současného trendu bude změna klimatu, především u těch nejnepríznivějších předpokladů vývoje, pro EU znamenat značné hospodářské náklady, pokud nebudou přijata příslušná opatření ⁽²⁾.

2.4 K opatřením pro přizpůsobení se bude muset přistoupit jak na místní, tak regionální a celostátní úrovni.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV podporuje strategii pro přizpůsobení se změně klimatu navrženou Komisí a shoduje se s jejím tvrzením, že nejistota nemůže být považována za důvod pro nečinnost. Zároveň vyzdvihuje prvořadost a zásadnost politik zmírňování vzhledem k tomu, že dostupné údaje dostatečně ilustrují negativní dopady, k nimž dosud v Evropě došlo, i prognózu, že se tyto dopady v budoucnu ještě prohloubí.

3.2 V polovině 90. let 20. století zahájila EU kampaň s cílem omezit globální oteplování na 2 °C nad předindustriální úroveň, kterýžto cíl byl posléze formálně stanoven i na konferenci v Cancúnu (2010). Pro dosažení tohoto limitu je nutné zásadní snížení emisí skleníkových plynů, ovšem vývoj v této oblasti jde opačným směrem. Při provádění nového plánu přizpůsobení je nutné zohlednit to, že zvyšování teploty v Evropě je rychlejší, než činí průměr ve zbytku planety, což může urychlit extrémní jevy, které způsobí větší škody na lidech, hospodářství a životním prostředí, než se původně odhadovalo.

3.3 EHSV zdůrazňuje, že v **městských oblastech**, v nichž žijí tři čtvrtiny evropského obyvatelstva, umocňuje nahrazení

přirozené vegetace budovami a stavbami škody způsobené určitými přírodními jevy. Následky veder a povodní, mimo jiné, pocítí rodiny – zejména zranitelné osoby (děti, osoby pokročilého věku) –, hospodářský život, cestovní ruch a infrastruktury, což s sebou přinese i negativní důsledky pro zaměstnanost a životní úroveň obyvatelstva. **Venkovské oblasti** jsou zase obzvláště citlivé na proměnlivost klimatu, neboť má dopad na zemědělství, chov dobytka a lesní hospodářství a způsobuje riziko vyhladovění a zvyšování chudoby.

3.4 Důležitým faktorem, pokud jde o přizpůsobení se změně klimatu, je to, že variabilita klimatických ukazatelů se mění jak v závislosti na čase, tak na daném mikroregionu. To je především záležitostí teplot, sněhu a deště, větru a vlhkosti. Normy územního plánování a stavební normy se budou muset přizpůsobit budoucím maximálním a minimálním hodnotám. Například lesy budou muset vykazovat dostatečnou odolnost vůči nejsilnější vichřici v daném cyklu, který je obvykle sto let.

3.5 Z přizpůsobení se změně klimatu budou nevyhnutelně plynout náklady, které mají podle definice základních zásad v rámci metody výpočtu veřejného dluhu charakter skrytého dluhu. V případě, že dojde k dodatečnému deficitu tohoto druhu ve veřejných financích, se z tohoto skrytého dluhu stává dluh otevřený. Lze však předejít četným škodám, např. prostřednictvím protipovodňových opatření. Výsledky investic do přizpůsobení se velmi liší podle svého zdroje financování: ať již z EU, národních, podnikatelských či rodinných rozpočtů. Návrh Komise pouze do jisté míry podrobnosti kvantifikuje zdroje z Unie. Je však nicméně nutné sáhnout po všech těchto zdrojích, a učinit tak prostřednictvím struktur a objemů, které budou efektivní.

3.6 Dosud přijalo národní strategie pro přizpůsobení patnáct členských států EU, ale pouze třináct členských států má konkrétní plány akcí. Čtyři roky od bílé knihy a navzdory naléhavosti této věci je proces přizpůsobení, jak uvádí Komise, „ve většině případů stále v počáteční fázi a konkrétních opatření je k dispozici relativně málo“. Výbor proto vyzývá členské státy, které tak dosud neučinily, aby urychleně vypracovaly a důsledně uplatňovaly národní strategie pro přizpůsobení.

3.7 V rámci strategie EU pro přizpůsobení Komise dosud plní nezbytnou podpůrnou, propagační a koordinační funkci u rozhodnutí členských států, které nesou hlavní odpovědnost za přijetí účinných a koordinovaných opatření na prevenci rizik změny klimatu. Činnost členských států je klíčová, ale v tomto smyslu je třeba upozornit na nedostatečný pokrok v oblasti přizpůsobení, který byl od zveřejnění bílé knihy zaznamenán v některých oblastech. Komise by tudíž měla zvážit, zda by neměla sehrát mnohem aktivnější roli v oblasti změny klimatu s využitím pravomocí, jež jí přiznává SFEU.

⁽²⁾ Pracovní dokument útvarů Komise SWD(2013) 132 final.

3.8 V návrhu víceletého finančního rámce (VFR) na období let 2014–2020 ⁽³⁾ Komise navrhla vyčlenit alespoň 20 % z celkového rozpočtu na akce související s klimatem. EHSV považuje za velmi důležité, že Rada a Evropský parlament toto kritérium přijaly. V novém VFR představují akce související s klimatem dohromady (zmírňování i přizpůsobení) asi 192 mld. EUR. Jde o velký nárůst, přihlédneme-li k tomu, že ve VFR 2007–2013 se na opatření pro přizpůsobování vyčlenilo pouze 6 mld. EUR.

3.9 EHSV považuje za zásadní, aby začleňování akcí souvisejících s klimatem do jednotlivých politik a finančních nástrojů Unie (fond soudržnosti, strukturální fondy, VaV, SZP, transevropské sítě) mělo horizontální charakter. Nová strategie i VFR 2014–2020 znamenají posun tímto směrem.

3.10 Vzhledem k tomu, že zhoršování dopadů změny klimatu a politiky EU v oblasti zmírňování a přizpůsobení představují nárůst počtu úkolů Evropské agentury pro životní prostředí (EEA), navrhuje EHSV uvážit navýšení lidských a finančních zdrojů.

3.11 Výbor upozorňuje, že strategie pro přizpůsobení musí mít na paměti důsledky změny klimatu na zdraví lidí, tedy aspektu, který již je předmětem řady studií (viz *Impacts of climate change in human health in Europe. PESETA-Human health study*. 2009) a nutnost zajištění vhodných záchranných služeb pro případ extrémních jevů.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Akce 1: Povzbudit všechny členské státy k přijetí komplexních strategií pro přizpůsobení

4.1.1 Komise odkazuje na vytvoření srovnávacího přehledu připravenosti na přizpůsobení v roce 2014. V roce 2017 Komise na základě zpráv, které obdrží podle nařízení o mechanismu monitorování (nyní v jednání) a uvedeného přehledu, posoudí, zda jsou opatření dostatečná, a může v případě potřeby navrhnout právně závazný nástroj.

4.1.2 EHSV podporuje možnost uplatnit článek 192 SFEU o legislativním postupu v oblasti životního prostředí. Případný evropský předpis by měl vzít v úvahu konkrétní opatření, lhůty pro provedení, kontrolní mechanismy a případné postihy za neplnění. Naléhavost této věci nutí k opětovnému zvážení lhůt na toto rozhodnutí.

4.2 Akce 2: Poskytnout financování z programu LIFE na podporu budování kapacit a posílení opatření pro přizpůsobení v Evropě (2013–2020)

4.2.1 Výbor se již příznivě vyjádřil k návrhu nařízení LIFE a považuje navýšení rozpočtu na 3,2 mld. EUR v období

2014–2020 ⁽⁴⁾ za dobré znamení. Podprogram pro oblast klimatu (904,5 mil. EUR v původním návrhu Komise) tvoří tři prioritní oblasti, které budou v zásadě vypadat takto: zmírňování změny klimatu (45 %), přizpůsobení se změně klimatu (45 %) a správa a informace (10 %).

4.2.2 Komise označila pět zranitelných oblastí, mezi něž se budou prostředky spravedlivě rozdělovat:

- přeshraniční řízení povodní,
- přeshraniční správa pobřežních oblastí,
- začlenění přizpůsobení do územního plánování měst,
- horské a ostrovní oblasti,
- udržitelné hospodaření s vodou (boj proti desertifikaci a lesním požárům v oblastech, jež bývají často postiženy suchem).

4.3 Akce 3: Zohlednit přizpůsobení v rámci Paktu starostů a primátorů (2013/2014)

4.3.1 Pakt starostů a primátorů, ustavený z iniciativy Komise, navrhuje jít nad rámec cíle 20 % snížení emisí, který stanovila EU na rok 2020, což si bezpochyby zaslouží plnou podporu.

4.3.2 Komise stroze naznačuje, že podpoří přizpůsobení ve městech, ovšem větší podrobnosti neuvádí. Vzhledem k dobrovolnému charakteru tohoto Paktu může být vhodné, když jeho signatáři, s podporou Komise, stanoví kvantifikovatelné cíle a mechanismy monitorování opatření prováděných v praxi v oblasti přizpůsobení. Podle názoru EHSV by měla Komise tyto aspekty konkretizovat, aby existovala skutečná politika EU v oblasti přizpůsobení se v městských oblastech, s čímž již mají v některých členských státech zkušenosti (např. Performance Indicator for Climate Change Adaptation - NI188 - ve Spojeném království).

4.4 Akce 4: Překlenout mezery ve znalostech

4.4.1 Komise uvádí čtyři největší mezery, na jejichž překlenutí bude dále spolupracovat s členskými státy a zúčastněnými stranami:

- údaje o nákladech na likvidaci škod a nákladech a přínosech opatření pro přizpůsobení,

⁽³⁾ COM(2011) 500 final.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 111–116.

- analýzy a posouzení rizik na regionální a místní úrovni,
- rámce, modely a nástroje na podporu rozhodování a k posouzení účinnosti různých opatření pro přizpůsobení,
- způsoby monitorování a vyhodnocování dosavadních opatření pro přizpůsobení.

4.4.2 V programu Horizont 2020 (období 2014–2020) se na Společné výzkumné středisko vyčleňuje 1,962 mld. EUR, k čemuž je nutné připočít 656 mil. EUR pocházejících od Euratomu. Dojde ke značnému nárůstu (asi o 17 mld. EUR) oproti 7. rámcovému programu.

4.4.3 EHSV si přeje zdůraznit, že absence specifických údajů o některých aspektech nemůže být výmluvou pro odkládání rozhodnutí, neboť četné důkazy o negativních dopadech změny klimatu existují.

4.5 Akce 5: Dále rozvíjet Climate-ADAPT jako „jednotné kontaktní místo“ pro informace o přizpůsobování v Evropě a zařazení (v roce 2014) klimatických služeb Evropského programu monitorování Země

4.5.1 Výbor plně podporuje rozhodnutí soustředit do Climate-ADAPT sběr a šíření informací o změně klimatu. Interakce mezi Climate-ADAPT a národními platformami bude vyžadovat další úsilí členských států, pokud přihlídneme k tomu, že v současnosti pouze šest z nich provozuje ucelené portály v této oblasti. Informace poskytované regionálními orgány a soukromým sektorem jsou momentálně nedostačující.

4.5.2 EHSV se domnívá, že klimatické služby Evropského programu monitorování Země (sběr informací prostřednictvím evropské družicové sítě a pozemních systémů) jsou pro přijímání opatření životně důležité. Spolu s pozorováními, která provádějí další služby – zejména NASA –, Evropa přispívá ke světovému boji se změnou klimatu.

4.6 Akce 6: Usnadnit zajišťování odolnosti vůči změně klimatu ve společné zemědělské politice (SZP), politice soudržnosti a společné rybářské politice (SRP)

4.6.1.1 **SZP:** Celosvětově se zemědělství přímo či nepřímo podílí na 30 % emisí skleníkových plynů. Z toho důvodu má velký potenciál při jejich snižování, a to prostřednictvím účinnějších způsobů pěstování. Narozdíl od jiných odvětví souvisejí přímé emise s typem výroby a proto je nutné prozkoumat její charakteristické rysy.

4.6.1.2 Ve svém stanovisku Změna klimatu a zemědělství v Evropě⁽⁵⁾ Výbor upozorňoval na vážné problémy, jež jihoevropským regionům způsobí sucho, a mimo jiné upozornil na to, že „zemědělství není jenom obětí změny klimatu, ale naopak také přispívá k emisím skleníkových plynů.“ Proto „vyzývá Komisi k vypracování přesnější analýzy toho, jak se různá zemědělská využití liší ve svém dopadu na klima, aby z ní bylo možné dovodit politické možnosti, např. v rámci politiky podpor.“

4.6.1.3 EHSV bere na vědomí, že v rámci politické dohody nad SZP z 26. června 2013 bude v letech 2014 a 2020 do zemědělství investováno více než 100 mld. EUR na pomoc při řešení výzev, jež představují kvalita půdy, voda, biologická rozmanitost a změna klimatu. K tomu účelu bude 30 % přímých plateb vázáno na provádění zemědělských postupů, které jsou prospěšné životnímu prostředí, a minimálně 30 % z rozpočtu programů rozvoje venkova bude vyčleněno na „ekologické zemědělství“.

4.6.1.4 **Soudržnost:** Nečinnost nebo odkládání reakce mohou nepříznivě zapůsobit na soudržnost Evropské unie. Očekává se také, že dopady změny klimatu prohloubí v EU sociální rozdíly. Musíme proto věnovat zvláštní pozornost sociálním skupinám a regionům, které jsou nejvíce ohroženy a již dnes v nevýhodné pozici (např. kvůli špatnému zdravotnímu stavu, nízkým příjmům, nevyhovujícímu bydlení či nedostatečné mobilitě).

4.6.1.5 V programovém období 2014–2020 musí Komise vyslat jasný signál v tom smyslu, že všechny evropské politiky musejí mít souvislost se zmírňováním změny klimatu a přizpůsobením se této změně. Přizpůsobení musí výslovně figurovat v každém národním strategickém referenčním rámci i v operačních programech. V tomto smyslu EHSV navrhuje, aby se schvalování projektů podmínilo splněním environmentálních cílů. Projekty s negativním dopadem na změnu klimatu by se měly zredukovat na minimum, či vyloučit úplně. Legislativní návrhy Komise v oblasti politiky soudržnosti, které vstoupí v platnost v roce 2014, sice zmiňují přizpůsobení se změně klimatu, avšak podle názoru Výboru je vhodné posílit míru explicitnosti.

4.6.1.6 **SRP:** v tomto ohledu Komise nepředkládá konkrétní opatření. Podle FAO musí mít politiky v oblasti přizpůsobení za základní cíl udržitelnost vodních ekosystémů, na nichž závisí rybolov.

4.6.1.7 Jednou z oblastí, jež budou změnou klimatu vážně postiženy, je lesnictví, které je přírodním skladem CO₂ klíčového významu. Silný vítr či vichřice (orkán) budou ničit lesní zóny, což bude vyžadovat jejich zalesnění dřívě, než se plánovalo. V obdobích sucha a horka se zvýší počet ničivých lesních požárů. Tyto faktory mají významný vliv na hospodářství daného sektoru a na různé úlohy, jež hraje terén/venkov.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 59.

4.7 Akce 7: Zajistit odolnější infrastrukturu

4.7.1 Jde zřejmě o největší výzvu, jíž musejí odpovědní veřejní činitelé v rámci strategie přizpůsobení se změně klimatu čelit. Mezi hlavní hrozby pro infrastrukturu patří škody či destrukce způsobené extrémními meteorologickými jevy, jež může změna klimatu ještě zesílit; povodně na okrajích řek a záplavy způsobené zvyšováním mořské hladiny; obtíže se zásobováním elektrickou energií, pitnou vodou a dopady růstu teploty na provozní náklady podniků. Některé infrastruktury sice nemusí být zasaženy přímo, ale pokud k daným službám není možný fyzický přístup (v případě IKT), nejsou funkční.

4.7.2 Veřejní i soukromí investoři by měli zohlednit předvídatelné důsledky globálního oteplování ve finančních plánech projektovaných infrastruktur. Některá díla budou od členských států vyžadovat investiční úsilí, které bude v mnoha případech podléhat rozpočtovým omezením kvůli hospodářské krizi.

4.7.3 Opírajíc se o mandát k posouzení dopadů změny klimatu na Eurocodes navrhuje Komise spolupracovat s evropskými orgány pro normalizaci (CEN, CENELEC a ETSI), finančními institucemi a vědeckými organizacemi, s cílem zavést nezbytné změny do normalizačních programů pro budovy a veřejné práce. V této souvislosti EHSV upozorňuje, že v modelech normalizace musejí nad čistě ekonomickými kritérii rentability pro investory převládat kritéria odolnosti a spolehlivosti infrastruktur. Vzhledem k tomu, že v Evropě existují příklady toho, že rozšiřování říčních koryt či odstraňování bahnitých stanovišť z pobřežních oblastí zhoršilo důsledky povodní, je nutné zavést modely urbanistické racionálnosti. Rovněž lze doporučit například opatření, jako jsou zelené střechy či fasády na budovách, u nichž je to možné.

4.7.4 Strategie přizpůsobení musí zohledňovat stárnutí populace, neboť starší osoby, zvláště ty nejstarší, jsou v období extrémních teplot a vlhkosti velmi zranitelné. Za příklad lze považovat instalaci dostatečně výkonné a spolehlivé klimatizace s nízkými emisemi v centrech zdravotní péče a v centrech ústavní péče.

4.7.5 V dřívějších stanoviscích (CES1607-2011 a CES492-2012) EHSV podpořil zavedení dvouúrovňového přístupu transevropských dopravních sítí (TEN-T) a vybudování vyhrazených dopravních koridorů, za nimiž stojí přání vytvořit souvislou dopravní síť pro nejdůležitější toky zboží a přepravy osob. EHSV to považuje za užitečný cíl, který také vychází z toho, že je potřeba stanovit priority pro využívání omezených finančních prostředků. Soustředění infrastrukturních investic do takových koridorů však rovněž zvyšuje zranitelnost dopravního systému EU, dojde-li k přerušení. EHSV zdůrazňuje, že je nutné toto při plánování a financování takových investic do koridorů zohlednit. Vedle dobré odolnosti při výstavbě struktur by to mělo rovněž znamenat plánované odklony trasy a objížďky coby součást těchto evropských dopravních koridorů.

4.8 Akce 8: Podporovat pojištění a další finanční produkty

4.8.1 Zpráva o pojištění pro případ přírodních katastrof v Unii (Společné výzkumné středisko Evropské komise (2012), *Natural Catastrophes: Risk Relevance and Insurance Coverage in the EU*) upozorňuje na potřebu lepších statistických údajů. Podle dostupných informací je nicméně míra, do jaké pojištění proniká na trhy (krytí ze soukromých pojištění nebo intervence vlády *ex ante* či *ex post* v poměru k HDP), z obecného hlediska nízká. Například u povodní není míra pronikání ve většině členských států příliš vysoká, kromě případů, kdy se protipovodňové pojištění zahrne pod jiné krytí. Tyto míry jsou nízké i u rizik způsobených bouřkami či suchem, ačkoli u sucha se jeho dopad v členských státech zdá být na mírné úrovni.

4.8.2 EHSV vítá rozhodnutí Komise předložit zelenou knihu o pojištění pro případ přírodních katastrof a katastrof způsobených člověkem⁽⁶⁾, jejímž cílem je posílit pojistný trh a snížit přílišné zatížení veřejných rozpočtů rizikem, a dodává v tomto smyslu tato upřesnění:

- přijetí vhodných opatření pro přizpůsobení umožňuje snížit cenu pojištění,
- vhodná pojistná politika zohledňující situaci výrobců je zvláště významná pro oblast zemědělství,
- tváří v tvář rozsahu rizik bude muset být hlavním pojistitelem poslední instance vždy stát,
- sociální politiky jsou nezbytné pro to, aby byly kryté nejzranitelnější osoby, které nemají dostatek prostředků k uzavírání pojistných smluv.

5. EHSV navrhuje konkrétní prostudování strukturálních změn, jež bude strategie pro přizpůsobení vyžadovat v určitých politikách a v produkci statků a služeb. Přestože důsledky změny klimatu dopadají zejména na zemědělství, lesnictví, výstavbu a infrastrukturu, mohou opatření pro přizpůsobení vyžadovat mnohá další odvětví hospodářství. Mezi některé aspekty ke zvážení patří:

- Zaměstnanost. Dosud neexistují podrobné analytické studie o dopadu, jež mohou mít opatření pro přizpůsobení na odbornou přípravu pracovníků, a o důsledcích na zaměstnanost.

⁽⁶⁾ COM(2013) 213 final.

- Průmysl. V důsledku značné rozmanitosti průmyslových odvětví má změna klimatu velmi nerovnoměrný vliv. V případě, že bude přizpůsobení nezbytné, bude vyžadovat investice a u určitých oborů, jako je hutnictví, představuje snižování emisí již tak dost významnou zátěž co do technologie a financí. Investice, jež by byly vyžadovány, se budou muset objevit ve finančních výhledech i v rámci adekvátních informací poskytovaných investorům.
- Stavebnictví. Bytová výstavba i rozvoj infrastruktury budou opatřeními pro přizpůsobení hluboce ovlivněny, což s sebou pravděpodobně přinese nárůst nákladů. Eurocodes v této oblasti dosud nestanovují žádné požadavky a to by se bezpochyby mělo napravit ⁽⁷⁾.
- VaVaI. V posledních desetiletích měla změna klimatu vliv na přidělování prostředků (nový finanční plán Unie je toho důkazem) a ve výzkumných programech vysokých škol a odborných center. Byly vytvořeny nové vzdělávací a odborné profily. Jedná se o vývoj, který se bude do budoucna pravděpodobně dále rozrůstat.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 45–50.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k těmto návrhům: návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin, rozmnožovacího materiálu rostlin a přípravků na ochranu rostlin a o změně nařízení (ES) č. 999/2001, (ES) č. 1829/2003, (ES) č. 1831/2003, (ES) č. 1/2005, (ES) č. 396/2005, (ES) č. 834/2007, (ES) č. 1099/2009, (ES) č. 1069/2009, (ES) č. 1107/2009, nařízení (EU) č. 1151/2012, (EU) č. [...]/2013 a směrnic 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES, 2008/120/ES a 2009/128/ES (nařízení o úředních kontrolách)

COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD)

a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro řízení výdajů v oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin, kterým se mění směrnice Rady 98/56/ES, 2000/29/ES a 2008/90/ES, nařízení (ES) č. 178/2002, (ES) č. 882/2004 a (ES) č. 396/2005, směrnice 2009/128/ES a nařízení (ES) č. 1107/2009 a kterým se zrušují rozhodnutí Rady 66/399/EHS, 76/894/EHS a 2009/470/ES

COM(2013) 327 final – 2013/0169 (COD)

(2014/C 67/34)

Zpravodaj: **pan ESPUNY MOYANO**

Ve dnech 23. května a 13. června 2013 se Evropský parlament a ve dnech 7. a 21. června Rada, v souladu s čl. 43 odst. 2, článkem 114 a čl. 168 odst. 4 písm. b) a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin, rozmnožovacího materiálu rostlin a přípravků na ochranu rostlin a o změně nařízení (ES) č. 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1099/2009, 1069/2009, 1107/2009, nařízení 1151/2012, [...]/2013 a směrnic 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES, 2008/120/ES a 2009/128/ES (nařízení o úředních kontrolách)

COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD) a

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro řízení výdajů v oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin, kterým se mění směrnice Rady 98/56/ES, 2000/29/ES a 2008/90/ES, nařízení (ES) č. 178/2002, (ES) č. 882/2004 a (ES) č. 396/2005, směrnice 2009/128/ES a nařízení (ES) č. 1107/2009 a kterým se zrušují rozhodnutí Rady 66/399/EHS, 76/894/EHS a 2009/470/ES

COM(2013) 327 – 2013/0169 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání ze dne 16. října) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 133 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry

Kontroly

1.1 EHSV obecně podporuje předložený návrh o úředních kontrolách, jehož cílem je zajistit vysokou úroveň ochrany lidského zdraví, zdraví zvířat a rostlin a zároveň účinné fungování vnitřního trhu.

1.2 EHSV hodnotí kladně zavedení společného analytického systému jakož i existenci referenčních laboratoří v každém členském státu.

1.3 Jako problematické vidí EHSV ukládání poplatků za kontrolu stanovených členskými státy podle vlastního uvážení, neboť je toho názoru, že to lze provést různorodým způsobem, a proto podporuje jejich harmonizaci co do kritérií a metodiky správy, avšak nikoliv co do jejich finanční výše, která musí odpovídat situaci v jednotlivých zemích.

1.4 EHSV je proti 100 % financování úředních kontrol v každém členském státě pouze z těchto poplatků, neboť hrozí riziko, že příslušné orgány nebudou v rámci svých kontrol upřednostňovat vyšší efektivitu.

1.5 Pokud jde o výjimky z úhrady poplatků na straně mikro-podniků, varuje EHSV před rizikem narušení trhu z důvodu případných rozdílů v jejich uplatňování v členských státech; riziko narušení, jež by se snížilo zakotvením kritérií uznávání výjimek z úhrady stejnoměrně v celé EU do navrhovaného předpisu či do pozdějších předpisů. Tyto výjimky by byly konkrétnější a dostatečně rozsáhlé, aby pojaly různorodý charakter tohoto odvětví a aby prokázaly zvláštní citlivost u MSP a mikropodniků.

1.6 Na druhou stranu, jako doplnění výše uvedeného, se považuje za nutné uznávat, že některé podniky provádějí vlastní účinné kontroly pomocí vlastního kvalifikovaného personálu. To může znamenat slevu na poplatcích za veřejnou kontrolu v těchto podnicích, jelikož je zde možné podstatně snížit objem práce veřejných činitelů, kteří tak budou moci své kontrolní povinnosti vykonávat v podnicích, jež nedisponují dostatečnými lidskými zdroji k činnosti vlastní kontroly.

1.7 EHSV považuje za významné, aby se pro budoucí uplatňování tohoto předpisu vzala v potaz absence stejného postupu při provádění kontrol v různých členských státech zejména vzhledem k tomu, že rozdíly v lidských a finančních zdrojích inspekční činnosti mezi členskými státy mohou vést k deformacím při kontrolách příslušných zemědělských trhů a trhů živočišné výroby, což může mít negativní důsledky pro všechny.

Výdaje

1.8 EHSV obecně podporuje předkládaný návrh projektu týkajícího se řízení výdajů, jehož cílem je zaručit vysokou úroveň bezpečnosti potravin a systémů jejich produkce, lepší nakažový status a lepší životní podmínky zvířat, zjišťování a eradikace škodlivých organismů a zajištění účinného provádění úředních kontrol.

1.9 EHSV se domnívá, že je chvályhodné nahradit stávající finanční ustanovení obsažená v několika právních základech jediným, jasným a moderním finančním rámcem, který optimalizuje provádění a fungování finančního řízení výdajů v oblasti potravin a krmiv.

1.10 EHSV podporuje, aby návrh v rámci harmonizovaného přístupu prosazoval „zlepšení školení pro zvýšení bezpečnosti potravin“ za účelem zajištění lepšího fungování vnitrostátních i unijních kontrolních systémů.

1.11 Pokud jde o stanovení určité maximální výše částky (na výdaje) a vzhledem k tomu, že tato částka neumožňuje úpravu směrem nahoru, protože je součástí stanoveného víceletého plánu, soudí EHSV, že návrh nařízení je nekonkrétní ohledně mnoha aspektů řízení výdajů, a proto nelze posoudit, zda je uvedená výše dostatečná, či nikoli.

1.12 Pokud jde o rezervu na krizi v zemědělství za určitých podmínek, považuje EHSV za nezbytné vyjasnit, jakým způsobem s ní budou členské státy moci v případě nutnosti nakládat. Navíc vzhledem k tomu, že se tato rezerva přiznává v krizových situacích souvisejících se zdravím zvířat a rostlin, považuje EHSV za příhodné upravit pojem „krize v zemědělství“ pojmem „krize v zemědělsko-průmyslovém odvětví“.

1.13 A konečně pokud jde o průzkumné programy pro zjišťování výskytu škodlivých organismů a zdravotní opatření pro nejvzdálenější regiony členských států, EHSV požaduje, aby Komise stejným způsobem přihlédla k potenciálním škodlivým organismům ze třetích zemí, které pro Evropskou unii představují značné procento dodávek surovin a zpracovaných produktů využívaných v oblasti potravinového řetězce, a zahrnula výdajové položky do harmonizace fytosanitárních a výrobních norem s těmito zeměmi.

2. Shrnutí návrhu o kontrolách

2.1 Návrh Komise má za cíl revidovat právní předpisy týkající se úředních kontrol v zájmu překonání nedostatků zjištěných v jejich znění a uplatňování. Cílem návrhu je vytvoření solidního, transparentního a udržitelného regulačního rámce, který bude lépe vyhovovat danému účelu. Právní účel tohoto návrhu zohledňuje nedostatky systémů kontroly v některých členských státech zjištěné Potravinovým a veterinárním úřadem.

2.2 Součástí dokumentu jsou tři hlavní přezkumy za účelem modernizace aquis týkajícího se zdraví zvířat, zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin, s cílem modernizovat a integrovat systém úředních kontrol tak, aby uceleně doplňoval proces zlepšování politik EU v těchto odvětvích.

2.3 Pokud jde o úřední kontroly prováděné u zboží přicházejícího ze třetích zemí, v současnosti se ustanovení nařízení uplatňují společně s odvětvovými předpisy, jimiž se řídí dovoz zvířat a produktů živočišného původu, dovoz rostlin a rostlinných produktů a kontroly v oblasti potravin a krmiv.

2.4 Komise potvrzuje, že stávající ucelený soubor právních předpisů EU umožňuje řešit rizika nebo mimořádné situace, aniž by došlo k narušení obchodu, ale také uvádí, že systém dovozních kontrol lze prostřednictvím přezkumu a konsolidace stávajících odvětvových právních aktů ještě více sjednotit.

2.5 Pokud jde o financování úředních kontrol, nařízení potvrzuje obecnou zásadu, že by členské státy měly vyčlenit dostatečné finanční zdroje na úřední kontroly, a povinnost pro členské státy vybírat v některých oblastech tzv. „kontrolní poplatky“.

2.6 Návrh zachovává povinnost členských států určovat národní referenční laboratoře pro každou referenční laboratoř EU určenou Komisí.

2.7 Součástí bude nové ustanovení týkající se sankcí v případě nesouladu, které bude vyžadovat, aby členské státy zajistily, že finanční sankce za úmyslné porušení pravidel převáží ekonomické výhody plynoucí z daného porušení.

3. Shrnutí návrhu o výdajích

3.1 Cílem právních nařízení Komise je přispět ke zvýšení úrovně ochrany zdraví lidí, zvířat a rostlin v potravinovém řetězci, zvýšení úrovně ochrany a informování spotřebitelů a vysoké úrovni ochrany životního prostředí při současně podpoře konkurenceschopnosti a vytváření pracovních příležitostí.

3.2 Pro dosažení těchto cílů je zapotřebí dostatečných finančních prostředků; v zájmu účelného zaměření vynakládání výdajů je třeba stanovit specifické cíle a ukazatele, aby bylo možno posoudit dosažení těchto cílů.

3.3 Toto financování Evropské unie je prováděno pomocí grantů, veřejných zakázek a plateb pro mezinárodní organizace působící v této oblasti. Toto nařízení stanovuje seznam způsobilých opatření, která mohou využít finančních prostředků EU, a rovněž způsobilé náklady a použitelné míry financování.

3.4 Jak je uvedeno v návrhu víceletého finančního rámce na období 2014–2020, Komise navrhuje maximální částku na výdaje v oblasti potravin a krmiv ve výši 1 891 936 milionu EUR. V tomto návrhu se navíc objevuje vytvoření mechanismu pro mimořádné události s cílem reagovat na krizové situace.

3.5 Pokud jde o konečnou míru, která má být stanovena pro náhradu způsobilých nákladů, a vzhledem k významu cílů stanovených v tomto předpisu, stanovuje návrh nařízení financování způsobilých nákladů v plné výši, má-li provedení těchto opatření za následek rovněž vznik nákladů, které nejsou způsobilé.

3.6 Pokud jde o vnitrostátní programy eradikace, tlumení a sledování nálezů zvířat a zoonóz s cílem snížit počet ohnisek nálezů u zvířat a zoonóz představujících riziko pro lidské zdraví i pro zvířata, stanovuje návrh nařízení, že by tyto vnitrostátní programy měly využívat financování EU.

3.7 Pokud jde o nouzová opatření na eradikaci organismů škodlivých rostlinám nebo rostlinným produktům (škodlivých organismů), stanovuje návrh nařízení, že EU musí poskytnout finanční příspěvek na jejich eradikaci a mít k dispozici finanční

prostředky na nouzová opatření, která jsou zaměřena na omezení případného rozšíření škodlivých organismů. Rovněž se stanovuje, aby EU financovala vhodně načasovaná šetření s cílem včas zjistit výskyt určitých škodlivých organismů.

3.8 U financování úředních kontrol nařízení potvrzuje finanční podporu těchto kontrol ze strany EU. Financovat se budou zejména referenční laboratoře Unie s cílem pomoci jim uhradit náklady vyplývající z provádění pracovních programů Komise. Finanční příspěvek bude rovněž vyčleněn na vytvoření a provozování databází a počítačových systémů pro správu informací.

3.9 V neposlední řadě, a to k zajištění odpovědného a účinného využívání finančních zdrojů Unie, nařízení opravňuje Komisi ověřit, zda je při provádění způsobilých opatření toto financování využíváno efektivně.

4. Obecné připomínky

Kontroly

4.1 Výbor vítá předložený návrh i záměr Komise chránit jednotný trh a zajistit vysokou úroveň ochrany zdraví, která bude stejnoměrná v celé EU, a přispět k zaplnění právních mezer.

4.2 EHSV vítá cíl modernizovat a posílit nástroje kontroly a úřední kontroly, aby se zvýšilo jejich využívání a účinnost.

4.3 EHSV vyjadřuje znepokojení nad ukládáním poplatků za kontrolu ze strany jednotlivých členských států, aniž je předem stanovena jejich výše, což může vést k rozdílu mezi jednotlivými státy, jež mohou snižovat konkurenceschopnost některých subjektů oproti jiným.

4.4 Výbor vítá ustanovení o odběru vzorků a analýzách, která ukládají, aby se analýzy prováděly v úředních laboratořích, čímž se vytváří společný systém pro provádění rozporných analýz.

4.5 EHSV si je vědom, že koordinace mezi státy i laboratořemi je velmi pozitivní, a proto podporuje přítomnost referenčních laboratoří v každém členském státě.

Výdaje

4.6 EHSV vítá předkládaný návrh nařízení a záměr Komise dosáhnout vysoké úrovně bezpečnosti potravin a systémů jejich produkce, lepší nálezový status a lepší životní podmínky zvířat, zjišťování a eradikace škodlivých organismů a zajištění účinného provádění úředních kontrol.

4.7 EHSV podporuje cíl stanovit způsobilá opatření a náklady.

4.8 Výbor kladně hodnotí, že nařízení zavádí racionalizaci míry financování zavedením běžné míry financování ve výši 50 % způsobilých nákladů, kterou lze za určitých podmínek zvýšit až na 75 % či 100 %.

4.9 Výbor vítá, že nařízení stanovuje minimální částku grantů ve výši 50 000 EUR s cílem zamezit administrativní zátěži.

4.10 EHSV považuje za velmi pozitivní možnost přístupu k finančním prostředkům z rezervy na krizi v zemědělsko-průmyslovém odvětví, jakož i finanční podporu výzkumu a zjišťování škodlivých organismů.

4.11 V neposlední řadě – v souvislosti s úředními kontrolami – považuje EHSV za příznivou možnost finanční podpory referenčních laboratorů EU a projektů určených k jejich zdokonalování, kterou stanovuje toto nařízení.

5. Konkrétní připomínky

Kontroly

5.1 Návrh Komise je příliš otevřený, pokud jde o stanovení výše poplatků či volbu modelu s proměnlivou výší částky nebo modulů (podle vnitrostátních či ujednání kritérií) nebo s pevnou kvótou. Z provozního hlediska může absence stejnoměrné správní kultury co do ukládání poplatků za služby v jednotlivých členských státech EU způsobit, že budou v praxi existovat komparativní nevýhody mezi státy podle toho, zda zavedou poplatky či nikoliv, či budou postupovat podle jiného harmonogramu.

5.2 Návrh Komise, pokud jde o důvody pro výjimku z poplatků, nemusí odpovídat rozmanitosti provozovatelů v tomto odvětví v EU. Je zapotřebí většího upřesnění nebo dokonce zavedení různých kategorií slev, aby se předešlo

bezdůvodným komparativním nevýhodám mezi podniky podle jejich velikosti, které by narušily jednotný trh.

5.3 V návrhu chybí větší konkrétnost či rozpracování, pokud jde o úkoly, které mají vykonat zvěrolékaři či kontroloři v daných provozech.

Výdaje

5.4 Návrh nařízení na snížení počtu rozhodnutí Komise, jako v případě náhrady finanční podpory, Výbor nepovažuje za dostatečně jasný, jelikož v uvedeném dokumentu není zmínka o tom, jaký orgán toto provede.

5.5 Návrh Komise stanovuje, že Evropská unie musí poskytnout finanční příspěvek na nouzová opatření v důsledku vzniku a rozvoje určitých onemocnění zvířat či zoonóz, ačkoli se v tomto návrhu neuvádí, o která konkrétní finanční opatření se bude jednat.

5.6 Pokud jde o nouzová fytosanitární opatření, považuje Výbor za důležité, aby se v návrhu Komise zvažila možnost poskytnutí finančního příspěvku Unie na vytvoření a řízení průzkumných programů pro zjišťování výskytu škodlivých organismů a podpůrná zdravotní opatření ve třetích zemích, které budou k dispozici všech zainteresovaných uživatelům v celé Unii.

5.7 Pokud jde o zkvalitnění odborné přípravy veřejných činitelů z členských států, Výbor tento záměr Komise vítá, ale považuje za nezbytné, aby se nejprve v tomto nařízení harmonizovaly předpisy týkající se této oblasti pro lepší fungování systémů kontroly v praxi.

5.8 A konečně pokud jde o třetí země, které pro Evropskou unii představují značné procento dodávek surovin a zpracovaných produktů využívaných v oblasti potravinového řetězce, EHSV je přesvědčen, že by se měla zvážet případná harmonizace předpisů týkajících se zdraví rostlin a zvířat s těmito zeměmi.

V Bruselu dne 16. října 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o monitorování, vykazování a ověřování emisí oxidu uhličitého z námořní dopravy a o změně nařízení (EU) č. 525/2013

COM(2013) 480 final – 2013/0224 (COD)

(2014/C 67/35)

Zpravodaj: **pan BACK**

Dne 16. července 2013 se Rada a dne 4. července 2013 Evropský parlament, v souladu s čl. 192 odst. 1 a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o monitorování, vykazování a ověřování emisí oxidu uhličitého z námořní dopravy a o změně nařízení (EU) č. 525/2013

COM(2013) 480 final – 2013/0224 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 134 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrh nařízení o systému monitorování, vykazování a ověřování (MVO) emisí oxidu uhličitého z námořní dopravy v EU (dále jen „návrh“) jakožto první krok v provádění opatření ke snížení emisí CO₂ z námořní dopravy stanovených v bílé knize o dopravní politice z roku 2011 ⁽¹⁾.

1.2 EHSV vítá systém MVO jakožto první krok několikafázového postupu, jehož výsledkem má být dosažení dohody v rámci Mezinárodní námořní organizace (IMO) ohledně povinných opatření na snížení emisí CO₂ z námořní dopravy, a vítá zlepšení energetické účinnosti a snížení emisí, jež se očekávají po jeho zavedení ⁽²⁾.

1.3 EHSV oceňuje, že návrh, přestože sám o sobě není postačující k dosažení těchto cílů, zachází přiměřeně daleko a zahrnuje opatření, jež lze přijmout ve vztahu ke třetím zemím na celostátní nebo regionální úrovni. EHSV se domnívá, že návrh je v tomto ohledu rozumně vyvážený.

1.4 EHSV vítá příznivý poměr nákladů a přínosů, který bude mít návrh pro dotčené provozovatele lodí. EHSV očekává, že Komise bude monitorovat výsledek provádění návrhu v tomto

ohledu a přijme vhodné kroky, pokud se např. ukáže, že předpokládané náklady a přínosy mají negativní dopad na konkurenceschopnost.

1.5 EHSV zpochybňuje potřebu a přidanou hodnotu monitorování a vykazování dodatečných provozních informací přesahujících spotřebu paliva a objem emisí, které jsou stanoveny v čl. 9 písm. d)–g) a čl. 10 písm. g)–j) a v příloze II návrhu, zejména protože přinejmenším některé z těchto informací považuje odvětví námořní dopravy za obchodně citlivé a jelikož se liší názory na hodnotu dostupnosti těchto informací v souhrnné formě.

1.6 EHSV upozorňuje na iniciativu Komise s názvem Modré pásmo, jejímž smyslem je snížit administrativní zátěž pobřežní plavby, a je toho názoru, že by se tento přístup měl uplatnit i v tomto návrhu ⁽³⁾.

1.7 EHSV poznamenává, že k dosažení cílů stanovených v bílé knize z roku 2011 je zapotřebí dalších opatření, a domnívá se, že je velmi důležité, aby tato opatření byla přijata v IMO, a předešlo se tak riziku vzniku konfliktu s nečlenskými státy EU nebo negativnímu dopadu na konkurenceschopnost odvětví námořní dopravy EU.

⁽¹⁾ COM(2011) 144 final, stanovisko EHSV *Plán jednotného evropského dopravního prostoru*, Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 146–153, zejména odstavce 1.2, 3.7, 3.8 a 3.11.

⁽²⁾ COM(2013) 480 final.

⁽³⁾ COM(2013) 510 final – Modré pásmo – jednotný dopravní prostor pro námořní dopravu.

2. Úvod

2.1 Mezinárodní námořní doprava se v současnosti podílí 3 % na celosvětových emisích skleníkových plynů a 4 % na emisích skleníkových plynů v EU. Podle prognóz se její podíl na celosvětových emisích zvýší do roku 2050 na 5 % a v EU dojde k jejich značnému nárůstu, a to o 51–86 % v závislosti na tom, který rok vezmeme za výchozí (2005 nebo 1990) ⁽⁴⁾.

2.2 Balíček právních předpisů EU z roku 2008 týkajících se energetiky a klimatu, strategie Evropa 2020 ⁽⁵⁾ i bílá kniha o dopravní politice z roku 2011 vytyčují ambiciózní cíle v oblasti snížení emisí skleníkových plynů. Celkový cíl na úrovni EU je 20 % snížení oproti hodnotám z roku 1990, přičemž je možné ho v případě celosvětové dohody zvýšit na 30 % ⁽⁶⁾. Co se týče mezinárodní námořní dopravy, stanovila bílá kniha o dopravní politice cíl snížit do roku 2050 emise o 40 % oproti roku 2005.

2.3 Námořní dopravě však nebyla uložena povinnost snížit emise skleníkových plynů, vyjma předpisu Mezinárodní námořní organizace (IMO) týkajícího se síry, který do práva EU převádí směrnice 2012/33/EU. Mezinárodní námořní doprava je jediným druhem dopravy, který není zahrnut do závazku EU na snížení emisí skleníkových plynů.

2.4 Evropská rada a Evropský parlament se však vyjádřily v tom smyslu, že ke snížení emisí by měla přispět všechna odvětví.

2.5 V dopravě byly stanoveny cíle pro civilní letectví, jež bylo zahrnuto do systému EU pro obchodování s emisemi, která platí i pro lety z letišť EU a na ně. Zavedení tohoto opatření pro lety mimo EU bylo ale dočasně odloženo, aby se v Mezinárodní organizaci pro civilní letectví (ICAO) snadněji dospělo k celosvětové dohodě ⁽⁷⁾.

2.6 Pokud jde o námořní dopravu, nebyly na úrovni EU stanoveny žádné závazné cíle, jelikož se považuje za vhodnější počkat na přijetí globálně koordinovaných opatření v IMO.

2.7 Nicméně podle prohlášení Rady a Parlamentu z roku 2009 by Komise vzhledem k tomu, že EU ani její členské státy nepřijaly do 31. prosince 2011 žádnou mezinárodní dohodu IMO, měla předložit návrh na zahrnutí emisí z mezinárodní námořní dopravy do závazku Společenství v oblasti snížení emisí. Navrhovaný akt by měl vstoupit v platnost do

roku 2013 a měl by minimalizovat veškeré nepříznivé dopady na konkurenceschopnost Společenství ⁽⁸⁾. Po těchto prohlášeních následovalo v říjnu 2012 prohlášení Komise.

2.8 IMO dohodu, která by odpovídala prohlášení z roku 2009, nezajistila, a byla tedy učiněna rozhodnutí ohledně zlepšení energetické účinnosti nových lodí a předloženy další návrhy na zlepšení energetické účinnosti, přičemž prvním krokem by mohlo být monitorování, vykazování a kontrola emisí. Komise se v této souvislosti domnívá, že činnost probíhající v IMO by mohla vyústit v rozhodnutí ohledně tržních opatření na snížení emisí. Závazek jednat na regionální úrovni EU by tedy měl být proveden tak, aby se podpořila pokračující činnost v IMO. Komise uvedla, že důrazně preferuje globální přístup vedený IMO, a bude podle toho jednat, přestože aktivity IMO v tomto směru postupují jen pomalu. Komise bude nepřetržitě monitorovat dosažený pokrok a zvažovat všechny budoucí kroky v rámci Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC) a IMO.

2.9 Prvním krokem v tomto směru by mělo být zřízení systému monitorování, vykazování a ověřování emisí (MVO). S jeho pomocí by bylo možné kontrolovat vývoj a podpořit zvýšení energetické účinnosti ve společnostech, a tak by se i mohly snížit náklady v takovém rozsahu, který přesáhne vyšší nákladů na tento systém. Zkušenosti lze získat ze systémů existujících na úrovni společností. Regionální systém EU pro monitorování, vykazování a ověřování emisí by měl být zaveden ve spolupráci s IMO a mělo by být možné ho uzpůsobit případným podobným budoucím opatřením IMO. Mohl by být také prvním krokem v několikařázkovém postupu zahrnutí emisí skleníkových plynů z námořní dopravy do závazků v oblasti snížení emisí na unijní nebo mezinárodní úrovni prostřednictvím požadavků na energetickou účinnost nebo tržních opatření.

3. Návrh Evropské komise

3.1 Komise navrhla nařízení, které stanoví rámec pro systém pro monitorování, vykazování a ověřování emisí CO₂ z lodí, jejichž hrubá prostornost přesahuje 5 000 tun. Tento systém pokrývá veškerou dopravu v přístavech EU a mezi nimi, z přístavu v EU do prvního přístavu určení mimo EU a z posledního přístavu mimo EU do prvního přístavu v EU. Týká se všech plavidel bez ohledu na jejich vlajku kromě válečných lodí, státních plavidel a rekreačních plavidel. Podle odhadu návrhu vylučuje hmotnostní omezení zhruba 40 % loďstva, která však představují pouze 10 % emisí CO₂.

3.2 Z důvodů uvedených výše v části 2 má být systém zaveden v úzké spolupráci s IMO a jinými mezinárodními organizacemi a mělo by být možné ho uzpůsobit případným budoucím mechanismům IMO.

⁽⁴⁾ COM(2013) 479.

⁽⁵⁾ COM(2010) 2020.

⁽⁶⁾ COM(2013) 479.

⁽⁷⁾ Směrnice 2008/101/ES a rozhodnutí č. 377/2013/EU.

⁽⁸⁾ 2. bod odůvodnění rozhodnutí 406/2009/ES a 3. bod odůvodnění směrnice 2009/29/ES.

3.3 Systém MVO navržený Komisí představuje rámec pro sběr příslušných údajů týkajících se každé lodi a každé plavby spadající do působnosti tohoto nařízení, včetně pohybu uvnitř přístavů, od vlastníků/provozovatelů. Každoročně se rovněž bude zveřejňovat zpráva. Zprávu ověří akreditovaný ověřovatel a schválená výroční zpráva bude předložena Komise a státu vlajky. Výroční zpráva bude zveřejněna a ověřovatel vydá dokument o souladu, který musejí mít lodě spadající do tohoto systému na palubě. Soulad ověří stát vlajky a státní přístavní inspekce. Nesoulad bude sankcionován, v některých případech vyhoštěním lodi, tj. zákazem vstupu do přístavů EU, dokud nebude problém se souladem vyřešen.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV bere na vědomí ambiciózní strategické cíle návrhu, které jdou nad rámec obsahu návrhu jako takového. Návrh se totiž snaží definovat faktický základ pro další vyjednávání a další pokrok směrem k opatřením, pomocí nichž se výrazně sníží emise CO₂ z námořní dopravy. EHSV tyto strategické cíle vítá a staví se kladně k přístupu Komise, jehož smyslem je získat transparentním a věrohodným způsobem kontrolu nad situací, co se týče emisí CO₂ a jejich vývoje, a to prostřednictvím systému monitorování a ověřování, jenž by se podle navrhovaného nařízení zřídil. Souhlasí rovněž s tím, že taková znalostní základna by mohla usnadnit probíhající práci v rámci IMO, která má vyústit v dohodu ohledně povinných opatření na snížení emisí CO₂ z námořní dopravy. EHSV v této souvislosti také připomíná své stanovisko⁽⁹⁾ k návrhu nařízení o mechanismu monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů a podávání dalších informací na úrovni členských států a Unie vztahujících se ke změně klimatu a o zrušení rozhodnutí č. 280/2004/ES, které bylo posléze přijato jako nařízení č. 525/2013.

4.2 EHSV rovněž vítá přístup částečně vycházející zdola uvedený v návrhu a spočívající v tom, že informace shromážděné na úrovni společností mají podnítit přijetí opatření na zlepšení energetické účinnosti ve společnostech, která by vedla ke snížení spotřeby paliva a snížení emisí na jednotku přepravy o 2 % ročně a čistých nákladů o 1,2 mld. EUR (v roce 2030), jak se uvádí v posouzení dopadů přiloženém k návrhu. V úvahu se berou i náklady na zavedení systému MVO, které by do velké míry neslo odvětví námořní dopravy.

4.3 EHSV nicméně zdůrazňuje, že je důležité neustále ověřovat platnost učiněného posouzení poměru nákladů a přínosů návrhu pro odvětví námořní dopravy a společnost. Žádá dále Komisi, aby okamžitě navrhla nápravná opatření pro případ, že by se ukázalo, že požadavky uložené odvětví námořní dopravy prostřednictvím budoucího systému MVO tomuto odvětví přinášejí zátěž, jež negativně ovlivňuje jeho konkurenceschopnost.

4.4 EHSV si není jist, zda je vhodné rozšiřovat povinnosti v oblasti monitorování a vykazování na společnosti a provozovatele. Domnívá se, že přiměřenost tohoto dodatečného požadavku na informace je sporná, jelikož zachází za prvotní cíl návrhu, jímž je sběr informací o emisích CO₂, a odvětví námořní dopravy zpochybňuje jeho užitečnost. Tyto informace mohou být kromě toho obchodně citlivé. Přidávání administrativních požadavků se v tomto kontextu rovněž jeví jako protichůdné k úsilí zjednodušovat, které je hlavním prvkem iniciativy Komise s názvem Modré pásmo, jejímž smyslem je usnadnit námořní dopravu v EU. EHSV v této souvislosti také poznamenává, že povinnost poskytovat tento druh informací by představovala zátěž zejména pro pobřežní plavbu, která probíhá na krátké vzdálenosti a má mnoho míst určení.

4.5 EHSV souhlasí s posudkem, že míra snížení emisí, která se očekává jako důsledek návrhu, je zcela nedostatečná k dosažení cílů stanovených pro odvětví námořní dopravy v bílé knize o dopravní politice z roku 2011, a že je naléhavě nutné přijmout další, účinnější opatření.

4.6 EHSV v této souvislosti rovněž připomíná svá předchozí stanoviska⁽¹⁰⁾ týkající se politiky v oblasti námořní dopravy a environmentálních požadavků na ni, v nichž důsledně tvrdil, že vítá iniciativy, díky nimž dojde ke zlepšení životního prostředí, ale že by takové iniciativy měly být vzhledem ke globálnímu charakteru námořní dopravy přijaty na celosvětové úrovni v rámci IMO.

4.7 EHSV v této souvislosti rovněž připomíná, že návrh se bude týkat také lodí plujících pod vlajkou nečlenských států EU. To nebude problém pro dopravu uvnitř EU, ale mohlo by to způsobit problémy v dopravě mezi přístavy v EU a přístavy mimo ni. EHSV se domnívá, že tento problém by se spíše než jako právní mohl jevit jako praktický a politický, a to například vzhledem k potenciálnímu riziku protiopatření nebo komplikací v důsledku několika paralelních systémů tohoto druhu. EHSV doufá, že navržený systém bude těm, na něž se vztahuje, připadat dostatečně atraktivní a že na rozdíl od systému obchodování s emisemi v civilním letectví nevzniknou žádné potíže s provozovateli z třetích zemí.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV Obsah síry v lodních palivech, Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 70–74.

⁽¹⁰⁾ Obsah síry v lodních palivech, Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 70–74; Modrý růst – možnosti udržitelného růstu v mořském a námořním odvětví, Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 87–92; Politika EU v oblasti námořní dopravy do roku 2018, Úř. věst. C 255, 22.9.2010, s. 103–109; Obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v letectví, Úř. věst. C 133, 9.5.2013, s. 30–32; Monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 169–173; Integrovaná námořní politika pro Evropskou unii, Úř. věst. C 211, 19.8.2008, s. 31–36; Námořní a vnitrozemská vodní doprava šetrnější k životnímu prostředí, Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 20–24.

4.8 EHSV souhlasí, že povinná opatření na snížení emisí CO₂ zacházející dále než návrh by měla být dohodnuta v rámci IMO, aby se zlepšily předpoklady jejich úspěšného provádění. Domnívá se rovněž, že u regionálních předpisů EU je vyšší pravděpodobnost vzniku různých potíží při provádění, zejména co se týče třetích zemí.

4.9 EHSV bere na vědomí, že z posouzení dopadů návrhu vyplývá, že k dosažení takové úrovně snížení emisí CO₂, díky níž bude možné dosáhnout cílů stanovených pro emise z námořní dopravy stanovené v bílé knize o dopravní police z roku 2011, jsou neúčinnější tržní opatření.

4.10 EHSV rovněž upozorňuje na riziko negativních dopadů, které mohou mít povinná regionální opatření na snížení emisí, zejména tržní opatření, na konkurenceschopnost evropské námořní dopravy.

4.11 EHSV proto také vítá, že návrh ukládá Komisi povinnost udržovat úzký kontakt s IMO a dalšími příslušnými mezinárodními organizacemi, pokud jde o provádění systému MVO EU týkajícího se emisí CO₂ z námořní dopravy, a připravenost Komise uzpůsobit tento systém budoucímu systému MVO dohodnutému v IMO.

4.12 EHSV vyzývá Komisi a členské státy, ať nadále naléhají na IMO, aby co nejdříve přijala rozhodnutí ohledně průměrných, pokud možno tržních opatření ke snížení emisí CO₂ z námořní dopravy.

4.13 EHSV bere na vědomí, že Komise přikládá velký význam řešení, do něž bude zapojena IMO, zároveň ale nevylučuje regionální opatření na úrovni EU, pokud současný vývoj v IMO nepřinese žádné výsledky. EHSV vítá, že pro tato regionální opatření nebyla zřejmě stanovena žádná lhůta, a varuje před přijímáním opatření, která by měla jen omezený dopad na snížení emisí, ale zato by přišla draho, protože by klesla konkurenceschopnost, nebo by způsobila problémy ve vztahu k třetím zemím, neboť by ovlivnila lodě plující pod jejich vlajkou, přinejmenším ve vodách mimo EU.

4.14 EHSV rovněž schvaluje vazbu, jež byla vytvořena mezi odvětvovým systémem MVO a všeobecným systémem monitorování emisí skleníkových plynů zavedeným nařízením č. 525/2013 ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Nařízení (EU) č. 525/2013 o mechanismu monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů a podávání dalších informací na úrovni členských států a Unie vztahujících se ke změně klimatu a o zrušení rozhodnutí č. 280/2004/ES.

5. Konkrétní připomínky

5.1 EHSV bere na vědomí, že koncepce zvolená pro systém MVO klade většinu zátěže spojené s prováděním systému na vlastníky a provozovatele lodí a akreditované ověřovatele, zatímco úloha členských států, Komise a EMSA bude spočívat hlavně v dohledu a v přijímání zpráv. Smyslem je umožnit využití zkušeností, které již mají společnosti, a snížit administrativní zátěž institucí EU.

5.2 EHSV má za to, že ke zvýšení kvality vykazování emisí by ve zprávách měly být zohledněny relevantní specifické informace, např. ledová třída lodí nebo přítomnost příslušných navigačních podmínek, např. zimní navigace.

5.3 EHSV se domnívá, že některé prvky navrhovaného systému MVO jsou zbytečně složité a náročné na zdroje. Lze například jen těžko pochopit, proč musí být sestavena formální zpráva o ověření výročních zpráv, když bude po schválení výroční zprávy vydáno osvědčení o souladu, jehož hlavní prvky budou také zveřejněny. EHSV se domnívá, že osvědčení o souladu by mělo být postačující, případně lze vypracovat odůvodněnou zprávu o ověření, pokud bude vydání osvědčení zamítnuto.

5.4 Je jistě užitečné dodat zprávy podle návrhu rovněž útvarům Komise odpovědným za provádění nařízení č. 525/2013 o monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů, na druhou stranu je těžké pochopit, proč by členské státy měly mít povinnost zaslat Komisi zvláštní zprávu uzpůsobenou účelům tohoto nařízení, když lze jednoduše zahrnout všechny příslušné informace do jedné zprávy, již lze posléze zaslat všem dotčeným stranám.

5.5 EHSV rovněž zpochybňuje přiměřenost rozsahu sankcí v podobě vyhoštění uvedených v čl. 20 odst. 3 návrhu, neboť by tak loď pravděpodobně nemohla vplout do žádného přístavu EU, tj. ani do přístavů ve státu své vlajky. Bylo by rozumné určit jakýsi nouzový přístav, kde by bylo možné vyřešit problémy se souladem.

5.6 EHSV se táže, zda lhůty pro provedení nejsou zbytečně dlouhé a zda by nebylo možné je zhruba o rok zkrátit. Je například navrženo, že by návrh vstoupil v platnost 1. července 2015, plány pro monitorování však mohou být Komisi předloženy až do 30. srpna 2017 a monitorování by mělo být poté zahájeno 1. ledna 2018. Vzniká tak přechodné období v délce zhruba 2,5 let, jež se EHSV jeví jako příliš dlouhé, jelikož bude potřeba přijmout rovněž několik aktů v přenesené pravomoci a prováděcích aktů.

5.7 EHSV se rovněž domnívá, že Evropské fórum pro udržitelnou námořní dopravu by mohlo být dobrým kontaktním místem pro řadu otázek ohledně provádění.

5.8 EHSV také zaznamenal několik technických problémů návrhu. V čl. 14 odst. 1 je zmíněna jak „společnost“, tak „provozovatel“, přičemž podle definice v článku 3 zahrnuje pojem „společnost“ jak vlastníky, tak provozovatele. Jak čl. 15 odst. 5, tak čl. 16 odst. 3 zmocňují Komisi k přijímání aktů v přenesené pravomoci týkajících se mj. „metod akreditace ověřovatelů“. EHSV navrhuje vyjmout odkaz na „metody akreditace ověřovatelů“ z čl. 15 odst. 5, jenž se týká postupů ověřování a ponechat ho v článku 16, jenž se týká akreditace ověřovatelů.

5.9 V článku 23 je stanovena rozsáhlá pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci za účelem doplnění či pozměnění ustanovení příloh I a II, aby byla zohledněna řada prvků, např. vědecké důkazy, relevantní údaje, které jsou k dispozici na palubách lodí, a mezinárodní pravidla a mezinárodně uznávané normy, „s cílem určit nej přesnější a nejúčinnější metody monitorování emisí a zlepšit přesnost požadovaných informací“. EHSV je toho názoru, že tato přenesená pravomoc dalece přesahuje přizpůsobení technickému vývoji a zjevně umožňuje činit změny, např. určovat metody monitorování, které jsou podstatnou součástí návrhu. EHSV se proto domnívá, že přenesená pravomoc v tomto rozsahu může být v rozporu s článkem 290 SFEU. Podobné pochyby lze v souvislosti s přenesenou pravomocí vyjádřit ohledně postupů ověřování uvedených v čl. 15 odst. 3.

V Bruselu dne 16. října 2013

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropská strategie pro mikro- a nanoelektronické součásti a systémy

COM(2013) 298 final

(2014/C 67/36)

Zpravodajka: **paní BATUT**

Dne 3. července 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropská strategie pro mikro- a nanoelektronické součásti a systémy

COM(2013) 298 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. září 2013.

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 112 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje přání Komise dosáhnout vedoucího postavení evropského odvětví mikro- a nanoelektronických součástí a systémů a neprodleně kolem tohoto projektu sdružit napříč hranicemi členské státy, výzkum, investice a energii, aby se excelence tohoto odvětví promítla do výroby a zaměstnanosti.

1.2 EHSV se domnívá, že mikro- a nanoelektronické součásti a systémy mohou být u zrodu nové průmyslové revoluce, a proto si tato oblast mnohem více než evropskou průmyslovou „strategii“ žádá skutečnou „společnou průmyslovou politiku“ veřejného zájmu, již je třeba sestavit za pomoci koordinace, kterou by měla zajistit Komise, aby se evropské podniky mohly ujmout vedoucího postavení ve výrobě i na trzích. Tento prvek v návrhu Komise chybí.

1.3 EHSV je toho názoru, že těch několik stávajících polů excelence, které jsou nezbytné ke stimulování snah Evropy, musí být ještě rozšířeno a rozvinuto. Umožnit méně pokročilým subjektům v celé EU čerpat z rozsáhlého veřejného i soukromého finančního programu, jaký se navrhuje ve sdělení, by rozšířilo možnosti. V této souvislosti by bylo třeba změnit režim státní podpory a dotací, neboť problémem, kterému čelí špičková odvětví evropského průmyslu, není konkurence mezi evropskými podniky, ale v řadě oborů špičkových technologií spíše nedostatek podniků konkurenceschopných v celosvětovém měřítku, které by též byly v globálním srovnání na vedoucích místech. Tuto politiku by bylo třeba vůči tomuto špičkovému odvětví zmírnit nejen ve prospěch navrhované společné

technologické iniciativy, ale rovněž proto, aby se podnikům pomohlo dosáhnout světové úrovně, jak je tomu v Asii a ve Spojených státech.

1.4 EHSV považuje za žádoucí, aby si strategie, na niž se soustředí projednávané sdělení, stanovila cíl dohnat evropské zpoždění a pokrýt celý hodnotový řetězec (vedoucí postavení, pokud jde o výrobky i trhy, subdávatele, platformy, výrobce základních technologií a návrhářské společnosti) za pomoci znovu nalezených evropských dovedností, a podporuje to, aby Unie v rámci všech smluv o volném obchodu, které se v současnosti vyjednávají (s Japonskem a Spojenými státy), hájila zájmy svých podniků. Výbor podporuje eurocentrický přístup Evropské komise, avšak vyjadřuje své obavy ohledně jeho provádění v rámci celosvětového hodnotového řetězce. Skutečně slabou stránkou Evropy je přitom nedostatečné zastoupení výrobků a přítomnost na trzích a nízký počet vedoucích výrobních podniků. Nicméně EHSV doporučuje Komisi, aby nezanedbala rozvoj silných členských států, jež představují základní prvky přeshraničních synergií.

1.5 Výbor novou strategii v oblasti mikro- a nanoelektronických součástí a systémů rozhodně vítá, avšak nelze porušit čl. 3 odst. 3 SEU a články 9 a 11 SFEU. Protože dosud nebyl stanoven plán (koniec roku 2013), EHSV doporučuje zohlednit sociálně ekonomické důsledky pro živé bytosti, a zejména pro udržitelný rozvoj, kvůli zvýšení významu mikro- a nanoelektronických součástí a materiálů, které využívají, v běžném životě pro výzkum, zaměstnanost, odbornou přípravu, nezbytný rozvoj kvalifikací a dovedností, pro zdraví občanů a pracovníků v odvětví.

1.6 Doporučuje zavést po boku skupiny předních hráčů v odvětví elektroniky nové způsoby občanské správy, a to vzhledem k rozsahu požadovaných veřejných investic ve výši 5 miliard eur během 7 let a ke strategickému významu odvětví.

1.7 EHSV doporučuje vyhodnocení strategie v polovině období.

2. Úvod

2.1 V rámci své politiky pro obnovu investic v zájmu silnějšího evropského průmyslu, který musí přispět k hospodářské obnově a návratu růstu (COM(2012) 582 final), Evropská komise zveřejnila sdělení o mikro- a nanoelektronických součástech a systémech, jež v předchozím sdělení (COM(2012) 341 final) definovala jako klíčové a jež odpovídají klíčové iniciativě č. 6 strategie Evropa 2020, kterou rozvinul program Horizont 2020.

2.2 Mikro- a nanoelektronické součásti a systémy, průlomové technologie, představují základ řady výrobních kategorií, bez nichž se již žádná činnost nemůže obejít; přispívají k inovacím a ke konkurenceschopnosti. Existuje devět základních výrobních kategorií: 1) počítače, 2) periferní zařízení počítačů a kancelářské vybavení, 3) spotřební elektronika, 4) servery a paměťová zařízení, 5) vybavení pro připojení k síti, 6) automobilová elektronika, 7) lékařská elektronika, 8) průmyslová elektronika a 9) vojenská a letecká a kosmická elektronika.

2.3 EHSV těší, že Komise prostřednictvím tohoto nového sdělení reaguje na určitá doporučení, jež Výbor vyslovil ve svých předchozích stanoviscích⁽¹⁾, a že prokazuje skutečnou vůli jednat za účelem opětovného získání trhů. Podmínkami úspěchu bude lepší využití výsledků výzkumu a silnější důraz na výroby a společnosti s vedoucím postavením.

2.4 Podle Komise celosvětový obrat odvětví samotného činil v roce 2012 přibližně 230 miliard eur. Hodnota výrobků, které zahrnují mikro- a nanoelektronické součásti a systémy, je celosvětově přibližně 1 600 miliard eur. Komise na jedné straně konstatuje, že Unie trpěla 10 lety stagnace podpory výzkumu, vývoje a inovací (odstavec 5.2 sdělení), a na druhé straně v posledních 15 letech dochází k významnému přesunu velkosériové výroby do Asie, která je domovem patentů i kvalifikovaných pracovníků (odstavec 3.3 sdělení); dále Komise navrhuje vypracovat novou evropskou průmyslovou strategii pro elektroniku a doporučuje koordinované veřejné investice a partnerství veřejného a soukromého sektoru, aby bylo mobilizováno 10 miliard eur nových veřejných a soukromých investic do „pokročilých technologií“.

3. Shrnutí sdělení

3.1 K dohnání tohoto zpoždění a aby bylo možné snést srovnání se Spojenými státy a Asií z hlediska výroby mikro- a nanoelektronických součástí a systémů, Komise navrhuje:

— posílit a koordinovat investice do výzkumu, vývoje a inovací (VaVal) a zajistit přeshraniční součinnost úsilí členských států a Unie;

— posílit stávající evropské póly excelence pro udržení se na špici;

— pracovat na tom, aby evropské digitální nosiče (křemíkové čipy) byly výkonnější, levnější (přechod na 450mm substrátové disky – *more Moore*) a inteligentnější (*more than Moore*);

— mobilizovat 10 miliard eur za 7 let z jedné poloviny z veřejných regionálních, celostátních a evropských zdrojů a z druhé poloviny z partnerství veřejného a soukromého sektoru, aby byl pokryt hodnotový a inovační řetězec, a to i z programu Horizont 2020⁽²⁾.

Komise má tedy tyto ambice:

— dodat klíčovým evropským průmyslovým odvětvím více evropských mikro- a nanoelektronických součástí a systémů;

— posílit zásobovací řetězec a ekosystémy těchto technologií tím, že se malým a středním podnikům nabídne více příležitostí;

— zvýšit objem investic do pokročilé výroby;

— všude stimulovat inovace, a to i na úrovni navrhování, aby byla posílena průmyslová konkurenceschopnost Evropy.

4. Obecné připomínky

4.1 Mezi nanotechnologie patří všechny produkty elektroniky a optoelektroniky. Představují tzv. top-down technologie, u nichž se začíná od materiálů, které se strukturují jemněji (na mikroúrovni) za účelem vytvoření prvků součástek, jako jsou tranzistory, kondenzátory, elektrická propojení. Nejnovější výzkum se ubírá směrem zdola nahoru (bottom-up) k sestavování integrovaných struktur nanosoučástí (od 1 do 100 nm) – jako jsou molekuly, nanotrubice, které již mají elektrické vnitřní funkce –, jež znatelně zvýší výkony a ještě více rozšíří kapacitu křemíku.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 44, 15.2.2013, s. 88; Úř. věst. C 54, 19.2.2011, s. 58.

⁽²⁾ COM(2011) 808 final; Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace.

Jak již bylo uvedeno v odstavci 2.2, oblasti, jichž se tyto elektronické součásti a systémy dotýkají, jsou velmi pestré a týkají se téměř všech průmyslových a obchodních činností a téměř všech stránek soukromého života. Tento výčet už nemůže být úplný.

4.2 Výbor těší, že důraz se klade na opravdovou průmyslovou strategii v oblasti elektroniky, která podmiňuje inovační kapacitu všech odvětví činnosti, konkurenceschopnost a budoucnost kontinentu, a že Komise si přeje proměnit ji ve společnou hnací sílu členských států, aby zajistily Evropě vedoucí postavení. Na světovém trhu s klíčovými základními technologiemi (KET) vládne dravá konkurence a kapitál směřuje jinam než do Evropy. Pro obnovení svého postavení ve světě by EU měla členským státům nabídnout podmínky přizpůsobené dotyčným odvětvím průmyslu.

4.3 Sdělení předkládá mimořádně eurocentrickou strategii založenou na vyplnění mezer v hodnotovém řetězci evropského elektronického průmyslu. Hodnotové řetězce v elektronickém průmyslu však nejsou regionální, ale globální. Tři hlavní subjekty jsou: přední podniky, smluvní výrobci a vedoucí podniky v oblasti platform. V rámci širšího odvětví hraje důležitou roli mnoho dalších subjektů, včetně prodejců softwaru, výrobců výrobních zařízení, distributorů a výrobců neznačkových součástí a subsystémů.

Hodnota, která na tyto podniky (přední podniky s globálními značkami a dodavatele součástí se silným postavením vedoucích podniků v oblasti platform) připadá v globálním hodnotovém řetězci, může být nesmírně vysoká. Sdělení neupřesňuje, na kterou část globálního hodnotového řetězce Komise plánuje zaměřit své úsilí a zda její ambice sahají i za neznačkové součásti a subsystémy.

4.4 Aby Komise přilákala do tohoto odvětví potřebné rozsáhlé finanční prostředky, chce upřednostnit různé druhy spolupráce, vzájemná působení a od vědců a vedoucích představitelů elektronického průmyslu (AENEAS & CATRENE Board members, „Nanoelectronics beyond 2020“) očekává, že jí pomohou do konce roku 2013 vypracovat plán, jímž se tato strategie bude řídit.

4.5 EHSV těší tato silná vůle pokročit, domnívá se, že strategie musí být výrazným způsobem přijata. Tato oblast by si ještě více než evropskou průmyslovou strategii zasloužila skutečnou „jednotnou průmyslovou politiku“, která by výzkumným pracovníkům nabídla krátkodobou i dlouhodobou celkovou politickou vizi. Jde o životně důležitou oblast pro přežití Evropy. Cílem je získat prospěch z masového účinku, aby došlo k přeměně výzkumu na výrobky a poté výrobků na komerčně využitelné výrobky. Je tedy nezbytné na jedné straně vypracovat průmyslovou prognózu nejméně na pět let dopředu,

jak činí konkurenční obchodní podniky z třetích zemí, a na straně druhé vybudovat mosty s občanskou společností.

Excellence, jakou ukazují odborníci, je výsledkem úzce specializovaných segmentů, jenže od návrhu po prodej konečného výrobku postrádají špičkové malé a střední podniky prostředky, dovednosti i viditelnost. EU potřebuje strategie pro různé výrobky a k tomu, jak dosáhnout vedoucího postavení. Tento prvek není ve sdělení dostatečně zohledněn.

4.6 V prvních čtyřech výrobních kategoriích uvedených v odstavci 2.2 je pouze jediný celosvětově vedoucí podnik z Evropy. V ostatních odvětvích je evropské zastoupení výraznější, ale Evropa nemá dominantní postavení v žádném odvětví. EHSV lituje, že strategie Komise se v otázce těchto překážek pro vstup do globálního hodnotového řetězce nevyjadřuje jasněji. Nutným prvním krokem by bylo navrátit smluvní výrobu do Evropy.

4.7 Tento prvek není ve sdělení dostatečně zohledněn. EHSV těší, že Komise považuje za naléhavé posílit, a zejména koordinovat všechny snahy vyvinuté v této oblasti veřejnými orgány, aby tyto technologie zůstaly vlastnictvím EU, i když jsou prodány do celého světa.

4.8 EHSV považuje za klíčové podpořit součinnost na přeshraniční úrovni a stejně zásadní je pro něj potřeba stimulace potenciálu členských států coby základu synergického účinku. Evropa je součtem svých jednotlivých částí. I samotné členské státy mají dostatečný duševní kapitál na to, aby byly schopny dosáhnout globálního dopadu. Nejde pouze o přeshraniční součinnost, ale i o vnitřní energii, vizi a ambice.

4.9 Koordinace musí být velmi strukturovaná, aby se roztříštění na úrovni členských států ještě nezvýšilo na rovině regionů, či dokonce univerzit (póly excelence). Je třeba se ubezpečit, že strategie je přizpůsobena dynamičnosti, která je vlastní odvětví mikro- a nanoelektroniky.

4.10 EHSV zastává názor, že musí existovat vyváženost mezi strategií založenou na poptávce trhu a společnou průmyslovou politikou. Trh nemůže představovat jediný referenční bod (odst. 5.3 druhý pododstavec; bod 4 přílohy sdělení). I tak by se EU neměla obracet zády k objevům motivovaným poptávkou trhu.

4.11 Nicméně silnější evropský průmysl a nová strategie pro oblast elektronických součástí a systémů, jakkoli je obojí vítáno, nemohou porušit článek 3 SEU a články 9 a 11 SFEU. Navzdory komplexitě všech těchto činitelů je třeba vyhodnotit socio-ekonomické důsledky rozvoje nanotechnologií a rozvoje **prostřednictvím** nanotechnologií.

4.11.1 Výbor se domnívá, že by bylo třeba analyzovat a vyčíslit údaje související s počtem pracovních příležitostí v odvětví, odbornou přípravou, kvalifikací a požadovanými dovednostmi. V současné době přibývá pracovních míst, ale chybějí dovednosti. Tento nepoměr je tedy třeba řešit, což vyžaduje dlouhodobé investice, na jejichž výpočtu se pracuje. Konečným cílem je, aby všichni přispěli k upevnění postavení EU ve světě elektronických součástí a systémů. EHSV lituje, že Komise v těchto otázkách dospěla ve svém sdělení do slepé uličky a neuvedla částky, které je třeba na ně vyčlenit, přestože tyto otázky široce zohlednila ve svém předchozím textu z roku 2012 (COM(2012) 582 final).

4.11.2 Elektronické přístroje patří mezi výrobky obsahující nanočástice, jež jsou a budou k dispozici uživatelům. Ty jsou obsaženy v součástech hybridní molekulární elektroniky, polovodičů, nanotubic a nanovodičů či pokročilé molekulární elektroniky. Nízkonapěťová nanoelektronika a nanoelektronika o ultranízkém napětí představují témata výzkumu a vývoje, která směřují k výskytu nových obvodů fungujících v blízkosti teoretické hranice pro energetickou spotřebu na jeden bit. EU musí vzhledem k udržitelnému rozvoji, za účelem ochrany životního prostředí i živých bytostí vzít do úvahy vliv opotřebení, rozpadu či konce životnosti nanomateriálů obsažených v současných elektronických přístrojích, jež se vymýšlejí nebo teprve budou objeveny, třebaže současná definice nanomateriálů vytvořená Evropskou komisí nesměřuje k tomu, že by v souvislosti s mikro- a nanoelektronikou měla být pozornost soustředěna na zdraví. Je třeba uplatnit zásadu předběžné opatrnosti.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Skutečná průmyslová strategie

5.1.1 Výbor považuje za vhodnou strategii Komise, jež se snaží zaplnit mezery hodnotového řetězce ve výrobě a zvrátit vývoj tak, aby se do Evropy přesunuly chybějící části hodnotového řetězce mikro- a nanoelektronických technologií. Klade si však otázku, jaké byly příčiny 10 let stagnace (explicitně přiznané v odst. 5.2 sdělení) rozpočtů evropského VaVaI – považovaného přitom za světovou třídu –, jež Unii zabránily v tom, aby zastávala odpovídající místo na světových trzích v klíčové chvíli při nástupu Číny. Analýza těchto příčin stejně jako analýza dynamiky globálního hodnotového řetězce zmíněná v oddílu 4 tohoto stanoviska by umožnila zabránit budoucím omylům a možná by bylo třeba inspirovat se strategiemi jiných regionů světa a najít užitečné pobídky k návratu některých druhů výroby do Evropy.

5.1.2 EHSV je toho názoru, že konkurenceschopnost na poli cen práce zlikvidovala celá odvětví (textilní průmysl, obuvnický průmysl, výrobu pneumatik či slévárnictví). V elektronice měla stejný účinek smluvní výroba. Elektronická strategie by měla tyto údaje zapracovat a přistoupit na nastavení nových forem konkurenceschopnosti: v oblasti dovedností, excelence a vytváření většího počtu polů, šířením znalostí do většího počtu podniků, vnitřní flexibilitou atp.

5.1.3 Výbor se domnívá, že kromě finanční podpory by malým a středním podnikům a jejich značkám mohla pomoci koordinovaná ochrana EU. Součástí projednávané strategie by se měly stát i patenty, ochrana obchodního tajemství, boj proti kybernetické kriminalitě a krádeži patentů.

Mnohostranný volný obchod otevírá všechny hranice nad rámcem koordinované regulace, kterou by mohla zajistit WTO. EHSV považuje za žádoucí, aby strategii, jež je předmětem projednávaného sdělení, zohledňovala každá v současnosti vyjednávaná dohoda o volném obchodu (s Japonskem, Spojenými státy). Smlouvy o volném obchodu, na rozdíl od toho, co si přáli otcové-zakladatelé pro Evropskou unii, otevírají trhy, kde partneři a priori nemají stejná pravidla.

5.2 Financování

5.2.1 Přítomnost v souboji o trhy vyžaduje investice, které členské státy nacházející se v krizi a trápené rozpočtovými škrty, jež žádá EU, nemohou poskytnout. Komise apeluje na soukromý sektor, aby se zapojil. Avšak krize prohloubila potíže s přístupem malých a středních podniků, zejména inovujících, k úvěrům, a to do té míry, až je banky dusí.

5.2.2 Výbor těší, že Komise klade důraz na jejich financování a přispívá k tomu, aby tento stisk povolil.

5.2.3 Schopnost veřejných příspěvů jednat je omezena v důsledku jejich deficitů a veřejného zadlužení, a to včetně sociálních systémů. Prostředky ke kontrole, jimiž disponují, aby ověřili závazky podniků vzhledem k udržování a rozšiřování návrhových a výrobních činností v Evropě (závěr odstavce 7.1 sdělení), se nezdají dostatečně rozvinuté.

Výbor je toho názoru, že režim státní podpory a dotací by bylo možné zmírnit, aby:

1. zajistil podnikům tohoto odvětví vyšší schopnost reagovat na světový trh budoucnosti;
2. mezi všemi vědci existovala výměna osvědčených postupů;
3. mohla vzniknout nová centra excelence v městech, jež jsou připravena je přijmout;
4. solidární pravidla zabránila dumpingu uvnitř Evropy;
5. postupy a kritéria pro přístup k prostředkům byly zjednodušeny a banky byly informovány.

5.2.3.1 EHSV by si přál jasnější provázanost se strukturálními fondy a EIB, zejména pro země EU v kritickém stavu z důvodu hluboké finanční krize, kde výrazný propad veřejných výdajů spolu se zmrazením soukromých investic vedly k tomu, že o pomoci si lze nechat jen zdát, a kde strukturální fondy již nepředstavují naprostý zázrak. EHSV navrhuje, aby EU zajistila dotčeným vědcům v těchto zemích možnost začlenit se do nejlepších evropských výzkumných středisek.

5.2.3.2 Pokud jde o soukromé prostředky, EHSV se domnívá, že sice mohou přispět, ale je velmi nespolehlivé zakládat dlouhodobou strategii na této myšlence.

5.3 Koordinace

5.3.1 EHSV schvaluje úlohu koordinátora sil, kterou chce zastávat EU, i volbu Komise použít článek 187 Smlouvy a založit společný podnik (novou Společnou technologickou iniciativu). Pouze trh totiž žádnou „úlohu“ nehraje, nemá politickou vůli, z níž by vzešly hlavní směry.

5.3.2 Úroveň EU je ta správná pro organizaci průřezového charakteru, zabránění redundantnímu výzkumu, pro mobilizaci hodnotových řetězců a komerční využití výsledků za co nejlepších podmínek. EHSV připomíná, že je třeba zohlednit pokročilost výzkumu, která je rozdílná v různých členských státech, aby došlo nejen k docenění polů excelence, ale aby byly nové prostředky zpřístupněny všem. Když nelze použít stejný obchodní model všude, musí být možné pomoci i malým začínajícím podnikům.

5.3.3 Bude třeba zohlednit, že zaměření na vertikální propojení počítačových systémů (bývalého programu ARTEMIS) a nanoelektroniky (bývalé společné technologické iniciativy ENIAC) spolu s přesvědčením podniků a univerzit k horizontální spolupráci, to vše na nadnárodní úrovni, je ambiciózní. Protože propojování objevů vyžaduje čím dál větší víceoborovost pro pochopení nanovlastností, považoval by EHSV za užitečné upřesnit specifika regionů a polů excelence a dále též ochranu podaných patentů a informací, které musí kolovat.

5.4 Socioekonomické dopady

5.4.1 Ve sdělení se neuvádějí. To se zaměřuje na účinnost, avšak nic nelze činit bez ohledu na lidský kapitál – a v této oblasti obzvlášť (čl. 3 odst. 3 SEU a články 9 a 11 SFEU).

5.4.1.1 Zaměstnanost

— Podle Komise by podniky mikro- a nanoelektroniky zaměstnaly 200 000 osob přímo a 1 milion nepřímou. Poptávka po dovednostech neustále narůstá.

— Na konci hodnotového řetězce musí podniky uspět s přeměnou svých investic na výkon (finanční a obchodní kvalitu). EU je na špičce světového výzkumu a musí uspět s jeho převedením na pracovní místa.

— Pro EU nastal čas, aby všeobecně rozšířila svou vysokou úroveň dovedností, jichž v úzkých segmentech dosáhla, a to rozvojem informovanosti, odborné přípravy, kvalifikací atp.

— Výbor si přeje, aby financování projektů neprobíhalo na úkor podpory sociálního začlenění a boje proti chudobě, a připomíná, že dobře odborně připravená, kvalifikovaná a slušně placená pracovní síla je zárukou jakosti hotového výrobku.

5.4.1.2 Odborná příprava

— EHSV by na tomto místě Komisi rád připomněl obsah jejího sdělení COM(2012) 582 final (kap. III-D). Lidský kapitál a dovednosti a předjímání potřeb jsou více než jinde nezbytné pro úspěch veškeré činnosti v oblasti mikro- a nanoelektronických součástí, které se ze své povahy stále rozvíjejí. Komise již stanovila tabulku ekvivalencí, která by měla být ku prospěchu vnitroeurovské mobility.

— V oblasti daní, vzdělávání, přístupu ke kapitálu a ceny práce se situace v jednotlivých členských státech liší z důvodu chybějící harmonizace. EHSV podporuje Komisi v jejím důrazu na dovednosti. Vyzývá k tomu, aby zavedla veškerá opatření, jež jsou v rámci Unie potřebná ke sblížení odborných příprav, kvalifikací, know-how a diplomů potřebných k pokrytí hodnotového řetězce evropského mikro- a nanoelektronického průmyslu.

5.4.1.3 Zdraví

5.4.1.3.1 OECD definuje nanotechnologie jako technologie, které umožňují nakládat s velmi malými strukturami a systémy, studovat je a využívat je (2009). Ať už jsou přírodního původu, nebo pocházejí z výroby, tyto materiály jsou zapotřebí pro nanotechnologie; manipulují s nimi lidé a používají je lidé – občané i pracovníci.

5.4.1.3.2 EHSV považuje za nezbytné uvést ve sdělení, jehož cílem je dostat EU v této oblasti na světovou úroveň, užitečná varování a zmínit nebezpečí pro lidské zdraví, připomenout zásadu předběžné ochrany, aby se z prospěchu těšili všichni, aby rizika byla co nejmenší a neopakoval se stejný model jako v případě azbestu. Některé současné a budoucí součásti nanoelektronických systémů se nezastaví na hranici plic, krve, mozku či placenty. Mají značnou interakční plochu.

5.4.1.3.3 Odvětví zdravotnictví využívá nanoelektronické součásti a přispívá tak k rozvoji výzkumu; je třeba si připomenout, že tomu tak je právě díky sociálním systémům, jež představují odbytiště pro výzkum, pokud jim to krize, nezaměstnanost a deficity umožní.

5.4.1.4 Udržitelný rozvoj

5.4.1.4.1 EHSV připomíná strategii pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, kterou si přála Komise (Evropa 2020; COM(2010) 2020 final), a domnívá se, že evropská strategie v oblasti mikro- a nanoelektronických součástí a systémů patří k jádru tohoto tématu.

5.4.1.4.2 Měla by neprodleně zohlednit, že průmysl, který chceme rozvíjet, již produkuje zvláštní druh odpadu a bude ho produkovat ještě víc, že je třeba již od této fáze výzkumu řídit a financovat životní cyklus mikro- a nanomateriálů, zejména těch vyráběných, a systémů, jež je používají (viz přístup *bottom-up*), a to tím spíše, že ne všechna rizika jsou

již známa. Možná bude třeba s ohledem na ně uvažovat o doplnění směrnice o zdanění energie? ⁽³⁾

5.4.1.4.3 EHSV se domnívá, že navrženou průmyslovou strategii lze považovat za politiku významných realizací a že musí splňovat požadavky udržitelného rozvoje.

5.4.1.5 Správa

Některé členské státy uspořádaly debaty občanů na téma této průmyslové revoluce. Na konci hodnotového řetězce jde o to získat důvěru občanů-spotřebitelů, aby nakupovali evropské zboží.

Za tím účelem EHSV požaduje, aby byly zapojeny zúčastněné strany a diskutovalo se o řízení rizik, jakož i o definici odpovědných inovací. Vyzdvižení kolektivního zájmu a odpovědnosti aktérů, určení otázek a střetu zájmů, to vše by mohlo pouze přispět k nalezení společensky přijatelných řešení občanů, kteří si jsou vědomi požadovaných investic i strategického významu tohoto odvětví.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽³⁾ COM(2011) 169 final.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES a 2008/118/ES, pokud jde o nejvzdálenější francouzské regiony, a zejména Mayotte

COM(2013) 577 final – 2013/0280 (CNS)

(2014/C 67/37)

Dne 12. září se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 113 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES a 2008/118/ES, pokud jde o nejvzdálenější francouzské regiony, a zejména Mayotte

COM(2013) 577 final – 2013/0280 (CNS).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), 149 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 6 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1083/2006, pokud jde o finanční přiděl z Evropského sociálního fondu pro některé členské státy

COM(2013) 560 final – 2013/0271 (COD)

(2014/C 67/38)

Dne 10. září 2013 se Evropský parlament a dne 6. září 2013 Rada, v souladu s články 177 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1083/2006, pokud jde o finanční přiděl z Evropského sociálního fondu pro některé členské státy

COM(2013) 560 final – 2013/0271 (COD).

Na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor stanovisko 149 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví nejvyšší přípustné úrovně radioaktivní kontaminace potravin a krmiv po jaderné havárii nebo jiném případě radiační mimořádné situace. Návrh předkládaný podle článku 31 Smlouvy o Euratomu ke stanovisku Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru

COM(2013) 576 DRAFT

(2014/C 67/39)

Dne 6. srpna 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 31 Smlouvy o Euratomu, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví nejvyšší přípustné úrovně radioaktivní kontaminace potravin a krmiv po jaderné havárii nebo jiném případě radiační mimořádné situace

COM(2013) 576 DRAFT.

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), 149 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 6 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o otevření a správě autonomních celních kvót Unie pro dovoz některých produktů rybolovu na Kanárské ostrovy v letech 2014 až 2020

COM(2013) 552 final – 2013/0266 CNS

(2014/C 67/40)

Dne 16. září 2013 se Rada rozhodla, v souladu s článkem 349 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Rady o otevření a správě autonomních celních kvót Unie pro dovoz některých produktů rybolovu na Kanárské ostrovy v letech 2014 až 2020

COM(2013) 552 final – 2013/0266 CNS.

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 493. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. října 2013 (jednání dne 16. října 2013), 149 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 6 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 16. října 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

2014/C 67/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže COM(2013) 404 <i>final</i> – 2013/0185 (COD) a ke sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie C(2013) 3440	83
2014/C 67/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení programu Copernicus a o zrušení nařízení (EU) č. 911/2010 COM(2013) 312 <i>final</i> – 2013/0164 (COD)	88
2014/C 67/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o poplatcích, které se platí Evropské agentuře pro léčivé přípravky (EMA) za vykonávání činností souvisejících s farmakovigilancí humánních léčivých přípravků COM(2013) 472 <i>final</i> – 2013/0222 (COD)	92
2014/C 67/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Komplexní elektronické zadávání veřejných zakázek jako prostředek modernizace veřejné správy COM(2013) 453 <i>final</i>	96
2014/C 67/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání tlakových zařízení na trh (Přepřracované znění) COM(2013) 471 <i>final</i> – 2013/0221 (COD)	101
2014/C 67/21	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o přizpůsobení řady právních aktů, které stanoví použití regulativního postupu s kontrolou, článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie COM(2013) 451 <i>final</i> – 2013/0218 (COD) a k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o přizpůsobení několika právních aktů v oblasti práva, které stanoví použití regulativního postupu s kontrolou, článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie COM(2013) 452 <i>final</i> – 2013/0220 (COD)	104
2014/C 67/22	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu doporučení Rady o účinných opatřeních v oblasti integrace Romů v členských státech COM(2013) 460 <i>final</i> – 2013/0229 (NLE)	110
2014/C 67/23	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o posílení spolupráce mezi veřejnými službami zaměstnanosti (VSZ) COM(2013) 430 <i>final</i> – 2013/0202 (COD)	116
2014/C 67/24	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Sociální rozměr hospodářské a měnové unie COM(2013) 690 <i>final</i>	122

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2014/C 67/25	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Směrem ke konkurenceschopnějšímu a účinnějšímu odvětví obrany a bezpečnosti COM(2013) 542 <i>final</i>	125
2014/C 67/26	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Energetické technologie a inovace COM(2013) 253 <i>final</i>	132
2014/C 67/27	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o hlavních směrech transevropských telekomunikačních sítí, kterým se zrušuje rozhodnutí č. 1336/97/ES COM(2013) 329 <i>final</i> – 2011/0299 (COD)	137
2014/C 67/28	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Modré pásmo – jednotný dopravní prostor pro námořní dopravu COM(2013) 510 <i>final</i>	141
2014/C 67/29	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Nová mezinárodní dohoda o změně klimatu: jak koncipovat mezinárodní politiku v oblasti klimatu po roce 2020 COM(2013) 167 <i>final</i>	145
2014/C 67/30	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategické zásady udržitelného rozvoje akvakultury v EU COM(2013) 229 <i>final</i>	150
2014/C 67/31	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Zelená infrastruktura – zlepšování přírodního kapitálu Evropy COM(2013) 249 <i>final</i>	153
2014/C 67/32	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 302/2009 o víceletém plánu obnovy populace tuňáka obecného ve východním Atlantiku a Středozemním moři COM(2013) 250 <i>final</i> – 2013/133 (COD)	157
2014/C 67/33	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu COM(2013) 216 <i>final</i>	160

2014/C 67/34	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k těmto návrhům: návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin, rozmnožovacího materiálu rostlin a přípravků na ochranu rostlin a o změně nařízení (ES) č. 999/2001, (ES) č. 1829/2003, (ES) č. 1831/2003, (ES) č. 1/2005, (ES) č. 396/2005, (ES) č. 834/2007, (ES) č. 1099/2009, (ES) č. 1069/2009, (ES) č. 1107/2009, nařízení (EU) č. 1151/2012, (EU) č. [...] /2013 a směrnic 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES, 2008/120/ES a 2009/128/ES (nařízení o úředních kontrolách) COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD) a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro řízení výdajů v oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin, kterým se mění směrnice Rady 98/56/ES, 2000/29/ES a 2008/90/ES, nařízení (ES) č. 178/2002, (ES) č. 882/2004 a (ES) č. 396/2005, směrnice 2009/128/ES a nařízení (ES) č. 1107/2009 a kterým se zrušují rozhodnutí Rady 66/399/EHS, 76/894/EHS a 2009/470/ES COM(2013) 327 final – 2013/0169 (COD)	166
2014/C 67/35	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o monitorování, vykazování a ověřování emisí oxidu uhličitého z námořní dopravy a o změně nařízení (EU) č. 525/2013 COM(2013) 480 final – 2013/0224 (COD)	170
2014/C 67/36	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropská strategie pro mikro- a nanoelektronické součásti a systémy COM(2013) 298 final	175
2014/C 67/37	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES a 2008/118/ES, pokud jde o nejvzdálenější francouzské regiony, a zejména Mayotte COM(2013) 577 final – 2013/0280 (CNS)	181
2014/C 67/38	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1083/2006, pokud jde o finanční přiděl z Evropského sociálního fondu pro některé členské státy COM(2013) 560 final – 2013/0271 (COD)	182
2014/C 67/39	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví nejvyšší přípustné úrovně radioaktivní kontaminace potravin a krmiv po jaderné havárii nebo jiném případě radiační mimořádné situace. Návrh předkládaný podle článku 31 Smlouvy o Euratomu ke stanovisku Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru COM(2013) 576 DRAFT	183
2014/C 67/40	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o otevření a správě autonomních celních kvót Unie pro dovoz některých produktů rybolovu na Kanárské ostrovy v letech 2014 až 2020 COM(2013) 552 final – 2013/0266 CNS	184

EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) nabízí přímý a bezplatný přístup k právu Evropské unie. Tyto internetové stránky umožňují nahlížet do *Úředního věstníku Evropské unie* a obsahují rovněž smlouvy, právní předpisy, judikaturu a návrhy právních předpisů.

Více informací o Evropské unii naleznete na adrese: <http://europa.eu>

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUXEMBOURG

CS